T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

FÂİK MAHMUD ve DÎVÂNI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Fatma KOÇAK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Yaşar AYDEMİR

Ankara – 2006

ÖN SÖZ

İnsan medeniyetleri kurup geliştirirken, kaçınılmaz olarak dili işleyip biçimlendirmek ve onunla inşa ettiği yapıyı işlemek zorunluluğuyla baş başa kalmıştır. Karşılığı olmayan, kelimelendirilemeyen hiçbir şeyin anlamlı varlığından söz etmenin mümkün olmadığı gerçeği akla getirildiğinde edebiyat ve edebiyatçının, çağı ve kendinden sonraki zamanlar için önemi apaçık kendisini gösterecektir.

Böyle bir medeniyet sorumluluğuyla bakıldığında divan edebiyatının, dilin ve hayal gücünün işlenmesindeki başarısıyla bu sorumluluğu en üst düzeyde özenle taşıdığı, inkarı mümkün olmayan bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Divan edebiyatı; köklü yapısı, taşıdığı kültürel mirasın zenginliği, dil işçiliğindeki özen ve disiplin ile birlikte yol açtığı hayal gücü ve ifade zenginliğiyle, asla göz ardı edilemeyecek ve mutlaka anlaşılıp yaşatılması gereken bir hazineler diyarı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her hazine gibi saklandığı yerde dururken bir anlam ifade etmeyen fakat bulunana kadar da değerinden hiçbir şey kaybetmeyen bir hazine divan edebiyatı.

Bu çalışma bu amaca hizmet etmek gayesiyle ortaya konmuştur.

Bu çalışmanın baştan sona oluşumunda emeğini esirgemeyen ve çalışmanın oluşumunda çok büyük katkısı bulunan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Yaşar Aydemir'e teşekkürler ederim.

Ayrıca çalışmamda emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Fatma Koçak Ankara 2006

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ i

İÇİNDEKİLER ii

KISALTMALAR v

GİRİŞ 1

I.BÖLÜM

FÂİK, HAYATI, ŞAHSİYETİ VE ESERİ 3

A- FÂİK'İN HAYATI 3

1. Adı ve mahlası 3
2. Doğum Yeri ve Doğum Tarihi 4
3. Ailesi 4
4. Öğrenimi ve Mesleği 8

5. Şâirin Fiziki Özellikleri 13

6. Şâirin Hayatına Ait Diğer Bilgiler 15

7. Ölümü 16

B. KİŞİLİĞİ 16

1. Kişilik Özellikleri 16

2 .Edebi Kişiliği 19

a. Şiir ve Şâir Hakkındaki Görüşleri 20

b. Dil ve Üslup 28

Divanda Bulunan Atasözleri ve Deyimler 32

Atasözleri 32

Deyimler 36

c. Fâik'in Etkilendiği ve Etkilediği Şairler 43

c. a. Etkilendiği Şâirler 43

c. b. Etkilediği Şâirler 45

C. ESERİ..46
II. BÖLÜM
FÂİK DÎVÂNININ ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ...............................47
A. DÎVÂNIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ 47
1. Nazım Şekilleri..47
a. Kaside...48
b. Mesnevi 50
c. Gazel 50
d. Kıt‘a 51
e. Rubâi 53
f. Matla..54
g. Müfred 54
2. Vezin..55
3. Kafiye ve Redif..56
B. DİVANIN MUHTEVASINDA DİKKAT ÇEKEN ÖZELLİKLER....................57
1. Tarih Manzumeleri 57
2. Divanda Cemiyet 61
a. Şahıslar...61
a.a. Tarihi Şahsiyetler 61
1. Hükümdarlar..61
2. Sadrazamlar ve vezirler...62
3. Şeyhülislamlar 64
4. Kazaskerler 66
5. Reisülküttablar...67
6. Defterdar..67
7.Mısır kadısı...67
8.Halep Kaymakamı 67
9. Şâirler..68
a.b. Tarihî-Efsanevî Şahsiyetler...68
a.c. Hikaye Kahramanları..75
a.d. Diğer Şahıslar..77
METNİN KURULUŞUNDA TAKİP EDİLEN YOL..78

DİVANIN MEVCUT NÜSHALARI VE TAVSİFLERİ..80
NÜSHA AİLESİ KURMADA TAKİP EDİLEN YOL 83
III. BÖLÜM
DİVANIN TENKİTLİ METNİ..85
KASİDELER...86
MESNEVİ...108
GAZELLER 115
KIT’ALAR 201
RUBAİLER..250
MATLALAR..256
MÜFREDLER..261
SONUÇ 264
KAYNAKÇA 266
DİZİN 268
ÖZET 352
ABSTRACT...354

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.m.	: Adı geçen makale
AE.M	: Ali Emiri, Manzum
AKM.	: Atatürk Kültür Merkezi
Ank.	: Ankara
B.	: Bodleian Kütüphanesi
Ba.	: Bayezid
Bak.	: Bakanlığı
bkz.	: bakınız
Böl.	: Bölümü
C.	: Cilt
G.	: Gazel
GÜSBE.	: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haz.	: Hazırlayan
İ.	: İzmir
İst.	: İstanbul
İÜ.	: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi
K.	: Kaside
Kt.	: Kıta
Ktp.	: Kütüphane
M.	: Mesnevi
MEB.	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mf.	: Müfred
öl.	: Ölümü
s.	: sayfa
S.	: Sayı
T.	: Topkapı Sarayı Kütüphanesi
TDK.	: Türk Dil Kurumu

TTK.	: Türk Tarih Kurumu
Üni.	:Üniversite
V.	: Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi
vr.	:Varak
Yay.	: Yayını
Yz.	: Yazma

GİRİŞ

Günümüze kazandırmaya çalıştığımız, 17-18. yüzyıllarda yaşayıp kendisinden marifet vadisinde gezinen emsalsiz bir şair olarak bahsedilen divan edebiyatı şairimiz Urfalı Mahmut Faik'tir.

Çalışmamızda 17. yüzyılın ikinci yarısı ile 18.yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan Fâik'in hayatı hakkında bilgi vererek divanının tenkitli metnini konu aldık.

Yurt içi ve yurt dışı katalogları taranarak şairin çok hacimli olmayan divanının beş nüshasına ulaştık. Bu nüshalar; Topkapı Sarayı, Emanet Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İzmir İl Halk Kütüphanesi, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi ve Oksford Üniversitesi, Bodleian Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Bu divan nüshalarının haricinde; mecmualardaki ve tezkirelerdeki şaire ait olan şiirler de incelemeye dahil edilmiştir.

Metin bütün nüshalar okunarak tek tek karşılaştırılmış, divan oluşturulurken klasik divan tertibine uyularak düzenlenmiş, tezkireler ve edebiyat tarihi kaynak kitapları taranarak şaire ait bilgiler derlenmiştir.

Divandan ve diğer kaynaklardan hareketle şairin hayatı ve edebi şahsiyetine ait bilgiler derlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde şairin; hayatı, şahsiyeti ve eseri incelenmiştir.

İkinci bölümde; divanın şekil ve muhteva özellikleri incelenerek divanda önemli bir yer tutan tarih manzumelerinde adı geçen tarihi şahsiyetler hakkında dipnotlar halinde bilgiler verilmiştir.

İnceleme bölümünde metinden alınan örnekler ve yapılan göndermelerde nazım şeklinin kısaltması, şiir numarası ve beyit numaraları kullanılmıştır.

İnceleme bölümünden sonra Faik'in kelime dünyasını görmemize yardımcı olacak şekilde divanda geçen bütün kelimeler çekimleriyle birlikte dizin halinde verilmiştir.

I. BÖLÜM

FÂİK, HAYATI, ŞAHSİYETİ VE ESERİ

A- FÂİK'İN HAYATI

1. Adı ve mahlası

XVII. asrın tanınmış şâirlerinden olan Fâik'in asıl adı Mahmud'dur.[1] Bir manzumesinde şâir, kendisini, dindar, salah ehli ve hüner sahibi birisi olarak tanıtırken isminin de Mahmûd olduğunu belirtmiştir.

Nâmı Mahmûd bir vera'kârı
Bir salâh ehli bir hünerdârı

Eylemiş feyz-i dest-i ihsânun
Dâmen-i haşre dek du'â-hânun

Bendenün dahı nâmıdur Mahmûd
Lîk râh-ı ma'îşetüm mesdûd

M. 1. 39- 41

Fâik mahlasını kullanan şâir, yaşadığı devirde Fâik-i leng diye tanınmıştır,[2] Şâirimiz Nuhbetü'l-âsâr'da da Fâik-leng olarak belirtilmiştir.[3]

---

[1] İsmail Beliğ, **Nuhbetü'l-âsâr li zeyli Zübdeti'l-Eş´âr** (Haz.Abdulkerim Abdulkadiroğlu), A.K.M. Yay., Ankara, 1999, s. 308; Mustafa Safâyi Efendi, **Tezkire-i Safâyi**(Nuhbetü'l-âsâr min Fevâidi'l Eş´âr) İnceleme, Metin, İndeks (Haz.Pervin Aynagöz), A.K.M, Başkanlığı Yay., Ank., 2005, s.475; Sâlim , **Tezkire-i Sâlim**, İkdam Matbaası, İstanbul, 1897, s.514; Mehmet Nâil Tuman, **Tuhfe-i Nâilî Divan Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri**, (Haz. Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatçı), Bizim Büro Yay., Ank., C.II., s.742; Müstakimzâde Süleyman Sadedin, **Mecelletü'n-Nisâb**, Süleymaniye Ktp., Halet Efendi 628, vr.335b; Saadeddin Nüzhet Ergun, **Türk Şairleri**, İst., 1945, C.II., s.1414

[2] M. Nâil Tuman, **a.g.e.,** C.II., s.742

[3] İsmail Belîğ, **a.g.e.,** s.308

2. Doğum Yeri ve Doğum Tarihi

Şâir Fâik Mahmûd'un doğum yeri Urfa'dır.[4] Şâir, Urfalı olduğunu bir beyitte rehâvî kelimesini tevriyeli kullanarak belirtmiştir. Gönül hanendesi velinimetine toprak olsa da aheng-i rehâvî dilinden düşmez diye ifade edebileceğimiz beyitte, şâir, rehâvî kelimesini Reha, Ruha diye de adlandırılan Urfa'yı kastedecek şekilde kullanmıştır.

Hânende-i dil olsa veliyyü'n-niâma hâk
Düşmez yine âheng-i rehâvî deheninden

Bir mansıba lütfuñla bulur dest-res ammâ
Dûr itme meded Fâik-i zârı vatanından

Kt.17

Bütün kaynakların Urfalı olduğu konusunda birleştiği Fâik'in, doğum tarihine ait herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

3. Ailesi

Kaynak metinlerde, Fâik'in ailesine dair Nâbî'nin akrabası olması dışında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.[5] Divanının içeriğinde de ailesine dair detaylı bilgi bulunmamaktadır. Divan incelemesi sonucu şâirin ailesi hakkında ancak babasının adının Ali olduğu ve iki kardeşinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

İki şikeste birâderle söyledüm târîh
'Alî Efendi gibi bir pederden ayrılduk

Kt. 70/3

---

[4] İsmail Beliğ, **a.g.e.,** s. 308; Safâyi , **a.g.e.,** s.429; Sâlim , **a.g.e.,** s.514; Mehmet Nâil Tuman, **a.g.e.,** s.742; Müstakimzâde, **a.g.e.,** vr.335b; Ergun, **a.g.e.,** s.1414

[5] İsmail Belîğ, **a.g.e.**, s.308; Mustafa Safâyi Efendi, **a.g.e.**, s.429; Sâlim, **a.g.e.**, s.514; Mehmet Nâil Tuman, **a.g.e.,** C.II., s.742; Müstakimzâde, **a.g.e.**, vr.335b; Saadeddin Nüzhet Ergun, **a.g.e.**, C.II., s.1414

Kaynakların verdiği bilgiye göre Fâik, Nâbî'nin akrabalarındandır. Akrabalık ilişkilerinin dışında Fâik'in, Nâbî ile görüştüğü ve aralarında yakın bir ilişki bulunduğu anlaşılmaktadır. Fâik ve Nâbî'nin görüştüğüne dair bilgiyi dîvânda bulunan birkaç manzumeden de anlamaktayız.[6] Karşılıklı söylendiği anlaşılan manzumeler alt alta verilmiş ve Nâbî'nin şiiri de dîvâna dahil edilmiştir.

"Güfte-i Fâik" başlığıyla verilen manzumede Fâik feleğin işkencelerinden, gönlünün dertlerle dolu olduğundan şikâyet eder, sahip olduğu tek ferâcesinin de gönlü gibi parça parça olduğunu dile getirir.

Dil-i şikeste yine gamla derd-nâk oldı
Şikence-i sitem-i dehrden helâk oldı

Bu rûzgârda bir sûf ferâcemüz var idi
Misal-i ceyb-i dil ol dahı çâk çâk oldı

Kt.1

Nâbî, bu beyitlere karşılık olarak nükteli bir şekilde neden dertli olduğunu, derdi görünce neden helak olduğunu ve yanında Derzi Muhammed varken gönül elbisesinin neden yırtık olduğunu sorar .

Neden dilün gam-ı 'âlemle derd-nâk olmak
Misâl-i sûf görüp mevc-i gam helâk olmak

Hemîşe Derzi Muhammed yanunda hâzır iken
Neden ferâce-i dil böyle çâk çâk olmak[7]

Fâik de cevap olarak, hüner sahibi olan Nâbî'den bir elbise istediğini, vermezse feryat ile vücudunu harab edeceğini söyler. Derzi Muhammed'in yanında olduğunu ama elbisesinin çok eskidiğini belirtir. Hatta elbisesinin, terziye tamir etmesi için vermeye bile utandıracak kadar eskidiğini söyler.

---

[6] Aynı manzumeler Lala İsmail 741no.lu mecmuada da kayıtlıdır.
[7] Ali Fuat Bilkan , **Nâbî Dîvânı**, M.E.B., İst., 1997, C.II., s.1150; Lala İsmail, Manzum 741, vr.46a

Eyâ ferîd-hüner bir ferâce vir yohsa
Diyâr-ı cismümi feryâd ile harâb iderüm
Egerçi Derzi Muhammed yanumdadur ammâ
Libâs-ı köhnemi ‘arz itmege hicâb iderüm

Latife ile karışık bu beyitler Fâik ve Nâbî’nin arasında samimi bir dostluk olduğunu düşündürmektedir.

Yine Nâbî, Halep’ten yazdığı bir mektuba Fâik’in ağzından yazdığı bir manzumeyi de eklemiştir.[8] Bu manzumede Nâbî, “Fâik” ve “aksak” kelimelerini tevriyeli kullanarak Fâik’in aksaklığına da gönderme yapmıştır.

Kış mevsiminde bulmazsa karsak
Mur’aş gibi ten ditrerdi sak sak

Saff-ı rakîbe sunmak kolaydı
Kûyına yârüñ hançerle varsak

Dest-i cefâdan feryâda gelsek
Zahm-ı cigerden bar bar bagırsak

Dest-i taleble gelmez şikâre
Ol murg-ı vahşı biñ kez ok ursak

Bir dâne virmez dihkân-ı gerdûn
Her dâne içün biñ dâm kursak

Fasl-ı bahârun zevkini sürsek
Gülzâra Fâik su gibi aksak

---

[8] Safâyî, **a.g.e.**, s.476

Yârüñ elinden sahbâyı Nâbî

Zehr olsa içsek şişsek kabarsak[9]

Bunun dışında Nâbî Dîvânı'nda Fâik adına yazılmış iki muamma bulunmaktadır. Adı geçen Fâik'in kim olduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamasına rağmen bu muammaların şâirimiz Fâik adına düzenlenmiş olması muhtemeldir.

Mâh-ı fakr oldı sipihr-i dilde bir gûne 'ıyân

Kim anuñ nûrıyla tâbân oldı ser-tâ-ser cihân[10]

Bir diğer muammayı da

Salıcak başına ol mihr-i mu'anber sâye

Tâcın âfâk çıkardı kodı püşt-i pâye[11]

şeklinde düzenlemiştir.

Fâik bir beytinde Nâbî'yi üstad kabul ettiğini, ondan daha iyisini görmediğini belirtmektedir. Bu da dostluklarının yanı sıra Fâik'in Nâbî'yi bir şâir olarak da beğendiğini göstermektedir.

Nâbî Efendi gibi bir üstâd görmedüm

Fâik bu söz Hudâ'ya 'ayândur riyâ degül

G.83/8

Ayrıca Fâik, Nâbî'nin evi için de tarih düşürmüştür ve bu evde daima mutlu olmasını temenni etmektedir.

Bu tarh-ı 'âfiyet-peymâya Fâik didiler târîh

'Azîz ol dâ'imâ bu hânede ey Yûsuf Nâbî

Mf. 1

---

[9] A. Fuat Bilkan, **a.g.e.**, C.II, s.396

[10] A. Fuat Bilkan, **a.g.e.**, C.II, s.1307

[11] A. Fuat Bilkan, **a.g.e.**, C.II, s.1307

Bu beyitlerden ve kaynak metinlerden hareketle şairimiz Fâik ve Nâbî arasında hem iyi bir akrabalık ilişkisi hem de samimi bir dostluk olduğunu söyleyebiliriz.

Fâik'in ailesine ait olabilecek bir diğer bilgi ise dîvânda yer alan ….. numaralı tarih manzumelerindeki bilgilerdir. Bu manzumelerde Naile isiminde bir çocuğun doğumuna tarih düşülmüştür. Ancak Naile'nin kimin çocuğu olduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Şair doğumlar için yazdığı diğer tarih manzumelerinde çocukların babalarını, ya başlıkta ya da manzumenin içinde belirtmiştir. Bundan hareketle bu çocuğun kendi çocuğu olması düşünülebilir ancak bu görüş bir kesinlik arz etmez. Naile'nin doğum tarihinin şâirin ölüm tarihine yakın olması da bu çocukların kendi çocuğu olma ihtimalini daha da zayıflatmaktadır.

Özet olarak şunları söyleyebiliriz. Ailesi hakkında fazla bir bilgi bulunmayan, gerçek adı Mahmud olan Urfalı Fâik, Ali isminde bir zatın oğlu olup Nâbî'nin akrabalarındandır ve Nâbî ile aralarında samimi bir ilişki olduğu görülmektedir.

4. Öğrenimi ve Mesleği

Fâik, medrese tahsilini bitirdikten sonra müderrislik mesleğine girer. Hüseyin Paşa'ya yazmış olduğu bir mesneviden anlaşıldığına göre yirmi akçe müderrisi[12] olan şâir, Hüseyin Paşa'dan yardım istemekte ve bunu da açık bir şekilde ifade etmektedir. Fâik'in isteği kırk akçe müderrisi olmaktır. Mesneviyi yazdığı tarihte yirmi akçe müderrisi olması medrese tahsilini yakın bir zamanda tamamladığını düşündürmektedir.

Bendenüñ dahı nâmıdur Mahmûd
Lîk râh-ı ma'îşetüm mesdûd

---

[12] Medreseden icazet alan mülazım, yirmi akça ile başlıyor, sırasıyla yirmi beş, otuz, otuz beş, kırk, kırk beş ve nihayet elli akçaya vasıl oluyordu.(M. Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,** MEB., İstanbul, 1946, C. **II**, s.436)

Ben de lutfuñdan ey vezîr-i kerîm
Âsaf-ı şehriyâr-ı heft iklîm

Umarum feyz-i lutfuñ ide zuhûr
İde bu bendeñi dahı mesrûr

Olup aña yigirmi akçe ‘atâ
Bâkiyende niyâz ider bu gedâ

Görmemiş yok cihânda ihsânuñ
Olmamış yok senüñ du‘â-hânuñ

Ben kuluñ dahı bir tehî destem
Bâde-i ihtiyâc ile mestem

Kârgâh-ı cihânda kârum yok
Gayrı bir hâl ile medârum yok

M.1/41-47

Bilgisi ve hoş sohbetiyle devlet büyüklerinin sevgisini kazanan Fâik, devletin ileri gelenlerinin yardımıyla kısa sürede Anadolu kaleminde tahtabaşılık göreviyle menâsıb-ı sitteye[13] gelerek akranlarından üstün bir konuma geçer. Devrinin sevilen ve saygı duyulan kazaskerlerinden olan Erzincânî Ali Efendi’nin ikinci kez göreve geldiği tarihlerde de, akranlarının isteyip kıskandığı tahtabaşılık görevine ikinci kez getirilerek akranlarından üstün bir konuma geçer. Yine bu dönemde sadrazam olan Amcazâde Hüseyin Paşa da Fâik’e büyük bir itibar göstermekte ve ikramlarıyla Fâik’in akranlarını kıskandırmaktadır.

---

[13] menâsıb-ı sitte: Eskiden mevcut devlet memuriyetlerinden altısı hakkında kullanılır bir tabirdir. Bu memuriyetler nişancılık, şıkk-ı evvel, sâni, sâlis defterdârlıkları, reisülküttâplık, defter eminliği idi.(M. Zeki Pakalın, **a.g.e.,** C. II. s.475)

Meslek hayatı hakkında en geniş bilginin bulunduğu Salim Tezkiresinde bu durumla ilgili şu bilgiler verilmektedir. " ………zâtü'l-âlâları ma'ârifde mâl-â-mâl olup letâif ü sohbeti bâdi-i izmihlâl-i kelâl oldıgından a'yân-ı devlet ekâbir-i pür-himmet bi'l- cümle kendülere ikbâl idüp müddet-i yesîrde Anatolı kaleminde tahtabaşılık rütbesine hatve-senc-i vüsûl olmagla ser-firâz u kerreten ba'de merretin menâsıb-ı sitteye gelüp akrânından mümtâz oldı. Tarîk-i kuzatda müddet-i medîdede pâ nihâde-i vüsûl olacak rütbe-i âlîye himmet-i 'âli ile müddet-i yesîr bulmagla ol gürûh-ı müstetâb miyânesinde müşâr-ı akrân u makbûl-i 'âli-i devrân u mergûb ahâli-i cihân olmış bir zât-ı şîrîn dâstân olup merhûm u magfûr ………rahmeten rebe'l-gafûr kuzât-ı 'asâkirüñ bülendi Erzincânî 'Ali Efendi merhûmuñ defâ-ı sâniyesinde kuzât miyânesinde mahsûd-ı cümle-i akrân olan tahtabaşılık rütbesiyle pür 'ünvân olup ol asrda sadr-ı azam olan merhûm Amûca-zâde Hüseyin Pâşâ Hazretleri hassaten zât-ı fâikü'l-akrânlarına bir monlâ-yı celîlü'ş-şân kadar ikrâm itmekle mahsûd-ı akrân iderlerdi….."[14]

Mesleği hakkında bu bilgilere ulaşabildiğimiz Fâik mesleğini icra etmek üzere bazı şehirlerde de görev yapmıştır. Tezkirelerde şâirin görev yaptığı şehirlerden sadece İznik'in adı geçmektedir.[15] Ancak dîvândaki şiirlerden hareketle şâirin başka şehirlerde de bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu şehirlerden biri Antalya'dır. Antalya muhafızı Hüseyin Paşa'ya bir îdiyye yazmış ve bu manzumede Hüseyin Paşa'yı överken onun gelişiyle şehrin asayiş bulmasından, huzura kavuşmasından, eşkıyanın Antalya'nın defterinden silindiğinden bahseder. Hüseyin Paşa'nın adaletinden, kudretinden, şeriata uygun davrandığından bahsederek onu över ve onun için duada bulunur.

Âsafâ budur du'âmuz rûz u şeb
Devletüñ efzûn ola 'îdüñ sa'îd

---

[14] Sâlim, **a.g.e.**, s.515

[15] İsmail Belîğ, **a.g.e.**, s.308; Mustafa Safâyi Efendi, **a.g.e.**, s.429; Sâlim, **a.g.e.**, s.516 Mehmet Nâil Tuman, **a.g.e.**, C.II., s.742; Müstakimzâde, **a.g.e.**, vr.335b; Saadeddin Nüzhet Ergun, **a.g.e.**, s.1414

Eyledüñ bu beldeyi âsûde-hâl
İde dil-hâh üzre hak ‘ömrüñ mezîd

Ehl-i ‘ırzı buldı devrüñde sürûr
Oldı gam hâtırlarından nâ-bedîd

Defterinden oldı Antaliya’nuñ
Nâm-ı şûm-ı eşkıyâ cümle resîd

N’ola olsa beste-der beyt-i fesâd
Dest-i ‘adlüñ urdu bir muhkem kilîd

Kimsede yok kudret-i sît u sadâ
Kalmadı bu şehrde güft ü şinîd

Şer’üñ ahkâmını icrâ eyledüñ
N’ola teslîm olsa her şahs-ı ‘anîd

Çok degüldür saña bu ihlâsıla
İki ‘âlemde olursuñ rû-sefîd
…

Kt.26/1-8

Şâirin Antalya’da görev yaptığına dair bir diğer bilgi de bir mecmuada kayıtlıdır. Devrin meşhur paşalarından Râmi Mehmet Paşa Fâik’in samimi dostlarındandır. Mecmuadaki kayıtlara göre Râmi Paşa, Antalya’da bulunan Fâik’i ziyarete gider fakat onu bulamaz, bunun üzerine de özlemini dile getirdiği aşağıdaki rubaiyi yazar. [16]

Dil hicrüñ ile şîfte-hâl olsun mı
Şimden girü me’yûs-ı visâl olsun mı

[16] Sadeddin Nüzhet, **Rami Paşa Hayatı ve Eserleri,** Milli Kütüphane, Edebiyat Serisi-26-, 1933, Kısım:2, s.46

Hicrânuñ ile dîdeme hâb oldı harâm
Cânâ bu revîş saña helâl olsun mı

Trabzon valisi Abdullah Paşa'ya firkate ricâsı ile vermiş olduğu kıta da Fâik'in Trabzon'da ya da Trabzon'a yakın bir şehirde görev yaptığını düşündürmektedir.

Sultânuma kemâl-i hulûs ile rûz u şeb
Peygûle-i recâda du'â-gûy-ı kemterüm

Çokdur telâtum-ı hatarı bahr-i firkatüñ
Ol havfı def'e firkateyi senden isterüm

Kt.13

Bir devlet erkanına sunduğunu düşündüğümüz bir manzumesinden anladığımız kadarıyla şair memleketi olan Urfa'dan ayrılmak istememektedir. Ancak bu isteğin Urfa'da ikamet edip de başka bir yere gitmemek şeklinde mi yoksa memuriyetinin Urfa'ya çıkarılması isteği şeklinde mi olduğunu kestirmek mümkün değildir.

Hânende-i dil olsa veliyyü'n-niâma hâk
Düşmez yine âheng-i rehâvî deheninden

Bir mansıba lütfuñla bulur dest-res ammâ
Dûr itme meded Fâik-i zârı vatanından

Kt.17

Şâir son olarak İznik kadılığı yapmış ve bu görevde iken vefat etmiştir.[17]

Fâik daha başka şehirlerde de bulunmuş olabilir, fakat mevcut bilgilerle şâirin kesin olarak Antalya ve İznik'te görevini icra ettiğini söyleyebiliriz.

---

[17] İsmail Belîğ, **a.g.e.**, s.308; Mustafa Safâyi Efendi, **a.g.e.**, s.429; Sâlim, **a.g.e.**, s.516 Mehmet Nâil Tuman, C.II., s.742; Müstakimzâde, **a.g.e.**, vr.335b; Saadeddin Nüzhet Ergun, **a.g.e.**, s.1414

5. Şâirin Fiziki Özellikleri

Şâirin en belirgin fiziki özelliği aksak olmasıdır. Aksaklığı hem kendi şiirlerinde hem de diğer şâirlerin şiirlerinde çeşitli şekillerde ifade edilmektedir.

Fâik bu özelliğini bir manzumesinde, istek vadisinde o kadar çok koştum ki daha yolun başında iken ayağımı kırdım diye ifade etmektedir. Beyitten anlaşıldığına göre Fâik'in ayağı doğuştan değil küçük yaşlarda iken kırıldığı için aksaktır.

O denlü eyledüm vâdî-i maksûdumda pûyâyı
Şikest itdüm ser-i râh-ı talebde ‘âkıbet pâyı

K.3/1-2

Bir başka manzumede nükteli bir şekilde kendini tek ayak üstünde duran ishak kuşuna benzetmiştir; aynı zamanda gönlünü kaptırdığı İshak adlı kişi de aksaktır. Şâir akşamdan sabaha kadar bir ishak kuşu gibi tek ayak üzerinde feryat etmektedir.

Îshak sana gönül olalıdan müştâk
Pür oldı figân u nâlemüzden âfâk
Şeb tâ-be-seher itmede Fâik feryâd
Bir pây ile mânende-i murg-ı İshak

R.13

Nükte yapmaktan hoşlanan, bu tarzda şiirler yazan Fâik, kendi gibi aksak olan Kazasker A'rec Efendi ve Tahtabaşı Topal Ahmet Efendi'yi kasıtla; yazıklar olsun ki topallar ülkesinde kalmışım der.

Kâzı'asker leng vü Fâik leng vü tahtabaşı leng
Hayf sad-efsûs ki mâ der a‘recistân mânde em[18]

[18] Safâyi, **a.g.e.,** s.476

Fâik'le araları oldukça iyi olduğu anlaşılan Nâbî de Halep'ten gönderdiği mektuba iliştirmiş olduğu manzumede cinas ve tevriye sanatı ile Fâik'in topallığını telmih etmiştir.

Fasl-ı bahârun zevkini sürsek
Gülzâra Fâik su gibi aksak[19]

Sâlim tezkiresinde kayıtlı olan bir latifede anlatıldığına göre Fâik, dostu olan Nigînî Çelebi'nin[20] yardımıyla bir memuriyete gelir. Memuriyetinde epeyce zaman geçmiş olmasına rağmen Nigînî Çelebi'ye teşekkür etmeyi unutur. Daha sonra özür dilemek üzere bir mektup yazar ve mektuba aşağıdaki beyti ekler.

Kesret-i dâm itmedi âzâde pîç ü tâbdan
Eyledi şermende bu mansıb beni ahbabdan

Mt.16

Nigînî Çelebi de buna karşılık olarak bir müfred yazarak gönderir. Beyitte Fâik'e, aksaklığını telmihle, borcu olduğu kişilere borcunu ödemesini, yoksa bir gün alacaklıların kendisini aksadacağını söyler.

Râst-rev ol dest-i dâyinden halâs it dâmenin
Yohsa birgün dâm-hâhın aksadur Fâik seni [21]

XVII. yüzyıl şâirlerinden Şâhidî de, Fâik'in aksaklığını ifade eden ve artık Fâik'in bu dünyadan ayrılması gerektiğini dile getiren şu mısraları söyler.

Fâikâ sen ne gezersin bu cihânda sekerek
Bir yüriyiş yüri kim saña kıyâmetde gerek[22]

---

[19] Ali Fuat Bilkan, **a.g.e.,** s.396

[20] Nigîni Muhammed Çelebi, İstanbullu, Kara Hasan Ağazâde Mustafa Paşa mühürdarı olmakla Mühürdâr Çelebi denmekle meşhurdur. Hattat. Vefatı Hicrî 28 Sefer 1124, miladî 1721, kâtib Muslihiddin Camiinde medfundur. (bkz. Mehmet Nâil Tuman, **a.g.e.,** s,1096-1097)

[21] Sâlim, **a.g.e.,** s.517

[22] Safâyi, **a.g.e.,** s.477

Osmanzâde Tâib de döneminin şâirlerinden alaycı bir ifade ile bahsettiği bir manzumesinde Fâik'in aksaklığını şu şekilde dile getirmektedir.

Fâik'i aksadıram Nâtık'a söz söyletmem
Düz basarsa ayagın nutkun iderse gûyâ[23]

En belirgin fiziki özelliği aksaklığı olan Fâik, bu özelliğiyle hem kendi şiirlerinde hem de çağdaşlarının şiirlerinde çoğunlukla nükteli bir şekilde yer almıştır.

6. Şâirin Hayatına Ait Diğer Bilgiler

Hayatı hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız Fâik'in, bir manzumesinden hareketle yaşının epey ilerlediği zamanlarda hacca gitmiş olabileceğini düşünmekteyiz. Bu manzumesinde, sevgilinin yolunda ümitlerinin gerçekleşip bayram edeceği zamanda sefere çıkmak durumunda olduğunu dile getirmektedir. Sevgiliye kavuşmanın ümidiyle yaşayan aşık, sevgiliye kavuşacağı, bayram edeceği zaman sefere çıkmış ve yine vuslat gerçekleşmemiştir. Şâir aynı zamanda yaşının ilerleyip ölümün yaklaştığını dile getirmektedir. Bunun yanı sıra beyitler hac ibadetini de ifade eder şekildedir.

Oldı yoluñda sa'y ile hâsıl ümîdümiz
Vakt-i 'azîmet-i sefere düşdi 'îdümiz

Pîr olmadukca lutfına şâyeste olmaduk
Oldı vesîle rahmete mûy-ı sefîdümiz

G.51/1-2

Hacca gittiğine dair kesin bir bilgi ise İbrahim Paşaya yazdığı 128 no.lu müzeyyel gazelde mevcuttur. Şâir, kendi arzusuyla Hicaz ülkesine sefere gittiğini, Ka'benin toprağına yüz sürdüğünü ifade etmiştir.

---

[23] Köprülüzâde Mehmet Fuat, *Osman-zâde Tâib'e Dâir*, Türkiyat Mecmuası, C. 2, s.429

Gubâr-ı Ka'be-yi kûyına yârüñ çehre-sây oldum
Sefer dil-hâhum üzre itdüm iklîm-i Hicâz üzre
G.128/5

7. Ölümü

Kaynak metinlerde Fâik'in 1127 (m. 1715)' de vefat ettiği belirtilmektedir.[24] Sâlim Tezkiresi'nde ve Sadedin Nüzhet Ergun'da ölüm tarihi Hicri 1120 (M. 1708) olarak verilmiştir.[25] Ancak bu bilgi yanlış olmalıdır. Şâirin yazmış olduğu tarih manzumelerinde 1120'nin üzerinde olan tarihler bulunmaktadır. Bu da Fâik'in 1127 tarihinde öldüğü bilgisini güçlendirmektedir.

B. KİŞİLİĞİ

1. Kişilik Özellikleri

Yaşadığı dönemde epeyce şöhret bulmuş olan Fâik hoş sohbet, zarif, nükte sarf etmekten ve şakadan hoşlanan birisidir. Sâlim Tezkiresi'nde ifade edildiği üzere hoş sohbeti ve latifeleri ile devlet erkanı ve yaran meclislerinin aranılan kişisidir.

Sâlim Tezkiresi'nde yer alan bilgilere göre Fâik, halinden memnun olmayan, aksaklığından dolayı sürekli şikayetleri olan birisidir. Ancak yine Sâlim'in ifadesine göre istediği makama, itibar ve üne ulaştıktan sonra şikayetlerinin hepsi hikaye olmuştur.

[24] İsmail Belîğ, **a.g.e.,** s.308; Mustafa Safâyi Efendi, **a.g.e.,** s.476; Mehmet Nâil Tuman, **a.g.e.,** s.742; Müstakimzâde, **a.g.e.,** vr.335b
[25] Sâlim, **a.g.e.,** s.516; Saadeddin Nüzhet Ergun, **a.g.e.,** s.1414

"…Egerçi evâ'il-i hâlinde kendinüñ güftârı olan
O deñlü eyledüm vâdî-i maksûdumda pûyâyı
Şikest itdüm ser-i râh-ı talebde 'âkıbet pâyı

Fezâ-yı kâmda sür'atle irhâ-yı 'inân itdüm
Nice zabt eyleyem bu rahş-ı tab'-ı nâ-şekîbâyı

beytinüñ mâ-sadakı üzre etvârından fî'l-cümle şikayet iderdi. Feammâ soñra devrân müsâ'id eyleyüp tarîkinde kat'-ı kudemât-ı pâye vü i'tibâr iderek kâh-i kâmuñ bâlâ-yı merâmına vü kasrâ-yı i'tibâr ve şânuñ sahn-ı nerdübânına su'ûd idüp bir mikdâr ayagı düz basdıgda ferruh-bâl olup bu şikayetler bi'l-cümle hikâyet olmışdı…."[26]

Fâik, isteklerini devrin ricaline sunduğu manzumelerle dile getirmiştir. Bu manzumelerde isteklerini açıkça ifade etmiştir. Bu da şâirin şiirlerini sunduğu makam sahipleriyle ilişkilerinin oldukça iyi olduğunu düşündürmektedir. Yaşadığı dönemin ileri gelenlerine sunduğu medhiye ağırlıklı tarih manzumelerinin çokluğu da bu düşüncemizi doğrular niteliktedir.

Faik'in şiirlerinde ön plâna çıkan özelliklerden bir tanesi yukarıda da ifade edildiği gibi kötü talihinden, felekten şikayet etmesidir.

Baña bu derd-i dil çarh-ı sitem-bünyâddandur hep
Hatâ itdüm hata baht-ı cefâ-mu'tâddandur hep
G.4/1

Ne bendendür ne dildendür ne çarh-ı vâz-ı gündendir
Bu vaz'-ı nâ-murâdı tâli'-i nâ-şâddandur hep
G.4/2

Fâik'in şiirlerinde ön plâna çıkan özelliklerden birisi de rindâne tavırdır. O güzellere secde eden, rind-meşrep yaradılışlı biridir.

[26] Sâlim, **a.g.e.,** s. 515

Secde-güzâr-ı her sanem-i mah tal‘atum
Bir rind-i reh-rev-i hevesüm mezhebüm budur
G.47/1

Onun meşrebi sevgilinin gözlerine benzemektedir. Nasıl sevgilinin gözleri âşıklarının kanını içerse o da sürekli bâde içmektedir.

Hûn-ı derûnı nûş iderüm bâde olmasa
Mânend-i çeşm-i yâr benüm meşrebüm budur
G.47/3

Şâir bir beyitte rind olmasını deniz köpüğü gibi evsiz barksız, kayıtsız olmasına bağlamaktadır.

Rind-i lâ-kaydum dimezdüm lücce-i ‘âlemde hìç
Ger habâbâsâ hemîşe hâne-ber-dûş olmasam
G.90/3

Bir başka manzumede ise zahidâne düşüncelerden de rindâne meşguliyetlerden de vazgeçtiğini söylemektedir. Bu beyitte şâir fikr-i zâhidâne ve şugl-i rindâne kelimeleri ile hayr ve şer arasında leff ü neşr sanatı yapmış ve rindliğe bakış açısı olumsuz yönde değişmiştir.

Ne fikr-i zâhidâne eylerüz ne şugl-i rindâne
Bize bir halet el virdi ki hayr u şerden el çekdük
G.77/2

Bir başka manzumede gece gündüz içen ve akıl meta‘ını saçan bir rind olamayacağını dile getirmektedir.

Rûz u şeb rind-i bâde-nûş olamam
Şu‘le-pâş-ı metâ‘-ı hûş olamam
G.89/1

Yine aynı manzumede çok çok göz yaşı döküp dalgalı bir deniz gibi olamayacağını, her meclisde konuşup, her söze kulak vermeyeceğini, riyakar

olamayacağı için aşk elbisesini çıkardığını, kimseye sıkıntı verip Allah'tan başkasına minnet etmeyeceğini söylemektedir.(G.89/2-3-4-5)

Fâik'in şahsiyeti ile ilgili bir diğer özellik de insanlarla barış içinde yaşamayı, düşman edinmeyi istememesidir. O, bunun için insanlara dostlukla yaklaşmaktadır.

Sulh üzredür mu'âmelesi halk ile müdâm
Fâik bu rûzgârda hiç düşmen istemez

G.61/5

2. Edebi Kişiliği

Yaşadığı dönemde epey şöhret bulmuş olan Fâik'in edebi şahsiyeti ile ilgili bilgiler Sâlim ve Safâyi tezkirelerinde mevcuttur. Her iki tezkirede de şâirden övgüyle bahsedilmiştir.

Sâlim, Fâik'i hem çağdaşı hem de akrabası olan Nâbî ile kıyaslayarak onun da en az Nâbî kadar başarılı bir şâir olduğunu dile getirmiştir. Fâik, zarif, nazik, beğenilip övülen tarzıyla yüce makamların güzel sesli bir bülbülüdür. Büyük şâirlerin başı olan Nâbî Efendiye marifette yakın, onun gibi, ariflerin bahçesinde hoş nağmeli bir bülbül, şiir bahçesinin ağacında salınan edalı bir fâhtedir. Marifet vadisinde Nâbî'ye denktir. Şâirler içinde benzeri olmayan Nâbî gibi Fâik de eşsizdir.

"…ol çâbük süvâr-ı 'arsa ki 'irfân u ol yektâ-reviş vâdî-yi sühan-perverân Rehâvi el-âsıl bir bülbül-i bî-pâ-dâş hoş-nagme-i bâlâ-makâm vü bir zarîf nâzük reftâr sütûde hırâmdur ki bu cümle-i celîle-i 'irfânda harf-i nûnda sebt ü tahrîr olunan şâ'ir mâhir-i dil-pezîr ta'bîr-i şu'arâ-yı kirâmuñ ser-bülendi merhûm Yûsuf Nâbî Efendiye ma'rifetde kurb-ı tâmı olup anlar gibi gülistân-ı 'irfânda bir bülbül-i hoş elhân oldukları gibi bunlar dahı narven-i hadîka-ı eş'ârda bir fâhte-i mevzûn-reftâr idiler. Belki vâdî-yi ma'rifetde anlara hem-pâye ve anlar gürûh-ı şu'arâda bî-misl oldukları gibi bunlar da bî-hem-tâ idiler…"[27]

[27] Sâlim, **a.g.e.,** s. 514

Safâyi ise şiirlerinin güzelliği ve sözlerinin letafetinin medhe layık olduğunu söyler. Safâyi'nin ifadesiyle şiirleri latiftir, akıcı ve güzel şiirler söylemiştir. Onun şiirleri bir mum gibi irfan meclislerini aydınlatmış ve şiirleri bu meclislerde dinlenmiştir.

"...'asruñ şu'arâsından hilâvet-i eş'ârı şehd-i fâik ve letâfet-i güftârı medhe lâyık ve nazm-ı şâhid-i âsârı şîve-engîz-i letâfet ve zâde-i tab'-ı sihr-kârı hoş-hırâm-ı minassa-i fesâhatdür. Zebâne-i kilk-i sühân-sâzı şem'-i bezm-ârâ-yı 'irfân ve terâne-i 'andelîb-i hâme-i mu'cîz-tırâzı reh-yâb-ı sımâh-ı şîrîn-sühânân-ı zamândur…"[28]

Sâlim ve Safâyi, Fâik'in şiirlerinin letafeti konusunda birleşmektedir. Her iki tezkirede de onun, zamanında sevilen ve okunan bir şâir olduğu belirtilmektedir. Özellikle Sâlim, ondan övgüyle bahseder. Fâik'in arifler arasında çok tanınmış olduğunu söyleyerek özelliklerini yazmaya gerek görmez. Şiirlerinin de bütün şiir mecmualarında bulunduğunu söyleyerek tezkiresine bir iki beytini örnek almakla yetindiğini belirtir.

"…Zât-ı sütûde sıfatı miyâne-i erbâb-ı 'irfânda pür-şöhret olmagla rûz-namçe-i hâlleri tafsîl olınmaga hâcet yokdur. Eş'ârı hod-mecmu'â-ı dânişverânda mâl-â-mâl olmagla teksîr-i sevâd itmek kilk-i çâbük-seyr 'arsâ ki beyândan eb'âd olınup ancak bu iki beyiti tahrîr ile iktifâ olındı…."[29]

a. *Şiir ve Şâir Hakkındaki Görüşleri*

Edebiyat eleştirisi edebiyatın var olduğu günden beri varolmuş fakat içinde yaşadığı toplumun ve dönemin özelliklerine göre şekil değişiklikleri göstermiştir. Dîvân edebiyatında da eleştiri doğal olarak kendi edebi geleneğinin yapısından etkilenmiştir. Şairlerin özellikle gazel, kaside ve mesnevilerde bir veya bazen iki beyitte kendi eser ve şiirlerini değerlendirmeleri edebi eleştirinin divan şiiri içindeki biçimlenişine bir örnektir. Genellikle kaside, gazel ve mesnevilerin sonlarında rastlanan bu değerlendirmeler çoğunlukla; şairin kendini övme, üstatlarla kendini

[28] Safâyi, **a.g.e.,** s.475
[29] Sâlim, **a.g.e.,** s. 516

kıyaslama, kendini onlarla eş değerde görme hatta kendini daha üstün görme çabasının ifadesi şeklinde oluşturulmuştur.

Burada şairin asıl amacı her ne kadar şiirini ve şairliğini övmek ya da tanıtmaksa da bu değerlendirmeler dönemin şiir anlayışını yansıtması, zevk ve değer ölçülerini vermesi bakımından da önemlidir.[30]

Birçok divân şâiri gibi Fâik de şiiri ve şâirliği ile ilgili değerlendirmeler yapmıştır.

Kendi değerlendirmelerine bakıldığında şairimiz hakkında şu noktalar dile getirilebilir.

17. yüzyıl şâirlerinin çoğunluğunda olduğu gibi Fâik'de de yeni mazmun arayışları belirgindir.[31] O mecmuaları süsleyen alışıldık güzel ifadeleri görmekten usanmıştır. Söz meclisinde söyleyebileceği yeni ve güzel mazmunların peşindedir.

Baña bezm-i sühanda şâhid-i mazmûn gerek yohsa
Usandum seyr-i hüsn-i nükte-i mecmu'a-pîrâdan

G.104/5

Yenilik peşinde olduğunu bir başka beyitte şöyle ifade etmektedir.

Velî ter olmak ümmîdiyle hüsn-i zâde-i tab'um
Bu tarhuñ vasfını itdüm 'arûs-ı tab'uma dâmâd

K.11/19

Fâik şiir tarzında yaptığı yenilikleri anlatırken aşağıdaki ifadelere de yer vermiştir.

Bu gûne âşinâ elfâz-ı şi'r-i tâzeden Fâik
Garaz sûd-girân-ı mülk-i nazma 'arz-ı kâlâdur

G.34/7

---

[30] Harun Tolasa, ***Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce Ve Değerlendirmeleri,*** Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, sayı:1, İzmir, 1982, s.16-17

[31] Dr. M. İsen, Dr. M. Macit, Dr. O. Horata, Dr. F. Kılıç, Dr. İ. H. Aksoyak, **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı,** Grafiker Yay., Ank., 2002, s.110

Yeniliğin peşinde olan Fâik bunu başarmış ve yazmış olduğu bu yeni şiirle nükteşinâs şâirlere taze bir şevk vermiştir.

Nazm-âverân-ı nükte-şinâsâna Fâikâ
Bir şevk-i tâze virdi bu şi'r-i cedîdümüz
G.51/5

Yenilik arayışlarının yanı sıra şâirin eserinden şiirlerine ve şâirliğine dair şu özellikler de tespit edilebilmektedir.

Fâik hüsn-i talil yoluyla şiir yazmasına sebep olarak baharı gösterir. Gülü açtırıp bülbülü dile getiren bahar, şâiri de feryada düşürür. Bahar onu bülbül ettikten sonra onun bülbül avazıyla şiir vadisinde söz söylemesine zaten şaşılmaz.

N'ola ger gülşen-i eş'ârda feryâd itse
Fâik-i zârı bu vâdîde hezâr itdi bahâr
G.24/5

Sevgilinin yüzünü vasfedebilmek için Fâik'in cevherler saçan yaradılışına söz okuyla hüsn-i edanın müjdesi gelmektedir. Şâir ne zaman sevgiliyi anlatacak olsa onun şairliği kendisini gösterir ve sözlerine güzelliğin edası bir müjdeci gibi düşüverir.

Vasf-ı ruhuñda tab'-ı güher-pâş-ı Fâik'e
Peyk-i sühanla müjde-i hüsn-i edâ gelür
G.37/5

Fâik şiirlerini "âteşîn, sûznâk" olarak vasıflandırır.

Şâirin şiirleri âteşîn olsa bunu ayıplamamak gerekir.Çünkü onun gönlü muhabbetin ateşiyle yanmaktadır.[32] Bir başka manzumede ise şâir, şiirinin sûznâk oluşunu benzer şekilde ifade etmektedir. Sürekli ağlayan Fâik'in şiirleri yakıcı olsa şaşılmaz. Çünkü o gönlünü aşk ateşiyle tandır etmiştir.

---

[32] G.74/5

Sûznâk olsa n'ola şi'rümüz ey Fâik-i zâr
Sînemüz âteş-i 'ışkıyla tenûr eylemişüz
G.67/5

Fâik şiirlerini değerlendirmede en çok "hüsn-i edâ" terimini kullanır. Güzel edaya esir olan, Fâik gibi belagat ile söz gelinine süs ve canlılık vermektedir. Fâik de hüsn-i edânın esiridir, belagat ile şiirlerine güzellik vermektedir.

Esîr-i hüsn-i edâdur misâl-i Fâik-i zâr
'Arûs-ı nutka viren zîb ü fer belâgat ile
G.126/5

Yine nazm gelinine ve düşünce süsleyicisine süs ve canlılık verecek olan üstad Fâik'in hüsn-i edâsıdır.

'Arûs-ı nazma virmek zîb ü fer meşşâta-ı fikret
Yine hüsn-i edâ-yı Fâik-i üstâddandur hep
G.4/7

Şâir hüsn-i edânın varlığını şevk ile şiir yazmaya bağlar. Güzel şiir şevk ile yazılınca ortaya çıkmaktadır.

Olınca şevk ile nakd-i sühan be-kef Fâik
Metâ'-ı kişver-i hüsn-i edâ gelür görinür
G.31/7

Şâirin şiiri için kullandığı bir diğer sıfat "hoş-âyende"dir. Yazdığı şiir öyle güzeldir ki bu şiir, şehri büyülemezse garibdir.

Nedür bu nazm-ı hoş-âyende Fâikâ bilsem
Garîbdür eger olmazsa sihr-i şehr-engîz
G.64/5

Fâik şiiri için "renkli, rengârenk, hoş, zevki okşayan" anlamında olan "rengîn" sıfatını da kullanır. Rengîn şiire anlamı veren Fâik'tir.

Tekâpû eylemişler bu zemînde gayriler ammâ
Bu rengîn şi're Fâik sûret-i ma'nâyı ben virdüm

G.93/5

O, ölçülü hayalleri ve düzgün yaradılışı ile dostlarına cevher saçan sözler söylemektedir.

Tab'-ı mevzûn ile mîzân-ı hayâl-i Fâik
Yine yârâna güher-senc-i makâl oldı birez

G.69/6

Onun şâirlikteki yeteneğinden şâir dostlarını haberdar etmek üzere sözünün habercileri zaman zaman şiir vadisinden geçmektedir.

Haberdâr itmege yârân-ı nazmı zûr-ı tab'umdan
Geçer peyk-i kelâmum gâh geh vâdî-yi da'vâdan

G.104/6

O şiir vadisindeki yeteneğinden hüner kadehinin keyfiyetini kendisine haram edecek kadar emindir. Onun şiirine benzeyen başkasına ait bir tane bile söz yoktur.

Harâm olsun baña keyfiyet-i câm-ı hüner Fâik
Olursa âşinâ eş'âruma bir lafz-ı bîgâne

G.132/4

Şâir kendisine o kadar güvenir ki sadece süslü, gösterişli bir söz düşünse bile nazm gelininde hüsn-i edânın süsü sönük kalacak hatta olmayacaktır.

Sühanda Fâikâ reng-i tekellüf ihtiyâr itsem
'Arûs-ı nazmda ârâyiş-i hüsn-i edâ kalmaz

G.54/5

Fâik bir beytinde şâir kişiliğini gönül olarak değerlendirip, şiiri de gevher-i zibâya teşbih etmiştir. Gönül Fâik gibi irfan denizinin dalgıcı olup mana denizinden gösterişli bir cevher çıkarmıştır. Bu şiiri muhtevası ve üslubuyla adeta süslü bir cevherdir.

Olup Fâik gibi dil gavta-hâr-ı lücce-i ‘irfân
Yine bir gevher-i zîbâ çıkardı bahr-i ma’nâdan

G.104/7

Gelenekte şâirin şâirliğini değerlendirmesi çoğunlukla övme, şâirliğiyle övünme şeklindedir. Fakat şâirler bazen daha objektif değerlendirmelerle şiirlerini ve şâirliklerini ele alırlar. Fâik, tezkirelerde her ne kadar sitayişle bahsedilmiş olsa da kendisinin şâirliğini ve şiirlerini eleştirmiş kimi zaman onları yetersiz görmüştür. Ancak o şâirlik yolunda yetersiz de olsa ayıplanmayacağını bilir. Çünkü yârân-ı safâ nazmı ayıplanmamaktadır.

Fâik reh-i eş’ârda nâkıs da görinse
Yârân-ı safâ nazmına ma’yûb dimezler

G.14/7

Fâik’in daha güzel kaside ve gazel yazamamasının sebebi irfan meclisinin dışına düşmüş olmasıdır. İrfan meclisinin dışına düşmemiş olsa o da güzel şiirler yazacaktır.

Kasîde vü gazeli böyle söylemezdi ammâ
Kenâr-ı meclis-i ‘irfâna düşdi Fâik-i zâr

G.25/7

Ayrıca Fâik’in derdi akranlarından daha güzel şiirler yazmak değil hiç olmazsa onlar kadar güzel şiirler yazabilmektir.

Hem-’inân ol bâri akrânuñla râh-ı nazmda
Ben saña dimem ki Fâik cümleden sen ahsen ol

G.85/10

Fâik'in, dîvânında nazire olarak yazdığı dokuz gazeli bulunmaktadır. Buna atıfda bulunuyor olsa gerek ki bir manzumesinde kendisine, artık nazire yazmaktan vazgeçip hünerini göstermesini söylemektedir.

Yârân-ı sühan-gûya dirî â itme nazî re
Fâik görelüm gâhî ce 'arz-ı hüner eyle

G.123/5

Bir başka beyitte ise başkalarının şiirine karışamayacağını ama onları güzelleştirecek olanın kendi şiiri olduğunu ifade etmektedir. Bu beyit nazire yazmaktan vazgeçmeyi isteyen şâirin tanzir ettiği şiirlere güzellik verdiğini söylemek istediğini düşündürmektedir.

Ben dahl idemem gayrilerüñ şi'rine ammâ
Tahsîn idicek Fâik-i zâruñ gazelidür

G.9/5

Pek azımsanmayacak sayıda nazire yazmış olan Fâik Rûm'daki her şâiri de beğenmez. Anadolu'daki şâirlerin çoğunu Acem tarzının taklitçisi olarak görür.

Her şâ'ire pey-rev mi olur Rûmda Fâik
Taklîd iken tarz-ı sühan-senc-i 'Acemdür

G.23/5

Bir başka beyitte ise başkalarının şiirine karışamayacağını ama onları güzelleştirecek olanın kendi şiiri olduğunu ifade etmektedir. Fâik yazdığı nazirelerle o şiirleri güzelleştirmiştir.

Ben dahl idemem gayrilerüñ şi'rine ammâ
Tahsîn idicek Fâik-i zâruñ gazelidür

G.9/5

Fâik de diğer dîvân edebiyatı şâirleri gibi şiirlerini değerlendirirken içinde yaşadığı sosyal ve kültürel çevreye başvurur. Şâirin bundaki amacı

içinde yaşadığı toplumu, kültürü tanıtmak değil yine kendi şâirlik gücünü övmektir.[33]

Onun söylediği cevahir saçan sözleri, herkes beğenerek okumakta, elinden düşürmemektedir. Çünkü o öyle güzel, öyle hoş bir şiir yazmıştır ki bu tarzda bir şiir elbette her zaman okunacaktır.

Cevâhir-i sühanuñ düşmez elden ey Fâik
Bu gûne nazm-ı hoş-âyende her zamân okınur

G.10/5

Fâik'in yazdığı şiirler alemi gezmektedir. Dünyanın her yerinde onun şiiri okunmaktadır. Çünkü onun şiiri hem yeni bir tarzda söylenmiştir hem de sözlerinin edası inkar edilemeyecek kadar güzeldir. Hem güzel rengîn edâsıyla hem de yeni olması sebebiyle bu şiirin elden ele gezmesi normaldir.

Nice inkâr olur rengîn-edâ-yı güfte-i Fâik
Bu nazm-ı 'âlem-arâ şi'r-i nev-peydâlarındandur

G.19/7

Şiir vadisinde tekâpû mümkün değildir. Ama onun yazmış olduğu bu şiir-i selis âb-ı revân olmuştur. Tekapu kelimesini tevriyeli kullanan şâir, şâirlikte dalkavukluğun işe yaramayacağını, hak edenin beğenileceğini ifade ederken diğer taraftan şiirinin akan bir su gibi ordan oraya dolaşıp gezdiğini ifade etmektedir. Fâik'in bu akıcı şiiri beğenilmiş adeta akar su gibi diyar diyar gezerek okunmuştur.

Böyle vâdîde tekâpû nice mümkin Fâik
Gerçi bu şi'r-i selîs âb-ı revân olmışdur

G.38/5

Yine şâirin bir şiiri herkes tarafından beğenilmiş, beğenilen bu şiir birçok memlekette okunmuştur.

[33] Harun Tolasa, ***a.g.m.,*** s.39

Dizildi rişte-i tahsîne gevher-i nazmum
Meta'-ı tab'umı satdum diyâr diyâr

G.25/3

Şâir söylemiş olduğu yeni gazelinin bütün cihanda okunmasını ümid etmektedir.

Fâik budur ümîd ki mecmûa'-ı cihân
Olmaz tehî bu nev gazel-i âb-dârsuz

G.66/5

Bir manzumesinde şâir, şiire hevesli genç şâirler gibi dîvân tertip etmeyeceğini söylemektedir. Bu ifade şâirin dîvânını kendisinin tertip etmediğini, sonradan tertip edildiğini düşündürse bile şâir ilerleyen yıllarda bu düşünceden vazgeçmiş ve dîvânını tertip etmiş olabilir.

Pâd-şâh-ı nazm olursam da cihânda Fâikâ
Nev-heves şâ'ir gibi tertîb-i dîvân eylemem

G.92/7

b. Dil ve Üslûp

XVII. yüzyılın ikinci yarısı ve XVIII. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan Fâik'in dîvânında dikkat çeken husus bu yüzyıllarda yaşamış olan birçok Dîvân şâiri gibi Farsça ve Arapça kelime ve terkipleri epeyce kullanmış olmasıdır. Şâir, manzumelerinde uzun tamlamalar kurmuş, bazen bu tamlamalarda ek haricinde hemen hemen hiç Türkçe kelime kullanmamıştır.

Eyâ tâli'a-ı tevfîk-i feyz-i Sübhânî
Netîce-dâde-i mantık-ı 'ilm-i Yezdânî

K.1/1

Hemîşe feyz-i nesîm-i bahâr-ı nutkuñdan
Güşâde ola gül-i matlab-ı sühandânı
K.1/22

Lücce-i tab'-ı güher-pâş-ı muhît-i cûd iken
Südde-i iclâlin itmiş Kâf-ı 'ankâ-yı kerem
K.2/10

Yapılmaz hâtır-ı vîrân-ı ehl-i 'ışk 'âlemde
Diyâr-ı hâk-i iklîm-i muhabbetde hisâr olmaz
G.58/2

Leb-teşne-i şehâdet-i âşûbgâh-ı 'ışk
Geh hançerine mâ'il olur geh bıçagına
G.121/2

Vâlideyni ne 'aceb olsa şerefle mümtâz
Mazhar-ı lutf-ı hudâvend-i 'atâ-bahşâdur
Kt.33/5

Kelâmı gevher-i yektâ-yı deryâ-yı belâgatdür
Murâd üzre cihânda mazhar olmış feyz-i Yezdâna
Kt.38/3

Örnek olarak alınan bu uzun terkipli ve tamlamalı beyitlerin sayısı dîvânda epeyce fazla yer tutmaktadır.

Atasözleri ve deyimler şiirin daha sade ve daha anlaşılır olmasını sağlar. Çünkü dil bunlarda daha sadedir. Şiirlerinde epeyce atasözü ve deyime yer veren Fâik, bunları Türkçe kelimelerle ifade etmek yerine Farsça ya da Arapça karşılıklarıyla kullanmayı tercih etmiştir. Bu da dilin daha da ağırlaşmasına sebep olmuştur.

Akıllı düşman akılsız dosttan hayırlıdır atasözü yerine, "müsellemdür 'akılsız dostdan sâhib-hıred düşmen" demeyi tercih etmiştir.

Refîk-i nâ-muvâfıkdan dahı ma'kûldür reh-zen
Müsellemdür 'akılsız dostdan sâhib-hıred düşmen
G.98/1

"Karanlığın sonu aydınlıktır." atasözünün tam aksi bir anlayışı, "Her çıkışın bir inişi vardır." diye ifade edebileceğimiz atasözünü "bu 'âlemüñ şebi vardur nehârdan soñra" şeklinde söylemiştir.

Fürûg-ı şöhrete vâ-beste zulmet-i âfet
Bu 'âlemüñ şebi vardur nehârdan soñra

G.118/2

Atasözleri ve deyimler ayrı bir başlık altında verildiği için örneklerin sayısı bu bölümde sınırlı tutulmuştur.

Farsça ve Arapça sözcükleri çokça kullanan şâirin dîvânında yer yer sade söyleyişlere de rastlanır. Özellikle 102 numaralı gazel diğer manzumelerin arasında dikkati çekecek kadar sadedir. Halk söyleyişleri hemen hemen hiç değiştirilmeden öylece şiire konulmuştur.

Kûyında baña eylemedin vasla irersin
Ey dîde-i ter ekmedigüñ yirde biçersin

Ey dil ruh-ı pür-tâbda hâl olmasa dirsin
Bî-çâre siñeksüz olıcak yazı seversin

Sensiz göremem hâtır-ı vîrânumı ey gam
Gökden mi yagarsın baña yirden mi çıkarsın

Gösterme baña çâh-ı zenahdânuñı ey dil
Bir câhı ki kendüñ kazasın aña düşersin

Vasf-ı ruha itdüñ lebin âmîhte Fâik
Geh balı yaga gâhi yagı bala katarsın

G.102

Dîvânda epeyce bir yer tutan tarih manzumelerinde Fâik az da olsa tekrarlar yapmış ya da benzer söyleyişlere yer vermiştir.

Sultan Mustafa'nın cülûsu ile Şeyhülislam Seyyid Ali Efendi'nin oğlunun doğumu için yazılan tarih manzumelerinde bir beyit sadece mısraların yeri değiştirilerek kullanılmıştır.

Mey-i müjdeyle ser-şâr oldı hep peymâne-i efvâh
Ser-â-ser kîse-i gûş oldı pür-nakd mübârek bâd
K.7/2

Ser-â-ser kîse-i gûş oldı pür-nakd mübârek-bâd
Mey-i müjdeyle ser-şâr oldı hep peymâne-i efvâh
Kt.29/2

Yine tarih manzumelerinde tarih düşürülen beyitler birbirine çok yakın ifadelerle söylenmiştir.

Du'â-yı bî-nihâyetle didüm târîhini Fâik
Cülûsından 'ibâdı itdi Sultân Mustafa âzâd
K.7/10

Du'â-yı hayr iderek Fâikâ didüm târîh
Bu defteri ide Muhsin Muhammed'e es'ad
Kt.56/11[34]

Ayrıca 10 numaralı kıt'a, 51 numaralı gazelin ilk iki beyti ile aynıdır.

Oldı yoluñda sa'y ile hâsıl ümîdümiz
Vakt-i 'azîmet-i sefere düşdi 'îdümiz

Pîr olmadukca lutfına şâyeste olmaduk
Oldı vesîle rahmete mûy-ı sefîdümiz
G.51/1-2 Kt.10

[34] Başka örnekler için bkz. Dîvân Kt.29/7, 30/5, 45/8, 51/9, 71/25

Dîvânda Bulunan Atasözleri ve Deyimler

Fâik'in yaşadığı dönemde Dîvân şiirinin şekillenişine bakıldığında Dîvân şâirleri artık kendilerine üstad olarak İranlı şâirleri görmekten vazgeçmiş, Türk şâirleri üstad görmeye başlamışlardır. Türk şâirlerinin bir kısmı Sebk-i Hindî tarzında şiirler yazarken bir kısmı da Nâbî'nin yön verdiği hikemî tarza yönelmiştir. Fâik de Nâbî gibi hikemî tarzda şiirler yazmıştır ve manzumelerinde atasözü, deyim ve veciz sözler kullanmıştır. Ancak atasözleri ve deyimlerin kullanımında dikkat çeken özellik daha çok Farsça ve Arapça sözcüklerin tercih edilmiş olmasıdır.

Atasözleri

1. Ah yerde kalmaz: Nâlem yarin gönlünü yumuşatırsa buna şaşılmaz. Bunu herkes bilir, âh ile zâr yerde kalmaz. Ser-bülend ve yerde kalmak kelimeleri tezat oluştururken yerde kalmak deyimi aynı zamanda gerçek anlamını da çağrıştıracak şekilde kullanmıştır. Aşığın âh ve zârları yerde kalmamış başı yükseklerde olan sevgiliye ulaşmış, aşığın bu hali sevgilinin gönlünü yumuşatmıştır.

N'ola nerm iderse nâlem dil-i yâr-i ser-bülendi
Hele yirde kalmak olmaz buña âh u zâr dirler

G.40/4

2. Akıllı düşman akılsız dosttan hayırlıdır: Başarısız bir arkadaştan yol kesen bir eşkıya makûldür. Akıllı düşman akılsız dosttan sağlamdır. Refîk-i nâ-muvâfık, akılsız dost ve reh-zen, sâhib-hıred düşman kelimeleriyle müretteb leff ü neşr sanatı yapılmıştır.

Refîk-i nâ-muvâfıkdan dahı ma'kûldür reh-zen
Müsellemdür 'akılsız dostdan sâhib-hıred düşmen

G.98/1

3. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz: Aşık, sevgilinin aşkıyla sürekli âh etmektedir.Ancak bu âhların tesirli olabilmesi için gönlün dağlanması gerekmektedir. Leff ü neşr yolu ile dâg-ı ciger ateşe, âh dumana teşbih edilmiştir. Dağın ateşe teşbihinde renk ve yakıcılık, âhın dumana teşbihinde şekil rol oynamaktadır. Kârger kelimesi hem "iş yapan" hem de "tesirli" anlamına gelecek şekilde tevriyeli olarak kullanılmıştır.

Dâg-ı cigersüz âhda olmaz eser göñül
Âteş gerek duhân ola mı kârger göñül
G.84/1

4. Baykuşun düneği örenlerdir./ Baykuş viran yerde yuva yapar: Virane köşelerini baykuş nasıl terk etmezse mümsiğin aklı da dünya kaygılarından kurtulamaz. **C**imrinin hâtırını virane köşesine, dünya kaygıları baykuşa teşbih edilmiştir. Hâtır-ı mümsik, bâid olmaz, gussa-i dünya ve bûm, terk itmez, kûşe-i virâne kelimeleri ile müşevveş leff ü neşr yapılmıştır.

Hâtır-ı mümsikden olmaz gussa-i dünyâ ba'îd
Bûm terk itmez hemîşe kûşe-i vîrânesin
G.110/3

5. Çorak tarlada bostan yetişmez / çorak yerde sümbül bitmez: Gamlı, kederli gönüllerde maksad gülü açılmaz. Gönülde kaygı ve keder varsa isteklere ulaşılamaz. Atasözünde de belirtildiği gibi çorak yerde taze ot bulunmaz. Gül-i maksûd, sîne-i endûh-perver ve giyâh-ı ter, şûre yir kelimeleri arasında leff ü neşr sanatı bulunmaktadır.

Gül-i maksûd açılmaz sîne-i endûh-perverde
Giyâh-ı ter bulınmaz bu meseldür şûre yirlerde
G.115/1

6. Dere kenarından yer alma sel alır: Bu atasözüne yakın bir ifade ile sel yatağı üzerinde olan evde rahat olmayacağı dile getirilmiştir. Aşığın gönlü sel yatağındaki ev gibidir. Aşık sürekli gözyaşı döktüğü için gönül hanesinde rahat yoktur.

Dilde bu girye ile cây-ı selâmet mi olur
Râh-ı seyl üzre olan hânede râhat mı olur
G.48/1

7. Dikensiz gül olmaz: Her güzelin bir kusuru vardır**.** Sevgilinin kusuru ise aşığa sürekli ok atan kemân kaşlarıdır. Gerçi şâir bu alemde dikensiz bir gül görmemiştir. Sevgili güle, kaşları da şeklinden ötürü dikene teşbih edilmiştir. Sevgili, sevgilinin yanı, bed-keman ve gül, gülşen-i âlem ve hâr kelimeleri arasında leff ü neşr ilişkisi kurulmuştur.

Her dil-berüñ yanında birer bed-kemânı var
Gül görmedüm bu gülşen-i ‘âlemde hârsuz
G.66/3

8. Dinsizin hakkından imansız gelir: Bu atasözüne çok yakın bir ifade ile zalimi bir başka zalimin inciteceği dile getirilmiştir. İğnenin de ayağının acısının intikamını dikenden aldığı söylenmiştir.

İder bir zâlimi elbetde bir zâlim de âzürde
Alurmış intikâm-ı zahm-ı pâyı hârdan sûzen
G.98/3

9. Evvel evini temizle sonra misafir iste: Gönül, sâf ol, ‘ışk-ı bütân, hâne, pâk eyle, mihmân sözcükleri arasında leff ü neşr ilişkisi kurulmuştur. Eğer aşk istiyorsan önce gönlünü kötülüklerden, kirlerden arındır, sonra sevgilinin aşkını iste denilerek bu durum sosyal hayatın bir alışkanlığıyla ifade edilmeye çalışılmıştır.

Göñül sâf ol misâl-i âyine ‘ışk-ı bütân iste
Var evvel hâneñi pâk eyle soñra mihmân iste
G.130/1

10. Her çıkışın bir inişi vardır: Karanlığın sonu aydınlıktır atasözünün tam aksinin dile getirildiği bu beyitte ise belanın karanlığı şöhretin ışığına

bağlıdır denilerek güzelliklerin bir gün bitip kötülüklerin, kara günlerin gelebileceği söylenmiştir.

Fürûg-ı şöhrete vâ-beste zulmet-i âfet
Bu ‘âlemüñ şebi vardur nehârdan soñra

G.118/2

11. İt ürür kervan yürür: Rakib, âşık ilşkisi içinde rakib bir köpeğe benzetilmiş, inlemeleri de köpeğin ürmesi olarak düşünülmüştür. Rakîb, âşıkân ve it, kârbân kelimeleri ile leff ü neşr yapılmıştır.

Rakîb nâlede kûyuñda ‘âşıkân geçiyor
Egerçi it ürüyor lîk kârbân geçiyor

G.28/1

12. Karanlığın sonu aydınlıktır: Ayrılık gecesi elbette vuslat gününe ulaşır. Ama bunun için kanlı gözyaşı dökmek ve uykusuz gece geçirmek gerekmektedir.

Rûz-ı vuslat olur elbetde şeb-i hicr ammâ
Âteşîn girye ile dîde-i bî-hâb gerek

G.81/4

13. Kazma kuyuyu kendin düşersin: Aynı zamanda bir deyim olarak kullanılan bu sözde şâir gönlünden gamzesini göstermemesini istemektedir. Çünkü yolunu gösterdiği kuyuya kendisi düşecektir.

Gösterme baña çâh-ı zenahdânuñı ey dil
Bir câhı ki kendüñ kazasın aña düşersin

G.102/4

14. Rüzgar esmeyince yaprak oynamaz: Bu atasözüne yakın bir anlamla rüzgar olmasa denizde dalga olmayacağı dile getirilmiştir.

Âh mevc-âver-i tufân-ı sirişk olsa n’ola
Rûzgâr olmasa icrâ idemez yem cûşın

G.108/5

Deyimler

Deyimler dîvânda kimi zaman hiç değiştirilmeden kimi zaman yerleri değiştirilerek kimi zaman da bir deyimi çağrıştıracak şekilde verilmiştir. Mümkün olduğunca bunlar tespit edilmiş ve deyimler bölümüne dahil edilmiştir.

"Taş yürekli" deyimi beyite olduğu gibi alınmamış olsa da sevgili taş yürekli bir güzel olarak düşünülmüştür. Sevgilinin gönlüne aşıkların feryadı tesir etmemektedir. Bunun sebebi sevgilinin gönlünün âhen, seng-i hâra veya fulâddan olmasıdır. Sevgilinin gönlü sertliği yönüyle demir, mermer ve çeliğe benzetilmiştir.

Dil-i mehveşlere feryâd-ı 'uşşâk eylemez te'sîr
Ya âhendür ya seng-i hâra ya fûlâddandur hep

G.4/3

"Güzellik etmek" deyimi hem iyilik yapmak hem de güzel bir şey ortaya çıkarmak anlamlarında kullanılmıştır. Bülbül bağa dikeni şikayet etmektedir. Oysa bahar bülbüle bir güzellik etmiştir. Bahar sayesinde bağlar, bahçeler yeşillenmiş, güller kızarmış, her yer güzelleşmiştir. Baharın gelişi hüsn-i talil yoluyla, baharın bülbüle güzellik etmesine bağlanmıştır.

Hârdan bâga şikâyetler idersin ammâ
Saña ey bülbül-i şûrîde bahâr itdi bahâr

G.24/2

"Dile düşmek" deyiminde dil kelimesinde cinas yapılarak deyim hem gönle düşmek hem de herkes tarafından konuşulmak anlamları düşündürülecek şekilde kullanılmıştır. Çınar ağacının yaşlanınca kendi kendine yanıp tutuşması düşüncesi de "sûz" kelimesiyle birlikte düşünüldüğünde "içine ateş düşmek" deyimini çağrıştırmaktadır.

N'ola 'âkıbet düşerse dile 'ışk-ı yârdan sûz
Bu çemenzârda bir gün tutuşur çenâr dirler

G.40/2

Deyimler bazen bir atasözüyle birlikte aynı beyit içinde kullanılmıştır. "Gönlünü yumuşatmak" deyimi "Âh yerde kalmaz." atasözüyle birlikte kullanılmıştır. Yârin yüce gönlü ve yerde kalmak sözcükleri arasında da bir tezâd bulunmaktadır. "Yerde kalmamak" kelimeleri divân edebiyatı geleneğinde âhın göklere çıkması, yerde kalmaması hayalini de çağrıştırmaktadır.

N'ola nerm iderse nâlem dil-i yâr-i ser-bülendi
Hele yirde kalmak olmaz buna âh u zâr dirler
G.40/4

Bir beyitte de "köşesine çekilmek" ve "yârdan geçmemek" deyimleri birlikte kullanılmıştır. Bu deyimler hem gerçek anlamlarını hem de mecazi anlamlarını ihtiva edecek şekilde kullanılmışlardır.

Çekilmiş kûşe-i hicrâna gördüm Fâik-i zârı
O bir hayli zamândur reh-güzâr-ı yârdan geçmez
G.63/5

"Can atmak" ve "kulağı tıkalı olmak" deyimleri de aynı beyit içinde kullanılmıştır.

Vücûd-dâde-i güftâr-ı nîk ü bed olma
Biraz da şîşe-i mey gibi penbe-der-gûş ol
G.82/2

Dîvânda tespit edebildiğimiz deyimler, alfabetik sıraya göre aşağıdaki şekildedir.

Acı suyu bal eyle-	:N.9/1
Ağza mühür vur-	:K.4/3
Ağzı yok-	:G.94/5
Ağzına alma-	:K.1/5
Ağzına söz sığma-	:G.111/2
Ah et-	:G.132/2

Ahdimiz peymanımız var-	:G.21/6
Alemi aydınlat-	:Kt.21/2, 34/2
Alemin derdine ortak ol-	:G.142/5
Altın saç-	:G.3/4
Aradan derya geç-	:Kt.2/2
Aşinâlık etmek-	:G.21/3
Ateşe yansın-	:G.17/5
Ayağına düş-	:G.13/7
Ayak divânı-	:G.21/2
Bahâ ver-	:G.20/8
Baş göster-	:G.142/4, K.2/13
Baş ver-	:G.45/4,137/1
Başı gaileden kurtar-	:G.108/6
Başını kurtarama-	:Kt.4/2
Başını yerden kaldırama-	:G.50/5
Bayram et-	:Kt.22/4
Bayram günü çıplak kal-	:N.4/1
Bin yerine bir hesab et-	:K.7/19
Bir şeyde karar et-	:G.120/1
Bir yerde göster-	:G.35/1
Boyu iki büklüm ol-	:G.136/4
Cevap ver-	:G.100/3
Cihana sermaye ol-	:M.1/11
Cilâ ver-	:G.20/5, Kt.26/3
Çanağı kara	:G.121/4
Davası görül-	:Kt.24/3
Dert keder gör-	:Kt.40/5
Dert üzre dert ol-	:G.72/4
Ders ver-	:K.5/25
Dert görme-	:Kt.59/4
Dertten kurtul-	:Kt.32/4
Devâ ver-	:G.20/1

Dile alma-	:K.3/15
Dile düş-	:G.53/2
Dîvâna çık-	:Kt.24/3
Divane et-	:K.3/7
Dost düşman deme-	:Kt.24/6
Dostla düşmanı ayıra-	:G.109/3
Duacısı ol-	:M.1/45
Dünyadan geç-	:G.142/3
Dünyaya döşe-	: K.2/11
Düşkün ol-	: G.82/6
El aç-	: G.140/1, Kt.41/8
El bul-	: G.94/2
El çek-	: G.77/1-5
El ver-	:K.4/7, G.77/2, R.5/2
Elden düşme-	:G.10/5
Ele girmek	:G.7/1
Elem çek-	:G.133/3, Kt.35/6
El uzat-	:G.48/2
Esiri ol-	:G.101/2
Fetvâ ver-	: G.93/2
Figana başla-	: K.4/23,
Garibi sevindir-	:G.94/4
Geç-	:G.53/2
Göklere çık-	:Mt.2
Gönül bağla-	:G.41/1
Gönül gözü açık ol-	:G.138/8
Gönül gözüyle bak-	:K.8/3
Gönül ver-	:G.113/4
Göz açtırma-	:G.72/3
Göz göz ol-	:G.136/5
Göz terazisi	:R.12/2
Gözden düş-	:G.12/1,Mt.12

Gözüm nuru- :G.122/3
Gözünden düşür- :G.113/2
Gözünden nihan ol- :G.106/6
Gözüne uyuku haram ol- :R.1/2
Haber al- :G.110/4
Haber getir- :G.2/2
Haber ver- :G.15/1
Hadsiz hesapsız :Mt.18
Hastalıktan eser kalma- :K.7/5
Hatırdan çıkar- :G.135/5
Hatırına gel- :K.7/21
Hatırından çık- :Kt.14/3
Hayat bul- :K.9/3
Hayır sahibi :Kt.49/2
Hazan görmüş yaprağa dön- :G.120/4
Her gördüğüne el uzat- :G.134/5
Her günü bayram her gecesi Kadir ol-: Kt.49/6
Her söze kulak tut- :G.118/3
Her söze kulak ver- :G.89/4
Hüner göster- :G.123/5
İbret gözüyle bak- :G.141/3
İdrakimiz izanımız var- :G.21/5
İki alemde yüzü ak ol- :Kt.14/8
İki büklüm ol- :K.6/20, 7/14, G.122/2
İnkâra mecâli yok- :G.38/3
İnsaf et- :K.2/20
Kadir bil- :G.78/3, 130/5
Kadrini bil- :Kt.55/3
Kahve altına şeker ver- :G.15/5
Kalb akçeye dön- :R.17/2
Kapısı herkese açık ol- :Kt.62/8
Kapısından çevrilme- :K.3/22, 4/6, M.1/57, Kt.34/7

Kara talih	:G.122/1
Keder ver-	:G.45/3
Kem göz	:Kt.18/4,19/5, 58/3
Kenara düş-	:G.25/7
Kıy-	:K.2/5
Kilit vur-	:Kt.14/5
Korkuya düş-	:G.53/2
Kötülüğe bulaş-	:R.2/2
Kul et-	: K.2/4
Kulağına gir-	:G.125/1
Kuru ekmeğe razı ol-	:G.128/4
Lisanından söyle-	: K.1/15
Lütfuna şayetse ol-	:N.10/2
Mânâ bulmak-	:G.32/7
Meramını anlatmak-	:G.107/2
Meydan verme-	:K.4/4
Mezada ver-	:G.120/1
Muhabbet davası-	:G.23/4
Murad al-	:G.104/2
Murada er-	: K.3/38, G.7/2, 28/2, 45/4,129/1
Muradını ver-	:G.43/3, 45/1
Nasib ol-	:G.84/3
Nasibi ayağına gel-	:G.125/4
Ocağına su koy-	:G.125/2
Ömrünü harca-	:Kt.6/1
Pak meşreb	:Kt.49/2
Peymâne çek-	:G.137/2
Rahat bul-	:G.17/6
Rahat ver-	:G.20/4
Rahmete gark ol-	:G.106/4
Râm ol-	:G.2/3
Sadâ ver-	:G.20/2

Safâ gel-	:G37/2
Safâ ver-	:G.20/1
Salâ ver-	:G.20/3
Serden geçme-	:G.63/3
Seyre çık-	:G.36/2
Sineye çekmek-	:G.22/2
Sözü tesir etme-	:G.48/4
Şifa bul-	:Kt.24/10
Teselli ver-	:Kt.34/7
Toprağına yüz sür-	:G.120/2
Uzağı yakın et-	: K.1/12
Ünvanı ol-	:G.21/1
Varını saçmak-	:G.24/3
Varını ver-	:G.103/1
Virane gönül-	:R.22/2
Vücudu kalbura döndür-	:G.119/1
Yağı bala balı yağa kat-	:G102/5
Yakaları yırtmak-	:G.22/4
Yâr ol-	:K.5/9
Yer et-	:Mt.17
Yer eyle-	:G.123/1
Yer gök şenlendi-	:Kt.37/9
Yerini tutama-	:G.65/1-9
Yol bul-	:Mt.19
Yolunda toprak ol-	:G.106/3
Yük ol-	:G.39/3, N.5/1
Yüreğine ateş düşmek-	:G.40/2
Yürekden gelmek-	:G.36/1
Yüz çevir-	:G.138/6
Yüz sür-	:G.128/5, 141/1, Kt.2/2, 29/5
Yüzüne bakma-	:R.17/2
Ziyâ ver-	:G.20/6, :Kt.38/8

c. Fâik’in Etkilendiği ve Etkilediği Şairler

c. a. Etkilendiği Şâirler

Fâik’in etkilendiği şâirler hakkında kaynaklarda her hangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak manzumelerden Fâik’in beğendiği veya etkilendiği şâirlerin tamamı olmasa da bir kısmı anlaşılmaktadır.

Hâfız-ı Şirâzî (?-1390), Sabrî (?-1645), Nâbî (1642-1712), Rahîmî, Sırrî (?-1700), Abdî, Râgıb(?-1120/1708), Selim ve Seyyid Fâik’in beğendiği şâirlerdir.

Meşhur İranlı şâir Hâfız-ı Şirâzî (?-1390) dîvânda adı geçen şâirlerden biridir. Fâik, Hâfız’ı ondan yaptığı bir iktibasla anar. Hâfız, yazmış olduğu bir beyitle adeta Fâik’in memduhunu anlatmıştır. Fâik’in memduhu, Hâfız’ın da beytinde belirttiği gibi dostlarına karşı lütufkâr, düşmanlarına karşı hoşgörülüdür.

Ahbâba lutfı vâfir â´dâya cevri nâdir
Şânında didi zâhir Hâfız bu beyti gûyâ

Âsâyiş-i dû gîtî tefsîr-i in du-harf-est
Bâ-dostân-ı telattuf bâ-düşmenân müdârâ

Kt.34/9-10

Fâik’in iktibas yaptığı şâirlerden biri de Sabrî’dir(?-1645). Sabrî, zamanında Fâik’e tercüman olup, onun ağzından cevahir saçan beytini söylemiştir.

Dimiş zamân ile Sabrî benüm lisânumdan
Niyâz-gûne bu beyt-i cevâhir-efşânı

Karîn-i gûş-ı kabûl olmasında yok şübhe
Dirîg gevher-i nutk itme ey kerem-kânî

K.1/15-16

Diğer manzumede ise, Sabrî'nin sabredemeyip Fâik'in hakkında güzel bir beyit irâd etmiş olduğu düşüncesiyle sözü edilir. Cihanda kimsede vefa kalmadığını, bahtının da, ikbalinin de sürekli değişmekte olduğunu, bir noktada karar kılmadığını dile getiren Sabrî bu şekilde Fâik'in durumunu dile getirmiştir.

Bu beyitlerden Fâik'in Sâbrî'yi okuduğu ve onu beğendiği anlaşılmaktadır. Öyle ki şâir kendini Sabrî ile özdeşleştirmekte, Sabrî'nin beyitlerini Sabrî'den önce yaşasaydı kendisinin söyleyeceğini belirtmektedir.

Garîk-i lücce-i rahmet ola sabr itmeyüp Sabrî
Benüm hakkumda îrâd eylemiş bu beyt-i garrâyı

Cihânda kimden ümmîd ü vefâ eylersin ey Sabrî
Meh-i ikbâl şehrî âfitâb-ı baht hercâyî

K.3/13-14

Fâik'in beğenip etkilendiği şâirlerin başında çağdaşı Nâbî gelir. Fâik bir beytinde Nâbî gibi bir üstad görmediğini belirtir.

Nâbî Efendi gibi bir üstâd görmedüm
Fâik bu söz Hudâ'ya 'ayândur riyâ degül

G.83/8

Fâik dîvânında, ikisi Sırrî'ye olmak üzere toplam 7 nazire bulunmaktadır. Şâir, Rahîmî (G.18), Sırrî (G.32, 57), Nâbî (G.83), Selim ve Seyyid (G.95), Abdî (G.107) ve Râgıb'a (G.109) nazire yazmıştır. Selim ve Seyyid'e yazılan nazire, bunların müşterek bir gazeline olmalıdır.

c. b. Etkilediği Şâirler

Sâlim ve Safâyî tezkirelerinde, övgüyle bahsettikleri Fâik'in etkilediği şâir ya da şâirlere dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Fâik yaşadığı dönemde epey şöhret bulmuş, sevilerek okunmuş bir şâirdir. Öyle ki Sâlim, şiir mecmualarının Fâik'in şiirleriyle dolu olduğunu söyleyerek tezkiresinde onun şiirlerinden örnekler vermeyi lüzumsuz görmüştür. Bu kadar sevilen ve tanınan bir şâirin diğer şâirleri etkilemiş olma ihtimali yüksektir. Ancak Fâik'in etkilediğini tespit edebildiğimiz tek şâir, aynı zamanda aralarında samimi bir dostluk bulunan Râmî Mehmet Paşadır.

Râmî Paşa, şâirin;

Sanmañ ki bu iksîr-i muhabbet ʻamelîdür
Bu neşʻe bize neşʻe-i feyz-i ezelîdür

matlalı gazelini,

Keyfiyet-i teʻsîr figânumda celîdür
Tâ kim biline hâsiyet-i nâd-i Alî'dür[35]

matlalı gazeliyle tanzir etmiştir.

[35] Râmî Paşa Hayatı ve Eserleri**, a.g.e.**, s.23-24

C.ESERİ

XVII. yüzyıl dîvân şâirlerinden olan Fâik'in tespit edebildiğimiz tek eseri dîvânıdır. Yurt içinde ve yurt dışında tespit edebildiğimiz nüsha sayısı beştir. Bu nüshalardan biri Topkapı Müzesi, biri İstanbul Üniversitesi, biri İzmir Halk Kütüphanesi, bir tanesi Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi ve bir tanesi de Oksford Üniversitesi Bodleian kütüphanesindedir.

Fâik'in dîvânında kaside, mesnevi, gazel, nazm, kıt'a, rubâî, matla', müfred nazım şekillerine ait örnekler bulunmaktadır. Dîvândaki şiir sayıları nüshalara göre farklılık göstermektedir.

II. BÖLÜM

FÂİK DÎVÂNININ ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

A. DÎVÂNIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1. Nazım Şekilleri

Fâik Dîvânı'nda 10 kaside, 145 gazel, 73 kıt'a, 25 rubai, 20 matla, 9 müfred bulunmaktadır. Dîvânda bulunan Nâbî'ye ait bir kıt'a ve Râmî Paşaya ait bir rubâi bu sayıya dahil edilmemiştir.

NAZIM ŞEKİLLERİNİN SAYISI

NAZIM ŞEKLİ	Kaside	Mesnevi	Gazel	Kıt'a	Rubâi	Matla	Müfred	TOPLAM
SAYI	10	1	145	73	25	20	9	283

NAZIM ŞEKİLLERİNE GÖRE BEYİT SAYILARININ DAĞILIMI

BEYİT SAYISI	Kaside	Mesnevi	Gazel	Kıt'a	TOPLAM
2				25	2
3			5	5	10
4			9	1	10
5			84	9	93
6			8	6	14
7			25	12	37
8			3	4	7
9			6	6	12

10			1	3	4
11			2	2	4
12			1	1	2
16				1	1
17				1	1
20				1	1
21				1	1
22	1			1	2
28	1				1
31	2				2
32	1				1
40	1				1
67		1			1

a. Kaside

Dîvânda kaside nazım şekli ile yazılmış 11 manzume bulunmaktadır. Medhiye türünde yazılmış olan bir mesnevi ve kıt‘a İzmir ve Topkapı nüshalarında kasideler bölümünde yer almasına rağmen dîvân; klasik dîvân tertibine göre düzenlendiği için bu manzumeler ilgili bölümlerde yer almışlardır. 5 kaside de dîvânda tarih manzumelerinin bulunduğu bölümde yer almıştır. Bu manzumeler de nazım şekilleri kaside olduğu için bu bölüme dahil edilmiştir.

İlk dört kaside Şeyhülislam Feyzullah Efendi için yazılmıştır. 22 beyit olan bu kaside Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün kalıbıyla yazılmıştır. Kaside zengin kafiyelidir. Kafiyeyi oluşturan sesler –âni’dir. ‘-i’ sesi bazı beyitlerde ismin yükleme hali bazı beyitlerde nispet ‘i’si durumundadır.

32 beyit olan ikinci kaside Fâ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün kalıbıyla yazılmıştır. Kaside, “kerem” redifli bir kasidedir.

40 beyit olan üçüncü kaside Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılmıştır. -âyi seslerinden oluşmuş zengin kafiyeli bir kasidedir.

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün kalıbıyla yazılmış olan dördüncü kaside 28 beyittir, kafiyeyi oluşturan sesler -âne'dir.

Beşinci kaside Abdullah Paşa için yazılmıştır. 31 beyit olan kaside Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılmıştır.

31 beyitten oluşan altıncı kaside Râmî Mehmet Paşa'ya yazılmıştır. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün kalıbındadır. Kafiyesi -âl seslerinden oluşmaktadır.

Bir tarih manzumesi olan yedinci kaside Sultan Mustafa Han'ın cülusu için yazılmıştır. 10 beyit olan kaside Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılmıştır. Kafiyeyi oluşturan sesler '-âd'dır.

Sekizinci kaside de Sultan Mehmet Han'ın sarayının inşasına düşürülmüş bir tarih manzumesidir. Bu manzume 21 beyittir, Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılmıştır. Kafiyeyi oluşturan sesler '-âd'dır.

7 beyitlik bir tarih manzumesi olan dokuzuncu kaside Nu'man Paşa'nın sadareti çin yazılmıştır. Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılan manzumene kafiyeyi oluşturan sesler '-âd'dır.

Onuncu kaside de Seyyid Ali Efendi'nin şeyhülislamlığı için yazılmış 10 beyitlik bir tarih manzumesidir. Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılan kasidede kafiyeleri oluşturan sesler '-âye'dir. Sondaki -e sesi bazı beyitlerde hâl eki durumunda bazı beyitlerde kelimenin aslı durumundadır.

b. Mesnevi

Dîvânda bulunan tek mesnevi vezir-i azam Hüseyin Paşa için medhiye türünde yazılmıştır. 67 beyitlik bir manzumedir. Bu mesnevi Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün kalıbıyla yazılmıştır.

c. Gazel

Fâik dîvânında 145 gazel bulunmaktadır. Bu gazellerden iki tanesi müzeyyel gazeldir. 19 no.lu gazel Râmî Mehmet Paşa'ya, 128 no.lu gazel İbrahim Paşa'ya yazılmıştır.

Fâik'in divânında dikkat çeken özelliklerden biri de pek de azımsanmayacak sayıda çift matlalı gazelin bulunmasıdır.[36] Bu gazellerdeki beyit sayılarının ağırlıklı olarak tek sayıda olması bunun bir üslûp tercihi olduğunu düşündürmektedir.

Üç gazelde de redd-i matla yapılmıştır.[37]

Gazellerin Beyit Sayısına Göre Dağılımı:

Beyit Sayısı	Gazel sayısı	%
3	5	3,44
4	7	4,8
5	87	60
6	8	5,51
7	24	16,5
8	4	2,75
9	6	4,13
10	1	0,68
11	2	1,37
12	1	0,68

[36] bkz. Dîvân, G.13, 14, 32, 33, 34, 50, 85, 98, 102, 107, 109, 112, 137, 140
[37] bkz. Dîvân, G.41, 94, 138

Gazellerde aruz vezninin yedi farklı kalıbı kullanılmıştır. Bunu tablo ile gösterecek olursak:

Hezec Bahri	**Sayı**
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	41
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	16

Remel Bahri	**Sayı**
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	18
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	13

Muzârî Bahri	**Sayı**
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün	31

Müctes Bahri	**Sayı**
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	23

Hafif Bahri	**Sayı**
Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	2

Gazellerden doksanı kelime redifli, yirmi dördü kelime grubu redifli, yirmi dördü ek rediflidir. Altı tanesi de sadece kafiyelidir. 102 numaralı gazelde ise sadece redif bulunmaktadır.

d. Kıt'a

Dîvânda 73 kıt'a bulunmaktadır. Bunlardan 25'i kıt'a diğerleri kıt'a-ı kebîredir.

Dîvândaki kıt'aların çoğunluğu tarih manzumesidir. Tarih manzumelerinde de çoğunluğu kıt'a-ı kebîreler oluşturmaktadır. 3 beyitli kıt'alardan bir tanesi Farsça'dır.(Kt.73)

Kıt‘alardan ilk on üçünün ve Farsça kıt‘anın(Kt.73) ilk beyitleri aaxa, aaxa…, geri kalanları ise xa xa…şeklinde kafiyelenmiştir.

Dîvânda bulunan Nâbî’ye ait bir kıt‘a bu dîvân metnine alınmadığı gibi bu sayıya da dahil edilmemiştir.

34 numaralı kıt‘a musammattır. aaab ccccb, ddddb şeklinde kafiyelenmiş müzdeviç murabbadır.

Kıt’aların Beyit Sayısına Göre Dağılımı :

Beyit Sayısı	Kıt’a Sayısı
2	24
3	5
4	1
5	8
6	6
7	11
8	4
9	6
10	1
11	2
12	1
16	1
17	1
20	1
22	1

Kıt‘alarda kullanılan aruz vezinleri:

		Toplam	%
Hezec	Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün	16	
Hezec	Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün	3	
Remel	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün	14	
Remel	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün	14	
Remel	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün	2	
Muzari	Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fa‘ilün	6	
Müctes	Mefâ‘ilün Fe‘ilatün Mefâ‘ilün Fe‘ilün	14	
Hafif	Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün	2	
Münserih	Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün	2	

Kafiye ve redife bakıldığında şairin tercihi kıt‘alarda daha çok kafiyeden yana olmuştur. Kıt‘alardan 48’i kafiyeli, 16’sı ek redif, 5’i kelime, 3’ü de ek ve kelime rediflidir.

e. Rubâi

Dîvânda ikisi Farsça olmak üzere toplam yirmi beş rubâi bulunmaktadır. Çalışmamıza dahil etmediğimiz Râmî Paşa’ya ait bir rubâi de dîvânda kayıtlıdır.[38]

Rubâilerin tamamı aruz vezninin ahreb kalıplarıyla yazılmıştır. Türkçe rubâilerde mısralarda kullanılan vezin sayıları şöyledir:

Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Mefâ‘îlün Fâ‘ 48
Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Mefâ‘îlü Fe‘ûl 19
Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûl 8
Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlün Fâ‘ 7
Mef‘ûlü Mefâ‘îlün Mef‘ûlün Fâ‘ 2

Türkçe rubâilerden on biri kelime redifli, ikisi kelime grubu redifli, biri ek halinde redifli, dokuzu da sadece kafiyelidir.

[38] Sadeddin Nüzhet, Rami Paşa Divanı, s.46

f. Matla

Dîvânda dördü muamma olmak üzere toplam 20 matla bulunmaktadır. Matlalardan sekizi Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün, beşi Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün, dördü Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün, Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün ve biri Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün kalıbıyla yazılmıştır.

Matlaların biri ek redif ve kelime grubu redifli, biri ekredif ve kelime redifli, beşi kelime redifli, yedisi ek redifli, altısı da sadece kafiyelidir.

g. Müfred

Dîvânda dokuz müfred bulunmaktadır. Bunlardan biri muamma(Mf.8), üçü tarih manzumesidir. (Mf.5, 6, 7)

Müfredlerin dördünde Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün, ikisinde Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün, ikisinde Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ve bir tanesinde de Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün kalıpları kullanılmıştır.

Müfredlerin son harfleri ise şöyledir:

â/a : 4
î : 4
û : 1
h : 1
k : 1
l : 1
m : 2
n : 2

2. Vezin

Fâik, dîvândaki rubâi dışındaki 257 manzumede 10 farklı aruz kalıbı kullanmıştır. Şâir daha çok hezec ve remel bahirlerini tercih etmiştir. Manzumelerin 87'si hezec, 71'i remel, 46'sı müctes, 46'sı muzârî, 6'sı hafif ve 1'i de recez bahri ile yazılmıştır.

Bahsi geçen vezinler :

	Kaside	Mes.	Gazel	Kıt'a	Matla	Mf.	Toplam
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	6		41	16	2	2	67
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	1		16	3			20
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	1		18	14	5		38
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	1		14	14		2	31
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün				2			2
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	1		23	14	8		46
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün			31	6	4	3	44
Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün				2			2
Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün		1	2	2	1		6
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün						1	1

Fâik, aruz veznini şiirlerinde kusursuz dencek kadar iyi kullanmıştır. Bunda elbette dilin bütün imkanlarından faydalanması, Farsça, Arapça kelime ve terkiplere bolca yer vermesi etkendir. Ancak çok az da olsa Fâik dîvânındada veznin aksadığı durumlar mevcuttur.

3. Kafiye ve Redif

Nazım şekillerinde ayrı ayrı ele alınan kafiye ve redif bu bölümde toplu olarak değerlendirilecektir.

Kafiye ve redifde dîvânın bütününe bakıldığında dikkat çeken hususiyet Fâik'in gazellerde daha çok redifi, rediflerde de özellikle Türkçe kelimeleri tercih etmesi dikkat çekmektedir. Dilinin pek sade olduğunu düşünmediğimiz Fâik, şiir dilinde Arapça ve Farsça kelime ve terkipleri tercih ederken gazellerde Türkçe ek ve kelime redifleri tercih etmiştir. Ancak bunun yanında kaside ve kıt'alarda bu tercihin kafiye ağırlıklı ve kafiyeyi oluşturan kelimelerin Arapça ya da Farsça ağırlıklı olması göze çarpmaktadır.

	kafiye	redif	ek redif	Kelime redif	Ek + Kelime redif	Kelime grb. redif	Ek+kelime grubu redif	**Toplam**
kaside	7		2	1				10
gazel	6	1	25	60	26	22	5	
kıt'a	47		16	7	3			73
rubâi	9		1	13		2		25
matla	6		7	5	1		1	20

B. DİVANIN MUHTEVASINDA DİKKAT ÇEKEN ÖZELLİKLER

Tarih Manzumeleri

Tarihin, canlı ama gayri resmi tanığı olan bu manzumeler, şâirlerin yaşadığı dönemin şahsiyetlerine, olaylarına bakışını, şâirin yorumuyla geleceğe taşırlar. Bu açıdan bakıldığında "tarihler" tarihi olay, vakâ ve şahsiyetlerin bir değerlendirme ve dolayısıyla dönemine ait bir bütünlük içerisinde günümüze aktarılmasını sağlarlar. Şiire düşürülen tarih sadece olayın ve olgunun kendisini değil aynı zamanda algılanışı ve yorumunu da günümüze taşır. Bu nedenle dünün daha geniş ve kendi yaşam koşulları içerisindeki algılanışını kolaylaştırırlar.

Tarihler şâirlerin bu şahsiyetlerle ilişkilerini, olayların onlar üzerindeki etkilerini dile getirirken hem şâir ve hem de kişilerin sosyal yaşamları ve kişiliklerine ait verilere de ulaşılmasında yardımcı olurlar.

Tarih yazıcılığı yazıldığı dönemde tarih düşüren şâire, tarihi düşürülen kişiye olay ve konuya itibar kazandırmakta ve aynı zamanda şâir için de bir iltifat kaynağı olabilmektedir.

XVII.yy. ikinci yarısı ve XVIII.yy.'ın ilk çeyreğinde yaşamış olan Fâik de yaşadığı dönemin siyasi ve sosyal olaylarını şiirlerine aksettirmiş, bu olaylarda yer alan devlet adamlarının ve kendi çevresinde yaşayan kimi kişilerin önemli olay ve anlarına tarih düşürmüştür. Fâik, padişahın tahta geçmesi, sadrazamların sadareti, şeyhülislamların fetvası, Anadolu kazaskerlerinin sadareti, reisülküttaplar ve defterdarların göreve gelmesi, yaptırılan saraylar, çeşmeler, devlet adamlarının ve dostlarının çocuklarının doğumu, sünneti, evliliği, sakal bırakması ve vefatlar gibi çeşitli konularda tarih düşürmüştür.

Fâik dîvânında düşürülen tarihler, gruplandırıldığında Anadolu kazaskerleri ve şeyhülislamlar için yazılan manzumeler çoğunluğu oluşturmaktadır. Ancak aynı isme birden fazla tarih düşürüldüğü de olmuştur. Bunda adına tarih düşürülen şahsiyetlerin memuriyetteki makamlarının yükselmesi, azledilip daha sonraki yıllarda yeniden göreve gelmesi etken olduğu gibi aynı memuriyete birden fazla tarih düşürülmesi de etkendir. Râmî Mehmet Paşa adına en çok tarih düşürülen şahsiyettir. Elbetteki bunda aralarında samimi bir ilişki olması da etkendir.

Dîvânda tarih manzumeleri nazım şekli bakımından bir ayrıma tabi tutulmamıştır. Ancak kendi içinde tutarlı olarak bir sıralamaya tabi tutulmuştur. Makamların derecesine göre bir sıralama yapılmıştır. Doğumlar hemen Sultan Mustafa Hanın cülusundan sonra verilmiş ölümler de en sonlarda verilmiştir. Çalışmamızı hazırlarken nazım şekillerine göre bir tertibi esas aldığımız için bu sıralama bozulmuştur. Ayrıca nüsha farkları nedeniyle bazı şiirlerin de sıraları takip edilememiştir. Aşağıda vereceğimiz gruplandırmada mümkün olduğunca nüshalardaki sıralamaya uymaya çalıştık. Adına tarih düşürülen şahsiyetler hakkındaki ulaşabildiğimiz bilgiler, "Tarihi Şahsiyetler" başlıklı bölümde yer aldığı için burada bu bilgilere yer vermedik.

Tarih manzumeleri ve sayıları:

KONULAR	KİŞİLER	MANZUME SAYISI	TOPLAM
Sultan Mustafa Hanın cülûsu	-	1	1
Doğumlar için	Şehzade Sultan Ahmet Han Seyyid Ali Efendi oğlu Abdullah Ali oğlu Ahmet, Ragıb oğlu İbrahim Na'ile Seyyid Mustafa	1 1 1 1 1 2	7
Sadrazamların sadareti için	Hüseyin Paşa Râmî Mehmet Paşa Kalaylı Ahmet Paşa, Nu'man Paşa	1 4 1 1	7
Baki Paşanın Vezaret için		1	1
Ali Paşanın Mısır valiliği için		1	1
Şeyhülislamlar için	Sadık Efendi Seyyid Ali Efendi Abdullah Efendi Mahmud Efendi	2 2 2 1	7
Anadolu kazaskerleri için	Sadık Efendi Arif Abdulbâki Halil Efendi Mahmud Efendi Mirzazade Seyyid Muhammed Efendi Abdullah Efendi, İbrahim Efendi	1 3 1 1 1 1 1	9
Mirza Mustafa Efendinin Mısır kadılığı için		1	1
Reisülküttaplar için	Ahmed Efendi Mir Abdulkerim Efendi Mustafa Efendi, Râmî Mehmet Paşa	1 2 1 1	5
Muhammet Muhsin Efendinin defterdarlığı için		1	1
Gûrîzâde Muhammet Ağanın Halep müsellimliği için		1	1
Ali Paşanın sefere çıkması için		1	1
Râmî Efendinin mektep ve cami inşası için		1	1
Hüseyin Paşanın çeşme inşası için		3	3

Sadrazam kethüdası Ahmet Ağa'nın çeşme inşası için		1	1
Sultan Mustafa Hanın Edirne Sarachane'deki köprü nşası için		1	1
Râmî Paşanın Galata Mevlevihanesini yeniletmesi için		1	1
Sultan Mehmet Hanın saray inşası için		1	1
Şeyhülislam Feyzullah Efendinin sarayı için		1	1
Şeyhülislam Feyzullah Efendinin hanesi için		1	1
Nâbî'nin hanesi için		1	1
Sultan Mehmet Hanın oğlu Mustafa'nın sünnet düğünü için		1	1
Şeyhülislam Seyyid Ali Efendinin oğlu Abdullah'ın sakal bırakması için		1	1
Şeyhülislam Seyyid Ali Efendinin oğlu Abdullah'ın evliliği için		1	1
Vefatlar	Reisülküttabın oğlu Hasan'ın vefatı	1	7
	Fâik Efendinin babasının vefatı	1	
	Hânende İmam'ın vefatı	1	
	Na'na'nın vefatı	1	
	Muhsin Çelebinin vefatı	1	
	Ni'metî'nin vefatı	1	
	Neşâtî Ahmet'in vefatı	1	
Murtaza Ağanın Kasrı için		1	1
Genel toplam			64

Bir de dîvânda tarihler bölümünde bulunmayıp kasidelerden sonra kaydedilen Murtaza Ağanın kasrı için yazılmış bir tarih manzumesi vardır. Nazım şekli kıt'a olan bu manzumeyle birlikte Fâik dîvânında toplam 64 tarih düşürülmüş manzume bulunmaktadır.

Fâik'in çok sayıda tarih manzumesi yazmış olmasında kişiliğinin etkisi büyüktür. Tezkirelerde de belirtildiği gibi hoş sohbeti, nükteşinaslığı şâirin

geniş bir çevre edinmesinde ve bu çevre tarafından sevilip hürmet gösterilmesinde etken olmuştur. Buna bağlı olarak şâir kimi zaman lütuflarına mazhar olduğu dost ve arkadaşlarının hayatlarındaki önemli olaylara tarih düşürmüştür.

Divanda Cemiyet

a.Şahıslar

Fâik dîvânında şahıs isimleri geniş bir yer tutmaktadır. Bu şahsiyetlerin çoğunluğu yaşadığı dönemin devlet erkanındandır. Şâir, sultanlara, veziriazamlara, kazaskerlere, şeyhülislamlara, defterdarlara çeşitli vesilelerle manzumeler sunmuştur. Bu şahsiyetlerin yanı sıra tarihi-efsanevi şahsiyetler, hikaye kahramanları da dîvânda yer almaktadır. Bir de kim olduğunu tespit edemediğimiz ancak şâirin dostlarından olduğunu tahmin ettiğimiz bazı şahısların da adı geçmektedir.

a.a. Tarihi Şahsiyetler

1. Hükümdarlar

Sultan Mustafa Han; Dîvânda Sultan Mustafa Han'ın tahta geçişi için kaside nazım şekliyle yazılmış bir manzume ve sultanın Edirne Sarachane'de yaptırdığı köprünün inşası için yazılmış bir tarih manzumesi vardır.

Sultan Mehmet Han; Sultan Mehmet'in sünnet düğünü ve sarayı için yazılmış iki tarih manzumesi vardır.

Bir de Şehzade Sultan Ahmet Han'ın doğumu için bir tarih düşürülmüştür.

2. Sadrazamlar ve vezirler

Amcazâde Hüseyin Paşa[39]; Dîvânda sadrazamlardan Amcazâde Hüseyin Paşanın adı geçmektedir. Amcazâde Hüseyin Paşa için mehdiye türünde bir mesnevi yazmış ve bu manzumesinde Fâik, ondan bir takım isteklerde bulunmuştur. Fâik, bu taleplerini açık açık belirtmiştir. Bu da Amcazâde Hüseyin Paşa ile aralarının iyi olduğunu düşündürmektedir. Sâlim tezkiresinde de Amcazâde Hüseyin Paşanın Fâik'e çok fazla itibar ettiği belirtilmektedir.

Fâik Hüseyin Paşanın sadareti için bir de tarih manzumesi yazmıştır.(Kt.34)

Ayrıca Hüseyin Paşanın yaptırdığı çeşmeler için de üç tarih manzumesi vardır.(Kt.60, 61, 63)

Râmî Mehmet Paşa[40]*;* Faik'le araları oldukça iyi olan Râmî Mehmet Paşa dîvânda adı en çok geçen şahıslardan biridir. Fâik, Râmî Mehmet Paşanın reisülküttab oluşu için bir, sadrazamlığı için dört, yaptırmış olduğu camii ve mektep için bir ve bir de Galata Mevlevihanesi'ni yeniletmesi için olmak üzere toplam beş tarih manzumesi yazmıştır. Ayrıca Râmî Paşa adına düzenlenmiş bir müzeyyel gazel vardır.(G.19)

Numan Paşa[41]*;* Fâik, Numan Paşa'nın sadareti için kaside nazım şeklinde bir tarih manzumesi yazmıştır.

---

[39] Köprülü Mehmet Paşa'nın kardeşi ve Köprülüzade Fazıl Ahmet Paşa ile Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa'nın amcaları olan Hasan Ağa'nın oğludur. 1697(1109) ve 1702(1114) tarihleri arasında dört yıl süreyle sadarette kalmıştır.(bkz. İsmail Hakkı Danişmend, Osmanlı Tarihi, C.3, s.520)

[40] Osmanlı Hariciyesinin meşhur şahsiyetlerinden olan Rami Mehmet Efendi Eyüplü Terazici Hasan Ağa isminde bir ihtisap memurunun oğludur. İlk reisülküttablığı 1694(1106)-1697(1108) tarihleri arasındadır. İkinci reisülküttablığı 1697(1109)-1702(1114) arasındadır. Bu ikinci riyaseti esnasında Karlofça Anlaşmasında Osmanlı baş murahhası olarak bulunmuştur. Bu anlaşmadan sonra kubbe vezirliğine yükselmiş ve Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin yardımıyla 1703(1114) tarihinde vez-i azam olmuştur. Altı ay sonra İkinci Mustafa'nın tahttan indirilip Üçüncü Mustafa'nın tahta geçmesiyle 1703(1115) tarihinde görevinden azledilmiştir. 1708(bkz. İsmail Hakkı Danişmend, a.g.e., C.3 s.521, 611, 612)

[41] 1710(1122) senesinde sadrazam olan Numan Paşa köprülü Mehmet Paşa'nın torunu, Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa'nın büyük oğludur. Amcazade Hüseyin Paşa'nın amcasının

Kalaylı Ahmet Paşa[42]; Fâik Dîvânı'nda Kalaylı Ahmet Paşa'nın sadareti için yazılmış bir tarih manzumesi mevcuttur.

Ali Paşa[43]*;* sefere çıkışı için yazılmış bir manzumede adı geçen Ali Paşa olmalıdır.

Abdullah Paşa[44]*;* dîvânda Abdullah Paşa adına bir kaside bulunmaktadır. Bir de manzume içinde adı geçmemekle birlikte 13 numaralı kıt'anın ithaf edildiği Abdullah Paşa'da bu olmalıdır. Şâir, bu manzumede Abdullah Paşadan, firkate rica etmektedir(Kt.13).

Şâirin, hem Amcazâde Hüseyin Paşa ile hem de Şeyhülislam Feyzullah Efendi ile yakınlığının aşikar olması ve Abdullah Paşanın da Trabzon valiliği yapması kıt'anın yine bu Abdullah Paşaya verildiği kanatini güçlendirmektedir.

Baki Paşa[45]*;* vezâreti münasebetiyle adına bir tarih manzumesi düzenlenmiştir.

İbrahim Paşa[46]*;* dîvânda İbrahim Paşa için yazılmış bir müzeyyel gazel bulunmaktadır(G.128). Gazelde adı geçen İbrahim Paşanın kim olduğuna

---

torunudur. Bu aileden beşinci ve sonuncu sadrazamdır. Sadrazamlığı iki ay sürmüştür.((bkz. İsmail Hakkı Danişmend, a.g.e., C.4, s.472-473}

[42] Girit valiliğinden sonra sadrazam olan Ahmed Paşa Kayserilidir. Babası kalaycı olduğu için Kalaycı Ahmed Paşa lakabıyla şöhret bulmuştur. 28 Eylül 1704 (1116) senesinde sadrazam olan Ahmet Paşa'nın sadareti iki ay sürmüştür. (bkz. İsmail Hakkı Danişmend, **a.g.e.,** C.III, s.471)

[43] Bazı paşaların kadılığından mütekaid el-Hac Hasan Ağanın oğludur. 1709(1121)'de vezir-i sani ve Kıbrıs valisi oldu. 1123'te Kıbrıs'tan istifa etti.1125'te Rikâb-ı Hümayun kaymakamı iken aynı sene sadrazam oldu ve Mora'yı fetih ve teshir etti.1128'de şehit oldu. Sahib-i daniş, şâir, sühan-şinas, hande-rû, şeci idi.(Mehmet Süreyya, **Sicil-i Osmani**, Haz. Yrd. Doç. Dr. Orhan Hülagu, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Ekincikli, Dr. Hamdi Savaş, Sebil Yay., İst., 1998, C.III, s.618)

[44] Köprülüzâde Şehid Sadrazam Fazıl Mustafa Paşanın ikinci oğludur.12 Ocak 1701'de Şeyhülislam Feyzullah Efendiye damad ve bu günlerde kubbe veziri oldu. 1709(1121)'de ilk ve 1712(1124)'de ikinci defa Trabzon valisi olmuştur.1735/36(1148)'de şehit olmuştur. (Mehmet Süreyya, **a.g.e.**, C.I, s.81)

[45] Ketenci Ömer Paşanın oğlu ve Anadolu valisiyken Katırcıoğlu Mehmet Paşa ile 1649'da yapılan savaşta şehit olan Uzun Mehmet Paşanın kardeşidir. Enderunda öğretim görmüştür. Salih Paşa sadrazam olduğunda (1646) Baki Paşa Kars Muhafızlığına atandı.(bkz. **Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi**, Y.K.Y., İst., 1999, C.I, s.287)

dair çok belirgin bilgiler bulunmamaktadır. Dîvânda, bir tarih manzumesinde adı geçen, bir sadrazam kethudası olan Ahmet Ağa ismi, bize, İbrahim Paşanın kethüdasının isminin de aynı olması sebebiyle adı geçen İbrahim Paşanın bu şahıs olduğunu düşündürdü.

3. Şeyhülislamlar

Feyzullah Efendi[47]*;* Fâik, 17. yüzyılın önemli simalarından olan Feyzullah Efendi'ye dört kaside sunmuştur. Ayrıca Feyzullah Efendi'nin evi ve sarayı için de birer tarih düşürmüştür. Manzumelerden anlaşıldığı kadarıyla Fâik'in, Feyzullah Efendiyle arası iyidir ve Fâik'e karşı lütufkar davranmaktadır.

Fâik'in yakın dostlarından olan Râmî Mehmet Paşa, Feyzullah Efendi'nin tavsiyesiyle sadrazam olmuştur.[48] Şeyhülislamlığı döneminde akrabalarına ve yakınlarına haksız imtiyazlar tanımasıyla tarihe geçen Feyzullah Efendi öyle anlaşılıyor ki çevresinde bulunan eş ve dostuna da çeşitli yardım ve ihsanlarda bulunmaktadır. Fâik, Feyzullah Efendiden çeşitli taleplerde bulunmaktadır. Ona sunduğu manzumelerinde, bir mansıba gelmesinde yardım istemektedir.(K.1/17-18, K.3/33-34)

---

46 Damad-ı şehr-yÀri İbrahim Paşa, Çerkezdir. Enderun-ı hümayundan çıkıp bit-tedric 1696(1107)'da Adana beylerbeyi oldu. O sene vezaretle Silistre valisi olup 1696 Ekim(1108)'de Saruhan ve Konya valisi oldu. Bundan akdem Sultan Mehmed-i Rabi hazretlerinin kerimesi Fatma sultan tezvic olunmuştu. 1697(1108)'de mezalim ve ıètisaf sebebiyle kethüdası Ahmet Paşa ile birlikte idam edildiler. (Mehmet Süreyya, **a.g.e.**, C.I, s.108)

47 Erzurumlu olan Seyyid Feyzullah Efendi kuvvetli bir tahsilden sonra meşhur hünkar şeyhi Vânî Efendi'nin daveti üzerine İstanbul'a gelmiş ve Vânî Efendiye damat olmuştur.1669 (1080)'de IV.Mehmed'in oğlu Şehzade Mustafa'nın (II. Mustafa) hocası Seyyid Mehmed Efendinin vefatı sebebiyle şehzadeye hoca tayin edilmiş bir hatt-ı hümayunla dersten mülazım sayılarak 1670'de müderris olup Süleymaniye Darülhadis müderrisi iken Şehzade Ahmed'e de hoca olmuş ve hızla ilerlemiştir. Rumeli kazaskeri iken 1688(1099)'da şeyhülislam olmuştur. Fakat bu görevine hemen son verilip memleketi Erzurum'a sürgün edilir. 1695(1106) II. Mustafa'nın cülusuna kadar Erzurum'da kalan Feyzullah Efendi sultanın davetiyle İstanbul'a geldi ve kısa bir süre sonra ikinci kez şüyhülislam tayin edildi(1695). 1703(1115)'deki Edirne vakasında katledilinceye kadar dokuz sene bütün hüküm ve nüfuzu eline alarak şeyhülislamlık görevini yürüttü. Ulemalığın babadan oğula geçişini başlatan kişidir.(bkz. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C.III, s.482)

48 İ. H.Uzunçarşılı, E. Z. Karal, **a.g.e.**, C., IV, s. 19

Ayrıca Fâik dîvânında adı geçen isimlerden bazıları Feyzullah Efendi ile bir şekilde bağı olan kişilerdir. Bu da Fâik'in Feyzullah Efendiye epeyce bir yakın olduğunu düşündürmektedir.

Seyyid Ali Efendi[49]*; Fâik, Seyyid Ali Efendinin şeyhülislam oluşu için iki ayrı tarih manzumesi yazmıştır.*

Sadık Efendi[50]*;* adına, bir Anadolu kazaskeri oluşu için iki tane de şeyhülislam oluşu için yazılmış üç tarih manzumesi düzenlenmiştir.

Abdullah Efendi[51]*;* meşihatı için yazılmış iki tarih manzumesi mevcuttur.

Mahmud Efendi[52]*;* şeyhülislam oluşu için bir tarih manzumesi yazılmıştır.

---

[49] Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçı-zâde Mehmet Efendi'nin oğlu olan Seyyid Ali Efendi 1639(1048) senesi nisan ayında dünyaya gelmiştir. İlmiye merâtıbında Rumeli kazaskerliğine kadar yükseldikten sonra 64 yaşında şeyhülislam olmuştur. Ancak bu ilk meşihatı ihtilalcilerin İkinci Mustafa'yı hal edip Üçüncü Ahmet'i başa getirmesiyle neticelenen ve Edirne vakası denilen büyük isyan hareketi esnasında padişahla beraber Edirne'de bulunan Şeyhülislam Feyzullah Efendi'ye karşı İstanbul'daki asiler tarafından 1703(1115) tarihinde zorla bu göreve getirilmiş fakat Ali Efendi'nin bu görevi kabul etmemesi üzerine iki gün sonra yerine eski Şeyhülislamlardan Mehmet Efendi intihab edilmiştir. İstanbul'da yapılan bu gayri meşrû intihapların her ikisi de Edirne'de meşrû Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin azlinden evveldir. İstanbul'un arzularını kabul ederek isyanı yatıştırmak isteyen İkinci Mustafa Feyzullah Efendi'yi azlettikten dört gün sonra Paşmakçı-zâdenin meşihatını tasdik edip İstanbul'a bir hattı hümayun göndermişse de o sırada ikinci intihap yapılmış olduğundan bu ilk meşihatı bir tayin muamelesinden ibaret kalmıştır.

Doğruluğu ve iktidarıyla meşhur olan Ali Efendi'nin ikinci meşihatı 1704 (1115)-1707(1118) tarihleri arasındadır.

Üçüncü meşihatı 1710 (1122) ile ölümüne kadar yani 1712 (1124) tarihine kadardır. (bkz. İsmail Hakkı Danişmend, **a.g.e.,** C.**III**, s.532-533)

[50] Fazl ve kemal sahibi ulemadan olan Şirvanlı Sadreddin Efendi'nin torunu, ulemadan Feyzullah Efendi'nin oğludur. Sadık Mehmet Efendi 1693(1104)'te Anadolu kazaskeri, 1694 (1105)'te Rumeli kazaskeri olup şeyhülislam olmuştur.1695 Mart (1106 Şaban)'ta azledilmiştir. 1707 Mart (1118 Şevval)'ta Paşmakçı-zâde Ali Efendi'nin yerine ikinci defa şeyhülislam olmuş ise de yaşı seksene yakın olup vazife görecek bir halde olmadığından dolayı bir sene sonra çekilerek 1709 Kasım (1121 Ramazan)'da seksen bir yaşında vefat etmiştir. Toplam meşihat süresi bir sene dokuz aydır. (bkz. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Enver Ziya Karal, **a.g.e.**, C.**III**, s.488)

[51] Annesinin saray ebesi olması sebebiyle Ebe-zâde denilen Abdullah Efendi ilk olarak 1708 (1119) -1710 (1122) tarihlerinde şeyhülislamlık yapmıştır. Bir yıl süren ikinci meşihatına ilk görevinden altı ay sonra 1712 (1124) tarihinde tayin edilmiştir. 1714 (1126) tarihinde Trabzon'a nefyedilmiş fakat bindiği gemi fırtınaya tutulup Karadeniz açıklarında batmıştır. (bkz. İsmail Hakkı Danişmend, **a.g.e.,** C.**III**, s.532-533)

4. Kazaskerler

Sadık Efendi;[53]

Arif Abdulbaki Efendi;[54]aynı zamanda döneminin meşhur şâirlerinden olup ‘Ârif mahlasını kullanan Abdulbaki Efendi'nin Anadolu kazaskeri oluşu için yazılmış üç tarih manzumesi vardır.

Halil Efendi;[55] Halil Efendi'nin Anadolu kazaskeri oluşuna bir tarih düşürülmüştür.

Mahmud Efendi;[56]

Mirzâzâde Seyyid Mehmed Efendi; Feyzullah Efendi'nin damadı olan Mirzâzâde Seyyid Mehmed Efendi'ye, onun meşihati döneminde Anadolu kazaskerliği pâyesi verilmiştir.

Abdullah Efendi; Fâik, Abdullah Efend'inin Anadolu sadareti için bir tarih manzumesi yazmıştır.

İbrahim Efendi[57] Feyzullah Efendi'nin oğlu olan İbrahim Efendi'nin Anadolu sadâreti için de bir tarih manzumesi yazılmıştır.

---

[52] Rumeli Kazaskerliğinden ma‘zul bulunduğu sırada şeyhülislam olan Mahmud Efendi Tophaneli Ahmed Ağa isminde birinin oğludur.İkinci Mustafa'nın imamlığında bulunduğu için ‘İmam' lakabı ile anılır. 1713 (1125)- 1714 (1126) tarihlerinde şeyhülislamlık yapan Mahmud efendi Ebe-zâde Abdullah Efendinin nefyinde rol oynamış ve Abdullah Efendinin sürgüne giderken bindiği gemi ile batmış olmasından dolayı halk arasında dedikodular çıkması azline sebep olmuştur. (bkz. İsmail Hakkı Danişmend, **a.g.e.,** C.III, s.533)

[53] bkz. Dîvân, Dîvânda Cemiyet, Şeyhülislamlar

[54] Mahzen katibi olup 1671(1082)'de vefat eden Mehmed Efendi mahdumudur. Müderris ve 1682(1093)'de Selanik mollası olup, daha sonra Bursa, Mısır mollası 1683'te İstanbul pâyesi ve sonra İstanbul kadısı oldu. 1700(1112) tarihinde Anadolu pâyesi ve 1701(1113)'de Sadr-ı Anadolu olup 1703(1114)'te azledildi. 1706'da üç ay ve 1710-1711 tarihlerinde iki kez Rumeli sadaretinde bulundu.1713(1125)'de vefat etti. Telif eserleri vardır.(Mehmet Süreyya, **a.g.e.**, C.III, s.337)

[55] Birgili Hasan bin Mehmet'in oğludur. Müderris, molla oldu. Ocak 1704(Ramazan 1115)'de İstanbul kadısı olup Ekim 1704(Cemaziyelâhir 1116)'de azlolunarak Anadolu payesi ve Ocak 1707(Şevval 1118)'de Anadolu kazaskeri oldu. Temmuz 1707'de azlolunmuş ve Ekim 1707'de ikinci defa Anadolu kazaskeri olup 1708'de Rumeli payesiyle azledilmiş ve Eylül 1711(Şaban 1123)'de vefat etmiştir.

[56] bkz. Dîvân, Dîvânda Cemiyet, Şeyhülislamlar

5. Reisülküttablar

Ahmed Efendi; reisülküttab oluşu için yazılmış bir tarih manzumesi vardır.

Mustafa Efendi; Fâik, Mustafa Efendinin riyâseti için de bir tarih manzumesi yazmıştır.

Abdulkerim Efendi[58] reisülküttab oluşu için iki tarih manzumesi yazılmıştır.

Rami Efendi[59]

6. Defterdar

Muhammed Muhsin Efendi[60]

Fâik'in vefatına tarih düşürdüğü Muhsin Çelebinin oğludur.

7. Mısır kadısı; Mirza Mustafa Efendinin Mısır kadısı olmasına bir tarih düşürülmüştür.

8. Halep Kaymakamı[61]*;* Gûrizâde Mehmet Efendinin Halep'e müsellim olması vesilesiyle bir tarih manzumesi yazılmıştır.

9. Şâirler

---

57 Feyzullah Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris ve molla ve Ocak1702(1113)'de İstanbul payesi ile şehzade Sultan Mahmud'a muallim oldu.Nisan 1703(1114)'te Anadolu ve Mayıs1703(1115)'te Rumeli pâyelerini ihraz etti. Babasının infisalinde İslimiye'ye gönderildi.1709(1121) tarihinde vefat etti. Amcazâde Hüseyin Paşaya damat olmuştur. (Mehmet Süreyya, **a.g.e.**, C.I, s.112)

58 Dîvân-ı Hümayun Kesedarlığından reisülküttab olan Abdulkerim Bey Bolulud ur. İlk riyaseti 1702(1114) ile 1703(1115) tarihleri arasındadır. 1706(1118)'da ikinci defa reisülküttab olup 1711(1122)'de rızasıyla beylikçi olup maskat-ı re'si olan Bolu'ya gönderildi. 1712(11124)'de salisen reisülküttab olup 1713(1125)'de azlolundu. 1715(1127)'te Habeş beylerbeyi olup 1717(1129)'de fevt oldu. (Mehmet Süreyya, **a.g.e.**, C.III, s.404)

59 bkz. Dîvân, Dîvânda Cemiyet, Sadrazamlar

60 Halepli tacir Muhsin Çelebi'nin oğludur. İstanbul'da kalemden yetişerek Ocak 1700(Şaban 1112)'de defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1701-2(1113)'de azledilip, 1115(1703)'te ikinci defa defterdar oldu. 1704-5(1116)'te paşalıkla Cidde valiliğine gönderilip orada vefat etti. .(Mehmet Süreyya, **a.g.e.**, C.4-1, s.242)

61 Gûri-zâde Mehmet Efendi hakında herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Fâik dîvânında adı geçen şâirler Hafız, Sabrî, Rahîmî, Sırrî, Nâbî, Selîm, Seyyid, Abdî, Ragıb, Neşâtî, Ni'metîdir.

Rahîmî, Sırrî, Nâbî, Selîm, Seyyid, Abdî, Ragıb şiirlerine nazire yazdığı şâirlerdir. Nâbî'nin evi için bir de tarih düşürmüştür.

Neşatî ve Nimetî'nin vefatlarına tarih düşürmüştür.

Meşhur İranlı şâir Hâfız-ı Şirâzî dîvânda adı geçen şâirlerden biridir. Fâik, Hâfız'ı ondan yaptığı bir iktibasla anar.

Fâik iki ayrı kasidede Sabrî'den iktibas yapar.

a.b. Tarihî-Efsanevî Şahsiyetler

Fâik dîvânında peygamberlerden Hz. Muhammed, İsa, Musa, Nuh, Süleyman, Yusuf, Yakub, Eyup, İdris'in isimleri anılır.

Hz. Muhammed, memduhların övülmesinde, İslam dinini yücelttiklerine dair beyitlerde, Şehzade Mustafa'nın sünnet düğünü ve Abdullah Efendi'nin evliliği münasebetiyle dîvânda adı geçmektedir.

Ey olan pîşvâ-yı ehl-i yakîn
Eyledüñ dîn-i Ahmedi tezyîn

M.1/13

Süleyman peygamber adı en çok geçen peygamberlerden biridir. Özellikle sadrazamlar için yazılan medhiyelerde veziri Asaf olması sebebiyle adı beyitlerde geçmektedir. Ayrıca karınca ile sohbet etmesine ve karıncanın hediye olarak bir çekirgenin bacağını getirmesi ile beyitlerde yer almıştır.

Dil-i nâçîzi 'arz itsem n'ola ol şâh-ı hûbânâ
Ki bir pây-ı melahdur mûrdan tuhfe Süleymâna

G.132/1

Hz. İsa Mesih sıfatı ile anılmıştır. Ölülere can vermesi ve elinin değdiği yere şifa vermesinden kinaye ile kullanılmıştır. Şâirin memduhu bir sözüyle bin ölüyü ihya etmektedir. bu özelliğiyle Mesîhâ'nın ölülere can bahşeden nefesine benzemektedir.

Murâd itse ider bir nutk ile biñ mürdeyi ihyâ
Mu'âdildür dem-i pür-feyzi enfâs-ı Mesîhâya
K.5/11

Bir beyitte Meryem'in oğlu olması hasebiyle anılır.

Kelâm-ı rûh bahşından olur Âb-ı bekâ cârî
Nümâyân feyz-i enfâsında nutk-ı Îsî-i Meryem
Kt.47/5

Hz. İsa daha çok zühdü sebebiyle manzumelerde yer almıştır.

Olma libâs-pûş-ı ta'alluk reviş budur
Âzâde ol tecerrüd-i 'Îsâ-meniş budur
G.8/1

Ancak daha çok mehdiye türündeki manzumelerde memduhunun; zühdünün Hz.İsa'ya, ömrünün de Hz. Nuh'a benzemesi için dua vesilesiyle adı geçmektedir.

Vücûd-ı pâki zîver-bahş-ı bezm-i sıhhat oldukca
Müyesser kıl İlâhî 'ömr-i Nûhı zühd-i 'Îsâyı
K.3/40

Adı sıkça geçen peygamberlerden biri de Hz. Yusuf'tur. Medhiyelerde Züleyha, Mısr ve Aziz kelimeleri ile birlikte ele alınmaktadır. Özellikle memduhları övmek amacıyla yazılan beyitlerde geçmektedir. Yusuf Peygamberin Mısır'ın yöneticisi olmasına telmih yapılmaktadır. Aziz kelimesi de tevriyeli olarak kullanılmaktadır.

Oldı herkes Mısr-ı devrinde murâd üzre 'azîz

Yûsuf-ı dünyâyı kul itdi Züleyhâ-yı kerem

K.2/4

Hz. Yakub da Yusuf'la birlikte adı geçen ve gözlerinin amâ olması ile beyitlerde yer alan peygamberlerdendir.

Temâşâ-yı riyâz-ı hüsn-i Yûsuf hayret-efzâdur
Hased kim dîde-i Ya'kub nâ-bînâlarındandur

G.19/3

Hz. Musa, Allah'ın tecellisine mazhar olduğu Eymen vadisi ile birlikte anılmıştır. Ümitsizliğe düşen kişi Hz. Musa da olsa murada eremeyeceği dile getirilmiştir.

Mûsâ da olursa iremez kûy-ı murâda
Ârâmgeh-i ye's olıcak Eymen-i ümmîd

G.7/2

Hz. Eyûp sabrı vesilesiyle bir beyitte adı geçen peygamberdir. Her sabırlı aşığa Eyûp denilmeyeceği gibi her güzele de sevgili denmeyeceği ifade edilmiştir.

Her 'âşık-ı âlüfteye Eyyûb dimezler
Her şâhid-i bâzâra da mahbûb dimezler

G.14/1

Hz. İdris terzi olması münasebetiyle anılmıştır. Derzi-zâde namlı bir kişi İdris peygamber meslekleri münasebetiyle karşılaştırılmıştır.

İdemez câme kumâş-ı dili derzi-zâde
Sıfatında galebe eylese İdrîs'e dahı

G.144/2

Hz. Ömer, bir beyitte adaleti ile anılmıştır.

Ya'ni kim Mirzâ Efendi-zâde ol zât-ı şerîf

Mazhar-ı hulk-ı Muhammed menba‘-ı ‘adl-i ‘Ömer

Kt.50/2

Hz. Hüseyin, Hüseyin Paşanın yaptırmış olduğu çeşmede tevriyeli olarak kullanılmıştır. Hz. Hüseyin’in su içemeden şehid edilmesine telmih yapılmıştır.

Gürûh-ı teşnelere Fâikâ didüm târîh
Hüseyin ‘ışkına âbı bu pâk çeşmeden iç

Kt.63/3

Âsaf, Süleyman peygamberin veziri olması münasebetiyle sadrazam ve vezirler için yazılmış medhiyelerde sıkça kullanılan bir isimdir. Ancak bazı manzumelerde özel isim olarak değil, vezir anlamında kullanılmıştır.

Âsaf olurdı sebak-hân-ı ‘ulûm-ı re‘yi
Gelse dünyâya zamânında misâl-i etfâl

K.6/6

Hatem, cömertliği vesilesiyle memduhun medhi vesilesiyle beyitlerde yer alır. Memduhun cömertliği bazen Hatem’e benzer bazen de Hatem memduhun cömertliği karşısında aciz kalır.

Dest-i cûduñ misâl-i deryâdur
Hâtem ol yümde mevc-i ednâdur

M.1/25

Hatem bir beyitte de özel bir isim olmaktan çıkıp memduhun sıfatı olarak kullanılmıştır.

Hâtemâ bir mürüvvet izhâr it
Bendeñi lutfuña sezâvâr it

M.1/53

Mansur, darağacında asılması sebebiyle beyitlerde teşbih unsuru olarak ele alınmıştır.

Olur bir hâl ile Mansûrveş âvîze-i zülfüñ
Geçer serden dil-i endûh-perver dârdan geçmez

G.63/3

Kârûn beyitlerde hazinelerive hazinelerinin toprak altında kalması sebebiyle anılmıştır. Şâirin cevherleri olan gözyaşları bu alemde zayi olsa şaşılmamalıdır. Çünkü Kârûn'un hazineleri bile yerin altında kalmıştır.

N'ola zâyi' olsa bu 'âlemde nakd-i giryemiz
Kaldı zîr-i hâkde gencîne-i Kârûn iken

G.103/3

Seyyid Şerif ve Sadüddin Dânâ medhiye türündeki manzumelerde adları birlikte anılan şahsiyetlerdir. Memduhlar diktatte, fazilette, hakikatleri anlamada onlara denktir ya da daha üstündür.

Dakâyıkda olur Seyyid Şerîfe mû-şikâfi bahş
Fazîletde ider dem-beste Sa'dü'ddîn-i Dânâyı

K.3/24

Bâyezîd Bestâmi, bir manzumede memduhun zühdü vesilesiyle beyitte adı geçen şahsiyettir. Memduh övülürken, Bâyezîd'ın, onun zühdünü görse idi ona mürid olacağı ifade edilmiştir.

Vech-i şer' üzre göreydi zühdüñi
Bâyezîd olurdı bî-şüphe mürîd

Kt.26/8

Hızır, bir beyitte ömrünün uzun olması sebebiyle dua bölümünde övülen kişinin ömrünün uzunluğunun Hızır gibi olması dileğiyle anılmıştır.

Budur ümmîdümiz dâ‘im Cenâb-ı Hazret-i Hakdan
Zamân-ı ‘ömri Hızrâsâ ola devr-i derâz üzre
G.128/12

İbn-i Sinâ da medhiyelerde memduhların üstünlükleri anlatılırken kıyaslama amcı ile adı geçen şahıslardandır.

Olur bir tıfl-ı ebced-hân adını olmaga tâlib
Mu‘allim-hâne-i fazlında anuñ Bû ‘Alî Sînâ
Kt.54/2

İmam Azam, beyitlerde şeraite uygunluğu vesilesiyle anılmıştır. Manzumelerde övülen kişiler de şeraite İmam Azam kadar uymaktadır.

Muvaffakdur hemîşe hükm-i şer‘ullahı icrâda
İmâm ‘Azam kadar eyler ri‘âyet şer‘-i garrâya
K.10/4

Şiblî de zühd ve takvası ile memduhun benzetileni olmuştur.

Misâlin görmedi çeşm-i cihân ‘iffetde ‘ismetde
Dahı zühd ile takvâda olur Şiblî’ye hem-pâye
Kt.45/4

Edhem, bir beyitte saltanatı bırakması bebebiyle anılmıştır.

Ârâyiş-i dünyâya göñül virmese âdem
Edhem gibi revnak-şiken-i saltanat olsa
G.113/4

Zeyd ve Amr bir kaside de övülen kişinin cömertliği bahsinde geçmektedir.

Zeyd u Amr’a ‘âmdur lutfı olur olmaz degül
Böyledür Allahu a‘lem şimdi fetvâ-yı kerem
K.2/21

Yezid'in adı bir manzumenin sunulduğu kişinin isminin Hüseyin olması sebebiyle, Kerbela olayına telmih edilerek anılmıştır. Hüseyin ismi de tevriyeli olarak kullanılmıştır.

Çün senüñ nâm-ı şerîfüñdür Hüseyn

'Ayb olınmaz düşmenüñ olsa Yezîd

Kt.26/10

Mevlana Celaleddin Rûmî'nin adı, Râmî Paşanın Galata Mevlevihanesini yeniletmesi vesilesiyle geçmektedir.

Sâib'in adı, beyitlerde memduhu överken kıyaslama amacıyla geçmektedir.

Fikr-i Sâib hayâlüñe meftûn

Kemterîn çâkerüñdür Eflâtun

M.1/17

Eflatun ve Aristo, manzumelerde akıl ve isabetli karar verme konusunda övülen kişilerle karşılaştırma ve benzetme unsuru olarak kullanılırlar. Bazen bunlar memduhun aklı, düşünme gücü karşısında aciz kalırlar.

Şeyh-i kâmil 'âlim ü 'âmil edîb u sâf-dil

Bû 'Alî-fıtnat Aristo-fehm ü Eflâtun-eser

Kt.51/1

İskender, bir beyitte adaleti ile anılmıştır. Memduhun adaleti İskender'in adaleti gibi dünyayı âsûde etmiştir.

Ol dem ki aldı mühri Âsûde itdi dehri

Pür eyledi sipihri 'adl-i Sikenderâsâ

Kt.34/5

Bihzâd nakkaşlığı ile beyitlerde adı geçen şahsiyetlerdendir.

Göreydi nâzüki-i resm-i nakşını Bihzâd

Olurdı tîg-i hasedle kalem elinde dü-nîm

Kt.71/14

a.c. Hikaye Kahramanları

Leyla ve Mecnûn(Kays): Dîvânda adı en çok geçen hikaye kahramanlarıdır. Manzumelerde; Mecnun'un aşkından çöllere düşmesi, başına kuşların yuva yapması, Leyla'nın vuslatına rağbet etmemesi gibi konulara değinilir.

Bunun haricinde şâir, Mecnûn ile kendisi arasında benzerlik kurar. Aşk vadisinde sadece Kays ile şâir anıldığını söyler. Bir beyitte ise vuslat arzusunun cihana Leyla ile Mecnûn hikayesini unutturduğunu dile getirir.

Beni dîvâne itdi ârzû-yı vuslat-ı kâmum
Unutturdum cihâna kıssa-ı Mecnûn u Leylâyı

K.2/7

Ferhad(Kûhken) ile Şirin: Beyitlerde adı en çok anılan hikaye kahramanlarındandır. Ferhâd aşıklığı, aşkı için canını vermesi gibi hikayeden bölümlerle anılır.

Gerçi 'âlemgîr idi bir tîşe ile şöhreti
Virdi ser Ferhâd tekmîl itdi 'arz-ı gayreti

G.137/1

Ferhad bir beyitte ise Şirin'in resmini nakşetmesiyle anılmıştır.

Hârâya leb-i Şîrîni resmeylemiş ammâ
Bir nakş ile Ferhâda mühirken mi disünler

G.13/4

Yusuf ile Zeliha: Yusuf ve Zeliha kıssası daha çok medhiyelerde memduhun devlet yönetimine gelmesinde bir kıyas olarak kullanılmıştır. Yusuf, Mısır, Aziz kelimeleri bir arada ve tevriyeli olarak kullanılmıştır.

Bir beyitte de hikayeden hareketle Zeliha'nın Yusuf'un vuslatına erememesi dile getirilmiştir.

Yine kâm almadı dil-hâhı üzre vasl-ı Yûsuf'dan

Bu vâdînüñ Zelîhâ gerçi bî-pervâlarındandur

G.3/6

Mahmud ile Ayaz: Mahmud ile Ayaz da adı geçen hikaye kahramanlarındandır.

Hemân sen merd iseñ pûyende-i şeh-râh-ı Mahmûd ol

Saña elbette gerdûn virmeye hüsni Ayâz eyler

G.32/4

Dârâ: Medhiyelerde övülen kişilerin gücünü ifade etmek maksadıyla karşılaştırma unsuru olarak adı geçen hikaye kahramanlarındandır.

Nedür ol ihtişâm-ı nâ-dîde

Görse Dârâ olurdı âzurde

M.1/20

Bir beyitte de Süleyman ve Dârâ ülkelerinin zenginliği, gösterişi ile işlenmiştir.

Sütûde saf-ı 'âli-nihâd-ı 'adl ü 'alem

Süleymân-ı zamâna zîb ü zînet mülk-i Dârâya

Kt.5/21

Rüstem: Beyitlerde, kahramanlığıyla ve gücü ile ele alınmıştır.

Rüstem olsa çekemez kimse gümân-ı hicri

Nice kez bâzû-yı ikdâm ile zûr eylemişüz

G.67/4

Hüsrev ve Keykavus bir beyitte adı geçen hikaye kahramanlarındandır.

Olamaz matbahınuñ hîme-keşi Keykâvus

Olsa şâyeste eger gâşiyedârı Hüsrev

Kt.38/3

Cem: Şarabı icad etmesine telmihle beyitlerde kadehle birlikte adı anılmaktadır.

Biz ‘ışk ile mestüz dilümüz düşmen-i gamdur
Her dâg-ı muhabbet bize bir sâgar-ı Cemdür
G.23/1

a.d. Diğer Şahıslar

Divanda adı geçen diğer şahıslar kim olduğuna dair bilgimizin bulunmadığı kişilerdir. Bu isimler şâirin çevresinde olan ve bir takım özellikleri ile şiirlerine giren kişilerdir. Bu isimler Londra-zâde, İshak, Osman ve adına muamma düzenlenmiş Câbir, Selim, Asım ve Cemşid’dir.

METNİN KURULUŞUNDA TAKİP EDİLEN YOL

1. Arap harfli alfabede bulunup da, bugünkü alfabede bulunmayan işaretler için tenkildi basımı yapılan ilmî eserlerde kullanılagelen aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

ث ṡ, Ṡ
ح ḥ, Ḥ
خ ḫ, Ḫ
ذ ẕ, Ẕ
ص ṣ, Ṣ
ض ḍ, Ḍ, ż, Ż
ط ṭ,Ṭ
ظ ẓ, Ẓ
ع ʿ
غ ġ, Ġ
ق ḳ, Ḳ/ñ, Ñ/ g, G
ء ʾ

Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler de şöyle gösterilmiştir.
ā, Ā
ī, Ī
ū, Ū
Farsça vâv-ı ma'dûleler uzun a'dan önce üst konumunda (˘) işareti ile gösterilmiştir.
ḫ˘ ān, ḫ˘ āb gibi.

2. Şiirler, klasik divan tertibine uyularak:

a- Kaside

b- Mesnevi

c- Gazel

d- Kıt'a

e- Matla

f- Müfred

şeklinde sıralanmış, manzumelerin başlarına vezinleri ve aynı nazım şekliyle birden fazla örnek bulunan manzumelere sıra numaraları tarafımızdan verilmiştir. Bu şiirlerin geçtiği varak numaraları da dipnotta gösterilmiştir.

3. “ne” ve “ki” ile yapılan birleşmelerde düşen vokal, ilmî eserlerde kullanılageldiği gibi, apostrofla “n’ola, k’olur” şeklinde gösterilmiştir. Bir manzumede geçen ve vezin gereği “ hattil’olur” şeklinde okunan kelimede de tutarlı olabilmek amacıyla düşen vokalin yeri apostrofla gösterilmiştir.

4. Metinde Arapça, Farsça kelime ve eklerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver’in “Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makalesindeki esaslara, Türkçe kelime ve eklerin okunuşunda ise, Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş’ın Eski Türkiye Türkçesi adlı çalışmasına uyulmuştur.

DİVANIN MEVCUT NÜSHALARI VE TAVSİFLERİ

1. Topkapı nüshası, 2635

Aharlı ince kağıt, 240mm. boy ve 135 mm. eninde, 138 varak. Sahifede güzel talikle 75mm. uzunlukta kenarlarda mailen 28 satır

İsa-zâde Abdullah eliyle 1139(1726-27)'da istinsah edilmiştir. Miklep ve şemseli, kahverengi güderi cilt.

Bu mecmuada ortada *Dîvân-ı Bâkî,* kenarlarda 1b'de *Dîvân-ı Fâik,* 61a'da *Dîvân-ı Rüşdî Ahmedî* vardır.

Baş:

Ey olan dâver-i 'adâletgîr

Hâkimân zamâne hükm-âver

Son:

Târîhi ser-nihâde-i insâf olup didüm

Râmîye câh-ı pâk-i riyâset sezâ serâ

2. İst. Üniver. Ktb. T.439/4

Yk. 208-224

Sonundan eksik olan bu nüshada 3 kasîde, 74 gazel vardır.

17 yk, 214 x 140 - 165 x 104 ölçülerinde, talik yazı, 19 sarımtırak Avrupa kağıt, nakışlı ve tezhipli bk, kırmızı szb, kırmızı cilt, kahverengi meşin soğuk damga şemseli et.

Başta kütüphanenin resmi mührüyle İşkodralı Mustafa Zarifî Paşa'nın mührü basılı ve bir temellük kaydı yazılıdır.1194 (1780) yılına tarih düşürülmüştür.

Bu eser, içinde bulunduğu mecmuanın 208. yaprağından başlar. 225 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın;1-85. yapraklarında *Sâbît Divanı*,

90-176. yapraklarında *Nef'î Divanı*, 189-205. yapraklarında *Ragıp Paşa Divanı* ve sonunda bazı âyet ve hadisler yazılıdır.

Başı:

Eyâ talî'a-ı tevfîk-i feyz-i Sübhânî

Netîce-dâde-i mantûk-ı 'ilm-i Yezdânî

Sonu:

Söylemez derd-i dilin ancaú hemân feryâd ider

Bezm-i gülde bülbül-i zâre meger ruhsat mı yok

3.İzmir İl Halk Kütüphanesi

205x108(170x80) mm. ölçülerinde, talik yazı, 45 varak, 12 satır. Başlıklar kırmızı.

Başı:

Ey olan dâver-i 'adâletgîr

Hâkimân zamâne hükm-âver

Sonu:

Yazıldı safha-ı âfâka Fâikâ târîh

Riyâset oldı yine hep Kerîm ile âbâd

4. Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi

43 varak, 23 satır, talik

Başı:

Eyâ talî'a-ı tevfîk-i feyz-i Sübhânî

Netîce-dâde-i mantûk-ı 'ilm-i Yezdânî

Sonu:

Vücûd-ı saht-ı 'adû dâg dâg lâzımdur

Bir iki gün bize dâg üsti bâg lâzımdur

5. Bodleian Library

190x110(145x70) mm. ölçülerinde, 49 varak, 19 satır. Talik. Başlıklar kırmızı

Ahmed Çuhacı-zâde tarafından 28 Ramazan 1155 (26 Kasım 1742)tarihinde istinsah edilmiştir.

Başı:

Eyâ talî'a-ı tevfîk-i feyz-i Sübhânî

Netîce-dâde-i mantûk-ı 'ilm-i Yezdânî

Sonu:

Târîhi ser-nihâde-i insâf olup didüm

Râmîye câh-ı pâk-i riyâset sezâ serâ

NÜSHA AİLESİ KURMADA TAKİP EDİLEN METOD

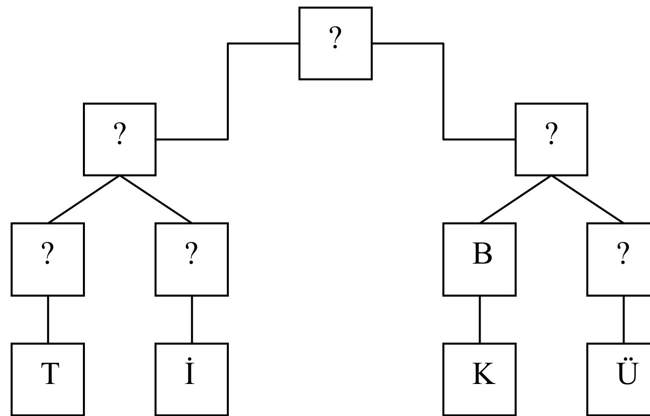
Fâik dîvânı hazırlanırken şu metod uygulanmıştır:

1. Türkiye ve yabancı ülkelerdeki mevcut kataloglar taranmış ve bu tarama sonucu beş nüshaya ulaşılmıştır.
2. Çalışmada dîvân nüshalarının hepsi metin tenkidinde kullanılmıştır. Nüsha farkları belirlenerek nüsha ailesini oluşturmada kullanılmak üzere belirlenmiştir.
   a. Dîvânın tertibi
   b. Şiirlerin nazım şekillerine göre sayısı,
   c. Şiirlerin nazım şekillerine göre dağılımı ve düzeni
   d. Şiirlerin beyit sayıları
   e. Nüshalarda bulunmayan veya fazladan bulunan şiirler belirlenmiştir.

Dîvânlardaki mevcut istinsah tarihlerinde Fâik'in ölüm tarihine en yakın olan nüsha Topkapı nüshasıdır. Bu nüsha şiir sayısı bakımından da en fazla olan nüshadır. Bu nüsha imlâ özellikleri ve farklı şiirleri İhtİva etmesi bakımından İzmir nüshası ile benzerlikler göstermektedir. Ancak İzmir nüshasındaki bazı şiirlerin diğer hiçbir nüshada bulunmaması, onu diğer nüshalardan ayırmaktadır.

Bodleian ve Vahid Paşa nüshaları şiir sayısı, dîvân tertibi, şiirlerin beyit sayısı bakımından neredeyse tamamen birbiri ile aynıdır. İstanbul Üniversitesi de eksik birkaç şiirle bu iki nüshaya benzemektedir.

ŞECERE

III. BÖLÜM

DİVANIN TENKİTLİ METNİ

KASİDELER

1

ḲAṢĀİD-İ FĀİḲ EFENDİ ALEYHÜ’R-RAHME DER-SİTĀYİŞ-İ MERḤŪM FEYŻULLAH EFENDİ*

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1 Eyā ṭalīʿa-ı tevfīk-i feyż-i Sübḥānī
Netīce-dāde-i manṭūḳ-ı ʿilm-i Yezdānī

Dinilse ẕātuña ḫūrşīd-i fażl şāyeste
Ki oldı mesned-i fetvā senüñle nūrānī

Olurdı keffe-i ʿālemde hem-ʿayār serāb
Zamāne fażluñ ile vezn ḳılsa ʿummānı

Edīb-i dānişüñe ṭıfl-ı maʿrifet şākird
Kitāb-ı diḳḳatinüñ ʿaḳl-ı kül sebaḳ-ḫᵛānı

5 Ḫırām-ı ḫāme-i muʿciz beyānuñı görse
Zebāna almaz idi ḳadd-i serv-i bostānı

Sipihr-i tīre-derūn kesb-i nūr içün eyler
Çerāġ-ı bezmüñe pervāne mihr-i raḫşānı

Himāyetüñle cihānda ʿuḳāb olur gdüncişk
İder ḳavī eṯer-i himmetüñ żaʿīfānı

Saʿādet-i ezelī āstānuña merbūṭ
Per-i hümā niʿam-ı cūdunuñ megesrānı

---

1 V. 1b-2a, B.1b-2a, İ.6a-b, Ü.208b-209a
* B., Ü.
Ḳaṣīde der medh-i şeyḫü’l-islām Feyżullah Efendi, V.
Der vaṣf-ı müşārün-ileyh Feyżullah Efendi raḥmetullah, T.
Fāiḳ, İ.
2b ki] ger V. , Ü.
5b almaz idi] eyler idi İ.
5b ḳadd-i] ḳaddi B., İ.
6a nūr] V. , -B.,-T.
8b cūdunuñ] cūduñuñ B.,Ü.

Göreydi dest-i güher-pāş u feyż-güsterüñi
Çekerdi mevc ruḫ-ı baḥre ḫaṭṭ-ı buṭlānı

Nesīm-i ʿāṭıfeṭüñ ʿāleme vezān olsa
Bahār-ı neşʿe ider mevsim-i zemistānı

Olaydı gülşene ger cūy-ı şefḳatüñ cārī
Derūn-ı lālede ḳalmazdı dāġ-ı sūzānı

O deñlü terbiye-baḫşā-yı bī-kesānsın kim
Nevāzişüñ vaṭana dūr ider ġarībānı

Revā mı būsegehüm dāmen-i kerīmüñ iken
Kef-i mülāzemete vaḳf idem girībānı

Ümīd odur ki ide feyż-i nuṭḳ-ı merḥametüñ
Niẓām-ı ḥāle mübeddel dil-i perīşānı

Dimiş zamān ile Ṣabrī benüm lisānumdan
Niyāz-gūne bu beyt-i cevāhir-efşānı

Ḳarīn-i gūş-ı ḳabūl olmasında yoḳ şübhe
Dirīġ gevher-i nuṭḳ itme ey kerem-kānī

Ne var ʿināyet-i iḥsānuñ ile sulṭānum
Bu eski bendeñe olsa yeñi il erzānī

O mānṣıba bu fakīrüñ degül miyem lāyıḳ
ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki ola pāyemüñde imḳānı

Hemān rıżā-yı şerīfüñ gerek baña yoḫsa
Ẕelīl ider bilürem ḥaṣr-ı maṭlab iḫvānı

Budur duʿāsı şeb ü rūz Fāiḳ-i zāruñ
Vücūd-ı pāküñüñ olsun Ḫudā nigehbānı

Ṣafā-yı ḫāṭır ile sen muʿammer olduḳca
ʿAdūña ola müyesser belā-yı cismānī

17a ne var] nedür İ.
17b olsa] eyle İ.

Hemīşe feyż-i nesīm-i bahār-ı nuṭḳuñdan
Güşāde ola gül-i maṭlab-ı süḫandānı

2
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
ḲAṢĪDE DER SİTĀYİŞ-İ ŞEYḪÜ'L-İSLĀM FEYŻULLAH EFENDİ*

1 Müjde ey leb-teşnegān-ı āb-ı cūyā-yı kerem
Oldı bir memdūḥ-ı ʿālem ʿayn-ı mecrā-yı kerem

Evc-i fażluñ mihri Feyżullah Efendi kim odur
Zīb-baḫş-ı ṣadr-ı fetvā mesned-ārā-yı kerem

Kilk-i iḥsānı olınca n'ola āb-ı ḥayāt
Mezraʿ-ı erbāb-ı ḥācāt oldı ḫaḍrā-yı kerem

Oldı herkes mıṣr-ı devrinde murād üzre ʿazīz
Yūsuf-ı dünyāyı ḳul itdi Züleyḫā-yı kerem

5 Bī-ser ü sāmāna çoḳ ḳıymışdı tīġ-i iḥtiyāc
İtdi iḥyā minnetullaha Mesīḥā-yı kerem

N'ola faḳr olsa yabān-gerd-i eḳālīm-i ʿadem
Āḳıbet iflāsı Mecnūn itdi Leylā-yı kerem

Böyle taḥrīr eylemiş kilk-i ezel evṣāfını
Zīnet-efrūz-ı fażīlet revnaḳ-efzā-yı kerem

Bārgāh-ı ʿizzeti vüsʿat-serāy-ı lā-mekān
Āsmān-ı devleti arş-ı muʿallā-yı kerem

22a nuṭñdan] luṭfuñdan İ.
2 V. 2a-b, B.2a-3a İ.4a-b, T.8a-9a, Ü.209a-210a
* V.
Ḳaṣīde der sitāyiş-i müşārün-ileyh Feyżullah Efendi ʿaleyhü'r-raḥme, B.
Berāy-ı Feyżullah Efendi, İ.
Der vaṣf-ı şeyḫü'l-islām es-seyyid Feyżullah Efendi, T.
Ḳaṣīde der ḥaḳḳ-ı müşārün-ileyh Feyżullah Efendi, Ü.
3a n'ola] lüle-i B., İ., T., Ü.
4a devrinde] derūnda, İ.
6a eḳālim] iḳlīm T.
6a yebān-gerd-i eḳālīm-i ʿadem] beyābān gerd-i iḳlīm-i ʿadem, İ.

Rükn-i eyvān-ı bülendi burc-ı mihr-i mekremet
Naẓm-ı gülmīḫ-i deri ʿıḳd-ı süreyyā-yı kerem

Lücce-i ṭabʿ-ı güher-pāş-ı muḥīṭ-i cūd iken
Südde-i iclālin itmiş Ḳāf-ı ʿanḳā-yı kerem

Ḳalmadı sīr olmaduḳ bir kimse ḫās u ʿāmdan
Bezm-i dünyāya döşendi ḫᵛān-ı niʿmā-yı kerem

Tāc-ı dehre virdi zīnet gevher-i fażl u kemāl
Efser-i āfāḳa ḳondı dürr-i yektā-yı kerem

Ḥarf -i imlāsına eylerdi ʿUṭārid ser-fürū
Ḫāme-i muʿciz-beyānı itse inşā-yı kerem

Nūr-ı ṭabʿ-ı rūşeni mihr-i cihān-tāb-ı ʿulūm
Sāye-i dest-i güher īṣārı meʿvā-yı kerem

Çārsū-yı ārzūnuñ ḳalmadı germiyyeti
Rāygān olsa n'ola ʿahdinde kālā-yı kerem

Zerre-i nāçīze rūy-ı āfitāb-ı himmeti
Pertev-i ṣubḥ-ı ʿaṭā şemʿ-i şeb-ārā-yı kerem

Merḥametkārā kerem-pīrā veliyyün-niʿmetā
Ey kerīmān-ı zamāne ġıbṭa-fermā-yı kerem

Dāniş-i ʿirfān u ʿilmi ẕātuña maḫṣūṣ iden
Āstān-ı feyżnākuñ eylemiş cāy-ı kerem

Görmedi görmez daḫı ʿömrinde çeşm-i rūzgār
Bir senüñ gibi kerīm ü behre-baḫşā-yı kerem

Ḥiss ideydi ʿāleme teşrīfüñi Ḫātem eger
Ḥaḳ budur inṣāf idüp itmezdi daʿvā-yı kerem

10a iken] iden B., T.
13a ḥarf] sāde İ.
13b eylerdi] eyler İ.
18 -İ.
20b kerem] -T.

Zeyd u ʿAmr’a da ʿāmdur luṭfı olur olmaz degül
Böyledür Allahu aʿlem şimdi fetvā-yı kerem

Bir açılmaz daḫme-i der-beste-i mektūm idi
Nām u iḥsānuñla fetḥ oldı muʿammā-yı kerem

Āb-ı luṭfuñ ol ḳadar neşv ü nemā baḫş itdi kim
Sidre-fersā oldı āḫir naḫl-ı Ṭūbā-yı kerem

Sensin ancaḳ ʿarṣa-ı ḫāṭırda cevlān eyleyen
Çok dili yektā süvār-ı deşt-i pehnā-yı kerem

Şimdi dest-i pāküñe şāyeste bir mecmūʿadur
Evvel evrāḳ-ı perīşān idi eczā-yı kerem

Rāh-ı vādi-i ṭalebde çoḳ şitāb itdüm velī
Olmadum ammā yine ruḫ-sūde-i pāy-ı kerem

Eylemezdi baḫt-ı bed bir daḫı daʿvā-yı sitem
Ḥüccet-i ümmīdüm imżā itse mollā-yı kerem

Gevher-i āmālüme bī-şek bulurdum dest-res
Mevc-ḫīz olsa eger ḥaḳḳumda deryā-yı kerem

Vādi-i ḫırmānda ser-gerdān olurdum ḫaşre dek
Olmasaydı reh-nümā peyk-i tesellā-yı kerem

Dehre mebẕūl itdigüñ inʿāmdan dūr eyleme
Fāiḳ-i nā-kāmı da ey feyż-pīrā-yı kerem

Gülbün-i sīr-āb-ı bāġ-ı ārzūdan tā ola
Zīb-i destār-ı temennā verd-i raʿnā-yı kerem

Devlet ü iḳbāl ile dāʿim Ḫudā itsün seni
Mesned-ārā-yı saʿādet kār-fermā-yı kerem

27b mollā] monlā İ.

3
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
ḲAṢĪDE DER SİTĀYİŞ-İ ŞEYḪÜ'L-İSLĀM FEYŻULLAH EFENDİ*

O deñlü eyledüm vādī-i maḳṣūdumda pūyāyı
Şikest itdüm ser-i rāh-ı ṭalebde ʿākıbet pāyı

Feżā-yı kāmda sürʿatle irḫā-yı ʿinān itdüm
Nice żabt eyleyem bu raḫş-ı ṭabʿ-ı nā-şekībāyı

Beni refʿ itmedi bir kerre rūy-ı ḫākden baḫtum
Nice temyīz ider dil rütbe-i aʿlādan ednāyı

İder āyīne-i zānūda cilve ṣūret-i miḥnet
Ne dem kim eylesem endīşe bīm-i ʿayş-ı ferdāyı

ʿİbādet itmege ḳoymaz beni ġam bir nefes ḫālī
Ḫarāb seyl-i eşk-i çeşm ider bünyād-ı taḳvāyı

Hemīşe mevc-i deryā gibi bir yirde ḳarārum yoḳ
N'ola dirlerse ebnā-yı zamāne baña hercāyī

Beni dīvāne itdi ārzū-yı vuṣlat-ı kāmum
Unutturdum cihāna ḳıṣṣa-ı Mecnūn u Leylāyı

İderdüm çāk çāk nāḫun-ı ġayret bu ḥayretle
Vireydi baña gerdūn aṭlas-ı ḫūrşīd-ṭamgayı

Nice kesb-i neşāṭ itsün dil ü cān bezm-i ʿālemde
Tehī gördüm şarāb-ı şevḳden bu köhne mīnāyı

Beni ālām-ı dünyā ġarḳ-ı eşk-i nīl-gūn itdi
Giyürdi egnime bir cāme-i pür-mevc-i deryāyı

---

3 V. 2b-3b, B.3a-4a, İ.5a-16a, T.10a-11b, Ü.210a-211a
* V.
Der vaṣf-ı müşārün-ileyh Feyżullah EfendiB.,T.,Ü.
Fāiḳ, İ.
1a pūyāyı] pūyānı V. ,İ.,T.
2b żabt eyleyem] żabt ideyüm İ.
7b unutturdum] unutturdı B.

ʿAceb mi reh-güẕārum eylesem gencīne-i yāḳūt
Ki cūş-ı girye-i çeşmümle itdüm ḫūn-bālāyı

Hezārān mürde-i ṣad-sāl-i dehre çāre-sāz olsa
Ḳabūl itmez dil-i pür-derd tedbīr-i müdāvāyı

Ġarīḳ-i lücce-i raḥmet ola ṣabr itmeyüp Ṣabrī
Benüm ḥaḳḳumda īrād eylemiş bu beyt-i ġarrāyı

Cihānda kimden ümmīd ü vefā eylersin ey Ṣabrī
Meh-i iḳbāl şehrī āfitāb-ı baḫt hercāyi

Ḥücūm-ı leşker-i endūh u ġamdan iḥtiyāṭ itdüm
Zebāna almamışdum ʿömrüm içre ḥarf-ı şekvāyı

Derūnum nār-ı ḥasret dīde giryān cān u dil pür-ġam
Serāsīme gezerken ḥayret ile rūy-ı dünyāyı

İdüp nā-geh sipihr-i dūn ḫilāf-ı ʿādetin icrā
Biḥamdillah baña gösterdi bir bāb-ı muʿallāyı

Hezārān secde-i şükr eyledüm ifrāṭ-ı şevḳumdan
İdince bāb-ı Feyżullah Efendiye cebīn-sāyı

Cenāb-ı maẓhar-ı feyż-i ilāhī mehbiṭ-i reʾfet
Ki virmiş Ḥażret-i Ḥaḳ ẕātına fażl ile pīrāyı

O deñlü kār-fermādur kemāl-i ṣafvet-i ʿadli
İder ʿaks-efgen-i āyine-i ṣūret heyūlāyı

Murād itse cihānda ḳuvvet-i teʾṡīr-i inṣāfı
Ḥarīr-i nerme eylerdi mübeddel seng-i ḫārāyı

Daḫı bir kimse redd olmış degüldür āsitānından
Virür elbetde her bir kām-cūya bir tesellāyı

Eñ evvel kendi aldı zīr-i mühre defter-i luṭfı
Muḳaddem kilki çekdi ḥüccet-i iḥsāna imżāyı

15b almamışdum] almamışdur İ.
18 -Ü., İ.

Daḳāyıḳda olur Seyyid Şerīf'e mū-şikāfī baḫş
Fażīletde ider dem-beste Saʿdü'ddīn Dānā'yı

Diseydi kimseye reng itmesün bir kimse ʿālemde
İderdi mużmaḥil ḫāṣṣiyyet-i teʿs̱īr-i ḫınnāyı

Fażīlet-perverā dāniş-fürūzā dādger ṣadrā
Eyā mesned-nişīn-i ʿālem-i ʿirfān-ı vālāyī

Bu gūne s̱ebt ider levḥ-i beyāna kilk-i ḥikmetle
İden elḳāb-ı evṣāfuñda naẓm u nes̱r-i inşāyı

Gül-i bāġ-ı mürüvvet menbaʿ-ı ser-çeşme-i himmet
Dür-i baḥr-i fażīlet gevher-i ẕī-ḳadr-i dānāyī

Meh ü ḫūrşīd tāb-ı āsmān-ı ʿālem-i tevfīḳ
Cihān-ı ʿilm ü dāniş dāniş-i iḳlīm-ārāyı

Vücūdı muṣḥaf-ı ʿahd-i ebedden āyet-i raḥmet
Kelāmı nüsḫa-ı ders-i ezelden lafẓ u maʿnāyī

Zihī fażl-ı mücessem ẕāt-ı ekrem manẓar-ı ʿālem
Kerīm-i pür-himem revnaḳ-ṭırāz-ı cāh-ı aʿlāyı

Oḳındukca bu naẓm-ı dil-pesendüm pīşgāhuñda
Ḳo īs̱ār eylesün dil bir dür-i lü'lü-i lālāyı

Veliyyünniʿmetā ben bendeñe bir manṣıb iḥsān it
Eb u cedden saña mevrūs̱dur inʿām-fermāyı

Girāndur bār-ı ʿazli ḥükmüñe tāb u tüvānum yoḳ
Ki geçdi infiṣāl u āstānum on sekiz ayı

İdersin ḳayddan ālūde-i iflāsı āzāde
Virürsin küşte-i şemşīr-i faḳre feyż-i iḥyāyı

28a himmet] ḥikmet T.
32a pīşgāhuñda] pīşgāhında İ.
34b infiṣāl u āstānum] infiṣāl-i dāstānum İ.
35a idersin] idersüñ İ.
35a ālūde-i] azürde-i İ.

Yeter Fāiḳ yeter ḳıl cilve-sāz-ı dergeh-i Bārī
Duʿā-yı ṣıdḳ-efzāyı ṣenā-yı nūr-peymāyı

Duʿā-yı devleti farż oldu baña şerʿ-i luṭfında
Egerçi resm-i ʿādīdür gedā ẕikr eylemek bāyı

Hemīşe tā ki aṣḥāb-ı mekārim maḥż-ı luṭfından
Murāda tā ki nāʿil eyleye her bī -ser ü pāyı

İlāhī eyle rūz-ı ġamdan efzūn devletin berter
İde mesrūr luṭfı dāʿim erbāb-ı temennāyı

40 Vücūd-ı pāḳi zīver-baḫş-ı bezm-i ṣıḥḥat olduḳca
Müyesser ḳıl İlāhī ʿömr-i Nūḥı zühd-i ʿĪsāyı

4
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
ḲAṢĪDE-İ DĪGER DER-MEDḤ-İ MÜŞĀRÜN-İLEYH*

1 Ḳurbān idelüm maḳdem-i ʿīd-i Ramażāna
Kim māye-i ʿayş oldı yine bezm-i cihāna

Esbāb-ı ġamı dest-i ṣafā itdi derīde
Bir tāze ḳabā giydi yine ḳadd-i zamāne

ʿĪd eyledi engüşt-i hilāl ile güşāde
Bir emr idi mühr urmış idi rūze dehāna

Şimden girü diller ġama meydān mı virürler
Geldi bu ḳadar esb-i ṭarab zīr-i ʿināna

5 ʿĪd açdı cihān bezmine bir sofrā-ı şevḳi
Beñzerse hilāli n'ola bir pāre-i nāna

38b eyleye] eylese İ.
38b bī] bir V.
38b bī-ser ü pāyı] bir ser ü pāyı V.
4 V. 3b-4a, B.6a-b, İ.2b-3a, T.3b-4b
* T.
Ḳaṣīde-i ramāżāniye der-sitāyiş, V.
Fāiḳ Efendi, İ.

Her bir şeref-i ʿīd ile pür-neşʿe baḳılsa
Her kūşede gūyā ki birer meykede ḫāne

Efrāṭ-ı neşāṭ ile bu hengāmede şimdi
Āzādelük el virmiş iken pīr ü civāna

Maʿẕūr ola ʿāşıḳlar eger olmasa āzād
Maʿşūḳları döndi birer serv-i çemāna

Bu zīnet ile ʿālem eger böyle ḳalursa
Tercīḥ olınur revnaḳ-ı bāzār-ı cihāna

ʿĪd olmaz idi tā bu ḳadar zīnete ḳādir
Olmasa eger himmet-i pāşā-yı yegāne

Pāşā-yı felek-pāye ki taʿẓīm ile gerdūn
Edʿiye-i evṣāfını vird itdi lisāna

İḥsān ile bir mertebe kim beñzemez aṣlā
Dest-i güher-efşānı ne deryāya ne kāna

Fermān-ber-i ḥıfẓı o ḳadar şimdi cihān kim
Āhūlar ider ḫande baḳar şīr-i jeyāna

Biñ lerze düşer ḫavf ile endām-ı sipihre
Bir nīm-nigeh eylese gāhī ġażabāne

Bād-ı seḥer-i luṭfı güẕār eylese bezme
Pervānelere ġonca olur şemʿ-i şebāne

Ol esb-i sebük-pāy ise sürʿatde ʿalemdür
Bilmem nice teşbīh olınur bād-ı vezāna

Āheste-ḫırām eylese gāhī bu maḥalde
Allah bilür beñzedemem āb-ı revāna

13b şīr-i zeyāna,K. şìr-i jeyāna] şīr ü jeyāna İ.
14b nigeh] nigāh B., İ.
16a sebük-pāy] sebük-pā V.
17b Allah bilür] āmed ü şüdini İ.

Āvīze-i fitrāk-ı ġam eyler serin aʿdā
Ṣayd-efgen olup raḫş ile gelse cevelāna

H̱āk-i ḳademüñ dīde-i dünyāda görenler
H̱aṣmāne baḳar sürme-i ḫāk-i Ṣıfahāna

ʿĀlem şeref-i ẕātını itse n'ola iḳrār
Münker mi olur kimse güneş gibi ʿayāna

Sulṭānuma bir berg-i sebizdür bu ḳasīdem
Sābıḳda dimişler gerek iḥsāna bahāne

İnṣāf gerek nüsḫa-ı medḥüñ ḳatı muġlaḳ
Ḳādir degülem ḥarf-zen-i şerḥ ü beyāna

Medḥüñde terennüm-zen iken bülbül-i ṭabʿum
Başlarsa n'ola şevḳ ile bir tāze figāna

ʿIşḳ eyledi pā-beste beni zülf-i bütāna
Biñ ʿuḳde ṣalup rişte-i ʿaḳl u dil ü cāna

Şemşīr-i nigāhıdur iden dilleri mecrūḥ
Bilsem hele ey ġamze-i ḫūn-rīz saña ne

H̱ayr eyleyemez ḥāṣılı kālā-yı vefādan
Bāzār-ı muḥabbetde baḳan sūd u ziyāna

Ḥāli bilinür herkesüñ elbetde sözinden
Şekvā idemem il gibi ben bī-edebāne

H̱aṣm olmaġa şimdi felegüñ cānı mı vardur
Fāiḳ gibi bir şāʿir-i şemşīr-i zebāna

19a ḳademüñ] ḳademin İ.
23a medḥüñde] medḥinde İ.
25a mecrūḥ] mecrūc B.
27a sözinden] sözinde B.,İ.,T.

5

Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün

ḲAṢĪDE DER-SİTĀYİŞ-İ ᶜABDULLAH PĀŞĀ *

Hezārān ḥamd-ı bī-ḥad luṭf-ı bī-pāyān Mevlāya
Ḳarīn itdi beni bir Āṣaf-ı memdūḥ-ı yektāya

Nice Āṣaf vezīr ibni vezīr-i maᶜdelet-güster
Saᶜādet-pāye ᶜAbdullah Pāşā-yı hümā-sāye

Vücūdı gevher-i pākīze-i gencīne-i devlet
Ḫudā ẕāt-ı bülendin eylemiş dünyāya pīrāye

Seḫā-pīşe hünerver bir kerīm-i muḥteremdür kim
Kemīne baḫşişi teşbīh olınmaz kān u deryāya

İderdi dīde-i ḫūrşīde ṭaᶜne rūşenālıḳda
İdeydi ḫāk-i pāyın tūtiyā ger çeşm-i aᶜmāya

Daḫı bir kimse redd olmış degüldür āsitānından
İder aᶜlāya da ednāya da iḥsānı bī-ġāye

Metāᶜ-ı luṭfı ᶜālemde o deñlü rāygāndur kim
Olur kemter ᶜaṭāsı çārsū-yı dehre sermāye

Eger aṣḥāb-ı istiᶜdāda ḥıfẓı olmasa yāver
Girībān-ı eḥibbā vaḳf olurdı dest-i aᶜdāya

Ṣabāya yār olaydı reng ü būy-ı gülşen-i ḫulḳı
Virürdi nükhet-i gül-ġonce-i ḫāşāk ṣaḥrāya

Ṣudūr itdükce her güftār-ı ber-leẕẕet dehānından
Gelür telḫī-i şerminden gider şehd-i muṣaffāya

Murād itse ider bir nuṭḳ ile biñ mürdeyi iḥyā
Muᶜādildür dem-i pür-feyżi enfās-ı Mesīḥāya

5 V. 4b-5a, B.6b-7b, İ.3a-4a, T.4b-6a
* V.
Der vaṣf-ı ᶜAbdullah Pāşā T.
8a yāver] nādir İ.
10b muṣaffāya] muṣaffādan V. , İ.

Diseydi reng-i muʿtād olmasun bir kimse ʿālemde
Ḥınā eylerdi muḥkem tevbe reng-i zīnet-efzāya

Cihānda olmasun bir saḫt-ṭıynet diyü emr itse
İderdi nermi-i penbe sirāyet seng-i ḫārāya

Derūnından geçürse nāvek-i nīş-āverin düşmen
Düşerdi ḫāne-i zenbūrāsā şūr u ġavġāya

Zebān-ı tīġi āsān ḥal ider ednā işāretle
Vücūd-ı eşḳıyā beñzerse de müşkil muʿammāya

İder ḫavf-ı sinānı   arṣa-ı heycāyı   pür-dehşet
Süvār olsa eger mānend-i Rüstem esb-i raʿnāya

Teʿālallah ne zībādur o raḫş-ı berḳ-reftārı
Şitāb itdükce geh peste gehī şeh-rāh-ı bālāya

Ḫırām-ı dil-keşi tā ol ḳadar mevzūn u nāzük kim
Temāşāsı virür reşk ü ḥased her māh-sīmāya

ʿAceb mi nām u şānı olsa aḳrānından efzūn-ter
Müsellem ṭarz u ṭavrı beñzemez bir kār-fermāya

Bu gūne s̱ebt ider levḥ-i beyāna kilk-i ḥikmetle
Olan evṣāf u elḳābında ṭālib naẓm u inşāya

Sütūde Āṣaf-ı ʿāli-nihād-ı aʿdel ü aʿlem
Süleymān-ı zamāna zīb ü zīnet mülk-i Dārāya

Vücūdı muṣḥaf-ı ʿahd-i ebedden āyet-i raḥmet
Kelāmı nüsḫa-ı ders-i ezelden lafẓ-ı maʿnāya

Zihī fażl-ı mücessem ẕāt-ı ekrem manẓar-ı ʿālem
Kerīm-i pür-himem zīb-i beşāret bezm-i dünyāya

16a sinānı] maʿāni İ.
16a heycāyı] heycā-yı T.

Meh ü ḫūrşīd-tāb-ı āsmān-ı ʿālem-i tevfīḳ
Ḥaḳīḳat üzre mālik dāniş-i iḳlīm-ārāya

Daḳāyıḳda ider Seyyid Şerīf'i baḥs̱ ile mülzem
Ḥaḳāyıḳda virür biñ ders Saʿdüddīn Dānā'ya

Eger şekvāyı bir ẓālimden itse bir sitem-dīde
Saʿādetle çıḳup dīvāna fayṣal virse daʿvāya

İder kilk-i ʿināyet hüccet-i aḥkāmını taḥrīr
Virür dest-i hidāyet ḳażi-i tevfīḳe imzāya

Hemān şimden girü dil ġadr-ḫ˘āh olmaḳ münāsibdür
Ki oldı ḫāme ʿāciz nüsḫa-ı medḥinde imlāya

Ḳabūlin Ḥażret-i Ḥaḳdan temennā eyleyüp Fāiḳ
Biraz rāh-ı duʿā-yı ḫayrda saʿy eyle pūyāya

Ṣafā-yı ḫāṭır üzre pāydār olduḳca ʿālemde
Ola ʿömr-i ʿadūsı rāh-ber bād-ı sebük-pāya

Hemīşe eyledükce bezmgāh-ı ṣıḥḥati tezyīn
Şerīk eyle İlāhī ʿömr-i Nūḥa zühd-i ʿĪsāya

6
Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün
ḲAṢĪDE DER SİTĀYİŞ-İ MUḤAMMED PĀŞĀ*

Yine bu ʿabdine luṭf itdi Ḫudā-yı müteʿāl
Eyledi baḫtumı iḥsānı ile māl-ā-māl

Ol ḳadar ser-te-ser ālūde-i şevḳ oldum kim
Ḳalmadı kūşe-i dilde es̱er-i gerd ü melāl

Göricek ṣafḥa-ı ḫāṭırda sürūr erḳāmın
Dilden itdüm bu neşāṭuñ sebebin ben de ṣuāl

30a üzre] ile İ.
6 V. 5a-b, B.7b-8b, İ.6b-7a, T.6a-7a
* V.
Der vaṣf-ı Muḥammed Pāşā T.
Fāiḳ İ.

Bu sürūruñ didi ifrāṭına bāʿis̱ şimdi
Geldi bu beldeye bir Āṣaf-ı memdūḥ-ḫıṣāl

Meymenet-māye hümā-sāye Muḥammed Pāşā
K’oldı hep feyż-i ḳudūmiyle cihān māl-ā-māl

Āṣaf olurdı sebaḳ-ḫᵛān-ı ʿulūm-ı reʿyi
Gelse dünyāya zamānında mis̱āl-i eṭfāl

Şeref-i ẕātına dil-dāde ser-ā-ser ʿālem
Ḳuvvet-i ʿilmine teslīm gürūh-ı efżāl

Açılur nāḫun-ı tedbīri ile āsān-ter
Ne ḳadar müşkil olursa girih-i emr-i muḥāl

Virse ḫūrşīde eger reʿy-i münīri pertev
Ḥaşre dek görmez idi tīregī-i rūy-ı zevāl

Çeşm-i aʿdāya ḥased eyler idi dīde-i mihr
Tūtiyā eylese ger ḫāk-i derinden keḥḥāl

Dil-i pür-gevheri gencīne-i ʿirfān u fünūn
Ẓāhir ü bāṭını reşk-āver-i erbāb-ı kemāl

Ne ḳadar munṣif ü ʿādil de olursa mes̱elā
Vüzerā içre bulınmaz aña mānend ü mis̱āl

Feyż-yāb olsa eger kevkebe-i baḫtından
Şaḫṣ-ı idbāra perestişler iderdi iḳbāl

Naẓar-ı luṭf-ı girāndur yine olsa lāyıḳ
ʿİzz ü nāz eyler idi kāse-i faġfūra sifāl

Çārsūgāh-ı cihān içre yetişmezdi bahā
Dür-i güftārına beñzer diseler ʿıḳd-ı leāl

5a meymenet-māye] meymenet-pāye İ.
10a aʿdāya] aʿmāya İ.
14a luṭf-ı girāndur yine] luṭf-ı girān-ḳadrine İ.
15a yetişmezdi] bulınmazdı İ.

Perveriş bulsa ger āb-ı kereminden bostān
Mīve olurdı çenār üzre firāvān her sāl

ʿUlemādur ḥārem-i ṣoḥbetine maḥrem olan
Meclis-i ḫāṣına ṣāyeste degüldür cühhāl

Seyf-i Mirrīḫ ile olurdı bürīde -endām
Ḫaṭ-ı medḥinde ʿUṭārid eger itse ihmāl

Zühd ü taḳvāda ser-efrāz u ʿibādetde ʿalem
Dāʿimā kes̱ret-i şuġlı ḥasenāt-ı aʿmāl

Tīġ-i ser-tīzini rüʿyāda göreydi düşmen
Cism-i nā-pāki dü-nīm olur eger olsa cibāl

Böyle bir dāver-i ʿadl-āver-i ʿālī-şānuñ
Ḥüsn-i aḥkāmını yoḳ kimsede inkāra mecāl

Mütesellī olur elbetde der-i cūdında
ʿArz-ı ḥāl eylese bir merd-i perīşān-aḥvāl

Ṭabʿı bir āyine-i rāst-nümādur ki müdām
Görinür anda elif gibi hemān ṣūret-i dal

Ṣarṣar-ı himmet-i vālāsına olursa ḳarīn
Ḳaldırur çarḫa zemīnden cebeli bād-ı şimāl

Vaṣfını yine murād üzre edā eyleyemez
Cid ü cehd eylese bir şāʿir-i pākīze-maḳāl

Ḥaḳ budur buncılayın gelmedi gelmez dehre
Āṣaf-ı mekremet ās̱ār u metānet efʿāl

ʿĀcizem vaṣf-ı bülendüñde   ḳuṣūrum vardur
Geldi zīrā ḳatı çoḳ ʿillet ile ṭabʿa kelāl

16a perveriş] perveş V. , İ.,T.
18a bürīde] bürehne İ.
26a budur] bu kim İ.
27a bülendüñde] bülendinde İ.

Söz tamām oldı duʿā eyle yeter ey Fāiḳ
Umaruz ide ḳabūl Ḥażret-i Ḥaḳ cell ü celāl

Budur ümmīd ki mümtāz olup aḳrānından
İki ʿālemde bula mertebe-i ʿālüʿl-āl

ʿÖmri efzūn-ter olup kendü hemīşe olsun
Ṣıḥḥat ü devlet ü iḳbāl ile mesrūrüʿl-ḥāl

Revnaḳ-ı mesned-i aḥkām-bülend olduḳca
Ola dergāhına aʿlā ile ednā rū-māl

7
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
TĀRĪḪ-İ CÜLŪS-I SULṬĀN MUṢṬAFA ḪĀN*

Yeñiden eyledi gūyā bu köhne ʿālemi ābād
Cülūs-ı pāk Sulṭan Muṣtafā- yı maʿdelet muʿtād

Mey-i müjdeyle ser-şār oldı hep peymāne-i efvāh
Ser-ā-ser kīse-i gūş oldı pür-naḳd mübārek bād

Zamāne ol ḳadar cāy-ı emān oldı ki ḫavfından
İder şemʿ-i żiyā-efrūza şimdi mihrbānlık bād

Görindi düşmen-i bed-kīşe rūz-ı zindegānī telḫ
Baʿīd olmaz eger eylerse ṭūl-ı ʿömrden feryād

Vücūdı ḳalmadı ehl-i fesāduñ rūy-ı ʿālemde
Şaḳīler oldı hep ʿuzlet-güzīn mānende-i zühhād

Tamām āsāyiş üzre böyle bir ʿahd-i meserretde
Ḫarāb olsun eger olmazsa bundan soñra ʿālem şād

30a kendü] kendi İ.
7 V. 7b, B.44a, İ.37b, T.49a
*K.
: Tārīḫ-i cülūs-ı merḥūm Sulṭān Muṣṭafā T.
2b pür-naḳd] pür-faḳd
4a kīşe] kīse İ.
5b şaḳīler] ṣafīler B.
6a böyle] bu İ.

Daḫı bir ḥīleger naḳş-firībi idemez der-kār
Düşirmez dāma murġ-ı bī-nevāyı dāne-i ṣayyād

Raḳam-rīz olamaz vaṣf-ı bülendüñde murād üzre
Zebān-ı ḫāme-i kūteh beyān-ı muʿteber īcād

Ḳuṣūrum fehm idüp metn-i kelāmı muḫtaṣar itdüm
Degüldür ḫilʿat-ı medḥine lāyıḳ dūş-ı istiʿdād

Duʿā-yı bī-nihāyetle didüm tārīḫini Fāiḳ
Cülūsından ʿibādı itdi Sulṭān Muṣṭafā āzād

8

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

TĀRĪḪ BERĀY-I İNŞĀ-YI ḲAṢR-I SULṬĀN MUḤAMMED ḪĀN*

Zihī ḳaṣr-ı neşāṭ-efzā zihī ṭarḥ-ı feraḥ bünyād
Ki miṡlin görmedi bir daḫı görmez ʿālem-i īcād

Hevā-yı rūḥ-baḫşāsı hem iʿcāz-ı dem-i Īsā
Nesīm-i nāziki ġonca-güşā-yı ḫāṭır-ı nā-şād

Göreydi naḳş-ı renk-āmīzini efrāṭ reşkinden
Olurdı ḫāmesi destinde mīl-i dīde-i Bihzād

Bahār-ı ḫurremi ẓāhir bunuñ her çār-faṣlında
Daḫı bir kimse itmez çār-bāġuñ ẕikrini īrād

Riyāż-ı cennetāsā sebzezār-ı behcet-efzādur
N'ola olsa ġam-ı bād-ı ḫazāndan daʿīmā āzād

Gül-i ṣad-bergi çoḳ bir gülsitān-ı ʿālem-ārādur
İçinde eylesün bülbül gibi ḫᵛānendeler feryād

7b dāma] dāna İ.
7b bī-nevāyı]bī-nevā-yı V.
8a bülendüñde] bülendinde İ., T.
9b istiʿdād] -B.
8 V. 17a-b, B.36b-37a, T.58b-59a
* V.
: Tārīḫ-i ḳaṣr-ı Ṣulṭān Muḥammed Ḥān, T.

Düşerdi ḥayretinden tīşe rūy-ı ḫāke destinden
Bu resm üzre göreydi ṣūret-i Şīrīnini Ferhād

Eger daʿvī idüp Firdevs'e tercīḥ eylese kimse
İder elbetde bu ārāyiş is̱bāt istemez eşhād

Nice iẓhār-ı ṣafvet itmesün mirʿāt-ı deryā kim
İder hem-vāre ʿaks-i pertev-i cāmından istimdād

Ḫicāb eyler murād üzre nigāha pīşgāhından
Eger eylerse deryā tīz-revlik itme istibʿād

Leb-i yemde olınca böyle bir raʿnā binā peydā
Pür itdi ʿālemi āvāze-i yā Rab mübārek-bād

Bu deñlü dil-güşā olmazdı bu ḳaṣr-ı ferāḥ-pīrā
Şeref-yāb itmeseydi pādşāh-ı maʿdelet muʿtād

O şāhen-şāh-ı ʿādil Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed kim
Duʿā-yı devletini eylemiş ins ü melek evrād

Hemīşe dāmen-i elṭāfı vaḳf-ı dest-i maẓlūmān
Dem-ā-dem bād-ı ʿadli ḫırmen-i ẓulmi ider ber-bād

O deñlü buldı rāḥat ḫalḳ-ı ʿālem devr-i ḥıfẓında
Ki heft iḳlīmde bir kimseden bir kimse itmez dād

Siyeh yem rūy-māl-i dergehinden rū-sefīd olmış
Cihāna ḥükmi cārīdür ider cemʿiyyet-i ażdād

İlāhī ʿömri ile devletini eyle efzūn-ter
Ola bu menzil-i vālā içinde dāʿimā dil-şād

S̱enā-yı pādşāhī vaṣf-ı ḳaṣrı idemez icrā
Zebān-ı ḫāme-i kūteh-beyānda yoḳdur istiʿdād

Velī ter olmak ümmīdiyle ḥüsn-i zāde-i ṭabʿum
Bu ṭarḥūñ vaṣfını itdüm ʿarūs-ı ṭabʿuma dāmād

10a pīşgāhından] pīşgāhında T.

20 Ararken gevher-i tārīḫini deryā-yı fikretde
Bu resme reh-ber oldı feyż-i Bārī eyledi imdād

Bu dürri Fāiḳā şāyeste gördüm sāḥil-i nuṭḳa
Ṭarabzā meʿmen-i Sulṭān Muḥammed ḳaṣr-ı Yemn abād
Sene 1090

9
Mefāʼīlün Mefāʼīlün Mefāʼīlün Mefāʼīlün
TĀRĪḪ BERĀY-I SADĀRET-İ NUʿMĀN PĀŞĀ*

1 Zihī nev-müjde-i rūz-ı ṣafā-baḫş u meserred-zād
Cihānı eyledi pür-şevḳ āvāz-ı mübārek-bād

Serīr-ārā-yı mülk-i ʿilm ü dāniş Āṣaf-ı ʿādil
Sütūde Ḥażret-i Nuʿmān Pāşā-yı kerem-muʿtād

Olınca revnaḳ-efzā-yı ṣadāret mühr ile gūyā
Ṣafāsından ḥayāt-ı tāze buldı ʿālem-i īcād

N'ola şimdengirü bulsa zamāne emn ü āsāyiş
Biḥamdillah ki oldı ḫırmen-i ẓulm ü sitem ber-bād

5 Edā-yı vaṣf-ı ẕātında zebān-ı ḫāme ʿācizdür
Ṣalāḥ u zühd ü ʿilm ü fażlını mümkin degül taʿdād

S̱enāsın eylemez yoḳdur belī aʿlāda ednāda
Duʿā-yı ʿömr-i rūz-efzūnı olmış cümleye evrād

İdüp kesb-i meserret ḳudsiyān Fāiḳ didi tārīḫ
Alup Nuʿmān Pāşā mühri ḳıldı ʿālemi ābād
Sene 1122

---

9 V. 10b, B.43b-44a, İ.35a-b, T.49b
*K.
: Tārīḫ-i ṣadāret-i Nuʿmān Pāşā, T.
4a zamāne] zamān İ.
5b taʿdād] īrād İ.

10

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

TĀRĪḪ BERĀY-I ŞEYḪÜ'L-İSLĀM ŞODEN SEYYĪD ʿALĪ EFENDİ *

N'ola feyż-i beşāret virse şevḳ aʿlāya ednāya
Yine bir aʿlemü'l-nās oldı müfti müjde dünyāya

Yine teşrīfi oldı ʿāleme sermāye-i ʿizzet
Yine yemn-i ḳudūmi bezm-i dehre oldı pīrāye

Müzeyyen itmemişdür ṣadr-ı feyż-ās̱ār-ı fetvāyı
Daḫı bir böyle fāżıl şeyḫü'l-islām-ı hümā-sāye

Muvaffaḳdur hemīşe ḥükm-i şerʿullahı icrāda
İmām ʿAẓam ḳadar eyler riʿāyet şerʿ-i ġarrāya

ʿAlemdür ʿiffet ü ʿiṣmetde efʿāli müsellemdür
Ḥaḳīḳat üzredür meyli ṣalāh u zühd ü taḳvāya

Şerīʿatde ne deñlü ihtimām eylerse ṣādıḳdur
Mevālī müttefiḳdür hüccet-i aḥkāmın imżāya

Şeb-i deycūrda mānend-i rūz eylerdi nūrānī
Olaydı pertev-efgen re'yi mihr-i ʿālem-ārāya

Ṣafā-yı ḫāṭır ile bī-nihāyet eyler iḥsānı
ʿAṭāyāsını minnet itmez erbāb-ı temennāya

Budur dāʿim duʿā etbāʿ u evlād-ı kirāmıyla
Vücūd-ı meymenetdārı emānet ola Mevlāya

Leb-i ikrām ile Fāiḳ didiler ḳudsiyān tārīḫ
Revā Seyyid ʿAlī nāmı yazıldı yine fetvāya
Sene1122

---

10 V. 11a-b, B.33b, İ.34b-35a, T.53b-54a
*K.
: Tārīḫ-i fetvā-yı Seyyid ʿAlī Efendi T.
5a ʿiffet ü ʿiṣmetde] ʿiṣmet ü ʿiffetde, İ.
8a bī-nihāyet] bī-nihāye B.
9b vücūd-ı]vücūdı, V. , B.

MESNEVİ

1[1]
Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün
ḲAṢĪDE-İ MES̱NEVĪ DER-MEDḤ-İ VEZĪR-İ AʿẒAM ḤÜSEYİN PĀŞĀ*

Ey olan dāver-i ʿadāletger
Ḥākimān-ı zamāne ḥükm-āver

Ey olan ṣadr-ı Āṣafīde muḳīm
Āb-rū-yı umūr-ı heft-iḳlīm

Ey olan şevket-i Süleymānī
Naẓir-i mülk-i āl-i ʿOsmānī

Ey olan ʿāleme żiyā-güster
Burc-ı iḳbāle mihr-i pür-enver

Ey olan ʿilm ü ḥilm ile meşhūr
Fāżıl u müstefīż-i Rabb şekür

Ey olan tekyegāh-ı maẓlūmān
Ser-firāz-ı gürūh-ı destūrān

Ey olan mesned-i saʿādetde
Dāʿimā ẕāt-ı pāki rifʿatde

Ey olan tāc-ı farḳ-ı ehl-i kemāl
Fāżıl u ʿālem ü ḫuceste-ḫiṣāl

Ey olan reh-ber-i ḫıred-mendān
Pīş-i reʿyüñde ʿaḳl-ı kül ḥayrān

Ey olan ḫoş-ṣafā ile memdūh
Eyledüñ metn-i devleti meşrūḥ

---

[1] V. 5b-7a, B.4a-6a, İ.1b-2b, T.1b-3b
* V.
Der medḥ-i Ḥüseyin Pāşā İ.
Ḳaṣāid-i Fāiḳ Efendi T.
Mes̱nevī der medḥ-i vezīr Ḥüseyin Pāşā B.

Ey olan gevher-i girān-māye
Oldı ẕātuñ cihāna sermāye

Ey olan bāʿis̱-i niẓām-ı cihān
Revnaḳ-efzā-yı ṣūret-i devrān

Ey olan pīşvā-yı ehl-i yaḳīn
Eyledüñ dīn-i Aḥmedi tezyīn

Dīde-i çarḫ görmedi aṣlā
Devr-i ʿömrinde bir saña hem-tā

Saña maḫṣūṣdur saña ancaḳ
Genc-i Ḳārūn'a dīdebān olmaḳ

Sānekallāh zihī vücūd-ı şerīf
Eyledüñ ḳalb-i ʿālemi talṭīf

Fikr-i S̱āib ḫayālüñe meftūn
Kemterīn çākerüñdür Eflāṭun

Bārek-Allah nedür bu ʿadl ü bu dād
Oldı vīrāne-i cihān ābād

Ḳalmadı bir ḫarābe-i devrān
Ḳalb-i ʿuşşāḳ ol daḫı pinhān

Nedür ol iḥtişām-ı nā-dīde
Görse Dārā olurdı āzurde

Ṭoldı nāmuñla ser-te-ser gerdūn
Yeñiden buldı zīb ü fer gerdūn

N'ola ger ʿālem olsa āsūde
Fitne vü şūr oldı fersūde

Ol ḳadar ṭutdı dehşetüñ dehri
Düşmenān maḫlaṣ eyledi ḳahrı

15b Karūn'a] ḳānūna V. ,B.,T.
22a ʿālem olsa] olsa ʿālem İ., T.

Ḳahramān da olursa ḳuvvetde
Saña teslīm olur şecāʿatde

Dest-i cūduñ mis̱āl-i deryādur
Ḥātem ol yemde mevc-i ednādur

Ne ḳadar olsa medḥüñ elyaḳsun
Her umūra vekīl-i muṭlaḳsun

Āṣafā dāverā ġanī ṭabʿā
İnşirāḥ-āver-i dil-i fuḳarā

Ey keremkār-ı ʿāṭıfet-perver
V’ey ẖoş ās̱ār-ı şehr-bend-i ẓafer

Ey ṣafā-baẖş-ı ẖaste-i ḥasret
V’ey rehā-sāz-ı beste-i ḥasret

Var idi şehrimizde bir dervīş
Dāġ-ı ḥasretle sīnesi pür rīş

Sābıḳān bir vezīr-i ʿālī-şān
Luṭf-fermā-yı ḥāl-i dervīşān

Ḥaleb ü Rıḳḳa iḥtisābından
Kerem-i bī-dirīġi bābından

Ḳırḳ beş aḳçe vaẓīfe ile tamām
Ḥāl-i dervīşe virmiş idi niẓām

O vezīre iderdi ṣubḥ u mesā
Dem-i nezʿe varınca ẖayr-duʿā

Şimdi ʿömri olup ḳarīn-i ufūl
Oldı cümle vaẓīfesi maḥlūl

Oldı maḥlūl-ı nuḳre ile duʿā
İkisi daẖı ḳaldı pā-be-hevā

Eyle tevcīh ey kerem-fermā
Nuḳreñi   bendeñe duʿāyı saña

Līk bundan muḳaddem ey ekrem
Bir ḳaçıyla idüp birin ḫurrem

Nāmı Maḥmūd bir veraʿkārı
Bir ṣalāḥ ehli bir hünerdārı

Eylemiş feyż-i dest-i   iḥsānuñ
Dāmen-i ḥaşre dek s̱enā-ḫᵛānuñ

Bendenüñ daḫı nāmıdur Maḥmūd
Līk rāh-ı maʿīşetüm mesdūd

Ben de luṭfuñdan ey vezīr-i kerīm
Āṣaf-ı şehriyār-ı heft iḳlīm

Umarum feyż-i luṭfuñ ide ẓuhūr
İde bu bendeñi daḫı mesrūr

Olup aña   yigirmi aḳçe ʿaṭā
Bāḳiyende niyāz ider bu gedā

Görmemiş yoḳ cihānda iḥsānuñ
Olmamış yoḳ senüñ duʿā-ḫᵛānuñ

Ben ḳuluñ daḫı bir tehī destem
Bāde-i iḥtiyāc ile mestem

Kārgāh-ı cihānda kārum yoḳ
Ġayrı bir ḥāl ile medārum yoḳ

Ṣīt-i luṭfuñ pür itdi āfāḳı
Bir tehī-dest ḳalmadı bāḳī

37b nuḳreñi] nuḳreyi İ., T.
39a Maḥmūd] Maḥsūd B.,T.
40a feyż-i dest-i] dest-i feyż-i İ.
40b s̱enā-ḫᵛānuñ] duʿā-ḫᵛānuñ V. ,B.,T.
44a aña] iki V. ,B.

Ey keremkār-ı maʿdelet-pīrā
Beni de dest-i ġamdan eyle rehā

Ben ḳuluñ da niyāz idüp geldüm
Dest-i ümmīdi bāz idüp geldüm

Dest-i ḥayretde ḳalmışam maġmūm
Beni redd itme eyleme maḥrūm

Dest-i cūduñ naẓargeh-i herkes
Baña raḥm eyle bī-kesüm bī-kes

Ḫātemā bir mürüvvet iẓhār it
Bendeñi luṭfuña sezāvār it

Luṭfuñı ārzū idüp geldüm
Āstān-ı seḫāya yüz sürdüm

Beni ġurbetde şerm-sār itme
Beni aḳrānum içre ḫᵛor itme

Dest-i iflāsda zebūn oldum
Hele ġāyetle ser-nigūn oldum

Senüñ iḥsānuña ʿaded olmaz
Āstānuñda kimse redd olmaz

Bilürem cürmümi günāh itdüm
Līk iḥsānuñı penāh itdüm

Bende evṣāfuña liyāḳat yoḳ
Bilürem naẓmumı ḥalāvet yoḳ

Ḳande ben ḳande medḥ-i destūrān
Ḳande bir ẕerre ḳande miḥr-i ʿayān

Yeter ey Fāiḳ ebkem ol ebkem
Virme taḳdīʿ ebsem ol ebsem

56b ġāyetle] ġāyetde İ.
61a Fāiḳ] ḫāme V. , B.

Baʿdezīn sen hemān duʿā eyle
ʿÖmr ü devlet içün s̱enā eyle

Yā İlāhī be-tevbe-i maḳbūl
Yā İlāhī be-raḥmet-i mebẕūl

Dergeh-i devletin güşād eyle
ʿÖmrini dem-be-dem ziyād eyle

Ḥıfẓ idüp ẕātını ḫaṭālardan
Ṣaḳla endāmını belālardan

Çeşm-i aʿdāsını idüp giryān
Rūy-ı iḳbālin eyle gül-ḫandān

ʿİzzi yā Rābb ber-ḳarār olsun
Cümle bed-ḫᵛāhı şerm-sār olsun

61b taḳdīʿ] taṣdīʿ İ., T.

GAZELLER

1

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Bīm-i ġamzeñdür viren sīmāb-āsā teb baña
Her ne itdiyse hücūm-ı çeşmüñ itdi hep baña

Bādesi ḫūn-ı derūn peymānesi dāġ-ı ciger
Çeşm-i dil-berdür eger var ise hem-meşreb baña

Ḫāküm ammā āsmān-ı mihr-i nūr-ı rifʾatüm
Oldı dāġ-ı cism-i zārum cā-be-cā kevkeb baña

Kām-cūyam ser-be-ser ālūde-i ġaflet olup
Virme nā-meşrūʿ olan maḳṣūdumı yā Rab baña

Fāiḳā Mecnūn-ı ʿışḳam şimdi taʿyīb eyleme
Olsa seng-endāze-i her ṭıfl-ı reh mekteb baña

2
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Baḫtum neşāṭ-āver-i kām olmadı baña

Sāġarda şarāb merām olmadı baña

Hergiz ṣabā getürmedi peyġām-ı zülfüni
Bir kerre būy-ı baḫş-ı meşām olmadı baña

Nerm eyledüm niyāz ile aġyārı ʿāḳıbet
Ol şūḫ-ı serkeşüm daḫı rām olmadı baña

---

1 V. 19b, B.8b, İ.7b, T.11b, Ü.211a
2a derūn] ciger T.
2a ciger] derūn T.
3b cism-i] çeşm-i İ., -T.
5b seng-endāze-i] seng-endāz-ı İ.
2 V. 19b, B.8b, İ.7b, T.12a, Ü.211a

Tā ṣubḥ olınca yāre niyāz eyledüm bu şeb
Fāiḳ dirīġ feth̤-i kelām olmadı baña

3
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Müsāʿid rūzgār ile meger cūş eylemiş deryā
Ki aḳar pür-ṣadā seylābı h̬āmūş eylemiş deryā

Yine āsūde olmaz töhmet-i cürm-i ʿalāīḳdan
Eğerçi çoḳ ḥabābın h̬āne-ber-dūş eylemiş deryā

Derūnın sa'yile āyīne-veş pāk eylemiş ammā

Hücūm-ı mevcden eṭrāfı ....eylemiş deryā

Ṣafāsından ne deñlü zerler īsār itse de azdur
Miyān-ı şāhid-i dehri der-āġūş eylemiş deryā

N'ola feryādumuzdan h̬ᵛāb-ı rāḥat görmese Fāiḳ
Ṣadefden pister ü bālīnini gūş eylemiş deryā

4
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Baña bu derd-i dil çarh̬-ı sitem-bünyāddandur hep
H̬aṭā itdüm h̬aṭa bah̬t-ı cefā-muʿtāddandur hep

Ne bendendür ne dildendür ne çarh̬-ı vāz-ı gündendir
Bu važʿ-ı nā-murādı ṭāliʿ-i nā-şāddandur hep

Dil-i mehveşlere feryād-ı ʿuşşāḳ eylemez teʿs̱īr
Ya āhendür ya seng-i h̬āra ya fūlāddandur hep

Hemān maḳṣūdumuz ser virmedür rāh-ı muḥabbetde
Bizim irşād-ı feyż-i ʿışkumuz Ferhād'dandur hep

---

3 V. 19b, B.8b-9a, İ.7b, T.11b-12a, Ü.211b
1b aḳar] vāfir İ.
4a dürler] zerler V. ,B.,T.,Ü.
4 V. 20a, B.9a, İ.7b, T.12a, Ü.211b
1a sitem-bünyāddandur] sitem-muʿtāddandur İ.

Nedür ẖāṣiyyetüñ bilsem senüñ ey nāle-i bülbül
Çemende çāk-ı ceyb-i ġonce dest-i bāddandur hep

Ne āşūb-ı nigehdendür ne ol zülf-i siyehdendür
Saña ey şeh şiḳāyet ġamze-i cellāddandur hep

ʿArūs-ı naẓma virmek zīb ü fer meşşāṭa-ı fikret
Yine ḥüsn-i edā-yı Fāiḳ-i üstāddandur hep

5

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ablaḳ-ı ser-keş idüp pāy-ı dil-ārāmı şikest

Rūzgār eyledi bir serv-i ẖoş-endāmı şikest

İtme endāẖte-i seng-i ġamı mīnā-yı dile
Ṣanemā eyleme āyīne-i İslām'ı şikest

Kimse devrüñde daẖı olmadı leb-rīz-i neşāṭ
Eyle ey sāḳi-i gerdūn bu tehī cāmı şikest

Ḫalḳa-ı zülfine gitdükce giriftār oldum
Ṣayd-ı bī-tāb ü tüvānam idemem dāmı şikest

Āb ü tāb-ı ruẖ-ı rengīni o şūẖūñ itdi
Revnaḳ-ı reng-i ʿiẕār-ı gül-i ẖod-kāmı şikest

Reh-i perhīzde s̱abit-ḳadem oldum Fāiḳ
İdemez tevbemi her sāḳinüñ ibrāmı şikest

---

5 V. 20a, B.9a-b, İ.8a, T.12b, Ü.211b-212a
2a seng-i] ḥüsnüñ Ü.
3 Ü.'de 4. beyit
3b tehī] -Ü.
4 Ü.'de 3.beyit.

6
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ben mest ü çeşm-i yār ise benden ziyāde mest
Nʿola olursa reng-i ruḫ-ı cān u dil şikest

Olsun bu rūzgār-ı cedel-cūyda emīn
Şemşīr-i āḥenümüz şebini eyleyen be-dest

Ḫāk-i siyāhda şerefiyyet bedīd iken
Eflāk mürtefiʿ görinür bu zemīn pest

Olur nigāhı ḫāṭır-ı pür-ḫūna mübtelā
Olmaz cüdā bu meykedede rind-i mey-perest

Ḥayfā ki oldı kişver-i dil Fāiḳā ḫarāb
Ḥüsnüñ idince lenger-i ḫaṭṭ-ı nüzl-i nişest

7
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Girmiş ṭutalum deste ser-i dāmen-i ümmīd
Çāk oldı ser-ā-ser yine pīrāhen-i ümmīd

Mūsā da olursa iremez kūy-ı murāda
Ārāmgeh-i yeʿs olıcaḳ Eymen-i ümmīd

Bir ġoncasını eylemedüm zīnet-i destār
Pejmürde-ʿiẕār oldı gül-i gülşen-i ümmīd

Olmazsa eger sūḫte-i āteş-i ḥırmān
Ey baḫt-ı siyeh vāfir olur ḥırmen-i ümmīd

Fāiḳ idemez şāhid-i iḳbāli der-āġūş
Kim ṭāli'-i bed olmadadur reh-zen-i ümmīd

---

6 V. 20a, B.9b, İ.8a, T.12b, Ü.212a
2a olsun] olmasun İ.
2b āhenümüz şebini] āh-ı nīm-şebini İ.,T.
5b ḥüsnüñ] ḥüsnin T.
5b lenger-i] leşker-i İ.
5b ḫaṭṭ-ı ḫaṭṭa
7 V. 20a-b, B.9b. İ.8a, T.12b-13a, Ü.212a

8
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Olma libās-pūş-ı taʿalluḳ reviş budur
Āzāde ol tecerrüd-i ʿĪsā-meniş budur

İtmiş serini şöhret içün āşiyān-ı murġ
Mecnūnı ittihām idecek serzeniş budur

Būy-ı ḫazān gelür bu çemenden dimāġuma
Ḳalmaz gibi leṭafet-i gül gösteriş budur

Bir ḳaṭre ābı gevher-i ṣāf ide himmeti
Deryā .... perveriş budur

Naḳd-i niyāza raġbet idüp Fāiḳā o şūḫ

Ruḫṣat virürse būseye dād u diheş budur

9
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ṣanmañ ki bu iksīr-i muḥabbet ʿamelīdür
Bu neşʿe bize neşʿe-i feyż-i ezelīdür

Sermāye-i ḥüsn olsa sezā zülfde ammā
Ebrū-yı varaḳ rūyına bir ḫaṭṭ-ı celīdür

Elbetde olur renc-i ḫumārı mey-i nābuñ
Hicrüñ elemi keyf-i viṣālüñ keselidür

Fehm eyleyemez nükte-şināsān-ı zamāne
Her bir süḫan-ı müşkili bir cifr-i ʿAlīdür

---

8 V. 20b, B.9b-10a, İ.8b, T.21a, Ü.212a-b
2a içün āşiyān-ı murġ] āşiyān-ı murġ içün T.
4b perveriş] perveş Ü.
9 V. 20b, B.10a, İ.9a, T.21a, Ü.212b

Ben daḫl idemem gayrilerüñ şiʿrine ammā
Taḥsīn idecek Fāiḳ-i zāruñ ġazelidür

10
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Gelürse ḫaṭṭ yüzüñe nüsḫa-ı fiġān oḳınur
Bahār olursa eger ders-i gülsitān oḳınur

Derūnda sūziş-i ġamdan figān degül her şeb
Diyār-ı miḥnetüñ iḥrāḳı var eẕān oḳınur

Ḥużūr-ı pādşeh-i kişver-i muḥabbetde
Esāmemüz bizim ednā-yı ʿāşıḳān oḳınur

Ḫaṭ-āver oldı o meh muṣḥaf-ı cemālinde
Süvār-ı ḫaṭṭ daḫı āyet-i duḫān oḳınur

Cevāhir-i süḫanuñ düşmez elden ey Fāiḳ
Bu gūne naẓm-ı ḫoş-āyende her zamān oḳınur

11

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Ṭerāvet-baḫş olan ruḫsār-ı yāre çīn-i kākküldür
Viren gülzār-ı ḥüsne zīb ü zīver yine sünbüldür

Virür ārāyiş-i nev rūy-ı yāre girye-i ʿāşıḳ
Çemende şeb-nemāsā eşk-i bülbül zīnet-i güldür

Düşen ʿuşşāḳ-ı zāre pey-rev-i pervāne olmaḳdur
Ḫamūşān-ı muḥabbet ṭaʿne dār-ı semt-i bülbüldür

Gül-i ṣadberge teşbīh eylesem şāyestedür yoḫsa
Bu zaḫm-ı ḫūb-nigāhum reşk-fermā-yı ḳaranfüldür

---

10 B.10a, İ.9a, T.21b, Ü.212b
1a fiġān] efġān İ.
1b olursa] olsa B., T., Ü.
11 V. 20b-22a, B.10a, İ.9b, T.22a, Ü.212b-213a

Şikāyet eyleme Fāiḳ firāḳ-ı dil-rübālardan
Bu bir bār-ı girāndur çāresi ancaḳ taḥammüldür

12
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Bu iʿtibārdan āḫir o māh-pāre düşer
Bu rūzgārdur eflākden sitāre düşer

Fürūġ-ı vuṣlatı ben ḫākden nihān itme
Zemīne pertev-i ḫūrşīd āşkāre düşer

Yem-i cihānda sitem ʿāşıḳa selāmetdür
Hücūm-ı mevce ile ḫār u ḫas kenāre düşer

Gedā-yı rāst-felek münʿamı dü-tā eyler
Bu bāġda ḳad-i ḫam naḫl-ı meyve-dāra düşer

Ne deñlü hicr ile meʿlūf ise yine Fāiḳ
Niyāz-ı vaṣl iderek ḫāk-i pāy-ı yāre düşer

13
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ẓulmet-gede-i ʿāleme rūşen mi disünler
Bu köhne ḫarābāta da mesken mi disünler

Her mūy-ı siyāha ḫaṭ-ı aḥsen mi disünler
Her sebzeye ārāyiş-i gülşen mi disünler

Her dāġ-ı cigerde es̱er-i feyż bulınmaz
Her raḫne-i dīvāre de revzen mi disünler

---

12 V. 21a, B.10b, İ.13a, T.22a, Ü.213a
3 İ.'de 4. beyit
4 İ.'de 3. beyit
13 V. 21a, B.10b, İ.8b, T.20a, Ü.213a-b
1b bu] bir İ.
3b de] -Ü.

Ḫārāya leb-i Şīrīni resmeylemiş ammā
Bir naḳş ile Ferhād'a mühirgen mi disünler

Tebḫāle-i leb dāġ-ı derūna bedel olmaz
Bir nice tehi dāneye ḫırmen mi disünler

Aġyārı yaḳın itme ser-i kūyuña cānā
Bīgāneye maḥrem gibi evden mi disünler

Ey dil ne bu kākülde iken pāyine düşmek
Āvāze-i şer kūşe-i dāmen mi disünler

Bir kerre gülüñ eylemedi duḫte-i zaḫmın
Ḫār-u ḫas-ı gülzāre de sūzen mi disünler

Ḥaṣmāne neden tā bu ḳadar renciş-i ḫāṭır
Ey dost seni Fāiḳe düşmen mi disünler

14
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ḥer ʿāşıḳ-ı ālüfteye Eyyūb dimezler
Her şāhid-i bāzāra da maḥbūb dimezler

Her bir dil-i pīçīdeye merġūb dimezler
Her köhne varaḳ-pāreye mektūb dimezler

Müjgān-ı aʿdū dergeh-i dil-berde añılmaz
Her deste-i ḫār u ḫāsa çārūb dimezler

Düşmez şeb u rūz elsine-i nāsdan amma
Merdān-ı Ḫüdā devlete maṭlūb dimezler

Küstāḫ-ı edeb sāḫteden fāʿide görmez
Şehbāz-ı naẓar-besteye māḥcūb dimezler

---

7 İ.'de 8. beyit
8 İ.'de 7. beyit
14 V. 21a-b, B.10b-11a, İ.8a, T.20b, Ü.213b
1a ʿāşḳ-ı] derd-i İ.
1b da] -Ü.
4b maṭlūb] mutlaḳ, V.
5a küstāḫ-ı edeb] küstāḫ olup İ.

Ser-menzil-i ʿuşşāḳda naḳş-ı ḳadem olmaz
Rāh-ı ḥarem-i ʿışka leked-kūb dimezler

Fāiḳ reh-i eşʿārda nāḳıṣ da görinse
Yārān-ı ṣafā naẓmına maʿyūb dimezler

15
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Nevmīdlik verāy-ı emelden ḫaber virür
Naḫl-ı ümīd ḫuşk olur da s̱emer virür

Kalmaz bu yemde tīre-derūn keşti-i vücūd
Elbetde şehr-yār-ı muḥabbet fener virür

Çekmez cihānda ḫāke ṭabiʿat müżāyıḳa
Ḫūrşīd u māh şām u seḥer sīm ü zer virür

Ṣaḥrā-yı ārzūda dil-i bī-ḳarārumuz
Rīg-i revan mis̱āli perişān sefer virür

Ḫaṭṭı ẓuhūr eylemedin ʿarż ider lebin
Güyā ki zīr-i ḳahveye gülbeşeker virür

16

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Zāhidān zühdi riyā ile mülemmaʿ gösterür
Ḥīle-kārān-ı cihān kendin muṣannaʿ gösterür

Cilve-rīz olduḳca nāz ile o şūḫ-ı nev-tırāş
Āfitābāsā ruḫ-ı ṣāfın müşaʿşaʿ gösterür

6b rāh-ı] rām İ.
15 V. 21b, B.11a, İ.8b, T.20b, Ü.213b
3b ü zer] -Ü.
3b virür] -T.
16 V. 22b, B.11a, İ.8b, T.20a-b, Ü.213b-214a, H.1072.1a

Ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı dil-firībin ʿarż ider ʿuşşāḳına
Gūyiyā ḫaṭṭ-ı ʿimād ile muraḳḳaʿ gösterür

Eyleyüp ālūde-i ḫūn-ı şehidān-ı vefā
Şehlevendüm tīġ-i ser-tīzin muraṣṣaʿ gösterür

Budur ümmīdüm ki rūz-ı ḥaşrde şerm-i güneh
Fāiḳ-i-āşüfte-sāmānı müşeffaʿ gösterür

17
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Olurdı ḳābil-i taḳrīr pīç ü tāb-ı sefer

Aʿẕāb-ı dūzaḫa ger beñzese aʿẕāb-ı sefer

Hezār sāġar-ı zehr-āb nūş ider ammā
Göñül olur yine bir gūne ẕevḳ-yāb-ı sefer

Ġarīb-i yār u diyār itdi ehl-i ʿirfānı
Suāl-i maḥşere bilmem nedür cevāb-ı sefer

Sipihre sen daḫı ey dūd-ı āh teʿs̱īr it
Benüm gibi o da olsun biraz ḫarāb-ı sefer

Dirīġ ki oldı sebeb iftirāḳ-ı cānāne
ʿAceb mi āteşe yansun disem s̱evāb-ı sefer

Rehā bulur mıyuz āyā bu ʿarṣada bilmem
Naṣīb-i gerdenümüz oldı inḳılāb-ı sefer

Müyesser olmaya bir ḥarfin añlamaḳ Fāiḳ
Hezār-sāl oḳursam eger kitāb-ı sefer

18

3b muraḳḳaʿ] müreffiʿ İ.
17 V. 21b, B.11b, İ.9b, T.19b, Ü.214a
3a itdi ehl-i ʿirfānı] -.V.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Çarḫdur hem-şüde-i yār-ı ġam olmaz da n'olur
Ḳāmet-i pīr-i köhne-sāl ḫam olmaz da n'olur

N'ola olmazsa niẓāmı süḫan-i ʿuşşāḳuñ
Nüsḫa-ı ʿışḳ perīşān-raḳam olmaz da n'olur

Olur elbetde żaʿīfāne kibāruñ sitemi
Ḫār u ḫas sille-hor-ı mevc-i yem olmaz da n'olur

İder ārāyiş-i dünyāya perestiş aḥmaḳ
Ber-hemen secde-güẕār-ı ṣanem olmaz da n'olur

Ne belādur süḫan-ı serdini der-gūş itmek
Bezm-i nādānda dānā aṣamm olmaz da n'olur

Dil-i bī-zaḫma bu bāzārda olmaz raġbet
Ḳıymet-i gevher-i nā-süfte kem olmaz da n'olur

İtme üftādeñi gördükce ʿaṭādan maḫrūm
Ser-i rāhuñda gedāya kerem olmaz da n'olur

Fāiḳā naẓm-ı Raḥīmī'ye olınca pey-rev
Eşheb-i ḫāme serīü'l-ḳadem olmaz da n'olur

19 [62]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Gürūh-ı ʿāşıḳānuñ Kūhken dānālarındandur
Şehādet ceyş-i ʿışḳuñ ibtidā ġavġālarındandur

Ser-ā-ser pertev-i ruḫsārı itdi ʿālemi rūşen
O mihr ü evc-i ḥüsnüñ āfitābāsālarındandur

---

18 V. 21b-22a, B.11b, İ12b, T18a, Ü.214a
5 V.
6a bī-zaḫma] bī-raḥma İ.
19 V. 22a, B.11b-12a, İ.12a, T.17a-b, Ü.214b
[62] T.'de "Rāmī Efendiye virilmişdür" diye kaydedilmiştir.
1a ʿāşıḳānuñ] ʿışḳ-bāzuñ V. ,Ü.

Temāşā-yı riyāż-ı ḥüsn-i Yūsuf ḥayret-efzādur
Ḥased kim dīde-i Yaʿḳub nā-bīnālarındandur

Ḫarīdār-ı metāʿ-ı raḥmet ol naḳd-i günah der-kef
ʿİnāyet çārsū-yı maʿṣiyet kālālarındandur

Ne bilsün bāṭın-ı āşüftegān-ı ʿışḳı ẓāhir-bīn
Ḥaḳīḳatde mecāzuñ ṣūret-i ma'nālarındandur

Yine kām almadı dil-ḫᵛāhı üzre vaṣl-ı Yūsuf'dan
Bu vādīnüñ Zelīḫā gerçi bī-pervālarındandur

Nice inkār olur rengīn-edā-yı güfte-i Fāiḳ
Bu naẓm-ı ʿālem-ārā şiʿr-i nev-peydālarındandur

Şeref-baḫş-ı riyāset ḥażret-i Rāmī Efendi kim
Yem-i iḳlīm-i ʿakluñ gevher-i yektālarındandur

Giriftār-ı ġama feryād-reslikde müsellemdür
Ḳavī itmek żaʿīfi maṭlab-ı aʿlālarındandur

Zebān-ı ḫāme vaṣf-ı ḥüsn tedbīrinde ʿācizdür
Niẓām-ı memleket reʿy-i cihān-ārālarındandur

Muʿammer ola ḫāṭır-ḫᵛāhı üzre ʿizz ü devletle
Vücūdı 'āleme ḥaḳḳā ki Ḥaḳ iʿtālarındandur

20
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Zāhid-i bī-ġama ṣahbā-yı ṣafā virmezler
Derd-nāk olmayan insāna devā virmezler

Dil-i ṣad-pāre-i ʿuşşāḳda olmaz nāle
Kāseler münkesir olduḳda ṣadā virmezler

Küşte-i hicrüñe feryād ḥarām olsa n'ola
Şühedā-yı sitem-i ʿışḳa ṣalā virmezler

5b ḥaḳīḳatde] ḥaḳīḳatle V.
20 V. 22a-b, B.12a-b, İ.10a, T.19a-b, Ü.214b-215a, H.1072.2a

Zülfine beste olan dil olamaz āzāde
Müslime kişver-i kāfirde rehā virmezler

Her ṭarafdan ḥarem-i kūyına biz secde-beriz
Kaʿbe'de kimseye hīç ḳıble-nümā virmezler

Ḳalb-i mecrūḥ olur düşmen-i rūy-ı ṣıḥḥat
Münkesir olsa bir āyīne cilā virmezler

Tābiş-i ḥüsn-i bütān ḫaṭṭ il'olur nā-peydā
Mihr ü meh münkesif oldukda żiyā virmezler

Bāde lāzım mı göñül ḫūn-ı derūn nūş eyle

Māye-i ʿayş olıcak cāmı saña virmezler

Dili ḫūbān-ı zamāne hīçe alur Fāiḳ
Öyle kālā-yı girān-ḳadre bahā virmezler

21

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Bizim ṣūret-nümā āyīne-i ʿirfānumuz vardur
Egerçi sādeyüz ammā yine ʿünvānumuz vardur

Senüñ cemʿiyetüñ var ise rūz-ı cumʿada vā'īẓ
Bizim meyḫānede her gün ayaḳ dīvānumuz vardur

Ḫayāliyle dil itmez āşinālıḳ ḫaṭṭını görse
ʿAdū-yı sebze-i bīgāne bir bostānumuz vardur

Bizi rencīde-ḫāṭır itmez aʿdā devr-i ḫaṭṭında
Muʿanven destümüzde ḫaṭṭ ile fermānumuz vardur

5a secde-beriz] secdede biriz İ.
6 İ.'de 7. beyit
7 İ.'de 8. beyit
8b cāmı] kāmı İ.
21 V. 22b, B.12b, İ.12b, T.17b-18a, Ü.215a
3a ḫaṭṭını] ʿaṭṭı B.

Terāzū-yı naẓarla eylerüz dünyāyı sencīde
Kemāl üzre bizim idrākimüz izʿānumuz vardur

İşitdük maḥrem-i bezm eylemişsün yine aġyārı
Bu bed vażʿa senüñle ʿahdimüz peymānumuz vardur

ʿAceb ol āfet-i naḫvet-pereste n'eyledük n'etdük
Dimez bir gün bizim de Fāiḳu'l-aḳrānumuz vardur

22
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ḫaṭṭ-ı meh-rūlar elem-nāk olacak yirlerdür
Āhum āteş-zen-i eflāk olacaḳ yirlerdür

ʿAksin ol māhveşüñ sīneye çekmek ḥaḳḳā
Çeşm-i āyīne gibi pāk olacaḳ yirlerdür

Żevḳ-i mey-hāneyi sen añlayamazsuñ zāhid
Ṣarf-ı gencīne-i idrāk olacaḳ yirlerdür

Vaḳtüñe ḥāżır ol ey şūḫ ṭutup dāmānuñ
Rūz-ı maḥşer yaḳalar çāk olacaḳ yirlerdür

Mey içün dil-bere mestāne niyāz eyleyelüm
Ey dil-i ġam-zede bī-bāk olacaḳ yirlerdür

Heves-i devlet-i pā-būsuñ iderdüm ammā
Cism-i zārum bilürüm ḫāk olacaḳ yirlerdür

Fāiḳā ṣaḥn-ı ḳıyāmet güneh-ālūdelere
Himmet-i ṣāḥib-i levlāk olacaḳ yirlerdür

23

4b maḥrem-i bezm] maḥrem-i rāz İ.
22 V. 22b, B.12b, İ.9b, T.19a, Ü.215a-b
2] -İ.
3a añlayamazsuñ] eyleyemezsin İ.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Biz ʿışḳ ile mestüz dilümüz düşmen-i ġamdur
Her dāġ-ı muḥabbet bize bir sāġar-ı Cem'dür

Dil secde-güẕār-ı ṭaraf-ı Kaʿbe'dür ammā
Ten rū-bere-i deyr-i ḥaremgāh-ı ṣanemdür

Āzār ile iḥsānı berāberdür o şūḫuñ
Sermāye-i ʿişret hele ne bīş ü ne kemdür

Daʿvā-yı muḥabbet baña maḫṣūṣdur ancaḳ
Mecnūn gibi şūrīdeligüm şimdi ʿalemdür

Her şāʿire pey-rev mi olur Rūm'da Fāiḳ
Taḳlīd iken ṭarz-ı süḫan-senc-i ʿAcem'dür

24
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Bāġda ġonce-yi hem-sāye-i ḫār itdi bahār
Rūz u şeb ṭıfl-ı dili bülbül-i zār itdi bahār

Ḫārdan bāġa şikāyetler idersin ammā
Saña ey bülbül-i şūrīde bahār itdi bahār

N'ola varını niẕār itse çemen maḳdemine
Müjde-i muʿtedil-i leyl ü nehār itdi bahār

Bir zamān ṭutdı ṣabā ile muḫālif semtin
Şimdi nev-rūzda āheng-i ḳarār itdi bahār

N'ola ger gülşen-i eşʿārda feryād itse
Fāiḳ-i zārı bu vādīde hezār itdi bahār

---

23 V. 22b-23a, B.12b-13a, İ.10a, T.18b,Ü.215b
24 V. 23a, B.13a, İ.10a, T.18b-19a, Ü.215b
4a semtin] āheng İ.
5a ger] dil, V.

25
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Girer ol āfetüñ elbetde bezmine aġyār
Yapılmamış n'idelüm şehr-i mülk-i ḥüsne ḥiṣār

ʿAceb mi daʿvetüme gelmese o ṭūbī-ḳad
Virilmemiş ezelī serve ḥālet-i reftār

Dizildi rişte-i taḥsīne gevher-i naẓmum
Metāʿ-ı ṭabʿumı ṣatdum gezüp diyār diyār

H̱arābezār iderüm ẖānmān-ı cürmümi hep
Olursa himmet-i seylāb-ı dīde-i bīdār

Virür mi ḥaṭṭ-ı siyeh rūy-ı yāre ārāyiş
Olur mı sebze-i bīgāne revnāḳ-ı gülzār

Şu deñlü maʿṣiyet- ālūdeyem ki oldı dirīġ
Elümde sübḥa-i ṣad dāne ʿuḳde-i zü'n-nār

Ḳaṣīde vü ġazeli böyle söylemezdi ammā
Kenār-ı meclis-i ʿirfāna düşdi Fāiḳ-i zār

26
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Ne dem ki bezmümüze cām-ı ẖoş-güvār gelür
Zemīn-i tīreye ẖūrşīd-i şuʿle bār gelür

Virür naḳīṣe terāzū-yı ʿışḳa kem miḳdār
Bu çārsūya gelen kāmilü'l-ʿayār gelür

Żaʿīf iseñ ne ḳadar tār-ı ʿankebūtāsā
Kemend-i maṭlaba elbetde bir şikār gelür

---

25 V. 23a, B.13a, İ.9a, T.21b, Ü.215b-216a
1b şehr-i] -İ.
2a daʿvetüme gelmese] gelmese daʿvetüme İ.,T.
3b gezüp] -İ.
26 V. 23a-b, B.13b, İ.13a, T.16a-b, Ü.216a
2a nāḳıṣa] nāḳıṭa İ.

Tehī ḳomaz ser-i meydān-ı ḥüsni ġayret-i ʿışḳ
Bu ʿarṣaya yine bir tāze şeh-süvār gelür

Neşāṭ-ı mey gibi pā-der-rikāb iken iḳbāl
ʿAceb kişiye neden Fāiḳ iʿtibār gelür

27

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Viṣāl ü hicrini temyīze zihn-i pāk lāzımdur
Netīce nīk ü bed teşḫīṣine idrāk lāzımdur

Tırāş itdükce ḫaṭṭın rūze-i cevrinde seḥl itsün
Ṭulūʿ-ı ṣubḥ-ı kāẕib vaḳtidür imsāk lāzımdur

Olur āvīze bir ḳandīl-i nūr-ı ʿışḳdan ammā
Derūn-ı sīnede miḥrābveş bir çāk lāzımdur

Ġaraż sūz-ı derūndur ʿāşıḳ-ı şūrīdeden yoḫsa
Ne āh-ı nīm-şeb ne dīde-i nemnāk lāzımdur

Esīr-i ṭurresinden būse-i laʿlin dirīġ itmez
Bilür Fāiḳ ki mār-āzürdeye tiryāk lazımdur

28
Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

Raḳīb nālede kūyuñda ʿāşıḳān geçiyor
Egerçi it ürüyor līk kārbān geçiyor

Bu devrde ṭaleb-i kām-ı dil ne müşkil imiş
Kişi murādına irince çoḳ zamān geçiyor

4a meydān-ı] mendān-ı İ.
27 V. 23b, B.13b, İ.12b, T.16b, Ü.216a
2a seḥl] naḫl İ.,T.
3a ḳandīl] ḳanẕīl İ.
3b lāzımdur] -B.
28 V. 23b, B.13b, İ.12b, T.16b-17a, Ü.216a-b
2a kām-ı] kār-ı B.,İ.,Ü.

Ruḫunda gördüm o şūḫuñ bir iki mūy-ı siyāh
Ḫazān ʿalāmeti var faṣl-ı gülsitān geçiyor

Ẓuhūra başladı ḫaṭṭı perestiş it o büte
Ṣalāt-ı ʿışḳı edā eyle vaḳt ü ān geçiyor

ʿUbūr yoḳ bize cūy-ı emelde ey Fāiḳ
Belī murādını aʿdā yegān yegān geçiyor

29
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Olursa zülfine yārüñ numūne sünbül olur
Ser-i muḥabbete de dūd-ı āh kākül olur

Sezā-yı gūş-ı gül olmaz nevā-yı bī-teʿsīr
Egerçi bezm-i çemende hezār bülbül olur

Nedür bu deñlü tekāpū maʿāş içün zāhid
Reh-i Ḫudā'da nevāle hemān tevekkül olur

Bu pīrlik n'ola olsa vesīle-i raḥmet
Ḫurūş-ı seyl-i günāha ḳad-i dü-tā pül olur

Ümīd-i māye-i cemʿiyyet eylemem yoḫsa
Bu zaḫm ile dil-i ṣad-pāre destine gül olur

Hemīşe saʿy ile ṣāḥib-i zemīne ey Fāiḳ
Reh-i duʿāda şitāb itmesem tekāsül olur

İlāhi ʿömrini devletle eyle rūz-efzūn
Ki naẓmı zīver-i ruḫsāre-i taḫayyül olur

3a ruḫunda] ruḫuñda V. ,T.
3a bir]-K., B.
5a emelde] emelden İ.
29 V. 23b, B.13b-14a, İ.12a, T.17b, Ü.216b
4b pül] mül B.
7 - V. , B., Ü.

30

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hemīşe ol şeh-i mümtāzdan dūr olmamuz yegdür
Ne lāzım ḥayret-i ruḫsārı mehcūr olmamuz yegdür

Bu gerdişden ḳalursın ʿāḳıbet ey sāġar-ı gerdūn
Bizim bir iki gün devrüñde mesrūr olmamuz yegdür

Düşüp vādī-yi hicre pey-rev-i Ḳays olmadan bāri
Geçüp serden esīr-i dār-ı Manṣūr olmamuz yegdür

Derūn-ı sīnemüz ārāmgāh-ı ʿaks-i ḥüsn olsun
Mis̱āl-i dīde-i ḫūrşīd pür-nūr olmamuz yegdür

Murād üzre şifā-yāb eylemez devrān bizi Fāiḳ
Marīż-i ʿışḳ olup hemvāre rencūr olmamuz yegdür

31
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Elinde zāhid-i ḫuşkuñ ʿaṣā gelür görinür
Hezār ḳāfile bār-ı riyā gelür görinür

Cihānda kām-revā olmaḳ istemez ḫᵛāhiş
Muḳadderāt-ı İlāhī saña gelür görinür

Olur ʿināyet-i Bārī müderris-i ʿāṣī
Egerçi rūz-ı cezāda cezā gelür görinür

Żaʿīf ü zerd ise de dil olur sezā-yı viṣāl
O kāha cāẕibe-i kehrübā gelür görinür

---

30 V. 23b-24a, B.14a, İ.9b, T.17a, Ü.216b
4a olsun] olmış İ.
31 V. 24a, B.14a-b, İ.13a, T.18a-b, Ü. 216b-217a
1a ḫuşkuñ] ḫuşk V.
1a ʿaṣā] ʿaṭā Ü.
2a cihānda] çemānda T.

Egerçi ʿālem-i ābuñ ṣafāsı var ammā
Hezār mevce-i baḥr-i ʿaṭā gelür görinür

Bu tekyegāhda dervīş-i bī-nevā olsañ
Vücūda ḫırḳa dehāna ġıdā gelür görinür

Olınca şevḳ ile naḳd-i süḫan be-kef Fāiḳ
Metāʿ-ı kişver-i ḥüsn-i edā gelür görinür

32

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Gönül ḫavf-ı sitem mu'tād-ı çeşm-i nīm bāz eyler
Bizim mihmānumuz kāse-siyehden iḥtirāz eyler

Żaʿīfānı ġam-ı cānāna ṣaḥib-imtiyāz eyler
Hevā-yı kūhsār-ı ʿışḳ kebki şāhbāz eyler

Olur bir gün dil-i üftādemüz şāyeste-i rıfʿat
Bu dünyādur firāzı şīb ider şībi firāz eyler

Hemān sen merd iseñ pūyende-i şeh-rāh-ı Maḥmūd ol
Saña elbetde gerdūn bir meh-i ḥüsni Ayāz eyler

Viṣāl-i Leylī'ye Mecnūn'ı raġbet itmemiş dirler
Muḥabbetgāh ki ʿuşşāḳ-ı zārı bī-niyāz eyler

Nice cemʿiyyet-i yārāna zīver virmesün sāki
Alup kālā-yı ʿaḳlı duḫter nā-geh cehāz eyler

Bulur 'uşşāḳınuñ reftārına bir māniʿ elbetde
O şeh ḳadd-i niyāza cāme-i nāzı dırāz eyler

Olur Fāiḳ bu nev-peydā zemīnde Sırrī'ye pey-rev
Metāʿ-ı naẓmını ārāyiş-i dükkān-ı rāz eyler

5b ʿaṭā] ḫaṭā İ.
7b ḥüsn ü edā] ḥüsn-i edā İ.
32 V. 24a, B.14b, İ.11b, T.14a-b, Ü.217a

33
Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Efsürde-i ġam dīde-i pür-rūşeni n'eyler
Bir ḫāne ki vīrān ola ol revzeni n'eyler

Ol āfet-i bīgāne ṭabīʿat beni n'eyler
Cins-i melek ü insān perīşān teni n'eyler

Bu sūz-ı derūn itdi beni sūḫte ammā
Ey şūḫ-ı cefā-pīşe hele gör seni n'eyler

Müjgānlaruñı çāk-ı dile itme ḥavāle
Bir cāme-i köhne bu ḳadar sūzeni n'eyler

Refʿ itse n'ola zāhid-i bī -ʿışḳ hicābı
Fānūsda şemʿ olmasa pīrāheni n'eyler

Olmaz meges-i leẕẕet-i dünyā dil-i ḳāniʿ
Erbāb-ı riyāżet niʿam-ı aḥseni n'eyler

Fāiḳ gibi ey bülbül-i pür-sūz ḫamūş ol
Berg-i gül-i ter āh-ı şerer-efgeni n'eyler

34

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Derūn-ı ʿāşıḳāsā çehre-i zāhid muṣaffādur
Degüldür ṣādıḳ ammā ṣubḥ-ı kāẕib nūr baḫşādur

Hemīşe ṭıfl-ı dil iḥyā-yı çeşm-i eşk-peymādur
Dür-i yektā gibi perverde-i āġūş-ı deryādur

Cevāb-ı suḫteñe cānā sezādur ḫāṭır-ı nāzük
Yine ẓarf-ı münāsib bāde-i pür-zūra mīnādur

---

33 V. 24a-b, B.14b, İ.11b, T.14b, Ü.217a-b, H.1070.53b
1b vīrān] virāne İ.,T., H.1070.
1b ol] -T., H.1070.
34 V. 24b, B.14b-15a, İ.12a, T.15a, Ü.217b, H.1070.53b
1a çehre-i zāhid] çehre-i aşıḳ

Dil-i pür-serd olmaz sūziş-i ʿışḳ ile germ-ülfet
ʿAdū-yı cān-güdāz-ı berḳ-i mihr-i ʿālem-ārādur

Metāʿ-ı ḫᵛāce-i zīnet-pereste reşkümüz yoḳdur
Bizim çīn-i cebīn-i būriyāmuz naḳş-ı dībādur

Berūmend olmadı nūr-ı veraʿdan zāhid-i bārid
Dimişler gerçi āteş mīve-i hengām-ı sermādur

Bu gūne āşinā elfāẓ-ı şiʿr-i tāzeden Fāiḳ
Ġaraż sūd-girān-ı mülk-i naẓma ʿarż-ı kālādur

35
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Dil dāġ-ı ʿışḳı sīne ile serde gösterür
Peymāne-i muḥabbeti bir yirde gösterür

Çāk olmasun mı dāmen-i nāmūs-ı ʿandelīb
Gül kendüsini ḫār ile perverde gösterür

Göstermemek ʿadūya ne mümkin cemālini
Ammā beni şikeste-dil eyler de gösterür

Āġūş-ı hāleden n’ola çıḳmazsa āfitāb
Gūyā bu naḳşı ḥüsn-i ḫaṭ- āverde gösterür

Fāiḳ dil idemez o dehen ʿaksin āşkār
Ẓıll-ı ḫayāldür ki pes-i perde gösterür

3b pür-zūra] perverde İ.
5b çìn-i cebìn-i] çìn-i cibil-i T.
7b sūd-girān-ı] sevdā-girān-ı T., H.1072.
35 V. 254, B.15a, İ.11a, T.15a, Ü.217b
1b bir] her İ.
3a göstermemek] göstermek B.
3 İ.’de 4. beyit
4 İ.’de 3. beyit
4a āfitāb] māh-tāb T.

36
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Seylāb-ı eşk dīde-i terden ẓuhūr ider
Āh u sitāre sūz-ı cigerden ẓuhūr ider

Ol māh-pāre seyre çıḳar ṣubḥgāhda
Mānend-i āfitāb seḥerden ẓuhūr ider

Bu ḥüsn ü ān ile yā perīdür yāḫūd melek
Ḥāşā ki böyle şūḫ beşerden ẓuhūr ider

Lāyıḳ mıdur ki kimse ḫarīdār olmaya
Dürr-i süḫan ki baḥr-i hünerden ẓuhūr ider

Fāiḳ sözüñ netīcesi bu kār-ḫānede
Her nīk ü bed ḳażа vü ḳaderden ẓuhūr ider

37
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ḫaṭṭ-ı bütāna āh-ı dil-i bī-nevā gelür
Her gülşen-i muḥabbete bād-ı ṣabā gelür

Bīgānedür ṣafā gelemez ġam gelür dile
Elbetde āşinā yanına āşinā gelür

Bilmem ne ḥāldür ki bezmgāh-ı ʿışḳda
Her dem meşām-ı ʿāşıḳa būy-ı cefā gelür

Yir yoḳ derūn-ı milket-i ḫāṭırda ġayrıya
Ancaḳ ḳavāfil-i sitem-i dil-rübā gelür

Vaṣf-ı ruḫuñda tabʿ-ı güher-pāş-ı Fāiḳ'e
Peyk-i süḫanla müjde-i ḥüsn-i edā gelür

---

36 V. 24b-25a, B.15a, İ.11b, T.15a-b, Ü.217b-218a
37 V. 25a, B.15b, İ.11b, T.15b, Ü.218a
2b āşinā yanına āşinā gelür] āşināya yine āşinā gelür Ü.
3b cefā] vefā İ.

38

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

İdemem nāle edeb bend-i zebān olmışdur
Resm-i ādāb baña mühr-i dehān olmışdur

Sitem-i ṭaʿne-i aġyārı çekerdüm ammā
Ḫaṭ-ı nāçīzi baña bār-ı girān olmışdur

Pertev-i ḥüsnini yoḳ kimsede inkāra mecāl
Mihr-i tābān gibi meşhūr-ı cihān olmışdur

Dil-i sevdā-zedemüz ʿışḳ ile mānend-i berāt
Çāre-cūy-ı ṭaleb-i nām u nişān olmışdur

Böyle vādīde tekāpū nice mümkin Fāiḳ
Gerçi bu şiʿr-i selīs āb-ı revān olmışdur

39

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

ʿİẕār-ı yāre ḫaṭṭ-ı müşk-bār gelmişe beñzer
Muḥabbet āyīnesine ġubār gelmişe beñzer

Feżā-yı ʿışḳda ancaḳ benümle Ḳays'ı añarlar
Hemān bu bezme bir iki kibār gelmişe beñzer

Taḥammül itmedi geçdi görince reh-güẕerinde
Neẓāremüz yine ol şūḫa bār gelmişe beñzer

Ḥaremgehinde dil-i zārumı görince dimiş yār
Bu ṣaydgāha yine bir şikār gelmişe beñzer

Nuḳūd-ı giryesi Fāiḳ-mis̱āl elde hezāruñ
Diyār-ı bāġa metāʿ-ı bahār gelmişe beñzer

---

38 V. 25a, B.15b, İ.10b, T.13b-14a, Ü.218a
39 V. 25a, B.15b, İ.10b, T.14a, Ü.218a-b

40
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün

Dil-i mużṭaribde olmaz es̱er-i ḳarār dirler
Ki olur hemīşe sīm-āb ḥareket-şiʿār dirler

N'ola ʿāḳıbet düşerse dile ʿışḳ-ı yārdan sūz
Bu çemenzārda bir gün ṭutuşur çenār dirler

Şeb u rūz pür-ṣafādur hele būsegāh-ı laʿli
Giderür ġamı göñülden mey-i neşvedār dirler

N'ola nerm iderse nālem dil-i yār-i ser-bülendi
Hele yirde ḳalmaḳ olmaz buña āh u zār dirler

Olamaz cüdā derūñden dil-i zaḫmdār-ı Fāiḳ
Belī ḫūn-girifte olsa gidemez şikār dirler

41
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Dil yāre beste yār ise aġyāre bestedür
Bülbül esīr-i gül gül ise ḫāre bestedür

Olmaz ḫalāṣ keşmekeş-i rūzgārdan
Bir dil ki zülf-i ḫam-be-ḫam-ı yāre bestedür

Açmaz der-i ümīdümi dest-i ṭaleb dirīġ
Bāb-ı murād ṭaliʿ-i bed-kāre bestedür

Baḳmaz esīr-i ṭurrası nūr-ı cemāline
Kāfir hemīşe ʿuḳde-i zünnāre bestedür

Fāiḳ netīcemüz yine müncerr olur bizüm
Dil yāre beste yār ise aġyāre bestedür

---

40 V. 25a-b, B.15b-16a, İ.10b, T.14a, Ü.218b
2b çemenzārda] çemen-serāda B., T., Ü.
41 V. 25b, B.16a, İ.10a, T.13a, Ü.218b

42
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Mestāne-dilüz cünbüşümüz hūş-rübādur
Dīvāneyüz eṭvārumuz engüşt-nümādur

Her dem bizi āzurde ider çarḫ-ı sitemger
Her rūzumuz elbetde bizim rūz-ı cezādur

Ne dehr-i cefā-pīşe ne ḫod baḫt-ı zebūndur
Erbāb-ı dile ḫaṣm-ı ḳavī ṭabʿ u zekādur

Minnet bilürüz cānumıza zaḫm-ı nigāhın
Āyine-i idrākümüze tāze cilādur

Ḫilʿat diyü Fāiḳ felek-i aṭlas-ı gerdūn
Lābüd giyürir herkese bir köhne ḳabādur

43
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Kūy-ı nigāra ʿāḳil ü şeydā gelür gider
Dergāh-ı devlete beli dünyā gelür gider

İtdüm ḥased nişīmen-i pīr-i muġāna kim
Ednā gelür gider aña aʿlā gelür gider

Devrān virür murādumı ammā yine alur
Çeşm-i ümīde ḫᵛāb-ı temennā gelür gider

Āşüfde-dil gezer ser-i kūy-ı bütānı hep
Her gülsitāna bülbül-i gūyā gelür gider

Görmek ne mümkin ol şehi aġyār Fāiḳā
Ḫalvet-serāy-ı ʿāşıḳa tenhā gelür gider

---

42 V. 25b, B.16a, İ.10b, T.13a, Ü.218b
43 V. 25b, B.16a-b, İ.10b, T.13b, Ü.219a
1a ʿāḳil] ʿāşıḳ İ.

44

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hevā-yı ʿışḳ ile her dem dil-i dīvāne devr eyler
O keştī düşdi girdāb-ı yem-i ʿummāna devr eyler

Gezer eṭrāf-ı kūy-ı yāri ehl-i ʿışḳ ile ammā
Ṭavāf-ı Kaʿbe'de hep āşinā bīgāne devr eyler

Ṣafā yoḳ neşve yoḳ būy-ı vefā yoḳ bezmgāhında
Sipihrüñ bu tehī peymānesi āyā ne devr eyler

Hücūm-ı pertevinde rūyına kimse nigāh itmez
Egerçi ʿālemi ḫūrşīdveş cānā ne devr eyler

ʿAbā-pūşīde bir seyyāḥ-ı mülk-i ʿışḳdur Fāiḳ
Urup dünyāya püşt ü pāy dervīşāne devr eyler

45
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ne çarḫ-ı dūn ne baḫt-ı bed ü kīnever virür
Kāmı baña virürse ḳażā vü ḳader virür

Cism-i nizār-ı dāġını cānāna ʿarż ider
Gūyā ki aġniyāya gedā verd-i ter virür

Ḫaṭṭuñ ne deñlü zīb de ḥüsn olur ise de
Āyīne-i muḥabbete cānā keder virür

Nāʿil olursa vaṣluña ʿāşıḳ helāl-bād
Mānend-i Kūhken reh-i ʿışḳuñda ser virür

Virmez o şūḫ ʿāşıḳa bir būse Fāiḳā
Gāhī nihānı ġayriye ammā neler virür

---

44 V. 25b-26a, B.16b, İ.11a, T.16a, Ü.219a
2a ammā] aʿdā İ., T.
3a neşve yoḳ būy-ı vefā yoḳ] neşve-i būy-ı vefā yoḳ V. , B., T., Ü.
45 V. 26a, B.16b, İ.11a, T.16a, Ü.219a
2a cism-i] çeşm-i İ., B.

46
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Kişi cihāna ne cāha ne māla gelmişdür
Ḥaḳīḳat üzre hemān bir kemāle gelmişdür

Hezār zaḫm ile gül pāre pāredür ammā
Bu bāġa dāġ-ı derūniyle lāle gelmişdür

Göründi maḥkeme-i rūy-ı yārde yine ḫaṭṭ
Şehādet sened-i ḥasen-i ḥāle gelmişdür

O ġonca-leb bizi meclisde görmez oldı meger
Gözine neşʿe-i keyf-i piyāle gelmişdür

Elinde ḫançer-i ḫūn-rīzi dāʿimā Fāiḳ
O şūḫ ʿāleme gūyā ḳıtāle gelmişdür

47
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Secde-güẕār-ı her ṣanem-i māh ṭalʿatum
Bir rind-i reh-rev-i hevesüm meẕhebüm budur

Ḫūnābe-rīz-i dīde-i rehbāniyān olur
Teʿṡīr-i feyż-i zemzeme-i yā Rabüm budur

Ḫūn-ı derūnı nūş iderüm bāde olmasa
Mānend-i çeşm-i yār benüm meşrebüm budur

Fāiḳ bu cism-i zārumı pür-şerḥā eyledüm
Taḳrīr-i ḥāl-i zārum içün hep lübüm budur

---

46 V. 26a, B.16b-17a, İ.11a, T.16a, Ü.219a-b
1a ne cāha ne māla] ne cāh u ne māla İ.
2 İ.'de 4. beyit
3 İ.'de 2. beyit
4 İ.'de 3.beyit
47 V. 26a, B.17a, İ.13a, T.13b, Ü.219b
4a eyledüm] eylesem V.

48

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Dilde bu girye ile cāy-ı selāmet mi olur
Rāh-ı seyl üzre olan ḫānede rāḥat mı olur

Sen hemān dest-i dırāz ol yüri güstāhāne
Yoḫsa ey dil niʿam-ı vaṣla icāzet mi olur

Zāhid-i ḫuşk zebūn eyleyemez ʿuşşāḳı
Şīr-i taṣvīrde ās̱ār-ı şecāʿat mi olur

O   sitem-pīşeye her bir süḫan itmez teʾs̱īr
Her duʿā rāh-rev-i ḳurb-ı icāzet mi olur

Ṭutalum saḫna iẓhār-ı velāyet itmiş
Fāiḳā şeyḫ-i murāyīde kerāmet mi olur

49

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Ṭalebkār-ı viṣāl ol ey dil-i nā-kām olur olmaz
Egerçi mīve-i ümmīd-i ʿāşıḳ ḫām olur olmaz

N'ola olmazsa erbāb-ı menāṣıbda refāhiyyet
Zamāne naḳd-i cāhından edā-yı dām olur olmaz

Ḫudādur nā-ḫudāmuz baḥr-ı pür-āşūb-ı aʿlemde
Olur sāḥil-resīde keştimüz eyyām olur olmaz

---

48 V. 26a, B.17a, İ.9a, T.21a-b, Ü.219b, H.1072.1b
1a bu] bir İ.
2a sen hemān] hemān sen Ü.
4a o] ol İ.
5] - V. , B., T., Ü.
49 V. 26b, B.17a-b, İ.14b, T.25a, Ü.219b-220a
3b olmaz] - T.

Nümāyān olur olmaz ḫaṭ ruḫında vaṣla saʿy eyle
Varur elbetde reh-rev menzile aḫşam olur olmaz

O şūḫa ʿarż-ı ḥāle zerdī-i rūyuñ yeter Fāiḳ
Bilinür ḥāl-i ʿāşıḳ çehreden iʿlām olur olmaz

50
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Bir dīdede kim ḳaṭre-i ḫūn-āb bulınmaz
Şol lücceye beñzer ki dür-i nāb bulınmaz

Her mürde-i ġamda dil-i pür-tāb bulınmaz
Her ḫāne-i vīrānede bevvāb bulınmaz

Deryā gibi cūş itmededür mevce-i raḥmet
Ser-çeşme-i ġufrānda mīzāb bulınmaz

Ser-keştelik aʿlādadur ednāda degüldür
Deryāda olur cūyda girdāb bulınmaz

İblīs ise de ḳalduramaz başını yirden
Mey-ḫāne gibi kūşe-i miḥrāb bulınmaz

Leb teşne ḳalur dil ẓeḳan-ı yārda āḫir
Bir çāh ki bergeşte ola āb bulınmaz

Eṭrāf-ı ʿiẕārında ẓuhūr-ı ḫaṭṭa söz ne
Fāiḳ dime kim vuṣlata esbāb bulınmaz

---

50 V. 26b, B.17b, İ.14b, T.24b-25a, Ü.220a
1a ḫūn-āb] ḫūbāb V. , ḫᵛāb, İ.
6b çah] cār V. , B.
7a söz ne] sözüñ ne V. , B.
7b vuṣlata] vaṣlına V. ,B.

51
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Oldı yoluñda saʿy ile ḥāṣıl ümīdümüz
Vaḳt-i ʿazīmet-i sefere düşdi ʿīdümüz

Pīr olmaduḳca luṭfına şāyeste olmaduḳ
Oldı vesīle raḥmete mūy-ı sefīdümüz

Allah içün ne var bizi ṣulḥ eyle ey felek
Cenk itmesün bizümle bu baḫt-ı ʿanīdümüz

Redd-i cevāb iderse girān-cān bize nʿola
Kūhsār olur muḳallid-i güft ü şinīdümüz

Naẓm-āverān-ı nükte-şināsāna Fāiḳā
Bir şevḳ-i tāze virdi bu şiʿr-i cedīdümüz

52
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ser-ṣafḥa-ı cemālüñedür intisābumuz
Yoḳdur bizim kitāba muġāyir cevābumuz

Tebḫāle-i dil oldı telef cūş-ı giryeden
Oldı şikeste mevce-i yemden ḥabābumuz

Aġyār ile iderse bizi rū-be-rū o şūḫ
Çoḳdur bizim günāha muʿādil s̱evābumuz

Efsürde eyledi dil-i serkeşte dāġını
İtdi çerāġı gerd-nişīn āsiyābumuz

Āġūşa çekmedüñ o mehi bāde-nūş iken
Refʿ olamadı şerʿ ile Fāiḳ hicābumuz

---

51 V. 26b-27a, B.17b, İ.14b-15a,T.25a-b, Ü.220a
52 V. 27a, B.17b-18a, İ.15a, T.25b-26a, Ü.220a-b
1a cemālinedür] cemāline var İ.
3a şūḫ] şemʿ V. , B., T., Ü.
5a çekmedün] çekmedi V.

53
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

H̲āküz ki āstāne-i dil-dāra düşmişüz
Bir şebnemüz ki kūşe-i gülzāra düşmişüz

Āyā bizi o şūh̲a ne yüzden geçer diyü
H̲avf u zebān u ḥīle-i aġyāra düşmişüz

Āzāde ser-bürehne gezerken zamānede
Biz şimdi ḳayd-ı cübbe vü destāra düşmişüz

Efsūs kim metāʿ-ı girān-ḳadr-i dehr iken
Bir köhne būriyā gibi bāzāra düşmişüz

Semt-i h̲alāṣa Zühre-i ṭāḳat mi var meger
Dest-i ʿitāb u çarh̲-ı sitemkāra düşmişüz

Ümmīd-i rūy-māl-ı ḳudūm eyle Fāiḳa
Mānend-i sāye reh-güẕer-i yāra düşmişüz

54
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Derūn ālūde-i ġam olsa h̲āṭırda ṣafā ḳalmaz
Miyān-ı h̲āksāre düşse gevherde cilā ḳalmaz

Tirāş olsa ruh̲-ı dil-berde çendān āb u tāb olmaz
Ṣabāḥ olınca şemʿ-i meclis-ārāda żiyā ḳalmaz

Olur āteş-zen-i kālā-yı ḥüsnüñ bir gün elbetde
Benüm sūz-ı derūnum ʿāḳıbet cānā saña ḳalmaz

İder pejmürde ḳadd-i yāri āh-ı serd ile eşküm
Şitā eyyāmı nah̲l-ı tāzede neşv ü nemā ḳalmaz

Süh̲anda Fāiḳā reng-i tekellüf ih̲tiyār itsem
ʿArūs-ı naẓmda ārāyiş-i ḥüsn-i edā ḳalmaz

6b reh-güẕer-i] reh-güẕār-ı T.
54 V. 27a, B.18a, İ.14a, T.24a, Ü.220b

55

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı dīdemüzi pür-nem istemez
Bāġ-ı muḥabbetüñ çemeni şeb-nem istemez

Ol deñlü oldı ʿuḳde-güşā dest-i bād āh
Gīsūy-ı dil-beri de ḫam-ender-ḫam istemez

Düşmez marīż-i ʿışḳa ṭalebkārī-i devā

Lezẕet-şinās-ı zaḫm-ı derūn merhem istemez

İster ʿadū-yı zāġ bed-āvāz olursa da
Ben andelīb-i naġme-serā olsam istemez

Maḳṣūd ḥāṣıl olmaġa tevfīk-i Ḥaḳ gerek
Fāiḳ netīce-gūşiş ü pīş ü kem istemez

56

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Dil-i ʿuşşāḳ-ı zārı ṭurrası kūyında bend itmez
Ḥarem āhūların ṣayyād-ı zülfi der-kemend itmez

Semend-i himmete her şeh-süvār-ı ʿarṣa-ı himmet
Zer-i ḫūrşīdden sīm-i ḳamerden sīne-bend itmez

Siyehkārī-i ṭāliʿden şikāyet eylemem ammā
Miẕāl-i çarḫ-ı nā-hemvār vażʿ-ı dil-pesend itmez

Bizim sermāyemüz naḳd-i sirişk-i dīde-i terdür
Olur dünyā ḳadar isrāfumuz gāhī gezend itmez

---

55 V. 27a-b, B.18a-b, İ.14a, T.24a, Ü.220b-221a
2a ol] o B., T., Ü.
2a bād āh] yād āh V. , B., T.
56 V. 27b, B.18b, İ.14a, T.24a-b, Ü.221a
4a terdür] terden Ü.

Hilālāsā ḳuṣūrum var ise ʿayb eyleme Fāiḳ
Bu gerdūn herkesi dil-ḫᵛāhı üzre behremend itmez

57
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Besdür dile zaḫm-ı nigehüñ tīr gerekmez
Ġamzeñ yetişür ḳatlüme şimşīr gerekmez

Āşüfte dile eyleme düşnāmı ziyāde
Mestāne-i bed-meşrebe taʿzīr gerekmez

Āvāre olur būm-ı ġam ey dost-ı teraḥḥum
Bu ḫāṭır-ı vīrānuma taʿmīr gerekmez

Sen daḫı virürsen dile bir sūziş-i dīger
Ey āh-ı seḥer ḳoy beni teʿṡīr gerekmez

Fāiḳ burada pey-rev-i Sırrī olur ammā
Her sālik-i rāh-ı süḫana pīr gerekmez

58

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Dime mūy-ı siyeh zīnet-dih-i ruḫsār-ı yār olmaz
Beyāż-ı ṣafḥada ḫaṭ olmayınca iʿtibār olmaz

Yapılmaz ḫāṭır-ı vīrān-ı ehl-i ʿışḳ ʿālemde
Diyār-ı ḫāk-i iḳlīm-i muḥabbetde ḥiṣār olmaz

Dil-i zār eylemez ümmīd-i būse her sehī ḳadden
Bu bāġ-ı dehrde her naḫl-ı nev-res mīvedār olmaz

Nʿola pür-cūş olursa seyl-i eşküm āh-ı serdümden
Yem-i hicr-i belāda mevc-i ḥasret ber-ḳarār olmaz

5b dil-ḫāhı] dil-ḫāh B., T., Ü.
5b itmez] -T.
57 V. 27b, B.18b, İ.14b, T.24b, Ü.221a
1b yetişür] irişür T.
3a dost-ı] dest-i İ., T.
58 V. 27b, B.18b-19a, İ.14b, T.24b, Ü.221a-b

Ziyāretgāh-ı ḳabr-i Fāiḳ-i zāra ʿadū gelmez
Şehīd-i küştegān- ı ʿışḳ içün seng-i mezār olmaz

59
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Bir yirde olmadı müteʿayyen mekānumuz
Āḫir hümāya döndi bizim āşiyānumuz

Ol ḫāl-i ʿanberīne fedā oldı cān u dil
ʿAṭṭār gibi ġāret olındı dükānumuz

Gerdūn-ı kīnever ne ḳadar cevr iderse de
Olmaz zebāndār-ı şikāyet dehānumuz

Bāzīçegāh-ı ʿışḳda ser germ-i seyr iken
Bir ṭıfl-ı ney-süvāra virildi ʿinānumuz

Bī-ṭāḳat itmez āhumuzı feyż-i ḳadd-i ḫam
İtmez şikeste tīrini zūr-ı kemānumuz

Mümsik hemīşe bār-girāndur sipihrede
Sevmez dıraḫt-ı bī-s̱emeri bāġbānumuz

Fāiḳ ḫamūş-ı ʿazm iderüz kūy-ı yāre biz
Olmaz terāne-senc-i ceres-i kārbānumuz

5b seng-i] silk-i İ.
59 V. 28a, B.19a, İ.15a, T.25b, Ü.221b
1a müteʿayyen] müteyaḳḳan V. ,B.,Ü.
3b zebāndār-ı] zebān-derāz-ı İ., T.
7a kūy-ı yāre] gūyāy yāre Ü.

60

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Derūn-ı ʿāşıḳa şevḳ-ı ruḫuñla ġam gelüp gitmez
O vaḥdet-hāneye ḥaḳḳā ki nā-maḥrem gelüp gitmez

Gelüp aġyārı kūyında görüp dil ictināb itdi
Rıżasıylā dirīġā cennete ādem gelüp gitmez

Peyām-ı būy-ı zülf-i dil-rübāyı kimden alsun dil
Nesīmāsā baña bir peyk-i ḫoş-maḳdem gelüp gitmez

Giderdi sīneden ẕevḳ-i ġamuñ ālām-ı dünyāyı
Ḥarām oldı bu bezme bir de cām-ı Cem gelüp gitmez

Gezer dehri hemīşe āfitāb-ı ʿālem-ārāveş
O hercāyi baña Fāiḳ gibi bir dem gelüp gitmez

61
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ṣāf olsa sīne dāġ-ı şerer-efgen istemez

Āyīne-ḫāne rūşen olur revzen istemez

Aġyār-ı saḫt-dil müje-i yāri nʿeylesün
Cins-i gül-āb-ı ḫār-zede sūzen istemez

Her gördüginden olmada cūyā-yı naḳd-i dil
Ammā o şūḫ-ı sīm-tenüm benden istemez

---

60 V. 28a, B.19a, İ.13b, T.23a, Ü.221b
1a ʿāşıḳa] ʿāşıḳa da İ.
1a gelüp gitmez] gelür gitmez İ.
1b gelüp gitmez] gelür gitmez İ.
2b gelüp gitmez] gelür gitmez İ.
3b gelüp gitmez] gelür gitmez İ.
4b gelüp gitmez] gelür gitmez İ.
5b gelüp gitmez] gelür gitmez İ.
61 V. 28a, B.19a-b, İ.13b, T.22b, Ü.221b-222a

Ẕevḳ-āşinā-yı hicr idemez ḫˇāhiş-i viṣāl
ʿUzlet-güzīn kūşe-i ġam-ı gülşen istemez

Ṣulḥ üzredür muʿāmelesi ḫalḳ ile müdām
Fāiḳ bu rūzgārda hiç düşmen istemez

62

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Saʿy ile ḥaḳ-şināsāna saʿādet gelmez
Mesned-i devlete nā-dāna liyāḳat gelmez

Eyler eṭrāf-ı mezārındaki emvāta ḥased
Ölse de ḥāsid-i bed-ṭıynete rāḥat gelmez

Gevher-i dil nice teslīm olınur ġamzesine
Düzdden lāzıme-i ḥıfẓ u ḥırāset gelmez

Merd-i kāmil ne ḳadar görse sipihrüñ sitemin
Deheninden ḫaber-i ḥarf-i şikāyet gelmez
Kec derūn rāst-rev olmaz bilürüz ey Fāiḳ
Sifleden vażʿ-ı şeref-senc-i ṣadāḳat gelmez

63

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Ne deñlü olsa bed-nām ol perī aġyārdan geçmez

Geçer gül dāmen-i ʿiṣmetden āḫir ḫārdan geçmez

O hercāyī gezer ḫūrşīdāsā ʿālemi ammā
Naẓargāh-ı dil-i ʿuşşāḳ-ı pür-efkārdan geçmez

Olur bir ḥāl ile Manṣūrveş āvīze –i zülfüñ
Geçer serden dil-i endūh-perver dārdan geçmez

---

62 V. 28a-b, B.19b, İ.13b, T.22b-23a,Ü.222a
4a sipihrin] sipihrüñ V. , B., Ü.
63 V. 28b, B.19b, İ.14a, T.23b, Ü.222a
2b dil-i] dili İ.

Görür ḫaṭṭ-ı siyāhın dil yine dil-berden ayrılmaz
Ḫazān oldı hezār-ı bī-nevā gülzārdan geçmez

Çekilmiş kūşe-i hicrāna gördüm Fāiḳ-i zārı
O bir ḫayli zamāndur reh-güẕār-ı yārdan geçmez

64
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

O şūḫ itdi meger bir nigāh-ı ḳahr-engīz
Ki oldı ḫūn-ı şehīdān-ı ʿışḳ-ı nehr-engīz

Ne ḥāldür yine lābüd olur żiyā düşmen
Eger kevākib-i baḫtum olursa mihr-engīz

Mürüvvet it nice nūş eyleyem ben ey pīr-i cem
Piyāle-i mey-i hicrānı cām-ı zehr-engīz

Miyān fitne dehān fitne ebrūvan fitne
ʿAceb mi olsa o meh pür-belā-yı dehr-engīz

Nedür bu naẓm-ı ḫoş-āyende Fāiḳā bilsem
Ġarībdür eger olmazsa siḥr-i şehr-engīz

65
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Cihānda kām-revā bī-nevā yirin ṭutamaz
Şükūh u devleti faḳr u fenā yirin ṭutamaz

Metāʿ-ı lüṭfı bu gerdūn-ı nā-be-sāmānuñ
Ṣudāʿ-ı cevrine ṣandal-bahā yirin ṭutamaz

---

64 V. 28b, B.19b-20a, İ.13b-14a, T.23a-b, Ü.222a-b
1b nehr-engīz] mihr-engīz İ., Ü.
2a żiyā] ḳana V. kaya B., T.
3a pīr-i cem] pīr-i ḥam V. , T., Ü.
5a bilsem] bilmem İ.
65 V. 28b-29a, B.20a, İ.15a, T.26a, Ü.222b

Reh-i ümīdde olmaz medār-ı āmed u şod
Hüner de olsa ilim dest ü pā yirin ṭutamaz

Ne ḥāldür olur elbetde yine bīgāne
Bir āşinā daḫı bir āşinā yirin ṭutamaz

Niyāz-mend-i viṣāle ḫulūṣ lāzımdur
Duʿāda olsa riyā bed-duʿā yirin ṭutamaz

Ne iʿtibār girān-ḳadr-ı cāha cāẕibesüz
ʿAdālet olsa güher kehrübā yirin ṭutamaz

Saʿādet olmasa pervāzdan nedür ḥāṣıl
Hezār murġ-ı hevā bir hümā yirin ṭutamaz

Cüvān-ı ser-be-hevā cāy-gīr-i pīr olamaz
Ḫadeng-i rāst kemān-ı dü-tā yirin ṭutamaz

Fütāde lāġar u zerd ü żaʿīf iken Fāiḳ
Bu kār-ḫānede bir būriyā yirin ṭutamaz

66
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Baḳmam ʿiẕār-ı yāre ḫaṭ-ı müşkbārsuz
Ben seyr-i bāġı n'eyleyeyem nev-bahārsuz

Eyler dıraḫt-ı bī-s̱emeri bāġbān şikest
Baḳmaz çemende serv ise de berg ü bārsuz

Her dil-berüñ yanında birer bed-kemānı var
Gül görmedüm bu gülşen-i ʿālemde ḫārsuz

Bir ceng-cūdan olmadı ḥālī zamānede
Meydān-ı ʿışḳ ḳalmadı bir şeh-süvārsuz

---

3 İ.'de 4. beyit
3b hüner de olsa] hezār olsa İ.
4 İ.'de 3. beyit
66 V. 29a, B.20a, İ.15b, T.26a-b, Ü.222b
4a ceng-cūdan] ceng-ḥūdan V. , B., Ü.

Fāiḳ budur ümīd ki mecmūaʿ-ı cihān
Olmaz tehī bu nev ġazel-i āb-dārsuz

67
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

H̬aṭ-ı nev-h̬īz-i bütān ile ḥużūr eylemişüz
Biz Süleymān gibi çoḳ ṣoḥbet-i mūr eylemişüz

Dest-i tedbīrümüzi bād-ı cünūn h̬avfından
Perde-i şemʿ-i żiyā-pāş-ı şuʿūr eylemişüz

Cebheñe meh ruh̬-ı pür tābuña h̬ūrşīd didük
Bizi ʿafv eyle ki vaṣfuñda ḳuṣūr eylemişüz

Rüstem olsa çekemez kimse gümān-ı hicri
Nice kez bāzū-yı iḳdām ile zūr eylemişüz

Sūznāk olsa n'ola şiʿrümüz ey Fāiḳ-i zār
Sīnemüz āteş-i ʿışḳ ile tenūr eylemişüz

68
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Dil-i pür-h̬ūnumuz dāġ-ı ġam-ı cānānesüz ḳalmaz
Hele bezm-i muḥabbet bādesüz peymānesüz ḳalmaz

Hezārān şerḥalarla sīne-i ʿuşşāḳ ṣāġ olsun
Cihān maʿmūr olursa būm-ı ġam vīrānesüz ḳalmaz

Çeker āġūşına āyīneāsā ʿaks-i dendānuñ
Göñül bir lücce-i dīrīnedür dürdānesüz ḳalmaz

N'ola ārāmgāh-ı derd-i ʿışḳ olsa dil-i zārum
O yārān-ı muḥabbet böyle bir ġam-h̬ānesüz ḳalmaz

5b nev] -V., B., T., Ü.
67 V. 29a, B.20a-b, İ.13a, T.22b, Ü.223a
1b ṣoḥbet-i] muḥabbet-i B.
68 V. 30a, B.20b., İ.13a, T.22a-b, Ü.223a
2b olursa] olur İ.

Bulur elbetde bir gün ḥüsnine şāyeste bir ʿāşıḳ
O şemʿ-i meclis-ārā Fāiḳā pervānesüz ḳalmaz

69
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

H̱aṭṭ-ı nev dāfiʿ-i ġavġa-ı viṣāl oldı birez
ʿAhd-nāme yazılup terk-i cidāl oldı birez

N'ola dil olsa meded-cūy-ı zülāl-i raḥmet
Dāmen-ālūde-i çirk-āb-ı vebāl oldı birez

Kesb-i nūr idemedi nūr-ı veraʿdan zāhid
Meh gibi şebde riyāżetle hilāl oldı birez

Būse-i laʿli beni eyledi leb-rīz-i niyāz
Neşʿe-i bāde ile nuṭḳa mecāl oldı birez

Tīşe-……… idi kuhsārda Ferhād evvel
Soñra ser-ḥalḳa-ı aṣḥab-ı kemāl oldı birez

Ṭabʿ-ı mevzūn ile mīzān-ı ḥayāl-i Fāiḳ
Yine yārāna güher-senc-i maḳāl oldı birez

70
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Żiyā-yı şemʿaya bīgānedür vīrāne-i müflis
Fürūġ-ı nūr-ı mehdür   şeb-çerāġ-ı ẖāne-i müflis

Tenezzül mi ider hīç niʿmet-i elvān-ı dünyāya
Sirişk-i dīde laẖt-i dildür āb u dāne-i müflis

Ṣafā-ālūdedür pīrāmenünden ġam güẕer itmez
ʿAceb dārü'l-emāndur kūşe-i kāşāne-i müflis

---

69 İ.15a
70 V. 30a-b, B.20b-21a, İ.15b, T.26b, Ü.223a-b
1b mehdür] mihr V. , B., T., Ü.
3 İ.'de 4.beyit

Bulur elbetde bir sedd-i ramaḳ ʿālemde zaḥmetsüz
Olur aḳl-ı maʿāşa ṭaʿne-zen dīvāne-i müflis

Ḥaẕer ṣad el-ḥaẕer cām-ı derūnı inkisārından
H̱arāb eyler cihānı naʿre-i mestāne-i müflis

ʿAceb mi āfitābuñ sāġarından olsa rū-gerdān
Şikeste bir sifāl-i köhnedür peymāne-i müflis

Taʿalluḳdan berīdür munʿamāsā tīre-dil olmaz
Hemīşe ṣāf-terdür meşreb-i rindāne-i müflis

Egerçi ẓāhiri vīrāne ammā bāṭını maʿmūr
Ġınā-yı ṭabʿ olmış devlet-i şāhāne-i müflis

Libās-ı köhne-i faḳr u fenā ber-dūş olup Fāiḳ
Recā-yı ẖilʿat itmez himmet-i merdāne-i müflis

71
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Şekvāda olma çarẖdan ey bī-nevā ġalaṭ
Devrinde eylemez bu kühen āsiyā ġalaṭ

İtdüm kitāb-ı ülfet-i ẖalḳı muṭālaʿa
Bīgāneler dürüst oḳınur āşinā ġalaṭ

Her ẖıyre-çeşm iderdi heves ẖāk-i kūyuña
Aʿmāya olmasa ṭaleb-i tūtiyā ġalaṭ

Bir kerre neşʿe virmedi bāde baña dirīg
Meyden dimāg-ı ẖāṭıra būy-ı ṣafā ġalaṭ

Erbāb-ı ʿışḳ zīnet-i dünyāyı n'eylesün
Bī-dest ü pāya ẖᵛāhiş-i reng-i ẖınā ġalaṭ

---

4 İ.'de 3. beyit
71 V. 29b, B.21a, İ.16a, T.26b-27a, Ü.223b
1b āsiyā] āşiyā İ.
3b aʿmāya olmasa ṭaleb-i] aʿmādan olmasa heves-i İ.
4a virmedi] virdi İ.
4a bāde] bāre Ü.

Her ne gelürse sū-i ʿamelden gelür cezā
Olmaz cihānda kimseye cevr ü cefā ġalaṭ

Fāiḳ muḥāldür dil-i mecrūḥda fiġān
Olsa ceres şikeste ümīd-i ṣadā ġalaṭ

72
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ceng-i sūzişden dili menʿ itdi āh-ı serd ḥayf
Şemʿ-i kāfūr eyledi pervānemi nā-merd ḥayf

Cism-i zārum āḳıbet bāzīçegāh-ı ʿışḳda
Dāġdār oldı mis̱āl-i Kaʿbeteyn-i nerd ḥayf

Eyledi āḫir temāşā-yı ruḫuñdan bī-naṣīb
Baña göz açdırmadı rāh-ı ġamuñda gerd ḥayf

Ḫaṭ ẓuhūr itdi devā-cūy-ı viṣāl iken göñül
Ḫaste-i hicrāna oldı derd üzre derd ḥayf

Kimden eylersüñ ümīd-i dest-gīri Fāiḳā
Ḳalmamış meydāñ-ı istimdādda bir merd ḥayf

El-ḥaẕer gülme açılma gülsitān-ı dehrde
Varını itdi telef bir ḫande ile verd ḥayf

Eyledi hem-reng-i āteş bu teb-i firkat beni
Ḥayf evrāḳ-ı ḥazāna döndi rūy-ı zerd ḥayf

---

72 V. 29b-30a, B.21a, İ.16a, T.27a, Ü.223b
2a ʿışḳda] ʿışḳdan İ.
2b nerd] berd V.
3b rāh-ı ġamuñda gerd] rāh-ı ġamından ger İ.
5 V. ’de 7.beyit
6 V. ’de 5.beyit, - T.
6a teb-i] büt-i V.
7a firkat] ġayret İ.
7 V. ’de 5. beyit, - T.

73
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Āteşkedeyem ……….āh u dūnum yoḳ
Bu ḫānede bir köhne ocaġum tütünüm yoḳ

İtmem ben o āhūyı figānumla remīde
Ṣayyād-ı ḫamūşam bu çerāgehde ünüm yoḳ

Eyyāmumı hep ḫᵛāce-i çarḫ eyledi şenbe
Āzād olıcaḳ mekteb-i ʿışḳumda günüm yoḳ

Aʿdā beni bir cūy-ı sebük-rev ṣanur ammā
Ben bir yem-i iḳlīm-i vefāyam ki bünüm yoḳ

Yoḳ bende es̱er leẕẕet-i ġamdan yine Fāiḳ
Ne serde ne sīnemde ne dilde dügünüm yoḳ

74
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ġamze vü çeşm ü lebüñden dillere şefḳat mi yoḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde cānā āyet-i raḥmet mi yoḳ

Sed-i rāh oldı baña ḫār u ḥas u cürm ü günāh
Sende ey seyl-i sirişk-i dīde hīç ġayret mi yoḳ

Söylemez derd-i dilin ancaḳ hemān feryād ider
Bezm-i gülde bülbül-i zāre meger ruḫṣat mı yoḳ

Eyledüm çoḳ cüst ü cū cām-ı meserret görmedüm
Meclis-i ʿālemde bilmem kūşe-i rāḥat mı yoḳ

Naẓm-ı Fāiḳ āteşīn olsa taʿaccüb eyleme
Sīnede sūz-ı muḥabbet gibi germiyyet mi yoḳ

---

73 V. 30a, B.21a-b, İ.16a, T.27b
4b bünüm] nūnum T.
74 V. 30a, B.21b, İ.16a, T.27a-b, Ü.224a
4 -Ü.
5 -Ü.

75
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Olmaz kederi dīde-i ḫūn-āb-feşānuñ
Pākīze olur reh-güẕeri āb-ı revānuñ

Eyler nigehüñ zūr-ı mey-i nāza taḥammül
Her bārını maḫmūr çeker bār-ı girānuñ

Ḥāl-i dil-i zārı güle tefhīm idemezsin
Ey bülbül-i bed-mest hezār olsa zebānuñ

Ārāyiş-i rengīnine gerçi süḫan olmaz
Ḥayfā ki vefālu güli yoḳ bāġ-ı cihānuñ

Bu rūze ile nāza da imṣāk ider ol şūḫ
İnkār idemem ḳadrini Fāiḳ ramażānuñ

76
Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Bādeyi rind-i ḫarāba virüñ
Genci Ḳārun gibi türāba virüñ

Bozdı āvāze-i neşāṭumı ġam
Derd-i meyden meded kebāba virüñ

Devr-i tevḥīde eşk-i ṣāf gerek
Dāne-i pāki āsiyāba virüñ

Göresiz belki yāri rüʿyāda
Dīdede gāhi rāh ḫᵛāba virüñ

Maḥrem olmaz şarāba pīr-i żaʿīf
Duḫter-i tākı merd-i şāba virüñ

---

75 V. 30a, B.21b, İ.16b, T.27b-28a
1a ḫūn-āb] ḫūn-ābe İ.
2b bār-ı] ḫᵛāb-ı İ.
76 V. 30b, B.21b-22a, İ.16b, T.28a
1b rind-i] dil-i İ.
4b dīdede gāhi] dīdegāhı V. , B.

Nice bir Fāiḳā ʿināngīri
Dest-i nefs-i heves-meāba virüñ

77
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Ġam-ı hicrānı gördük vuṣlat-ı dil-berden el çekdük
Daḫı ālūde-keyf olmadın sāġardan el çekdük

Ne fikr-i zāhidāne eylerüz ne şuġl-ı rindāne
Bize bir ḥālet el virdi ki ḫayr u şerden el çekdük

Ferāmūş eyledük biz ṭaʿne-i aġyārdan yāri
Görüp nīş-i zebān-ı ḫārı verd-i terden el çekdük

Meger tevfīḳ ola sāʿī vuṣūl-ı maṭlaba yoḫsa
Mededkārī-i şaḫṣ-ı baḫt-ı bed-āḫterden el çekdük

Girībān-ı dil-i ʿirfān penāhı ṭutduk ey Fāiḳ
Bi-ḥamdillah ki şimdi dāmen-i āḫirden el çekdük

78
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Dest-i ġamdan çākter ceyb-i dil ü cān görmedük
Ḫārdan āzāde bu gülşende dāmān görmedük

Vażʿ-ı nā-hem-vārını aḥbāba çoḳ gördük velīk
Bāri bir kerre ʿadūdan rūy-gerdān görmedük

ʿĀşıḳ-ı sencīdenüñ ḳadri bilinmezse n'ola
Çārsū-yı şehr-i inṣāf içre mīzān görmedük

Ḫāne-i iḥsānını der-beste itmiş rūzgār
Dāne-baḫş-ı mūr-ı ʿāciz bir Süleymān görmedük

6a Fāiḳā] Fāiḳ İ.
6b heves-meāba] heves-rübāya İ.
77 V. 30b, B.22a, İ.16b-17a, T.28a
78 V. 30b, B.22a-b, İ.16b,T.28a-b
2a velīk] velī İ.

Hicr ile ḳanın ḳurıdup küşte eyler ʿāşıḳı
Tīġ-i ser-tīzinde zīrā ẕerrece ḳan görmedük

Sūzen-i tevfīḳ olur elbetde bir gün baḫye-dūz
Dūḫte olmaz ḳalur çāk-ı girībān görmedük

Ḫāṭırında yoḳ ġam-ı devrāndan aṣlā bir es̱er
Biz yine ġam-ḫāne-i Fāiḳde yārān görmedük

79
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Cürmümüz vāsıṭa-ı ʿafv-ı İlāh olsa gerek
Tövbe şermende-i aṣḥāb-ı günāh olsa gerek

Eylemez gerçi bizi şimdi muḫāṭab ammā
Soñra ḥasret-keş-i tevcīh-i nigāh olsa gerek

Başladı mevc-i tirāşa ḫaṭ-ı Ṭufān-hīzi
Müjde ey dil yem-i vuṣlatda şināh olsa gerek

Şimdi olmış ṭutalum esb-süvār-ı nāḫvet
Gülşen-i ḥüsni leked-ḫᵛār-ı giyāh olsa gerek

80
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Vaʿd itdi vaṣlını ḥaṭ-ı āfet-resāna dek
Virmez kesel bu neş'e bize bir zamāna dek

Yād eyledükce ol gül-i nev-hīzi ḫūn-ı eşk
Rengīnter itdi reh-güẕerüm gülsitāna dek

Maġrūr-ı nev-neşāṭ-ı bahār olmasun çemen
Ṣabr eylesün birez hele faṣl-ı ḫazāna dek

---

6 İ.'de 7. beyit
7 İ.'de 6. beyit
7a bir hīç T.
79 V. 30b-32a, B.22b, T.28b
80 V. 31a, B.22b, İ.16b

Mey-ḫāne deñlü cāy-ı ferāḥnāk görmedüm
Oldum revāne ṣavmiʿa-i ṣūfiyāne dek

Āzürde itdi derd-i ḫumār-ı elem beni
Gitsem n'ola nişīmen-i pīr-i muġāna dek

Āzād olurdı ḳayd-ı ġam-ı rūzgārdan
Fāiḳ gideydi bezmgeh-i mey-keşāna dek

81
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Zīr ü bālāsına gerçi araḳuñ āb gerek
Her dem āmīḫte āb-ı mey-i nāb gerek

Ḫurden-i laḫt-ı ciger eşksüz olmaz itmām
Niʿmetüñ āḫirine kāse-i ḫoş-āb gerek

Zaḫm-nīş-i ġam olur bāʿiṡ-i feryād-ı dile
Āh-ı ṭanbūr-ḫırāşīde-i mıżrāb gerek

Rūz-ı vuṣlat olur elbetde şeb-i hicr ammā
Āteşīn girye ile dīde-i bī-ḫᵛāb gerek

İdemem yāre riyā ile perestiş Fāiḳ
Secde-i ḳıblede iḫlāṣ ile ādāb gerek

82
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Ġam-ı taʿalluḳa dil-beste olma mey-nūş ol
Miṡāl-i rind-i sebük-rūḥ ḫāne ber-dūş ol

Vücūd dāde-i güftār-ı nīk ü bed olma
Biraz da şīşe-i mey gibi penbe-der-gūş ol

---

81 İ.17a
82 V. 31a, B.22b-23a, İ.17b, T.28b-29a
2 İ.'de 3. beyit
2a güftār-ı] gülzār-ı İ.

Ḫumı penāh idinüp kūşe-gīr-i temkīn ol
Derūndan yine mānend-i bāde pür-cūş ol

Perestişüñde ḳuṣūr itmesün cihān dirseñ
Hemīşe ṣūret-i miḥrāb gibi der-āġūş ol

Bu rūzgārda iẓhār-ı şuʿle müşkildür
Ḳarīn-i mihr ü meh olsañ da şemʿ-i ḫāmūş ol

Libās ḳaydına üftāde olma ey Fāiḳ
Bu tekyegāhda dervīş olup nemed-pūş ol

83
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Dānāya iddiāʿ-yı taʿayyün revā degül
Daʿvā lisān-ı devlete lāyıḳ edā degül

Bilmem nice resīde olur sebze-i murād
Bostān-ı baḫt ḳābil-i neşv ü nemā degül

İtdüm ḥavāle ḫırmen-i āteş ʿalāiḳa
Ḫānemde ḫār u ḫas bulamam bu riyā degül

Bülbül açıldı gonca bu tāze terāneden
Bu naġme-i garīb işidilmiş ṣadā degül

Olduḳ raḳīb ile nice kerre biz imtiḥān
Daʿvā-yı ʿışḳ faṣl olınur mā-cerā degül

Ḳaṣr-ı vücūd ṣanma hemān vaḳf-ı zelzele
Bu kār-ḫānede ḳatı muḥkem binā degül

---

3 İ.'de 2.beyit
4b der] - İ., T.
4b ol] -T.
83 V. 31a-b, B.23a, İ.17b, T.29a
2 V. ,-B.,-T.
5a Olduḳ raḳīb ile nice kerre biz imtiḥān] Olduḳ senüñle nice kerre imtiḥān, V. , B., Olduḳ raḳīb ile nice kerre murād ġam, İ.
6a vücūd] vücūdı İ.

Dil-ḫᵛāhum üzre secde-ber-i ruḫṣat olmadum
Miḥrāb-ı kūy-ı yāre cebīn āşinā degül

Nābī Efendi gibi bir üstād görmedüm
Fāiḳ bu söz Ḫudā'ya ʿayāndur riyā degül

84
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Dāġ-ı cigersüz āhda olmaz es̱er göñül
Āteş gerek duḫān ola mı kārger göñül

Yūsuf bu ḥüsni ʿışḳ-ı Zelīḫā'dan aldı hep
Virmez kişiye fāʿide ḥubb-ı peder göñül

Olmazdı lāle gibi saña reng ü bū naṣīb
Olsañ eger bu bāġda gül-berg-i ter göñül

Olmaḳ neden bu deñlü giriftār-ı maʿṣiyet
Yoḳ mı sirişk-i nīm-şeb āh-ı seḥer göñül

Bulmazdı kimse sāḥil-i taḫlīṣe dest-res
Olsaydı baḥr-i ʿışḳda mevc-i ḫaṭar göñül

Gülşen-serāy-ı dehrde hīç olma nā-ümīd
Birgün virür dıraḫt-ı murāduñ s̱emer göñül

Ḥarf-i şikāyet olmaz idi virdi Fāiḳ'üñ
Ārāmgāhı olmasa bir böyle yir göñül

85
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Eşk-rīz ol neşve-i ṭāʿatle ṣāḥib-şīven ol
Zāhid-i ḫuşk olma yaʿni ʿāşıḳ-ı ter-dāmen ol

7] - V. , B., T.
84 V. 31b, B.23a, İ.17b, T.29a-b
5a taḫlīse] maḳṣūda V. , B.
85 V. 31b, B.23a-b, İ.17a, T.29b

Ṣāf meşreb ol kemāl-i ʿışḳ ile nāzük-ten ol
H̱āne-i āyīneāsā her ṭarafdan rūşen ol

Ol perīnüñ ol seg-i kūyıyla dāʿim müttehịd
Sen daẖı mānende-i aʿdā hemīşe evden ol

Pür żiyā ḳalmaz çerāġ-ı ʿāriyet ey ehl-i zühd
Kūşe-i miḥrāba nūr-ı cebheden tāb-efgen ol

Āh-ı bī-teʿs̱īri ḥıfẓ it çarẖı āgāh eyleme
Dest-i ẖaṣma el-ḥaẕer ser-rişte virme sen sen ol

Ḥiṣṣe-yāb olmaḳ dilerseñ nūr-ı mihre ʿışḳdan
H̱āne-i vīrāne gibi pāy-tā-ser revzen ol

Rüstem-i tevfīḳ elbetde olur feryād-res
Sen hemān cāh-ı ser-i rāh-ı ṭalebde pey-zen ol

Olur eczā-yı felek bir gün devā-yı derd-i dil
Rūz u şeb ey āh-ı gerdūn kūb-ı dest-hāzen ol

Kāviş-i müjgān-ı ser-tīz ile bilmem ḳadrüñi
Çeşm-i aġyāre sen isterseñ de zerrīn sūzen ol

Hem-ʿinān ol bāri aḳrānuñla rāh-ı naẓmda
Ben saña dimem ki Fāiḳ cümleden sen aḥsen ol

86
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Eyledi āşüfte-dil şemşīr-i āhı dür baġal
Ṭıfl-ı gerdūn eylesün taʿvīz-i māhı dür baġal

Ben ẖarīdār-ı metāʿ-ı çārsū-yı vuṣlatam
Eyledüm naḳd-i sirişk-i ṣubḥgāhı dür baġal

4a ehl-i zühd] ehl-i dil T.
6a nūr-ı mihre] nūr-ı mihr-i İ., T.
8a derd-i dil] düzd-i dil İ.
86 V. 31b-32a, B.23b, İ. 17b
1a] 1b İ.
1b] 1a İ.

Maʿṣiyet baḥrinden estirseñ eger ey dil necāt
Ḳıl kedū-yı nāle-i imdād-ḫ᷊ˇāhı dür baġal

Dīde-i ʿuşşāḳa maḫfīdür görünmez ol şehüñ
Var ise bir iki üç mūy-ı siyāhı dür baġal

87
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Olmazdı pāre pāre o deñlü ḳabā-yı gül
Ḫār olmasa çemende eger müttekā-yı gül

Oldı egerçi zemzeme-pīrā-yı bezm-i ʿışḳ
Pervāne-vār olımadı bülbül nevā-yı gül

Ednāya ser-fürūg ider elbetde ser-firāz
Ḫūrşīd olur bu bāġda şeb-nem gedā-yı gül

Elbetde yine kūşe-i destār vireydi
Bāzārda olursa da noḳṣān bahā-yı gül

Oldı alūde-i müje-i çeşm-i āfitāb
Şeb-nem olınca maḫrem-i rāz-ı ṣafā-yı gül

Gülme açılma bāʿiş-i sūziş olur saña
Her ḫande oldı bezm-i çemende ḫaṭā-yı gül

…….olaydı verd fiġān-ı hezārda
Fāiḳ olurdı bāġda rūz-ı beḳā-yı gül

4a maḫfīdür] maḫnīdür V. , B.
87 İ.17a

88
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Serāy-ı ʿışḳda ʿāşıḳ bülend-āvāz olur her dem
O bezmüñ naġme-i rāmişgeri Şehnāz olur her dem

Ḥaḳīḳat-bīn degüldür zāhidüñ bī-nūrdur çeşmi
Egerçi dīde-i taṣvīrāsā bāz olur her dem

Cefāsından şikāyet eylemem olmazsa da luṭfı
O şūḫuñ nev-be-nev cevri baña iʿzāz olur her dem

Çeküp dāʿim baña tīrin ider endāḫte-i ġayre
Egerçi rāst-keş ammā ġalaṭ-endāz olur her dem

Derūn-ı sīne-i Fāiḳ ṣafāya cilvegāh olmaz
Aña ġam maḥrem-i dīrīnedür hem-rāz olur her dem

89
Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Rūz u şeb rind-i bāde-nūş olamam
Şuʿle-pāş-ı metāʿ-ı hūş olamam

Eylemem seyl-i eşki ṭūfān-ḥīz
Mevc-zen baḥr-ı pür-ḫurūş olamam

Cāme-i ʿışḳı eyledüm ber-dūş
Ben riyākar u ḫırḳa-pūş olamam

Bezm-i ʿalemde ḥarf-gū olmam
Her kelāma güşāde-gūş olamam

---

88 V. 32a, B.23b, İ.18a, T31a
1b o] bu İ.
3b iʿzāz] aʿzār V. , B.
4a çeküp] çeker İ.
4b ammā] - T.
5a aña] eger İ.
89 V. 32a, B.24a, T.30b
4a ḥarf-gū] ḥarfger V.

Kimseye s̱ıḳlet eylemem Fāiḳ
Minnet Allah'a bār-ı dūş olamam

90
Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün

Neşve-dār-ı feyż-i ῾ışḳ olmam ḳadeḥ-nūş olmasam
῾Aḳlı idrāḳ eylemem ġāyetle bī-hūş olmasam

Böyle olmazdum ziyāretgāh-ı erbāb-ı vefā
Ka῾beveş dūd-ı derūnumdan siyeh-pūş olmasam

Rind-i lā-ḳaydum dimezdüm lücce-i ῾ālemde hīç
Ger ḥabābāsā hemīşe ẖāne-ber-dūş olmasam

῾Andelīb-i dil olurdı nāle-perdāz-ı firāḳ
İḳtiżā-yı ḥayret-i rūyuñla ẖāmūş olmasam

Bir büt-i ῾ālem-pesendüñ ḥüsnine Fāiḳ gibi
῾Āşıḳ olurdum ṭalebkār-ı der-āġūş olmasam

91
Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün

Dil-i ser-bāzumı Ferhād-ı ġam-perverde beñzetdüm
Bu ben maḥcūbı Mecnūn-ı beyābān-gerde beñzetdüm

Görinür her ṭarafdan zaẖm-ı nāṣūr-ı dil-i zārı
Vücūd-ı dāġdārı ka῾beteyn-i nerde beñzetdüm

Hezārān cānı itdi lem῾a-ı ruẖsārı pervāne
H̱aṭā itdüm ruẖ-ı āteş-fürūzı mürde beñzetdüm

İder cism-i nizārum teb -girifte yāre kār itmez

---

90 V. 32a-b, B.24a, İ.18a, T.31a
1b ġāyetle] ġāyetde İ.
91 V. 32b, B.24a, İ.18a, T.31a-b
1b beyābān-gerde] beyābān-gede İ.
2b ka῾beteyn-i nerde] ka῾beteyn-i mürde V. , B., T.
3a ruẖsārı] ruḥsār V.
3b mürde] bürde V. , B., T.
4a teb] bet V.

Bu feryād-ı ġalaṭ teʿs̱īri āh-ı serde beñzetdüm

Nedür bu dīde-i şeb zindedāruñ yine encümveş
Seni ey Fāiḳ-i dil-ḫaste ehl-i derde beñzetdüm

92
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Eşk-i pür-ḫūnı nis̱ār-ı kūy-ı cānān eylemem
Her bir āb-ı telḫi ben cūy-ı gülistān eylemem

Dilde zaḫm-ı tīr-i ʿışḳ olmazsa ṭutmam sīnede
Gevher-i nā-süfteyi ārāyiş-i kān eylemem

ʿĀşıḳ-ı zārem nesīm-i ḫande düşmendür baña
Her zamān mānend-i gül çāk-ı girībān eylemem

Eyledüm esb-i murādı ʿāḳıbet zīr-i ʿinān
Şeh-süvār-ı himmetem beyhūde cevlān eylemem

Dest-i der-dāmān-ı istiġnā olup āzādeyem
Senden ey çarḫ-ı siyeh ümmīd-i iḥsān eylemem

ʿĀşıḳ-ı kūşe-nişīn-i şehr-i bend-i firḳatem
Kendümi Mecnūn gibi vaḳf-ı beyābān eylemem

Pād-şāh-ı naẓm olursam da cihānda Fāiḳā
Nev-heves şāʿir gibi tertīb-i dīvān eylemem

93
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Dil ü cāna peyām-ı zülf-i ʿanber-sāyı ben virdüm
O sevdāgerlere sermāye-i sevdāyı ben virdüm

5a dide-i] girye-i İ.
92 V. 32b, B.24a-b, İ.19a, T.30a
3 İ.’de 7. beyit
4 İ.’de 3. beyit
5 -H.1072., İ.’de 4. beyit
6 İ.’de 5. beyit
7 İ.’de 6. beyit
93 V. 32b, B.24b, İ.19a, T.29b-30a

Rıżā virdüm nigāh-ı ḫışmına şerʿ-i muḥabbetde
Ḫaṭā itdüm o ʿāşıḳ düşmene fetvāyı ben virdüm

Görüp ḫūn-ı sirişküm cism-i zārum tāze dāġ ister
Gel ey dil sen de bir peymāne vir ṣahbāyı ben virdüm

Niçün benden idersüñ āzmāyiş kār-ı teʿs̱īri
Saña ey dūd-ı dil bū sūz-ı āteş-zāyı ben virdüm

Tekāpū eylemişler bu zemīnde ġayriler ammā
Bu rengīn şiʿre Fāiḳ ṣūret-i maʿnāyı ben virdüm

94
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Her zamān yoḳdur dehānı diyü yārüñ söyledüm
ʿÖmrümüñ varın ʿademde ḥayf żāyiʿ eyledüm

Dest-res buldum egerçi gevher-i maḳṣūduma
Bir iki kerre yem-i āfāḳı ammā boyladum

ʿĀḳıbet ġam-ḫānemi nūruñla rūşen itmedüñ
Ben saña ey sāġar-ı ḫūrşīd-gerdūn n'eyledüm

Eyledüm zīr-i nigāhında dilek rez-duḫterin
Şimdi dil-ḫ̬āh üzre bir merd-i ġarībi toyladum

N'ola dil-teng olsam ey Fāiḳ ḥicābumdan yine
Her zamān yoḳdur dehānı diyü yārüñ söyledüm

95
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Yine çāk-ı dil-i pür-ḫūnı çeşm-i yāre gösterdüm
Ḫaṭā itdüm reh-i mey-ḫāneyi mey-ḫ̬āra gösterdüm

3b dil] ġam İ.
4a benden] bende T.
94 V. 32b-33a, B.24b, İ.18b, T.30b
4a nigāhında] nigāhından V.
95 V. 33a, B.25a, T.30a-b
1b mey-ḫāneyi] mey-ḫānei V.

N'ola āḫir olursa zīnet-i dükkān-ı rüsvāyı
Metāʿ-ı zārumı bir şāhid-i bāzāra gösterdüm

Zebūn itdüm ġumūm-ı dehri tīġ-i mevc-i bād ile
Hücūm-ı inhizāmı leşker-i küffāra gösterdüm

Ġubār-ı sürme-i Şām'ı dü çeşm-i yāre ʿarż itdüm
Nezāketle iki bīmāra birden çāre gösterdüm

Naẓīre söyledüm Fāiḳ Selīm ü Seyyid'e ammā
Yine yārāna bir nev-şiʿr-i āteş-pāre gösterdüm

96
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Ḫam itse ḳāmetümi pīrlik bülend olurum
Bu köhne-ḫāneye bir ṭāḳ-ı dil-pesend olurum

Ne ʿandelīb olurum ʿışḳda ne pervāne
Olursam āteş-i ruḫsāruña pesend olurum

ʿAceb ʿaceb ki sezāvār-ı iltifāt olamam
O nāzenīne bu deñlü niyāzmend olurum

Ne fāʿide veraʿ-ı pür-riyādan ey zāhid
Biraz da zevraḳ-ı baḥr-i meye levend olurum

Bu dāmgāhda āzāde olmadum Fāiḳ
Kenārgīrlik itdükce pāy-bend olurum

2b metāʿ-ı zārumı] metāʿ-ı rāzumı T.
5b bir] bu T.
96 V. 33a, B.25a, İ.18b, T.31b
5a olmadum] olmaduḳ İ.
5b kenārgīrlik] kenārgīr V.

97
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Varup gedā-yı der-i ḫāne-i ḥabīb olurum
Ḫudā virürse eger devlete ḳarīb olurum

Görince her meh-i ḥüsni ricā-yı vaṣl iderüm
Mis̱āl-i ḫaste devā-cūy-ı her ṭabīb olurum

Baña cüdā görinür yār zīb-i ḫānem iken
Ġarībdür ki vaṭanda yine ġarīb olurum

Ḳadüm nihāde-i ser-menzil-i cihān olalı
Ne reh-neverd-i ġıdāyum ne bī-naṣīb olurum

98
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Refīḳ-i nā-muvāfıḳdan daḫı maʿḳūldür reh-zen
Müsellemdür ʿaḳılsız dostdan ṣāḥib-ḫıred düşmen

Derūn-ı sīneye ṣad dāġ-ı ḥasret oldı tāb efgen
Yine ey cism-i zār derd-perver dīdeler rūşen

İder bir ẓālimi elbetde bir ẓālim de āzürde
Alurmış intiḳām-ı zaḫm-ı pāyı ḫārdan sūzen

Olurdı ḫārlardan dāmen-i gül-ġonce āzāde
Olaydı kārger ṣaḥn-ı çemende cezbe-i sūsen

Ḫarāb olsa göñül ʿayn-ı żarardur dāġ-ı hicrānuñ
Olur bir gūne raḫne ḫāne-i vīrāneye revzen

Hemān bende idersin āzmāyiş tīr-i müjgānuñ
Hemīşe ey kemān-ebrū nedür bu çekdigüm senden

---

97 İ.18b, T.31b
98 V. 33a-b, B.25a-b, İ.21a, T.31a
2b cism-i zār] çeşm-i zār T.
3. V. , B., T.
6a idersin] iderken V.

Olur germiyyet-i ḫūrşīd rūz-ı maḥşere perde
Eger dest-i recāya vaḳf olursa kūşe-i dāmen

Dil-i sengīn-i yāri nerm ider āh-ı cihān-sūzum
Olur fersūde-i āteş ne deñlü saḫt ise āhen

Gümüş-ḫāne emīni oldı ṣandum kendümi Fāiḳ
İdince nāʿil-i vuṣlat beni ol şūḫ-ı sīmīn-ten

99
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Gerekse çeşm-i hicrāna ne cāh olsun ne māl olsun
Bir iki gün bu ʿālemde hemāñ seyr-i viṣāl olsun

Yine nevmīdlikdür ʿāşıḳ-ı şūrīdeye çāre
Gerek ṣahrā-neverd olsun gerek vaḳf-ı cibāl olsun

Nigāhuñla idüp küşte lebüñle eylemek iḥyā
Saña müşkil degül isterse bir emr-i muḥāl olsun

Dürūġ-ı vaʿd ile düşmez saña ʿāşıḳ-firīb olmaḳ
Kelāmuñda nevīd-i vaṣla dāʿir bir meʿāl olsun

Gehī gīsūsını vaṣf eylesün geh ḫaṭṭını Fāiḳ
Miyān-ı bezm-i yārān-ı ṣafāda ḳīl u ḳāl olsun

100
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün

Nice bir ḫayāl-i zülfüñ dile pīç ü tāb virsün
Bize sāġar-ı lebüñ ṣun yine āb u tāb virsün

Bilürem taḥammül itmez daḫı keṣret-i niyāza
Dil o şūḫ u ter mizāca yeter ıżṭırāb virsün

---

99 V. 33b, B.25b, İ.20b, T.31b
1a gerekse] gürisne İ.
100 V. 33b, B.25b İ.19a, T.33b-34a

Nigeh-i teġāfülünden o şeh-i sitīze-ḫūya
İderüz şikāyet āḫir bize bir cevāb virsün

Ne bu imtiḥān sāḳī yine bezm-i meyde bilmem
Beni ser-girān u bī-hūş idemez şarāb virsün

Ger olursa dūzaḫāsā dil-i dāġdār-ı Fāiḳ
Ruḫ-ı āteş-i cahīme ʿaraḳ-ı hicāb virsün

101
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Zīb-i dest olmaz dil-i ḫod-gām mānend-i nigīn
Olmayınca şerḥaver endām mānend-i nigīn

İsm ü resmüñ ṣafḥa-ı ʿālemde olmaz cāygīr
Sen daḫı olma esīr-i nām mānend-i nigīn

Nüsḫa yazmazdum teb-i hicre süvār-ı çeşmüñi
Olmasa hem-ḳıṭʿa-yı bādām mānend-i nigīn

Sīm ü zer olsa yapışma ḫalḳa-ı bāb-ı emel
Olur ey ḫᵛāce saña bir dām mānend-i nigīn

Naḳş-ı maʿḳūs olmasa her seng-dilde Fāiḳā
İʿtibār itmezdi ḫāṣ u ʿām mānend-i nigīn

102
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Kūyında baña eylemedin vaṣla irersin
Ey dīde-i ter ekmedigüñ yirde biçersin

Ey dil ruḫ-ı pür-tābda ḫāl olmasa dirsin
Bī-çāre siñeksüz olıcaḳ yazı seversin

3a teġāfülünden] teġāfülünde V.
5a dūzaḫāsā] dūzaḫ-ārā İ., T.
5b cahīme] caḥīm T.
101 V. 33b, B.25b-26a, İ.19b, T.33b
102 V. 33b-34a, B.26a, İ.19b, T.32b-33a

Sensiz göremem ḫāṭır-ı vīrānumı ey ġam
Gökden mi yaġarsın baña yirden mi çıḳarsın

Gösterme baña çāh-ı zenaḫdānuñı ey dil
Bir cāhı ki kendüñ ḳazasın aña düşersin

Vaṣf-ı ruḫa itdüñ lebin āmīḫte Fāiḳ
Geh balı yaġa gāh yaġı bala ḳatarsın

103
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Yāre virdüm varumı dil yārda merhūn iken
Bu kerem ḫayli sefāhatdür baña medyūn iken

ʿĀḳıbet biz nā-murāda nān-ı ḫuşk oldı naṣīb
Niʿmet-i elvān-ı ḫᵛān-ı dehr gūn-ā-gūn iken

N'ola żāyiʿ olsa bu ʿālemde naḳd-i giryemüz
Ḳaldı zīr-i ḫākde gencīne-i Ḳārūn iken

Baña teslīm olsa da ol şūḫ bīm-i ġamzeden
Yine cürʿet idemem bir būseye meʾẕūn iken

Dest-i ġamda Fāiḳā ḳalmaz girībān-ı dilüñ
Bu diyāruñ nām-ı meşhūrı ṭarab-efzūn iken

104
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Nice ḫālī olur göñlüm ġam-ı zülf-i dil-ārādan
Tehī olsun mı menşūr-ı muḥabbet resm-i ṭuġrādan

4b cāhı] cāh, T.
5b gāh] gāhi, B., T.
103 V. 34a, B.26a, İ.19b, T.33a, H.1072.
1a varumı] vāzumı İ.
1b ḫayli] ḥayli V.
104 V. 34a, B.26a-b, İ.20a, T.33a-b

Metāʿ-ı kāmı aldum ḫᵛāce-i gerdūndan ammā
Yine pür ḳaldı hemyān-ı ṭaleb naḳd-i temennādan

Şikāyet eylemem şarṭ-ı vefā mühr-i dehānumdur
Ne deñlü pest isem āzār-ı dest-i çarḫ-ı vālādan

Henūz oldum ser-ā-pā dāġdār-ı āteş-i ġurbet
Görinmez oldı kālā-yı vücūdum şimdi tamġadan

Baña bezm-i süḫanda şāhid-i mażmūn gerek yoḫsa
Uṣandum seyr-i ḥüsn-i nükte-i mecmuʿa-pīrādan

Ḫaberdār itmege yārān-ı naẓmı zūr-ı ṭabʿumdan
Geçer peyk-i kelāmum gāh geh vādī-yi daʿvādan

Olup Fāiḳ gibi dil ġavṭa-ḫᵛār-ı lücce-i ʿirfān
Yine bir gevher-i zībā çıḳardı baḥr-i maʿnādan

105
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Nezd-i ḫıretde gerçi fürūʿ-māyedür cünūn
Ammā metāʿ-ı rāḫata sermāyedür cünūn

Bostān iʿtibārdan itmez recāyı şīr
Bir ṭıfl-ı siyeh-çeşm felek dāyedür cünūn

ʿĀḳil telāş-ı zerḳde dīvāne pür-neşāṭ
ʿĀlemde ṣanma rāh-zen-i vāyedür cünūn

Ālūde-i meserret ider neşʿedārını
Keyfiyet-i şarāb ile hem-sāyedür cünūn

Erbābı sāyesinde saʿādet-penāh olur
Gūyā ki bir dıraḫt-ı hümā-sāyedür cünūn

2a kāmı] kām V.
3a vefā]
4a ġurbet] ġayret, T.
105 V. 354a-b, B.26b, İ.20b, T.32b
4a neşʿedārını] neşvedārını İ.
5b bir] - V. , B.

Āyīne-i vaḳāra olur bāʿis̠-i keder
Ruḫsāre-i melāmete pīrāyedür cünūn

Bālā-nişīn-i ʿaḳl olamaz Fāiḳā ḫamūş
İḥrāz-ı rütbe itmedi bī-pāyedür cünūn

106
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hemīşe eyle baña luṭf ile ʿitāb nihān
Gene nühüfte gerek ey perī s̠evāb nihān

Şikesten eylemez iẓhār ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ
Sevād-ı mülk-i muḥabbet olur ḫarāb nihān

Yolunda cismümüz ālūde-i türāb oldı
O şeh-süvāra hele itdük intisāb nihān

Vücūdumız n'ola olursa āb-ı raḥmete ġarḳ
Derūn-ı yemde olur nice biñ ḥabāb nihān

Nevīd-i zülf alınur der pes-i külāh ise de
Gelür dimāġa şemīm olsa müşk-i nāb nihān

O şūḫa eyler idüm arż-ı teşnegī ammā
Gözümden olmada varduḳca çün   serāb nihān

Ḳalur gider ruḫ-ı pür-nūrı zīr-i ḫaṭında
Şeb-i siyehde olur Fāiḳ āfitāb nihān

107
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Olmaz güşāde-rūy girih der-cebīn olan
Bī-gānedür ṣafāya giriftār-ı kīn olan

---

106 V. 34b, B.26b, İ.20a, T.32a-b, H.1072.4a-b
6b çün] ḫūn T.
6b nihān] - T.
107 V. 34b, B.27a, İ.21a, T.34a

Taḥṣīl ider merāmını ʿuzlet-güzīn olan
Ṣayyāddur şikārın alur der-kemīn olan

Rāḥat virür mi der-pey iken seyl-i ḥādiṡāt
Āmādedür ḫarāba binā-yı metīn olan

Āsūdedür muʿāmele-i serd-i dehrden
Merdāne-i ṣāḥib-nefes-i āteşīn olan

Devlet ricāli de müteellim gedā gibi
Ġamdan bu rūzgārda kimdir emīn olan

İtmez mi telḫ-kāmī-i devrāndan ḥaẕer
Maḥẓūẓ-ı leẕẕet-i niʿam-ı engebīn olan

Fāiḳ bu semte pey-rev-i ʿAbdī olup didüm
ʿĀrif-pesend olur süḫanı dil-nişīn olan

108
Feʿilātün Feʿilātün Feilātün Feilün

Zāhid-i saḫt-dil eylerse de sengīn-gūşın
Rindler diñledür āġāze-i nūş-ā-nūşın

Naḫvet-ālūdeye iẓhār-ı niyāz eyleyemem
Eylese kūşe-i miḥrāb eger āġūşın

Dil-i üftādeye pā-būsa rıżā virmez iken
Nice bir būs ider āyā ser-i kākül dūşın

Ne ḳadar telḫ ise düşnāma da ḳāʿil ʿuşşāk
Eylese bāri güşāde dehen-i ḫāmūşın

Āh mevc-āver-i ṭufān-ı sirişk olsa n'ola
Rūzgār olmasa icrā idemez yem cūşın

2b ṣayyāddur] ṣayyāddār İ.
6a devrāndan] dehrden İ.
108 V. 34b-35a, B.27a, İ.21b, T.34a-b
1a saḫt-dil] seng-dil İ.
1a sengīn-gūşın] sengīn-nūşın İ.
2a eyleyemem] eyleyelüm İ.
3b būs: būse, T.

Dil-i pür-ḫūn ider āzāde seri ġāʿileden
Eyler endāḫte cūş-ı ḫum-ı mey ser-pūşın

Naẓm-ı üstāda naẓīre nice mümkin Fāiḳ
Ādem inṣāf ile ṣarf eylese naḳd-i hūşın

109
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Remīde idemez aġyār beni vaṣl-ı dil-ārādan
Nice olsun perīde renk u ṣūret rūy-ı maʿnādan

Tamām āzürde olsam vażʿ-ı nā-hemvār-ı aʿdādan
Dehānum eylemem ālūde būy-ı ḥarf-i şekvādan

ʿAdāvetle muḥabbet farḳı müşkil şimdi ʿālemde
Bizim temyīz olınmaz oldı āʿdāmız eḥibbādan

Taʿalluḳ māʿni-i pervāz-ı aṣḥāb-ı tecerrüddür
Naṣīḥatdür bu ḥālet sūzen-i dāmān-ı ʿİsā'dan

Olurduḳ nāʿil-i sermāye-i cemʿiyyet-i ḫāṭır
Girībān-ı ḫıred āzāde olsa dest-i sevdādan

Kerem maḳbūldür āmmā ḳabūli ḥayli minnetdür
Kerīme menfaʿat çoḳdur gedā-yı bī-ser ü pādan

Ne deñlü üstüḫͮān çāk olsa münʿim eylemez iẓhār
Şikāf-ı dil görünmez cāme-i şīrīn-i ḫurmādan

Ḫayāl-i laʿlüñe cānā münāsibdür dil-i nāzük
Bulur bir gūne daḫı mey leṭāfet ẓarf-ı mīnādan

Bu vādīde murādum Rāġıb-ı naẓm-āvere Fāiḳ
Ġarez pey-revlik itmekdür bu gūne ʿarż-ı kālādan

---

109 V. 35a, B.27a-b, İ.21b, T.34b.
1a aġyār] aʿdā İ.
3a farḳı] farḳ-ı V. , B.
5b sevdādan] sevdān B.
7b cāme-i] māye-i V.

110
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Zāhidüñ gördükce devr-i subḥa-i ṣad dānesin
Rind-i mey-nūşuñda yād it gerdiş-i peymānesin

Bu temāşāgāh-ı nā-hemvārda dil serd olur
Pīr-i dehrüñ seyr iden bāzīçe-i ṭıflānesin

Ḫāṭır-ı mümsikde olmaz ġuṣṣa-i dünyā baʿīd
Būm terk itmez hemīşe kūşe-i vīrānesin

Mā-cerā-yı Kūhken meşhūrdur alsun ḫaber
Bilmeyen erbāb-ı ʿışḳuñ himmet-i merdānesin

Eyledi Fāiḳ dili āzürde zülf-i pür-şiken
Mūy-ı der-hem ʿāḳıbet itdi şikeste şānesin

111
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Āşūb-ı çeşmüñe müje-i yār n’eylesün
Mest-i ḫarābe-meşreb hüş-yār n’eylesün

Lüknet mi var o şūḫ-ı ḥayā-pīşede meger
Ṣıġmaz dehān-ı tengine güftār n’eylesün

Gūş eylemezse nālemi ol bī-ruḥum ʿadū
Taʿyīb olur mı āh-ı şerer-bār n’eylesün

112
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

---

110 V. 35a, B.27b, İ.22a, T34b-35a
3a mümsikde] mümsikden İ.
111 V. 35a, B.27b
Ġazel-i nāḳıṣ B.
1a çeşmüñe] çeşmine B.
3a bī-ruḥum] merḥamet B.
112 V. 35b, B.27b-28a, İ.24b-25a, T.38b

Vaṭandan iʿtibār efzūn olur elbetde ġurbetde
N'ola yemden cüdā gevher girān-ḳadr olsa ḳıymetde

Bu dünyāda faḳaṭ ednā degül aʿlā da miḥnetde
Gedālardan ziyāde mużṭarib erbāb-ı devletde

H̱urūş-ı lücce-i ʿafva degüldür maʿṣiyet māniʿ
Güneh gūyā ẖas-ı nāçīzdür deryā-yı raḥmetde

Olur tīġ-i aʿdūveş neşter-i faṣṣād da ẖūn-rīz
ʿAdāvetden bulınmaz imtiyāz ey dil muḥabbetde

İder gerdūn seni ālūde-i ẖāk-i siyāh āẖir
Olursañ da eger hem-sāye-i ẖūrşīd rifʿatde

Olur bu rūzgār-ı bī-vefāda hem-demüñ kāzib
Çü subḥ-ı vā-pesīn olsañ ʿalem farża ṣadāḳatde

Hemīşe üstüẖᵛān-ı ẖuşkdur rızḳı bu ʿālemde
Hümā daʿvā-yı pervāz itse de evc-i saʿādetde

Dimişler bādeye ümmü'l-fesād ey rind-i rüsvā mest
Biraz endīşe-nāk ol ġāfil olma bezm-i ʿişretde

Olurduñ ḳayd-ı ʿuryānī-i tenden dāʿim āzāde
Olayduñ serv-i raʿnāya muʿādil istiḳāmetde

Hemān iẓhār-ı devlet eyleme maġrūr-ı cāh olma
Ne deñlü iftiẖār eylerseñ eyle ādemiyyetde

Olup bīdār her şeb fāriġ olma giryeden Fāiḳ
Olur ẖūn-ı sirişküñ āb-ı ṣaḥrā-yı ḳıyāmetde

3a ẖurūş-ı] ẖurūc V. , B.
4a faṣṣād da] faṣṣādın da T.
4b ʿadāvetden] ʿadāvetde V. ,B.
7 İ.'de 9. beyit
8 İ.'de 10. beyit
9 İ.'de 7. beyit
10 İ.'de 8. beyit

113
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hażm eyleyemez bī-edebe merḥamet olsa
Güstāẖ daẖı bed-ter olur mültefit olsa

Āsān idi aġyārı düşürmek naẓarından
Ol şūẖ ile tenhāca eger meşveret olsa

Elbetde dimāġ-ter-i yārāna gelürdi
Zāhidde biraz rāyiḥa-ı maʿrifet olsa

Ārāyiş-i dünyāya göñül virmese ādem
Edhem gibi revnaḳ-şiken-i salṭanat olsa

Evżāʿ-ı felek itmez idi Fāiḳi dil-teng
Vüsʿatle eger meşrebi deryā-ṣıfat olsa

114
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Felekde āfitābāsā baña bir meh-cebīn olsa
Cihān-sūz olsa şūẖ olsa ser-ā-ser āteşīn olsa

Bu deñlü zīr-i bār-ı imtinān-ı ṣıḥḥat olmazdum
Eger der-yūze-i verd itmege bir nāzenīn olsa

Ben ol nā-būd-ı ʿışḳam vādī-i ḥayretde kim görmez
Şuāʿ-ı dīde-i ẖūrşīd-i ʿālem dūr-bīn olsa

Ser-ā-pā āteş-i hicrānum iẓhār eylemem yoẖsa
Bu sūz u tābuma inṣāf ider dūzaẖ-nişīn olsa

Ḳadem-rān olmamaḳ Fāiḳ ne mümkin farṭ-ı şevḳinde
Semend-i ṭabʿ-ı yārāna sezā bir nev-zemīn olsa

---

113 V. 35b, B.28a İ 25b
114 V. 35b-36a, B.29b, İ.23b, T.36b-37a
2b eger der-yūze-i verd] V.
3a görmez] olmaz İ.
4b dūzaẖ-nişīn] - V.

115
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Gül-i maḳṣūd açılmaz sīne-i endūh-perverde
Giyāh-ı ter bulınmaz bu mes̱eldür şūre yirlerde

Dil-i ʿāşıḳlara hem dāġ hem ḫūn-āb lāzımdur
Sezā-yı ḳıymet olmaz āb u tāb olmazsa gevherde

Nişān-ı ʿāşıḳāndur zaḫm-ı ġam lā-büd olur peydā
Ya dilde ya cigerde ya ten-i zārumda ya serde

Açıl bir kerre gülşende didüm ey ġonce-i raʿnā
Ḥicābından gül-i pür-şeb-nemāsā oldı ḫūy-gerde

Ḫarāb eylerdi bünyād-ı günāh Fāiḳ-i zārı
Eger ġayret olaydı mevc-i seyl-i dīde-i terde

116
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ṣaḥbā-yı eşki oldı telef bülbülüñ yine
Ḳaldı tehī piyālesi āḫir gülüñ yine

İtdüm ḫaṭuñ görince ḳadeḫümle giryeler
Seyl-i bahār urdı gözin bir pülüñ yine

Eyler hezār fitne ile ʿālemi esīr
Server püser külāh ise de kākülüñ yine

İtmiş ḳażā menāṣıb-i sitteyle behre-yāb
Bu şeş cihetde ḥiṣṣesi var sünbülüñ yine

---

115 V. 36a, B.28a-b, İ.22a, T.35b
2a ḫūn-āb] ḫūn-ābe T.
3b zārumda] zārunda İ.
116 V. 36a, B.28b İ.22b, T.35b
2b urdı] aldı İ., oldı T.
2b gözin] gözi T.
3a eyler] eyle İ.

Ḫaṭ geldi būse-çīn olalum laʿl-i yārdan
Fāiḳ revācı var bu faṣılda mülüñ yine

117
Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

Dil-i aġyārı ḫᵛān-ı vuṣlatuñdan behre-yāb itme
O gūne niʿmet-i şāhāneyi beẕl-i kilāb itme

Ḳad-i mevzūnuñı her rū-siyāha eyleme teslīm
O serv-i nāzenīni āşiyān-sāz-ı ġurāb itme

Cigerde dāġ-ber-dāġ olsun ammā eşk-rīz olma
Binā-yı ʿışḳa istiḥkām vir naḳş-ı türāb itme

Miṣāl-i āyine yek-sān sülūk ol bezm-i ʿālemde
Göñül ṣāf ol ser-ā-pā nīk ü bedden ictināb itme

Dil-i āgāhı Fāiḳ eyleme ālūde-i ġaflet
Sebū-yı bāde-i pür-neşveyi bālīn-i ḫᵛāb itme

118
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Viṣāl-i cev olamam ḫaṭ-ı yārdan ṣoñra
Ne ḥüsni var çemenüñ nev-bahārdan ṣoñra

Fürūġ-ı şöhrete vā-beste ẓulmet-i āfet
Bu ʿālemüñ şebi vardur nehārdan ṣoñra

Çemende ey gül-i ter her söze ḳulaḳ ṭutma
Beni de diñle biraz gel hezārdan ṣoñra

Meger zamānede miʿrācı var imiş ʿışḳuñ
Bilindi rütbe-i Manṣūr dārdan ṣoñra

Düşer mi vāʿiẓe bu vażʿ-ı pür-riyā Fāiḳ
Miyān-ı nāsda bu iʿtibārdan ṣoñra

---

117 V. 36a, B.28b, İ.22b, T.35b-36a
1a vuṣlatuñdan] vuṣlatuñda T.
118 V. 36b, B.28b-29a, İ.23a, T.36b

119
Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

Ḫadeng-i āhumı itsem ḥavāle çarḫ-ı bed-ḥāle
Vücūd-ı ḫaṣmı döndürsem tehī bir köhne ġırbāle

O şūḫuñ ḫandesin gördükçe itdüm vaṣl içün feryād
Olur teʿs̱īre hengām-ı seḥerde müsteʿid nāle

Müzellef istemem yoḳ çār ebrū tāzeye meylüm
Baña maḥbūb olursa olsa bāri çār-deh sāle

İder eşküm ziyāde āb u tāb-ı rūy-ı cānānı
Olur revnaḳ-dih-i ruḫsāre-i gül ḳatre-i jāle

N'ola beñzerse Fāiḳ şāhid-i ṭabʿum ṣafāsından
Leb-i deryāda bu şehr-i ṭarab-efzūnī bir ḫāle

120
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Virdüm dili bāzār-ı muḥabbetde mezāda
Bir laḥẓa ḳarār itmedi bir māh-liḳāda

Ruḫ-sūde-i pāyı olamam reh-güẕerinde
Olsamda eger sāye gibi ḫāke fütāde

Bir nīm nigāh itmege maʿhūd idi ammā
Pastavla helāk itdi beni Londra-zāde

Ey ġonca-ı ter berg-i ḫazān-dīde olursın
Mānende-i gül tā bu ḳadar olma güşāde

İnkār idemem ḥüsnini Fāiḳ bu diyāruñ
Sermāye-i idrākümizi itdi ziyāde

---

119 V. 36b, B.29a, İ.23a, T.36a
3a çār] çāre V.
5a beñzerse] beñzetse V. , B.
5b şehr-i] şöhret İ.
120 V. 36b, B.29a, İ.23a, T.36b
2a pāyı] pāy İ.
3b beni]bizi V. , T.

121
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Bādāmdan ger olmasa revġan çerāġına
Dil çeşm-i yāri maḥrem idinmezdi dāġına

Leb-teşne-i şehādet-i āşūbgāh-ı ʿışḳ
Geh ḫançerine māʿil olur geh bıçaġına

Muḥtāc-ı kevne düşmenümüñ daḫı olmasun
Yā Rab recāda dest-i ṣolı dest-i ṣaġına

Bir kerre mihmānı bulunduḳ sipihr ise
Bir mīzbān ki tīre dimişler çanaġına

Ol serv-i nāz-pervere ben bāġbān iken
Maḥrem degüldi sebze-i bīgāne bāġına

Āhenk-i zühdi perdesüz olmazdı zāhidüñ
Evvel ezān oḳunmış olaydı ḳulaġına

122
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

O şūḫa ʿarż idemem ḥāl-i dil tebāh ise de
Şikāyet itmem eger ṭāliʿüm siyāh ise de

Sipihr olur hedef-i tīr-i āhumız lābüd
Kemān gibi ne ḳadar ḳaddümüz dü-tā ise de

Budur naṣīḥatüm ancaḳ saña gözüm nūrı
İnanma ḥīle-i aġyāra ḫayr-ḫ˘āh ise de

5b ziyāde] güşāde V. , B., T.
121 V. 36b-37a, B.29a-b, İ.23b, T.36b
3a düşmenümüñ] düşmenüñ İ.
4b ki] V.
5a serv-i nāz-pervere] serv-i pervere V. , B.,T.
122 V. 37a, B.29b, İ.23b, T.37a
2a sipihr] siper V. , B.
2b dü-tā] dü-tāh V. , B.,T.

Bu baẖt ile yine elbetde nā-murād oluruz
Vesīlemüz es̱er-i āh-ı ṣubḫgāh ise de

Ferāġat itmem o bī-raḥmuñ itdügi Fāiḳ
Raḳībe ḥüsn-i naẓar baña kem nigāh ise de

123
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ey sūziş-i nāle dil-i dil-berde yir eyle
Ey feyż-i duāʿ-yı seḥerüm bir es̱er eyle

Şāyeste-i dūzaẖ ola şāyed dil-i zārum
Dāmānumı ey eşk-i ẖūn-ālūde   ter eyle

Bu sūz-ı dil ey çarẖ eger saña ḳalursa
Var noḳṭa-yı ümmīdümi dāġ-ı ciger eyle

Bir gün sebeb-i sūẖte-i ʿālem olursın
Ey āteş-i āh-ı dil-i şeydā haẕer eyle

Yārān-ı süẖan-gūya dirīġ itme naẓīre
Fāiḳ görelüm gāhīce ʿarż-ı hüner eyle

124
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Geçer ẖadengi baña cismüm   āhen itsem de
Ḳażāyı defʿ idemem yaʿni cevşen itsem de

Perestişümde yine ʿāḳıbet tekāsül ider
O kāfire dil-i zārı berehmen itsem de

4a baẖtıla] baẖt ile V.
123 V. 37a, B.29b-30a, İ.24a, T.37a
1a eyle] eyleye İ.
1b eyle] eyleye İ.
2b ālūde-ter] ālūd-ter V. , B.
2b eyle] eyleye İ.
3b eyle] eyleye İ.
4b eyle] eyleye İ.
5b eyle] eyleye İ.
124 V. 37a, B.30a, İ.24a, T.37b
1a cismüm] cismi İ.

Güşāde dil olamam gülşen-i muḥabbetde
Hemīşe ġonca gibi çāk-ı dāmen itsem de

Ġamum giderse de bāde ḫumārını çekerüm
Ḥużūr-yāb olamam defʿ-i düşmen itsem de

Fiġān fiġān ki bu sūz-ı derūn ile Fāiḳ
Sirāyet itmez eger yāre şīven itsem de

125
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Virdi ḫalel nevīd-i firāḳuñ dimāġuma
Girmez kelām-ı vuṣlat olursa ḳulaġuma

Maḥv oldı gitdi sūz-ı derūn āb-ı dīdeden
Ḥayfā ki cūş-ı girye ṣu ḳoydı ocaġuma

İtmez şikeste tāb-ı ruḫ-ı yāri dūd-ı āh
Dest-i nesīm kārger olımaz çerāġuma

Ben seyr-i çeşmüm eylemem evżāʿ-ı iltifāt
Mānend-i būm gelse naṣībüm ayaġuma

Ruḫsār-ı yāri ḫaṭṭ-ı siyeh bozdı Fāiḳā
Oldı ḥavāle sebze-i bīgāne bāġuma

126
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Beni numūne-i Ḳays eylese melāmet ile
O şūḫı eylemem azürde-dil şikāyet ile

Vücūdumı iderüm şemʿ-i ʿışḳa pervāne
Hezārveş ḳalamam girye-i nedāmet ile

---

125 V. 37a-b, B.30a, İ.24a, T.37b
1b vuṣlat olursa] vuṣlat-ı cānān V. , B.,İ.
126 V. 37b, B.30a-b, İ.24a, T.37b-38a

Sirişk-i dīdemi itsem ġamuñla ṭufān-ḫīz
Bilinse ḥāl-i dilüm bāri bir ʿalāmet ile

Göñül şitāb idelüm ẕevḳ-i vuṣlata ammā
Be-şarṭ-ı ān ki o meh-pāreden icāzet ile

Esīr-i ḥüsn-i edādur miṡāl-i Fāiḳ-i zār
ʿArūs-ı nuṭḳa viren zīb ü fer belāgat ile

127
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Virür zīver ruḫ-ı bezme per-i sūzān-ı pervāne
Olur zülf-i çerāġa şāne-zen müjgān-ı pervāne

Egerçi girye-i dil-sūz ṭufān-hīz ider ammā
Ter olmaz āb-ı çeşm-i şemʿden dāmān-ı pervāne

Semender eylesün isterse āteş-bāzlıḳ iẓhār
Degüldür gevher-i sencīde-i mīzān-ı pervāne

Yine ārāmgāhı zīr-i pāy-ı şemʿ-i meclisdür
Ne deñlü evc-pervāz olsa murġ-ı cān-ı pervāne

Eger teʿṡīr olaydı şuʿle-i āvāz-ı bülbülde
Çemende gül olurdı Fāiḳu'l-aḳrān-ı pervāne

128
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Taṣaddur itse de ebrū o çeşm-i nīm-bāz üzre
Nigāhı ḥükmini icrāda olmaz iḥtirāz üzre

Ḫaṭādur ḥarf-i iẓhār-ı recā yāre perestişde
Tekellümden teḥāşī lāzım elbetde namāz üzre

5b nuṭḳa] noḳta V. , B., İ
127 V. 37b, B.30b, İ.24b, T.38a
1a virür] viren B.
4a meclisdür] mecliste V. , B., T.
4b cānı] cāna T.
128 V. 37b-38a, B.30b-31a, İ.25a, T.38a-b

Bilinmezdi eger ʿışḳ olmasa māhiyyeti ḥüsnüñ
N'ola taḥmīl-i minnet eylese Mahmūd Ayāz üzre

Ḳanāʿat kūşesinde nān-ı ḫuşka ḳāniʿüm ḳāniʿ
Degüldür meşrebüm ḫᵛān-ı naʿimde ḥırṣ u āz üzre

Ġubār-ı Kaʿbe-yi kūyına yārüñ çehre-sāy oldum
Sefer dil-ḫᵛāhum üzre itdüm iḳlīm-i Hicāz üzre

Eger āġūşını itse güşāde şāhid-i maḳṣūd
Olurdum ben yine bu künc-i istiġnāda nāz üzre

Biraz da reh-neverd-i vādi-yi semt-i ḥaḳīḳat ol
Tekāpū tābekey Fāiḳ reh-i mülk-i mecāz üzre

Hümā-sāye Süleymān-pāye İbrāhīm Paşā kim
Ki Āṣaf olamaz şākird-i rāyı ders-i rāz üzre

Hünerver nükte-perver dādger destūrdur yā dil
Ḫudā ḫalḳ eylemiş ḫaḳḳā ki ẕātın imtiyāz üzre

Ḳadem-cünbān-ı rāha olmasa ḥükm-i ḳażā māniʿ
Varurdum dergeh-i vālāsına rūy-ı niyāz üzre

Olup iḫlāṣ ile dil ġāʿibāne ʿabd-i nāçīzi
Duʿā-yı devletin şeb rūz ider sūz u güdāz üzre

Budur ümmīdümüz dāʿim cenāb-ı ḥażret-i Ḥaḳdan
Zamān-ı ʿömri Ḥıżrāsā ola devr-i derāz üzre

129

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Vaṣluña irse ider ʿāşıḳ-ı şeydā girye
Ki meserretden olur dīdede peydā girye

9a hünerver] hünerde V. , T.
11b şeb rūz] şeb u rūz İ.
129 V. 38a, B.31a, İ.22a, T.35a

Berg-i ḫᵛāhiş yine pejmürde ḳalur ter olımaz
Eylemiş dil ṭutalum bir iki deryā girye

Gerçi pervānesini āteşe yaḳdı ammā
Yine meclisde ider şemᶜ-i şeb-ārā girye

Eşk ile neşv ü nemā kesb idemez tīre-derūn
Ḫuşkdur eylese de dīde-i āᶜmā girye

Çeşm-i sāġar dil-i Fāiḳ gibi pür-ḫūn oldı
Sākiyā yine meger eyledi mīnā girye

130
Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün

Göñül ṣāf ol miṡāl-i āyine ᶜışḳ-ı bütān iste
Var evvel ḫāneñi pāk eyle ṣoñra mihmān iste

Olur elbetde rāḥ-ı ᶜışḳda her ḫār bir reh-zen
Diyār-ı ġurbete tenhā-rev olma kārbān iste

Müᶜeṡṡir eyler āh-ı ṣubḥgāhı himmet-i pīri
Bu tīr-i rāsta ey nev-heves zūr kemān iste

Ḫaṭ-āver olmayınca olma zīnet cūy-ı nev-cānā
Berāt-ı ḥüsni tecdīd eyle de nām u nişān iste

O şūḫ-ı nāz-perver ḳadrüñi bilmez ḳıyās itme
Dirīġ itmez viṣālin senden ey Fāiḳ hemān iste

131
Mefāᶜilün Feᶜilātün Mefāᶜilün Feᶜilün

Görinmedi dile naḳş-ı revāc dāġumda
Ne ………dirhem-i bī-sikkeden çerāġumda

2a pejmürde] pür-müjde V. , B.
130 V. 38a, B.31a, İ.22b, T.35a
2b tenhā-rev]tenhā-reh rev, T.
131 İ.24a

Cihān-neverdlik iderdüm hemīşe bād gibi
Bulınmasaydı ʿıḳāl-i ümīd ayaġumda

Ne deñlü nüsḫa-ı āmāl rū-siyāh ise de
Yazar bir iki melāʿik ṣolumda ṣaġumda

132
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Dil-i nāçīzi ʿarż itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbāna
Ki bir pāy-ı melaḥdur mūrdan tuḥfe Süleymān'a

Añup dil-bestegān-ı zülfini iẓhār-ı āh itdüm
Yine bir şuʿle peydā eyledüm şām-ı ġarībāna

N'ola ḫam-der-ḫam olsa zülfi rūy-ı tābnāk üzre
Olur pīçīde-mū düşse miyān-ı nār-ı sūzāna

Ḥarām olsun baña keyfiyet-i cām-ı hüner Fāiḳ
Olursa āşinā eşʿāruma bir lafẓ-ı bīgāne

133
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Dünyāya kec naẓarla baḳar ḫalḳuñ aʿḳıli
Fehm eylemez meẕemmet iden çeşm-i aḥveli

Ey kām-cū olursın elem çekme ber-murād
Düşvār olur zamānede her kāruñ evveli

Dāʿim gören telāşını erbāb-ı devletüñ
Tercīḥ iderse ṣadra n'ola cāy-ı esfeli

Aġyāruñ itmesem n'ola her nuṭḳını ḳabūl
Rengīn kelāma beñzedemem lafẓ-ı mühmeli

---

132 İ.24b
133 V. 38a, B.31a-b, İ.27a, T.40b
1b iden] –K.
3a gören] göre B.

Fāiḳ ḳanāʿat eyle Ḫudā-dāde ḳısmete
Her gördügüñ ṭaʿāma dırāz eyleme eli

134
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Yine şād olmaḳ ister bu dil-i meksūr gördüñ mi
Ümīd-i ṣıḥḥat eyler zaḫm-ı pür-nāsūr gördüñ mi

Hele bīdār olursuñ ʿāḳıbet ey baḫt-ı ḫᵛāb-ālūd
Güşāyiş bulmamış bir ġonca-i mestūr gördüñ mi

Nigāh-ı merḥamet-āmīz cānāna olur māniʿ
Ne ḫūn-āşāmdur ol ġamze-i maġrūr gördüñ mi

Baña hiç imtinān-ı ẕevḳ u şādī itme ey gerdūn
Miyān-ı ehl-i dilde ḫāṭır-ı mesrūr gördüñ mi

Gezer üftān u ḫīzān reh-güẕār-ı yārda ammā
ʿAcep bī-ṭāḳat olmış Fāiḳ-i mehcūr gördüñ mi

135
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

İdüp ālūde-ḫūn-ı küştegāne rūy-ı aġyārı
Seg-i ḳaṣṣāba döndürdi o ḫūnı çok ziyānkārı

Dil-i zāra ider ġam-ḫᵛārlıḳ ol ġamze-i bī-pāk
İder porsīde bir bed-mest gūyā ḥāl-i bīmārı

Mükedder eylemez rūşen derūnı cism-i ḫāk-ālud
Nedür noḳṣān olursa gülsitānuñ köhne dīvārı

Revācın buldı baḫt-ı tīreden āh-ı żiyā-pāşum
Şeb ü tār olmasa şemʿüñ bulınmazdı ḫarīdārı

---

134 V. 38b, B.31b, İ.25b, T.39a
2a bīdār olursuñ] bīdārsın sen V. , B.
135 V. 38b, B.31b, İ.25b, T.39a-b

Yine oldı egerçi ḫāk-i pāyuñdan cüdā ammā
Çıḳarma ḫāṭır-ı nāzük-terüñden Fāiḳ-i zārı

136
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Egerçi bülbül-i gülşen nedīdeyüz şimdi
Çemen çemen gül-i maḳṣūd çīdeyüz şimdi

Nihāl-i cāmumızı ser-şikeste itme felek
Bu bāġda daḫı biz nev-resīdeyüz şimdi

Ne bāde-nūşi-i sāġar ne şevḳ-i vuṣlat-ı yār
Sürūr-ı düşmen ü mātem-keşīdeyüz şimdi

Dirīġ ḳāmetümiz bār-ı ġam dü-tā itdi
Mis̱āl-i zülf-i dil-ārā ḫamīdeyüz şimdi

Vücūdumuz ideli tīr-i ġamze zaḫm-ālūd
Zırıh ṣıfat yine hep dīde dīdeyüz şimdi

Bu ṣaydgāhda biz de senüñ gibi Fāiḳ
Ġarīb āhuyuz ammā remīdeyüz şimdi

137
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Gerçi ʿālemgīr idi bir tīşe ile şöhreti
Virdi ser Ferhād tekmīl itdi ʿarż-ı ġayreti

Bir ḳanāʿat kūşe-i ʿuzletde bulduḳ rāḥatı
Eylesün erbābına Bārī mübārek devleti

Rind iseñ germiyyet-i ʿışḳ ile sen peymāne çek
Zāhid-i bārid ḥaṣır üstinde çeksün zaḥmeti

5a pāyuñdan] sāyeñden İ.
136 V. 38b, B.31b-32a, İ.26a, T.39b
5a ideli] ide T.
137 V. 38b-39a, B.32a, İ.26b, T.39b
2a bir] biz V.

Dest-res olmaz meşaḳḳatsüz metāʿ-ı vuṣlata
Rāh-ı ʿışḳuñ hep ḫaṭardur sāḫa-ı emniyyeti

Vaṣla ruḫṣat virdi Fāiḳ ol perī luṭf eyledi
Nice mümkindür unutmaḳ böyle insāniyyeti

138
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Ġubār-ı ḫaṭṭı çeşm-i mihr-i ʿālem-gīri ḳorḳutdı
Hücūm-ı kemterīn mūr gūyiyā kim şīri ḳorḳutdı

Raḳīb itdi remīde seyr-i kūyından dil-i zārı
Göründi ol seg-i herze-meres nehcīri ḳorḳutdı

Yine bir āh ile itdi perīşān ḫalḳa-yı zülfin
Dil-i dīvāne-i zūr-āzmā zincīri ḳorḳutdı

O ḫūnī eyledi aʿlāyı da ednāyı da mecrūḥ
Ne ẓālimdür ki hem bālāsını hem zīri ḳorḳutdı

Ġubār-ı ḫaṭ laʿl-i dīde-i ḫūrşīdi ḳorḳutdı
Hirās-ı zūr-ı bāde sāġar-ı Cemşīdi ḳorḳutdı

N'ola ʿāşıḳlarından rūy-gerdān olsa mihrümiz
Hücūm-ı ʿaksümiz āyīne-i ümmīdi ḳorḳutdı

Leb-i cūda hezārān ḫançer ile ḳaldı lerzende
Çemende cezbe-yi ser-tīz-i sūsen bīdi ḳorḳutdı

ʿAcep mi rūşen olmazsa dil-i didem n'ola Fāiḳ
Ġubār-ı ḫaṭṭı çeşm-i mihr-i ʿālem-gīri ḳorḳutdı

---

138 V. 39a, B.32a, İ.26b, T.39b-40a
1a ʿālemgīri] ʿālemgīr, V.
1a ġubār-ı ḫaṭṭı çeşm-i mihr-i ʿālem-gīri ḳorḳutdı] ġubār-ı ḫaṭṭı ile çeşm-i ʿālem-gīri ḳorḳutdı İ.
1b gūyiyā] gūyā, İ.
2b herze-meres] herze-res B.
4b ẓālimdür] ḫūnīdür İ.
5 -İ., T.
6 -İ., T.
7 -İ., T.
8 -İ., T.

139
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Dil ḳaldı pūyeden reh-i hicrān dükenmedi
Ḥayfā semend-i firḳate meydān dükenmedi

Ḫaṭ geldi rūy-ı yāre daḫı dīde giryede
Kālā dükendi naḳd-i firāvān dükenmedi

Şeb u rūz itdi dūḫte-i ḥayyāṭ-ı rūzgār
Ammā yine bu çāk-ı girībān dükenmedi

Oldı güşāde nāḫun-ı āhıyla her girih
Ḫam-der-ḫamdur zülf-i perīşān dükenmedi

Şāyed seni de ey güneh-ālūde pāk ider
Āb-ı sebīl-i çeşme-i ġufrān dükenmedi

Ṣulḥ olmayınca ʿarṣa-yı ʿālemde Fāiḳā
Esbāb-ı cenge gebr ü müselmān dükenmedi

140
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Olma kibāra dest-i güşāde gedā gibi
Olmaz kişiye māye-i ẕillet recā gibi

Şükrinde ʿācizüm bu dil-i bī-nevā gibi
Cevrüñ baña kim olmadı luṭf-ı Ḫudā gibi

Bīgāne yāri eyleyemez sīneden cüdā
Seng-i melāmet olsa da āhen-rübā gibi

8b ʿālemgīri] ʿālemgīr, V.
139 V. 39a, B.32a-b, İ.26a, T.40a
1a reh-i] āh-ı T.
6b esbāb-ı cenge] esbāb-ı ceng-i İ.
140 V. 39a-b, B.32b, İ.27a, T.40b-41a
1b ẕillet] devlet İ.
3 -T.

Rāh-ı ṭalebde ʿayn-ı selāmet olırdı cāh
Ādemde istiḳāmet olaydı ʿaṣā gibi

Ḳaldum ümīd-i feyże düşüp baḫt-ı tīreden
Dāmān-ı nīm-şebde dürüst duʿā gibi

Temkīn-i kūhsārdan olur behre-ver göñül
Şib ü firāza ..………. olma ṣabā gibi

Teʿs̱īrden görinmedi ol şūḫda es̱er
Fāiḳ senüñ de āh u enīnüñ hevā gibi

141
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Gāh ḫāke gāh senge sür yüzüñ cūlar gibi
Bulduġuñ nā-pāki pāk eyle yüri ṣular gibi

Bir iki ṣāḥib-baṣīretden ṣaḳın olma cüdā
Her zamān bālā-nişīn olsañ da ebrūlar gibi

Çeşm-i ʿibretle ser-ā-ser ʿālemi vezn eylesem
Herkesüñ miḳdārını bilsem terāzūlar gibi

142
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Herkese ḥüsn-i teveccüh feyż-nāk eyler beni
ʿĀḳıbet bu īʿtikād pāk pāk eyler beni

Vażʿ-ı nā-hemvārı gerdūn-ı muḥabbet düşmenüñ
Sīnede ʿuşşāḳı…… çāk çāḳ eyler beni

Bezm-i dünyādan geçer peymānesi leb-rīz olan
Bu tehī peymānelük ammā helāk eyler beni

---

6 -T.
141 V. 39b, B.32b
142 V. 39b, B.32b-33a, İ.26a, T.40b
2 İ.'de 3
3 İ.'de 2

Rūzgāruñ baña bu bed-şīvesi maḫṣūṣdur
Nā-sezāyı ser-firāz itdükce ḫāk eyler beni

Kendi derdüm var iken bilmem sipihre n'eyledüm
ʿĀlemüñ derdine Fāiḳ iştirāk eyler beni

143
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ṣanmañ bu deñlü cevri o meh-peyker eyledi
Her n'eylediyse hep dil-i ġam-perver eyledi

Ḥıfẓ itdi cān u dil sebaḳ-ı vaṣf-ı rūyuñı
Eṭfāl-i ʿışḳ āyet-i nūr ezber eyledi

Ey ʿandelīb-i ḫaste ḥased eşk-i çeşmüñe
Şeb-nem mis̱āl berg-i güli pister eyledi

Evc-i sipihr-i ḥüsne seni āfitāb iden
Biz zerre-i fütādeleri kemter eyledi

144
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Dili alur nigehi dāġ-be-dāġ ise daḫı
Düzdi menʿ eyleyemez mühr-i ser-kīse daḫı

İdemez cāme ḳumāş-ı dili derzi-zāde
Ṣıfatında ġalebe eylese İdrīs'e daḫı

Kişiye olmasa tevfīḳ olamaz kām-revā
İtse taḳdīm eger kevkebi İdrīs'e daḫı

---

143 V. 39b, B.33a, İ.26b, T.40b
1b hep] himmet B.
3b şeb-nem] sìnem T.
4b biz] bir V. , B., T.
144 İ.26b

145
TĀRĪḪ BERĀY-I SADĀRET-İ MUḤAMMED PĀŞĀ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Cūd-fermā-yı ezel eyledi ol deñlü ʿaṭā
Ki zebān biñde birin idemez ey dil iḥṣā

Ḫᵛān-ı iḥṣāna cihān olmış iken ḥasret-keş
Māʿide-baḫş-ı ḳader eyledi basṭ-ı naʿmā

Eyle bir kerre bu dem çeşm-i baṣīretle nigāh
Olınur mı bu ʿaṭā vü keremüñ şükri edā

Ki kef-i reʿyine bir ṣadr-ı kerīmü'ş-şānuñ
Rāḥat-ı ʿālem içün eyledi mühri iʿtā

Sāl-i teşrīfi bu vaṣf ile olındı tefhīm
Meymenet-māye hümā-sāye Muḥammed Pāşā
Sene 1114

---

145 V. 10a, B.42b-43aİ.34a, T.51b-52a
*K.
: Tārīḫ-i vezāret-i Muḥammed Pāşā B.
: Tārīḫ-i dīger, T.
1b iḥṣā] iḥṭā T.
2a ḥasret-keş] müstaġraḳ İ.
Sene 1112 B., T.

KITʿALAR

1
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Dil-i şikeste yine ġamla derd-nāk oldı
Şikence-i sitem-i dehrden helāk oldı

Bu rūzgārda bir ṣūf ferācemüz var idi
Mis̱al-i ceyb-i dil ol daḫı çāk çāk oldı

2
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Sīne-i ʿāşıḳ tehī olmaz ġam-ı cānāndan
Ḫāne-i ṣāḥib-kerem ḫālī degül mihmāndan

Maġfiret olmaz cüdā ālūde-i ʿiṣyāndan
Nā-ümīd olmaḳ ḫaṭādur raḥmet-i Raḥmāndan

3
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

ʿAyb itme ey veliyyüʿniām eylesem niyāz
Sensin yine bu gūne ġamı defʿe çāre-sāz

Ḫavfum budur ki çıkmaya cāme metāʿ-ı kām
Zīrā ki oldı ḳāmet-i ümmīdimüz dırāz

4
Mefā'īlün Fe'ilātün Mefā'īlün Fe'ilün

Ḳoma bürehne bizi rūz-ı ʿīdde yā Rab
Libās ile olalım biz daḫı meserret-yāb

---

1 V. 40b, B.46b, İ.27b, T.43a
ʿArż-ı ḥāl-i Fāiḳ V. , B.
1a dil-i şikeste yine ġamla] dil-i sütūde germ-i ġamla İ.
1a yine ġamla] germ-i ġam, İ.
2 İ.29b, T.44a
3 V. 40b, B.46b, İ.27b, T.43b
2b defʿe] refʿa V.
4 V. 41a, B.46b, İ.27b, T.43a

Bir iki cāme-i zībāya eyle şāyeste
Saña niyāz iderüz yā müsebbib'ül-esbāb

5
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Gedāya bār olamaz imtinānı inᶜāmuñ
Ḥacāletin giderürse cemīle ibrāmuñ

N'ola alınmasa naḳd-i riyā ile zāhid
Bahāsı ḫayli girāndur metāᶜ-ı İslāmuñ

6
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Dimāġ-ı faḫre sezā būy-ı iᶜtibāruñ ola
Bahār-ı devlete lāyıḳ gül-i vaḳāruñ ola

Bu bezmgāhda ser-germ-i ᶜışḳ u ᶜişret olup
Elüñde sāġar-ı ṣaḥbā-yı bī-ḫumāruñ ola

Hemīşe zīver-i gūş-ı ḳabūl ola süḫanuñ
Girān-bahā dür-i güftār-ı āb-dāruñ ola

7
Mef'ūlü Fāᶜilātü Mefāᶜīlü Fāᶜilün

Taḥrīk iderse zülfi ne ġam nāle-i güle
İtmez ḫarāb ḫāne-i zincīri zelzele

Ḫūn ḳaldı dilde sūziş ile gitdi cān u dil
Āteş yirine ṣu ḳodı menzilde ḳāfile

---

5 V. 41a, B.46a,İ.27b, T.43b
6 V. 41b, B.46a, İ.27b, T.43a
7 V. 41b, B.46a, .İ27a, T.43b
2a ḫūn] çün İ.

8
Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Dāġ-ı dil-i zārum gül-i ṣad-çāke mi beñzer
Peymāne-i ġam cām-ı ṭarab-nāke mi beñzer

Pā-būsuñ ümīdin iderek reh-güẕerüñde
Bir mertebe pest oldı ki dil ḫāke mi beñzer

9
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Eşk-i ḫūnini ḳarīn-i kūy-ı cānān eylemem
Her bir āb-ı telḫi ben cūy-ı gülistān eylemem

Dilde zaḫm-ı tīr-i 'ışḳ olmazsa ṭutmam sīnede
Gevher-i nā-süfteyi ārāyiş-i kān eylemem

10
Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

Oldı yoluñda sa'y ile ḥāṣıl ümīdümüz
Vaḳt-i 'azīmet-i sefere düşdi 'īdümüz

Pīr olmaduḳca lüṭfuña şāyetse olmaduḳ
Oldı vesīle raḥmete mūy-ı sefīdümüz

11
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

'İẕār-ı alına gül dinse yār āteş olur
Şikenc-i zülfine sünbül disek müşevveş olur

Miṡāl-i serv ayaġına o gül-bün-i nāzuñ
Ne deñlü göz yaşı döksek o deñlü ser-keş olur

8 V. 41b-42a, B.47b, İ.28b, T.42a
2a güẕerüñde] güẕerinden İ.
2b ki] -İ
9 V. 42a, B.48a, T.43a
10 V. 42a, B.48b, T.44a
11 V. 42b, B.48b

12
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Be-ḫaḳḳı ṣubḥ-ı viṣāl ü be-ḫaḳḳı şām-ı firāḳ
Be-ḫaḳḳı küşe-nişīnān-ı Mıṣr u Şām u ʿIrāḳ

Ḳarīn-i gūş ……..ile ey veliyyü'n-niām
Dil oldı zemzeme-pīrā-yı manṣıb-ı ʿuşşāḳ

13[63]
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Sulṭānuma kemāl-i ḫulūṣ ile rūz u şeb
Peygūle-i recāda duʿā-gūy-ı kemterem

Çoḳdur telāṭum-ı ḫaṭarı baḥr-i firkatüñ
Ol ḫavfı defʿe firḳateyi senden isterem

14[64]
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hemān bu ḳıṭʿa ile şimdi Fāiḳ saña elzemdür
Uzaḳdan ʿözr-ḫᵛāh-ı Āṣaf-ı ḫūrşīd-rāʿy olmaḳ

Ara yirde bu söz meşhūrdur deryā geçer yoḫsa
Varup bir iş degüldür ḫāk-i pāye çehre-sāy olmaḳ

15
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Eyā ferīd-hüner bir ferāce vir yoḫsa
Diyār-ı cismümi feryād ile ḫarāb iderem

---

12 İ.28a, T.42b
2b dil] ki İ.
13 V. 40a, B.45b, İ.29b, T.44a
[63] "ʿAbdullah Pāşā Ḥażretlerine Ṭrabzon'da firḳate ricāsı ile virilen ḳıtʿadur. T.", "ʿAbdullah Pāşā Ḥażretlerine Ṭrabzon'da firḳate ricāsı ile virilmişdür." V. ,B.
14 V. 40b, B.45b, İ.29b, T.44a
[64] "Ḳıbrıs'a irsāl olunan ḳıtʿadur." V. ,B.,T.

15 V. 40b, B.46b, İ.27b, T.43b
Cevāb-ı Fāiḳ V. ,B.,T.

Egerçi Derzi Muḥammed yanumdadur ammā
Libās-ı köhnemi ʿarż itmege ḥicāb iderem

16
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ḥükkāma çoḳ şikāyet iderdüm zamānede
Ruḫṣat olaydı şerʿi edebde ṣuʿālüme

Sū-i ʿamelden olmadum āzād-ı ser yine
ʿĀlem şehādet eyler iken ḥüsn-i ḥālüme

17
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ḫᵛānende-i dil olsa veliyyü'n-niāma ḫāk
Düşmez yine āheng-i rehāvī deheninden

Bir manṣıba lüṭfuñla bulur dest-res ammā
Dūr itme meded Fāiḳ-i zārı vaṭanından

18
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

ʿAzm-i iḳlīm-i beḳā eyledi Muḥsin Çelebi
Ḳıldı sermāye-i ʿömrini telef çarḫ-ı leʿīm

Gūş idüp fevtini Fāiḳ didiler tārīḫin
Oldı Muḥsin Çelebi tācir-i kālā-yı naʿīm

---

16 V. 41a, B.46a, İ.27b, T.43b
1b edebde] ebedde V.
2a āzād-ı ser] āzāde ser İ.
17 V. 42a, B.47b, İ.27b, T.43a
2b itme] itmede İ.
1a ḫᵛānende] ḫānende İ.
18 İ.30b

19
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Debistān-ı ḳıdemde ol debīr-i lem-yezelsin ki
İki ḥarf ile ḳılduñ on sekiz biñ ʿālemi iḥyā

Gehī nār-ı celālüñ şuʿlesi aḥcārdan ẓāhir
Gehī nūr-ı cemālüñ pertevi eşcārdan peydā

20
TĀRĪḪ-İ FEVT-İ NAʿNĀ*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Fevt-i Naʿnāyı görince dīdeden
Aḳıdup ḫūn-ı sirişki hem-çü seyl

Āh-ı bī-ġāyetle tārīḫin didüm
Ḳıldı Naʿnā gülsitān-ı ʿadne meyl

21
ŞEYḪÜ'L-İSLĀM FEYŻULLAH EFENDİNÜÑ ḪĀNESİ TĀRĪḪİDÜR*
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Cenāb-ı ḫ˘āce-i ḫāḳān-ı aʿẓām müfti-i ʿālem
Ferīdü'd-dehr Feyżullah Efendi merciʿ-i eşbāh

Bu nüzhetgāh-ı merġūbı tamām itdükde ey Fāiḳ
Didüm tārīḫ-i sālin menzil-i zībā-yı Feyżullah

---

19 İ.38b
20 İ.38a, T.60b
* T.
2a tārīḫin didüm] didüm sālini T.
21 İ.30b, T.60b
* T.

22
DĪGER TĀRĪḪ ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN ʿĀRİF ʿABDULBĀḲİ EFENDİ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ṣadr-ı Anaṭolıya ʿĀrif Efendi gelicek
Ḫayr-maḳdem ḫaberi eyledi pür āfāḳı

Tehniyet-gūne didi Fāiḳ-i dāʿī tārīḫ
Ṣadra ḥaḳḳā ki eḥaḳḳ ʿĀrif ʿAbdulbāḳi

23
DĪGER TĀRĪḪ ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN ʿĀRİF ʿABDULBĀḲİ EFENDİ *
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ṣadra ʿizzetle virüp ʿĀrif Efendi zīver
Oldı teşrīfi ile ḫāṭır-ı ʿālem ḫoşnūd

Biñde bir düşse n'ola böyle münāsib tārīḫ
ʿĀrif-i aʿleme Bāḳī ide ṣadrı mesʿūd

24
TĀRĪḪ BERĀY-I ḲAŻI-I MIṢR ŞODEN MİRZĀ EFENDİ *
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ḥażret-i Mirzā Efendi kim kemāl-i fażl ile
Ẕāt-ı pāki ʿālimān-ı ʿāleme eyler kefā

Ḳażı-ı Mıṣr olıcak Fāiḳ didi tārīḫini
Aldı zīr-i ḥükme Yūsuf gibi Mıṣr'ı Muṣṭafa

---

22 V. 12b-13a, B.35a, İ.38a, T.58a
* V.
Tārīḫ-i ṣadāret-i Anaṭolı T.
Dīger B.
23 V. 13a, B.35a, İ.38a, T.58a
* V.
Tārīḫ-i dīger der-ḥaḳḳı müşārünileyh T.
Dīger B.
24 V. 14a, B.36a, İ.30b, T.60b
* V.
Mirzā Efendi'nüñ Mıṣr manṣıbına tārīḫdür. T.
1b ʿāleme eyler kefā] ʿālemde bir kefā İ.
2a didi] didüm T.

25
TĀRĪḪ BERĀY-I ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN İBRĀHĪM EFENDİ *
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Pādşāh-ı dīn ü dünyānuñ imām-ı aʿẓamı
Anaṭolı ṣadrını ʿizzetle itdi müttekā

Fāiḳ-i bendeñ duʿā-gūne didi tārīḫini
Ṣadrı mesʿūd ide İbrāhīm Efendi Ḥaḳ saña

26[65]
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Āṣafā budur duʿāmuz rūz u şeb
Devletüñ efzūn ola ʿīdüñ saʿīd

Eyledüñ bu beldeyi āsūde-ḥāl
İde dil-ḫᵛāh üzre Ḥaḳ ʿömrüñ mezīd

Ehl-i ʿırżı buldı devrüñde sürūr
Oldı ġam ḫāṭırlarından nā-bedīd

Defterinden oldı Anṭaliya'nuñ
Nām-ı şūm-ı eşḳıyā cümle resīd

N'ola olsa beste-der beyt-i fesād
Dest-i ʿadlüñ urdu bir muḥkem kilīd

Kimsede yoḳ ḳudret-i ṣīt u ṣadā
Ḳalmadı bu şehrde güft ü şinīd

Şerʿüñ aḥkāmını icrā eyledüñ
N'ola teslīm olsa her şaḫṣ-ı ʿanīd

---

25 V. 14a, B.36a, T.57b
* V.
: Tārīḫ-i ṣadāret-i Anaṭolı, T.
2a bendeñ] bende V. , B.
26 V. 40a, B.45a-b, İ.29b-30a, T.44b-45a
[65] Anṭalya muḥāfıẓı Ḥüseyin Pāşā'ya ʿīdiyye virilen ḳıṭʿadur. V. , B., T.
6b şehrde] şehr B.

Çoḳ degüldür saña bu iḫlāṣıla
İki ʿālemde olursuñ rū-sefīd

Vech-i şerʿ üzre göreydi zühdüñi
Bāyezīd olurdı bī-şüphe mürīd

Gāh u geh yād itse aʿdā tīgüñi
Ḫavfdan lerzān olur çün berg-i bīd

Çün senüñ nām-ı şerīfüñdür Ḥüseyn
ʿAyb olınmaz düşmenüñ olsa Yezīd

Ḳahr olur ednā teveccüh eyleseñ
Düşmenüñ olmış ṭutalum her pelīd

Midḥatüñde çoḳ ḳuṣūrı Fāiḳüñ
Eyleme afvuñdan anı nā-ümīd

Bu yirüñ itdi hevāsı müncemid
Olmadı ṭabʿı kesāfetden baʿīd

Pāydār olduḳca bu saḳf-ı bülend
Ṣıḥḥat ile devletüñ ola medīd

ʿĪd-ı aḍḥā ḥürmetine her zamān
Ẕtuñı maḥfūẓ ide Rabb-i Mecīd

27
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Cezā-yı cürmi ʿafva istināda mekremetkārā
Bu ʿarż-ı ḫāli küstāḫāne itdüm her çi bād-ābād

Ḫudā'dur şāhidüm şermende-i iḥsanuñam ancaḳ
ʿAraz iẓhār-ı mażmūn-ı recādur eyledüm īrād

10a tìgüñi] şeklini İ.
10b çün] çoḳ İ.
13a midḥatüñde çoḳ ḳuṣūrını] midḥatinde yoḳ ḳuṣūrı İ.
12b medìd] mezìd T.
27 İ.27a

Perīşān ḫāṭırı ḥāli digergūn menzili vīrān
Ḫarāb-ender-ḫarāb olmaḳ revā-mı Fāiḳ-i nā-şād

Ṣafā-yı ḫāṭır üzre baña iḥsān itdügüñ cāmı
Buyurmışduñ ki himmetle idersin sen yine ābād

Olup āṡār-ı luṭfuñ vaʿde-i incāze sulṭānum
Olaydı devletüñde bāri bir taḳrīr ile bünyād

Efendüm cānibinden defterīden ketḫudā bigden
Bu emr-i müşkilüñ ḥallinde oldım ṭālib-i imdād

Benüm hem ḫānemi cifr-i ḫıredle itmiş istiḫrāc
Zebānumdan dimiş gūyā bu beyti bir iki üstād

Belā-yı derdmendān ez-der u dīvār mī-āyed[66]
Me-kon ʿaybem ger ez vīrāne-i ḫod mī-konem feryād

28
TĀRĪḪ-İ BERĀY-I VİLĀDET-İ ŞEH-ZĀDE SULṬĀN AḤMED ḪĀN*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Bārek-Allah zihī ḥażret-i şeh-zāde-i nev
Virdi bu bezmgeh-i ʿāleme ʿizz Aḥmed

Nice şeh-zāde ki ol kātib-i ḳudret gūyā
Yazdı ser-ṣafḥa-ı dünyāya bir aʿlā müfred

Nice şeh-zāde ki üftādesi şaḫṣ-ı devlet
Ḫalḳa-der-gūş-ı ġulām-ı deri baḫt-ı sermed

Ola bu ṣadrgeh-i evc-i saʿādetde muḳīm
Vire Allah Mesīḥā gibi ʿömr-i mümted

---

[66] Dertlilerin belası duvardan kapıdan girer/Eğer kendi viranemde feryad edersem ayıplama
28 V. 7b, B.44a-44b, İ.38a, T.46a
* V.
Tārīḫ-i vilādet-i Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān Ġāzī ………T.
1b ʿizz] ġarra İ.

Eser-i şevḳ ile ʿālem didi Fāiḳ tārīḫ
Buldı dünyā şeref-i maḳdem-i Sulṭān Aḥmed
Sene 1082

29
TĀRĪḪ BERĀY-I VİLĀDET-İ MAḪDŪM-I SEYYİD ʿALĪ EFENDİ EL-MÜFTĪ *
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

İdince dehri rūşen nūr-ı çeşm-i şeyhüʿl-islāmı
Açıldı her dile gülşen-serāy-ı şevḳden bir āh

Ser-ā-ser kīse-i gūş oldı pür-naḳd mübārek-bād
Mey-i müjdeyle ser-şār oldı hep peymāne-i efvāh

Ẓuhūr itdi yine bir gevher-i nev kenz-i ḳudretden
Ki ẕāt-ı pākine nisbet bulınmaz nüsḫa-ı eşbāh

Ṣafādan dāye-i çarḫ eyledi āġūşın āmāde
Ṭulūʿ itdükde evc-i fażldan bir mihre beñzer māh

Düşince sāḥil-i imkāna bir dür baḥr-i maʿnīde
Beşāretle felek gūş-ı hilāli eyledi āgāh

Olup ārāste ʿilm ü kemāl ü ʿizz ü devletle
Cenāb-ı Ḥaḳ muʿammer eylesün ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh

Duʿā-yı bī-nihāyetle didi tārīḫini Fāiḳ
Ola zeyn-i maḳāmāt-ı ʿalā ʿālemde ʿAbdullah

---

29 V. 8a, B.38a, İ.33a, T.55a
* V.
: Tārīḫ-i vilādet T.
1b bir āh] bir rāh İ.
3 İ.'de 4
4 İ.'de 3

30
TĀRĪḪ BERĀY-I VİLĀDET-İ MAḪDŪM*
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Yine dünyāya bir maḫdūm-ı ʿālī-menḳabet geldi
İlāhī ʿizzetüñle eyle rūz-ı ʿömrini mümted

Ṭulūʿ itdikde ol māh-ı münīr evc-i saʿādetden
Cihānuñ dīdesinden oldı mihr-i ʿālem-ārā red

Saʿādetle müşerref eyleyince bezm-i imkānı
Derūn-ı sīne-i aḥbābdan itdi ġamı ebʿad

Ḳudūm-ı esʿadı defʿ-i mażarrat itdi ʿālemden
ʿAceb mi daʿvi-i ḥüsn-i naẓar eylerse çeşm-i bed

Duʿā-yı bī-nihāyetle didi tārīḫini Fāiḳ
Maḳām-ı şerʿ-i bünyād-ı ʿalīde oldı zeyn Aḥmed

31
TĀRĪḪ BERĀY-I VİLĀDET-İ MAḪDŪM*
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Yine bir gevher-i merġūb geldi ṣulb-ı Rāġıbdan
Zamāne itse lāyıḳ anı silk-i devlete tanẓīm

Ẓuhurı eyledi sāl-i cedīdüñ yemnini īmā
Bunı Risto-yı ʿaḳl itse n'ola sermāye-i taḳvīm

Cebīninden nümūdār oldı ās̱ār-ı saʿādet hep
Ne ḥācet kim ide erbāb-ı devlet ṭāliʿin tencīm

---

30 V. 8a, B.39a, T.57a-b
*K.
: Tārīḫ-i vilādet T.
31 V. 8a-b, B.39a-b, T.57a
*K.
: Tārīḫ-i vilādet T.
3a cebìninden] cebìninde T.

Ṣalāḥ-ı ḥāl ile olup cihānda yüz nūrānī
İde Ḥaḳ pertev-i mihre fürūġ-ı kevkebin taḳvīm

Debistān-ı cihānda zaḫm-ı çeşm-i bedden ol maḫdūm
Ola āsūde-i dārü'l-emān-ı sūre-i Hā Mim

Lüġāt-ı dil-nişīn-i kām u ders-i ʿizz ü iḳbāli
Żamīr ü baḫtına tevfīḳ-i Bāri eyleye taʿlīm

Kederden ṣāf olup mirʿāt-ı ḳalbi ʿömri olduḳca
Göre āyīne-i bāḫtında her dem ṣūret-i tekrīm

Ḥurūf-ı bā-nuḳaṭla ḳudsiyān tārīḫini Fāiḳ
Didiler nūrdur biñ yüz sekizde ṭoġdı İbrāhīm

32
TĀRĪḪ BERĀY-I VİLĀDET-İ MAḪDŪM*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Zübde-i nev-bāde-i bāġ-ı siyādet nesl-i pāk
Yaʿni Seyyid Muṣṭafā ol verd-i bustān-ı ṣafā

Eyleyince ʿizz ile teşrīf mehd-i ʿāleme
Āsumān tebşīr idüp didi melekler merḥabā

Böyle bir ẕāt-ı mükerrem olmadı zīb-i ḥayāt
Böyle bir ṭıfl itmedi mehd-i vücūda ittikā

Ḥiṣṣemend-i ʿömr ü iḳbāl eyleyüp Ḫālıḳ anı
Vālid-i mācidleri ola mükerrem dāʿimā

Ḥaḳ muʿammer ide Fāiḳ didiler tārīḫini
Geldi dehri hep müzeyyen itdi Seyyid Muṣṭafa

4a yüz] pīr T.
32 V. 8b, B.41a, T.55a-b
*K.
: Tārīḫ-i vilādet T., B.

33
TĀRĪḪ BERĀY-I VİLĀDET-İ KERĪME*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Vire dünyāda saʿādetle Ḥudā ʿömr-i ṭavīl
Ḥażret-i Nāʿile Ḫānım kerem-i Mevlādur

Eyledi feyż-i ḳudūmiyle cihānı rūşen
Pertev-i mihr-i żiyā-baḫş-ı cihān-ārādur

Ṣāliḥātuñ n'ola mümtāz olursa āḫir
Serv-i ser-sebz-i riyāż-ı veraʿ vü taḳvādur

Kān-ı dünyāya vücūdı güher-i zī-ḳıymet
Cümleden rütbe-i aṣl u nesebi aʿlādur

Vālideyni ne ʿaceb olsa şerefle mümtāz
Maẓhar-ı luṭf-ı ḫudāvend-i ʿaṭā-baḫşādur

Rūz-ı ʿömrini ide Ḳādir-i Muṭlaḳ efzūn
Tā ki bu çarḫ-ı berīn devri ile ber-pādur

Gelicek ʿāleme Fāiḳ didiler tārīḫin
Nāʿile gül-bün-i ʿiffetde gül-i ʿulyādur
Sene 1122

34
TĀRĪḪ BERĀY-I ṢADR-I ʿAẒAM ŞODEN ḤÜSEYİN PĀŞĀ*
Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün

Ḫūrşīd-i evc-i himmet pīrāye-baḫş-ı devlet
Şāyeste-i ṣadāret yaʿni Ḥüseyn Pāşā

---

33 V. 8b, B.40b-41a, T.59b-60a
*K.
: Tārīḫ-i vilādet T., B.
3a mümtāz] mümtāzı T.,B.
34 V. 9a, B.42a-b, İ.31b, T.46b-47a
* V.
:Tārīḫ-i ṣadāret-i Hüseyin Pāşā T.
1a himmet] hem-tā B.
1a pīrāye baḫş] pīrā-yı baḫş İ.

Ol ṣaf-der-i yegāne nām-āver-i zamāne
Kim gelmedi cihāna bir öyle ẕāt-ı yektā

ʿĀlem himāyetinde devlet ṣıyānetinde
Mīzān-ı himmetinde noḳṣān-ʿayār-ı eşyā

Ol Āṣaf-ı mükerrem olduḳda ṣadr-ı aʿẓam
Gūyā ki ḫalḳ-ı ʿālem ʿīd itdiler ser-ā-pā

Ol dem ki aldı mühri āsūde itdi dehri
Pür eyledi sipihri ʿadl-i Sikenderāsā

Ḥaḳḳā vekīl-i muṭlaḳ cāh u celāle elyaḳ
Tedbīrinüñ ide Ḥaḳ esbābını müheyyā

Māhiyyet-i anīḳi dürr-i yem-i ḥaḳīḳi
Endīşe-i daḳīḳi müşkil-güşā-yı dünyā

Ol server-i ḥasībüñ ol gevher-i nesībüñ
Ol kāmil-i edebüñ olsun muʿīni Mevlā

Aḥbāba luṭfı vāfir āʿdāya cevri nādir
Şānında didi ẓāhir Ḥāfıẓ bu beyti gūyā

Āsāyiş-i dū gītī tefsīr-i in du-ḥarf-est[67]
Bā-dostān-ı telaṭṭuf bā-düşmenān müdārā

Ṭabʿı münevver olsun aʿdāsı muġber olsun
Yā Rāb muʿammer olsun ol Āṣaf-ı ṣaf-ārā

Teşrīf idince ṣadrı Fāiḳ dinildi tārīḫ
Mühri sezādur aldı ʿādil Ḥüseyn Pāşā

2b cihāna] zamāna İ.
2b öyle] böyle İ.
5b ʿadl-i] ʿadli İ.
7a ḥaḳīḳi] ḥaḳīḳati B.
8b edebüñ] edībüñ V. ,B.

[67] İki dünyanın huzuru şu iki sözün tefsirindedir. Dostlara lütufkar olmak düşmanlarla iyi geçinmek.

35
TĀRĪḪ-İ BERĀY-I ṢADĀRET-İ RĀMĪ MUḤAMMED PĀŞĀ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ey zamān-ı ṭarab-engīz ü meserret perver
ʿĪd u nev-rūz olamaz ḥaḳ bu ki saña hem-tā

ʿİşret-i sūrda terciḥe sezāsın ki yine
Oldı pejmürde ẓuhūruñda senüñ cilve-nümā

Nice müjde şeref-i Āṣaf-ı ʿālī gevher
Nice Āṣaf vüzerā silkine dürr-i yektā

Nice Āṣaf ki nesīm-i keremiyle her dem
ʿĀlemüñ gülşen-i ümmīdi bulur neşv ü nemā

Nice Āṣaf ki ṣaf-ı reʿyini tertīb eyler
Dest-i tevfīḳ-i ezel dīde-i ilhām-ı Ḫudā

Bezminüñ eyledi germiyyeti dehre teʿs̱īr
Olsa ḫūn-rīz n'ola çehre-i sermā-yı şitā

Dāfiʿ-i sūziş-i ġam oldı zülāl-i luṭfı
Dil-i maḥrūr bu dem āba olur ḫande-nümā

Ḥaḳ bu kim dest-i zer-efşāna müşābih görinür
Perçem-i ṭūġına dil-beste olan reng-i ḥınā

Baḫtı hem-vāre güşāde ola ṭabʿı mesrūr
Ẕātını ide umūrında muvaffaḳ Mevlā

Oldı ehl-i süḫanuñ cümlesi leb-rīz-i neşāṭ
Fikr-i tārīḫine hep düşdi gürūh-ı şuʿarā

---

35 V. 9a-b, B.42b, İ.36b, T.51a-b
* B.
:Tārīḫ-i vüzerāt-ı Rāmī Muḥammed Pāşaā T.
2a sūrda] sūrede V. , B.
2b pejmürde] pür-müjde T.
4a ki] -İ.
6b ḫūn-rīz] ḫuy-rīz T.

Didi Fāiḳ de bu tārīḫi muʿammā-gūne
Rāmiü’s-sehm-i merām oldı Muḥammed Pāşā

36
DİGER TĀRĪḪ VEZĀRET-İ RĀMİ MUḪAMMED PĀŞĀ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Dehre tedbīr-i niẓām-āveri imdād itdi
Yoḫsa ceyş-i sitem eylerdi bu dem istilā

Böyle bir Āṣaf-ı deryā keremüñ devrinde
ʿAybdur olsa ser-i rehde gedā dest-güşā

Ol ḳadar fikr-i daḳīḳinde iṣābetvār kim
Çıḳsa dīvāna ḥużūrunda görilse daʿvā

Nüsḫa-ı emrin ider kilk-i ināyet tesvīd
Ḥüccet-i ḥükmin ider ḳażı-i tevfīḳ imzā

Oldı zencīr zamānında siyāsetgāhuñ
Ḫalḳa-ı dāire-i ʿayşa mübeddel gūyā

Dost u düşmen dimez elbetde varur ḫānesine
Görmedüm şāhid-i iḥsānı gibi bī-pervā

Nūr-ı temkīni eger olsa muḳārin mihre
Püştini gāv-ı zemīnüñ ḫam ider bād-ı ṣabā

Pāy-ı gūyān-ı fitenden mütezelzil idi mülk
Eyledi feyż-i ḳudūmüñle metānet peydā

Baʿd-ezin ḥükm olunur rāstī-i ṣıḥḥatine
İnḥırāf üzre idi gerçi mizāc-ı dünyā

11a didi Fāiḳ de bu tārīḫi] didi tārīḫini Fāiḳ de
36 V. 9b-11a, B.43a, İ.36a, T.50b
*K. B.
:Tārīḥ-i ṣadāret-i Rāmi Muḥammed Pāşā, T.
5a zencīr] zencīri B.
7b bād-ı ṣabā] bār-ı żiyā T.
8a gūyān] gūmān B.
8a fitenden] fitende İ.

Ḥüsn-i tedbīr-i ḥakīmānesi bir perdede kim
Himmet-i rāʿyeti yād itse bulur ḫaste şifā

İḫtilāl ile bozılmışdı dimāġ-ı ʿālem
Hindibā-yı keremi eyledi defʿ-i sevdā

Ḥiṣṣemend olsa eger leẕẕet-i inʿāmından
Sükkerī şerbet olur telḫiken āb-ı deryā

Lenger -endāz-ı sükūn olsa vaḳārı baḥre
Keşti-i bī-taḫta-ı meşḳ eyleyemez mevce ṣabā

Sāḥil-i lücce-i evṣāfı görinmez çünkim
Dāmen-i Ḫıżr-ı duʿāyı ṭutagör bāri dilā

Tā ki gülmīḫ-i deri himmet ola ḫᵛāhiş-i kām
Ola āvīzesi ṭaḳ-ı keremüñ tā ki recā

Pāydār eyleye cāh u niʿamın Ḥażret-i Ḥaḳ
Devlet-i ʿömrini efzūn ide luṭfıyla Ḫudā

Fāiḳā Āṣaf-ı dehr oldı didüm tārīḫin
Mühre ʿadliyle sezā Rāmi Muḥammed Pāşā
Sene 1114

10a perdede] bürdede V.
11a ile] -İ.
11a dimāġ-ı] mizāc-ı İ.
13a lenger-endāz] leşker-endāz İ., T.
13b mevce ṣabā] mevc-i şak İ.
14b ṭutagör] ṣunagör İ.
15a deri] der-i İ.
16b devlet-i ʿömrini] devlet ü luṭfını İ.
17a mühre ʿadliyle] mühr-i ʿadliyle İ.

37
TĀRĪḪ BERĀY-I SADĀRET-İ ḲALAYLI AḤMED PĀŞĀ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

İdelüm peyk-i saʿādetle sipihre müjde
K'oldı ṣadrü'l-vüzerā Ḥażret-i Aḥmed Pāşā

Cām-ı efvāh-ı mey müjdeden oldı leb-rīz
Oldı pür-naḳd-i ṣafā kīse-i gūş-ı dünyā

Eyledi maḳdem-i nūr-āveri refʿ-i ẓulmet
Virdi şeb sürme olup dīde-i ḫūrşīde cilā

Böyle bir Āṣaf'a muḥtāc idi ḫalḳ-ı ʿālem
Ḥamdulillah ki es̱er eyledi teʾs̱īr-i duʿā

Budur ümmīdi şebān rūz-ı s̱enākārānuñ
Ẕāt-ı pākini ḫaṭāsız ide hem-vāre Ḫudā

Hep olup şevḳ ile dāmān-ı tefekkür be-miyān
Semt-i tārīḫe şitāb itdi gürūh-ı şuʿarā

Müjde-gūyān-ı zamāne didi Fāiḳ tārīḫ
Buldı revnaḳ bu cihān mühr alup Aḥmed Pāşā

38
TĀRĪḪ-Ī BERĀY-I VEZĀRET-İ BĀḲĪ PĀŞĀ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Āb-rū-yı vüzerā Ḥażret-i Bāḳī Pāşā
Ki rikābında ider şāhid-i devlet tek rev

Tabʿınuñ ḥāṣılı ol deñlü ġınāsı var kim
Ḫırmen-i s̱ervet-i ʿālem naẓarında bir cev

---

37 V. 10a, B.43b, T.47b-48a
*K.
: Tārīḫ-i Ḳalaylı Aḥmed Pāşā,T.
: Tārīḫ-i vezāret-i Aḥmed Pāşā B.
38 V. 10b, B.44b-45a
* V.

Olamaz maṭbaḫınuñ hīme-keşi Keykāvus
Olsa şāyeste eger ġāşiyedārı Ḫüsrev

Vāṣıl-ı menzil-i idrāk olayum dirse eger
ʿAḳl-ı kül ḳāfile-i reʿyine olsun pey-rev

Dīde-i ʿāleme yeksān görinür leyl ü nehār
İtse iẓhār ne dem mihr-i żamīri pertev

Ḫāk-i pāyını alup zīnet-i ruḫsārı ider
Eyleyüp şaʿşaʿa-ı rūyını ḫūrşīd girev

Ḥaḳ mübārek ide Fāiḳ didiler tārīḫin
Bāḳi Pāşā vüzerā silkine oldı dür-i nev

39
TĀRĪḪ BERĀY-I VĀLĪ-Yİ MIṢR ŞODEN ʿALĪ PĀŞĀ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

ʿAlī Pāşā olınca Mıṣr'a vālī ʿizz ü devletle
Mübārek-bād āvāzı cihāna oldı şevḳ-efzā

Bu dehre gelmemişdür böyle bir pāşā-yı deryā-dil
Ḫaṭālardan hemīşe ẕātını ḥıfẓ eyleye Mevlā

Müşeyyid muḥteremdür kār-dāndur ʿaḳl-ı evveldür
Ferāsetde ʿalemdür reʿyine taḥsīn ider dünyā

Saḫāvet-pīşe ḫayr-endīşe bir destūr-ı kāmildür
ʿAceb ṣunʿ-ı İlāhīdür vücūd-ı pāki ser-tā-pā

Meserret virdi feyż-i luṭf ile aʿlā vü ednāya
N'ola dergāhına ins ü melek olsa cebīn-fersā

39 V. 10b-11a, B.45a, İ.33b, T.48a
*K.
:Vālī-yi Mıṣr ʿAlī Pāşāya tārīḫdür, T.

3a müşeyyid] müşīr İ.

Vücūd-ı bī-naẓīri behredār-ı ṣıḥḥat oldukca
Ola bir küşte-ter aʿdāsı dāʿim kendi bī-pervā

Duʿā-gūna didiler ḳutsiyān tārīḫini Fāiḳ
ʿAzīz ol Yūsufāsā cāh-ı Mıṣr'a ey ʿAlī Pāşā

40
TĀRĪḪ BERĀY-I FETVĀ ŞODEN ṢĀDIḲ EFENDİ *
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ḥażret-i Ṣādıḳ Efendi es̱er-i fażlı ile
Eyledi mesned-i fetvāyı yeñiden iḥyā

Olıcaḳ ʿizzet ile ʿāleme şeyḫü'l-islām
Taḳviyet buldı meserretle gürūh-ı żuʿafā

N'ola olursa cihān içre fażīletde ʿalem
Kem-terīn ḳaṭre degül ʿilmine nisbet deryā

Oḳıyup çarḫ-ı zemīne didi Fāiḳ tārīḫ
Ṣādıḳuʿl-ḳavl Muḥammed ü ʿAliyyü'l-fetvā

41
TĀRĪḪ-İ FETVĀ-YI ṢĀDIḲ EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Cenāb-ı ḥażret-i Ṣādıḳ Efendi kim fażīletle
Sezā-yı mesned-i bālā-yı fetvā ẕātıdur ancaḳ

On iki yıl muḳaddem ol maḳāmı eyleyüp teşrīf
Ṭarīḳ erbābını itmişdi memnūn-ı kerem el-ḥaḳ

Giren memnūn çıḳardı bezm-i luṭfından duʿā-gūyān
O idi derdmendān-ı ṭarīḳ-i dānişe eşfaḳ

---

40 V. 11a, B.33a, İ.31a, T.54b
*K.
: Tārīḫ-i fetvā-yı Ṣādıḳ Efendi T.
4a oḳıyup] doḳıyup T.,İ.
41 İ.34b, T.53a-b
* T.

Duʿāsı eyleyüp ehl-i ṭarīḳüñ ḥāliyā teʾs̱īr
Görildi ẕātı yine ol maḳāma s̱āniyen elyaḳ

Yine dil-teşnegān-ı luṭfın ol ser-çeşme-i efḍāl
Gelüp ḳıldı muḥīṭ-i bī-girān-ı cūda müstaġraḳ

Maḳāmında kemāl-i ṣıḥḥat ile müstedām itsün
Muvaffaḳ eyleye her ḥālde ḫayra Cenāb-ı Ḥaḳ

Gelince bu maḳāma bir daḫı Fāiḳ didüm tārīḫ
Yine bu evc-i fetvā oldı ṣubḥ-ı Ṣādıḳa evfaḳ
Sene 1118

42
TĀRĪḪ BERĀY-I TEŞRĪF-İ MESNED-İ FETVĀ ŞODEN ʿALĪ EFENDİ*
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Zihī vücūd-ı mükerrem ki ẕāt-ı pākinde
Henūz pīr-i hüner buldı pāye-i irşād

ʿAlī Efendi ki ʿilm ü hünerle ʿömrinde
Zamāne görmedi bir böyle ṣāḥib-istiʿdād

Bu küştezār-ı sipihr içre bād-ı iḳbāli
Hezār ḫırmen-i aʿdāyı eyledi ber-bād

Olınca müfti-i dīn-i Muḥammedī ẕātı
Zamāne oldı meserretle ġuṣṣadan āzād

Derūnı künc-i fażīlet birūnı rūy-ı ʿilm
ʿAceb mi olsa ger āyīne gibi pāk-nihād

Çıḳup biri didi Fāiḳ sürūr ile tārīḫ
ʿAlī Efendiye fetvā sezā mübārek-bād

7a didüm] didi İ.
42 V. 11b, B.33b-34a, İ.33b, T.54b-55a
*K.
: Tārīḫ-i iftāʿ T.
1b pāye-i] māye-i İ.
2b bir] hīç T.

43
TĀRĪḪ FETVĀ-YI EBE-ZĀDE ʿABDULLAH EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Biḥamdillah nümāyān oldı feyż-i luṭf-ı Rabbānī
Müşerref eyledi bir ẕāt-ı kāmil ṣadr-ı fetvāyı

Edīb ü ʿāḳil ü fāżıl kerīmü'l-ḫalḳ-ı deryā-dil
Necābet-perver ü ʿādil fünūn-āmūz yektāyı

Vücūd-ı pāki bir mecmūa-ı ʿilm ü hünerdür kim
Ser-ā-ser münderic her ṣafḥasında fażl u dānāyı

Vücūd-ı nāfiʿi bir āsmān-ı mekremetdür kim
Seḥāb-ı luṭfı sīrāb itmede aʿlā vü ednāyı

Der-i devlet-medārı mültecā-yı ehl-i ḥācetdür
Midād-ı pāki icrā itse çoḳ mı resm-i iḥyāyı

Ḫudā ʿömrin füzūn u kevkeb-i baḫtın bülend itsün
Felekde tā ki raḫşān ola mihr-i ʿālem-ārāyı

Olup bī-ḥad duʿā Fāiḳ dinildi mıṣraʿ-ı tārīḫ
Sezādur aldı ʿAbdullah Efendi cāh-ı fetvāyı
Sene 1119

43 V. 11b, B.34a, İ.35a, T.53b
* T.
: Tārīḫ-i berāy-ı müftī şoden ʿAbdullah Efendi V.
: Tārīḫ-i iftāʿ B.

44
TĀRĪḪ BERĀY-I MÜFTĪ ŞODEN ʿABDULLAH EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Meserret virdi ʿAbdullah Efendi yine āfāḳa
Saʿādetle olınca mesned-i fetvāya pīrāye

N'ola nūr-ı ḳudūm-ı pāki itse ʿālemi rūşen
Ġubār-ı ḫāk-i pāyi tūtiyādur çeşm-i dünyāya

Fażīletde ʿalemdür zühd ü taḳvāda müsellemdür
Vücūd-ı bihterīni maẓhar olmış luṭf-ı Mevlā'ya

Yetişmezdi bahā bu çārsū-yı ḳıymet-efzāda
Dür-i güftārı olsa behre-baḫşā dürr-i yektāya

Cihānda mis̱li yoḳdur gelmemişdür mülk-i īcāda
Bu gūne bir vücūd-ı meymenet-pāye hümā-sāye

İdeydi ʿācizān-ı iḥtiyāca himmeti imdād
Olurdı her gedānuñ devleti dünyāya sermāye

Daḫı bir kimse redd olmış degüldür āstānından
Murād üzre tesellī-baḫş olur aʿlāya ednāya

Hemīşe ʿāfiyet-ārā-yı bezm-i ṣıḥḥat oldukca
Ḳarīn eyle İlāhī ʿömr-i Nūḥ'a zühd-i Īsā'ya

Leb-i ikrām ile Fāiḳ didiler ḳudsiyān tārīḫ
Yazılsun yine ʿAbdullah Efendi ismi fetvāya
Sene 1122

---

44 V. 12a, B.34a-b, İ.35b, T.54a-b
*K.
: Tārīḫ-i iftāʿ T.
1a āfāḳa] fetvāya, V.
6b dünyāya] dünyāda T.

45
TĀRĪḪ BERĀY-I ŞEYḪÜ’L-İSLĀM ŞODEN MAḤMŪD EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezārān müjdeler kim pertev-i luṭf-ı İlāhīden
Yine bir ẕāt-ı ekrem ṣaldı farḳ-ı ʿāleme sāye

Lebīb-i lübb-i maʿnī Ḥażret-i Maḥmūd Efendi kim
Fażīletde naẓīri gelmemişdür ṣaḥn- pīrāya

Daḳāyıḳda ider Seyyid Şerīf’i baḥs̱ ile mülzem
Ḥaḳāyıḳda olur hem-rütbe Saʿdüddīn Dānā’ya

Mis̱ālin görmedi çeşm-i cihān ʿiffetde ʿiṣmetde
Daḫı zühd ile taḳvāda olur Şiblī’ye hem-pāye

Ḫudā’ya ḥamd-ı bī-ḥad şeyḫü’l-islām-ı be-nām oldı
Mübārek eyleye Ḥaḳ maḳdemin bu dīn ü dünyāya

Daḫı erbāb-ı dil maḳṣūd içün çekmez elem zīrā
Yeter ẕāt-ı şerīfi ṭālib-i iksīre sermāye

N’ola yirde beşer gökde melek aña s̱enā ḳılsa
Hemīşe iltifātı ʿammdur aʿlāya ednāyı

Hemīşe mesned-i fetvāda ʿizzetle olup ḳāʿīm
Ḫūda ʿömr-i ebed vire o ẕāt-ı ʿālem-ārāya

Duʿā-yı bī-nihāyetle didüm tārīḫini Fāiḳ
Belī Maḥmūd Efendi ismi ʿünvān oldı fetvāya

45 V. 12a, B.34b, T.59a-b
* V.
: Tārīḫ-i fetvā-yı Maḥmūd Efendi T.
2b ṣaḥn-pīrāya] V. , B.

46
TĀRĪḪ BERĀY-I ḲAŻI-ASKER-İ ANAṬOLI ŞUDEN ṢĀDIḲ EFENDİ*
Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün

Hem-nām-ı faḫr-i ʿālem Ṣādıḳ Efendi k'oldur
Dānişver-i zamāne fażl u hünerle yektāy

Pür itdi gūş-ı dehri āvāze-i meserret
Ṣadr-ı Anaṭolı'ya olınca zīnet-efzāy

Ẕātı hünerle meşḥūn ʿilme vücūdı merhūn
Seyyid Şerīf-i s̱ānī taḥrīr-i fażl-pīrāy

Pīş-i fażīletinde ser ber-nihāde ʿālem
Her ḥāl ile vücūdı dünyāya feyż-baḫşāy

Teşrīf-i maḳdemine Fāiḳ dinildi tārīḫ
Mānend-i subḥ-ı Ṣādıḳ ṣadr oldı nūr-peymāy
Sene 1104

47
TĀRĪḪ BERĀY-I ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN ʿĀRİF EFENDİ *
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Vaḥīdüd-dehr dānā-yı yegāne ʿārif-i billāh
Ki mis̱lin görmemişdür ḥaḳ budur kim dīde-i ʿālem

Cihāndārā-yı maʿnī dāver-i maʿmūre-i dāniş
Ki künc-i fażlına teng oldı zīr-i ḳubbe-i ṭārem

Ḥaḳāyıḳda olur ḥayret-fezā-yı ʿaḳl-ı Saʿdüddīn
Daḳāyıḳda iderdi Seyyid'i baḥs̱ eylese mülzem

---

46 V. 12b, B.33a-b, İ.36b, T.56a-b
*K.
: Tārīḫ-i Ṣadāret-i Anaṭolı, T.
Sene 1108 İ.
47 V. 12b, B.34b-35a, İ.32a-b, T.56b-57a
* V.
: Tārīḫ-i ṣadāret-i Anaṭolı, T.

Güher-pāş-ı hüner sermāye-i kālā-yı ehliyyet
Fażīletle müsellem maʿrifetle cümleden aḳdem

Kelām-ı rūḥ baḫşından olur āb-ı beḳā cārī
Nümāyān feyż-i enfāsında nuṭḳ-ı Īsā-yı Meryem

Ḳaṣāidde ġazel-perdāzlıḳda fenn-i inşāda
Feṣāḥat üzre olmışdur līsān-ı büleġā mülhem

Zamānında ʿİmāduñ ḳıtʿasına ḳalmadı raġbet
Ḫaṭ-ı taʿlīḳ-i ġarrāsın nice vaṣf eylesem bilmem

ʿAceb mecmūa-ı sır-ı Ḫudādur nüsḫa-ı ẕātı
Tetebbuʿ eyledükce ḥall olur her müşkil ü mübhem

Saʿādetle olınca zīver-i ṣadr-ı Anaṭolı
Ṣafādan ser-te-ser oldı zemīn ü āsmān ḫürrem

Bu gūne yazdılar ṭāḳ-ı sipihre Fāikā tārīḫ
Vücūh ile müzeyyen ḳıldı ṣadrı ʿĀrif-i ʿālem

48
TĀRĪḪ BERĀY-I ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN ḤALĪL EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezārān ḥamd-ı bī-ḥad ola feyż u luṭf-ı Mevlāya
Ki bir ẕāt-ı mükerrem virdi revnaḳ ṣadr-ı ʿünvāna

Vücūdı nüsḥa-ı kübrā-yı envāʿ-ı fażīletdür
Naẓīri gelmemişdür bir daḫı gelmez bu devrāna

Kelāmı gevher-i yektā-yı deryā-yı belāġatdür
Murād üzre cihānda maẓhar olmış feyż-i Yezdāna

Olur dānā-yı kāmil mekteb-i fenn-i daḳāyıḳda
ʿUlūmından eger bir şemme iʿṭā itse nādāna

---

48 V. 13a, B.35a-b, T.52b-53a
* V.
: Tārīḫ-i ṣadāret-i Anaṭolı, T.

ʿAceb āyīne-ṭıynet ṣāf-meşreb nīk-ḫaṣletdür
Vücūd-ı pākine maḫṣūṣdur vażʿ-ı kerīmāne

Dili ser-çeşme-i ḫūrşīd-i maʿnā-yı feṣāḥaṭdür
N'ola virse ṭarāvet gülsitān-ı ʿilm ü ʿirfāna

Virüp ṣadr-ı Anaṭolıya ārāyiş saʿādetle
Devālar ḥāṣıl oldı hep ḳużāt-ı derdmendāna

Bülend itsün hemīşe kevkeb-i iḳbālini Bārī
Żiyā virdükce mihr-i ʿālem-ārā çarḫ-ı gerdāna

Didiler ḥarf-i menkūṭ ile Fāiḳ ḳudsiyān tārīḫ
Ḫalīl-i aʿlem itdi ṣadrı iḥyā müjde aʿyāna
Sene 1117

49
TĀRĪḪ BERĀY-I KAŻI-ʿASKER-ANAṬOLI ŞODEN MAḤMŪD EFENDİ *
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Müjdeler yine bu dünyāya ki bir aʿlem ile
Buldı ṣadr-ı Anaṭolı şeref-i saʿd-ı suʿūd

Kendi Maḥmūd-ḫıṣāl ism-i şerīfi Maḥmūd
Ẕat-ı pākinde n'ola olsa saʿādet mevcūd

Böyle bir efżal ü ʿallāme-i dehrüñ aṣlā
Olmamışdur daḫı emṡāli cihānda maʿdūd

ʿİzzet ü ṣıḥḥat ile devlet-i pey-der-pey ile
Eyleye ʿömrini Allahu Teʿālā memdūd

Ḥaḳ mübārek ide Fāiḳ didiler tārīḫin
Bir kerīm eyledi bu ṣadrı maḳām-ı Maḥmūd

6a çeşme-i] çeşne-i T.
49 V. 13a-b, B.35b, T.53a
* V.
Tārīḫ-i ṣadāret-i Anaṭolı, T.

50
TĀRĪḪ BERĀY-I ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN MİRZĀ-ZĀDE SEYYİD MUḤAMMED EFENDİ *
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Şeyḫ-i kāmil ʿālim ü ʿāmil edīb ü ṣāf-dil
Bu ʿAlī-fıṭnat Arisṭo-fehm ü Eflāṭun-eṡer

Yaʿni kim Mirzā Efendi-zāde ol ẕāt-ı şerīf
Maẓhar-ı ḫulḳ-ı Muḥammed menbaʿ-ı ʿadl-i ʿÖmer

ʿİzz ile ṣadr-ı Anaṭolıya teşrīf eyleyüp
Şādmān itdi Anaṭolı ḳużātın ser-te-ser

Gelmedi çoḳdan bu ṣadra böyle bir kāmil vücūd
Görmedi bir böyle fāżıl dīde-i nevʿ-i beşer

Ḥaḳ Teʿālā cāh-ı vālāsın mübārek eyleyüp
Görmeye ʿömrinde derd ü miḥnet ü renc ü keder

Şād olup dāʿīleri Fāiḳ didi tārīḫini
Müjde-bād aʿlem Muḥammed virdi zībā ṣadra fer

51
TĀRĪḪ BERĀY-I ṢADR-I ANAṬOLI ŞODEN ʿABDULLAH EFENDİ *
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Kerem-güster seḫāvet-pīşe ʿAbdullah Efendi kim
İder bir ḳaṭre āb-ı luṭfı biñ ġam āteşin teskīn

Saʿādetle olınca ḳażı-ʿasker Anaṭolıya
Ḳużāt-ı telḫ-kāmānuñ meẕāḳı oldı hep şīrīn

N'ola şimdengirü leb-rīz-i şevḳ olursa ḫāṭırlar
Bu āṡār-ı neşāṭ-efzā cihānı ḳıldı şehr-āyīn

---

50 V. 13b, B.35b, T.56a
* V.
51 V. 13b-14a, B.36a, İ.32b, T.57b
* V.
: Tārīḫ-i ṣadāret-i Anaṭolı T.
1b āteşin] āteşi İ.

Hezārān baḥri teskīn itse lāyıḳ cünbiş-i ṭabʿı
Vaḳār-ı kūhsār-ı Ḳāf'a taʿlīm itmede temkīn

Daḳāyıḳda ider Seyyid Şerīfi baḥs ile maḥcūb
Fażīletde olur dem-beste-i ilzāmı Saʿdüddīn

Zamān-ı bez̠l-i inʿāmında gelmiş olsalar dehre
İderdi Bermekīler cūdına iḥsānına taḥsīn

Nice ṣadr-ı muʿallā-pāyeyi teşrīf idüp yā Rab
Ola dünyāda ʿuḳbāda vücūd-ı pāki rāḥat-bīn

El açup dergeh-i Ḥaḳḳ'a ḫulūṣ-ı tām ile ʿālem
S̠enā-yı z̠ātın itdükce disünler ḳudsiyān āmīn

Duʿā-yı bī-nihāyetle didüm tārīḫini Fāiḳ
Bu ṣadr-ı pāki ʿAbdullah Efendi kıldı nūrānin

52
TĀRĪḪ-İ REʿĪSÜ'L-KÜTTĀB ŞODEN-İ AḤMED EFENDİ*
Mef'ūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ser-defter-i aṣḥāb-ı ḳalem Ahmed Efendi
Olduḳda saʿādetle şeref-baḫş-ı riyāset

Destine ʿUṭarid ḳalemin eyledi teslīm
Tā ṣafḥa-ı gerdūna çeke ṣaḥḥ-ı saʿādet

Çarḫ itdi devāt-ı zer-i ḫūrşīdini ihdā
Āyīne-i ḫaṭṭında görüp ḥüsn-i leṭāfet

7a ṣadr-ı] ṣadrı T.
8a tām ile] pāk ile, İ
9b ḳıldı] -İ.
52 V. 15a, B.38a, İ.33b, T.51a
* V.
: Tārīḫ-i riyāset T.
1a aṣḥāb-ı] erbāb-ı İ.
2b ṣafḥa-ı] ṣuḥuf-ı, İ., ṣaḥfa-ı B.
2b çeke] çeke V.

Menşūr-ı felekde ḳazınur resm-i S̱üreyyā
Min baʿd resīdi ider āfāḳa kifāyet

İnṣāf gerek dehre daḫı gelmedi gelmez
Ẕātı gibi bir fāris-i meydān-ı kitābet

Tārīḫini menşūr-ı felek böyle yazar kim
Ḥaḳḳā ki sezā Aḥmed Efendiye riyāset

53
TĀRĪḪ BERĀY-I REʿĪSÜ'L-KÜTTĀB ŞODEN MĪR ʿABDULKERĪM EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Cenāb-ı mekremet-pīrā Kerīmī Beg Efendi kim
Riyāset mesnedinde oldı ẕāt-ı ekremi mükrem

Vücūd-ı pākinüñ çün vardur istiʿdādı her luṭfa
N'ola olsa sezā-yı iltifāt-ı Āṣaf-ı ekrem

ʿAceb midür olursa ol rumūz-āmūz-ı aḥkāmuñ
Debistān-ı ḫayālinde Felāṭun ḫıred-i mülzem

N'ola olsa mezāyā-yı umūr-ı devlete vāḳıf
Dil-i feyż-aşināsı Cānib-i Ḥaḳdan olur mülhem

ʿUṭarid tā çeküp ṣaḥ defter-i çarḫı ide tertīb
Ola evrāḳ-ı aʿmāli ḥuṣūl icrāsına munżam

Devām ile bulup menşūr ʿömr ü devleti revnaḳ
Nişān-ı ṣaḥḥ-ı iḳbāl ile her demde ola muʿlem

Didiler Fāiḳā tebrīk-gūne ḳudsiyān tārīḫ
Reʿīs oldı sezā Abdulkerīm ʿāḳil ü aʿlem
Sene 1114

6a menşūr-ı] menşūrı B., münşī-i İ.
53 V. 14a, B.39a, İ.32a, T.52b
: Tārīḫ-i riyāset ʿAbdulkerīm Efendi T.

54
TĀRĪḪ BERĀY-I REʿĪSÜ’L-KÜTTĀB ŞODEN MUṢṬAFA EFENDİ*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Vücūh-ı pür-hüner mektūbī-i ṣadr-ı muʿallā kim
Debīr-i çarḫ-ı ʿāciz vaṣf-ı ẕātın itmede inşā

Olur bir ṭıfl-ı ebced-ḫᵛān adını olmaġa ṭālib
Muʿallim-ḫāne-i fażlında anuñ Bū ʿAlī Sīnā

Süreyyā resmi maḥv olsa n’ola menşūr-ı gerdūndan
Ki ʿizzet-yāb-ı ṣaḥḥı oldı çün ser-ṣāfḥa-ı dünyā

Ola tevfīḳ-i Ḥaḳ rehber hemīşe pīşgāhında
Kümeyt-i himmeti çün rāh-ı maḳṣūda ola pūyān

Saʿādetle reʿīs olduḳda erbāb-ı ḳalem üzre
Hünermendān-ı ʿālem itdiler ṭārīḫler imlā

Bu naṣb-ı bī-naẓīre ben daḫı Fāiḳ didüm tārīḫ
Be-yemn-i Muṣṭafā buldı riyāset-pāye-i zibā

55
TĀRĪḪ BERĀY-I REʿĪSÜ’L-KÜTTĀB ŞODEN MĪR ʿABDULKERĪM EFENDİ*
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Cenāb-ı ḥażret-i ʿAbdulkerīm Efendi odur
Kemāl-i fażl u hünerle güzīde-i efrād

Reʿīs-i zümre-i küttāb olınca ʿizzet ile
Hünerverān-ı kitābet ser-ā-ser oldı şād

---

54 V. 14b, B.40a-b
* V.
: Tārīḫ-i riyāset B.
55 V. 14a-b, B.40b, İ.38a, T.49a
* V.
: Tārīḫ-i riyāset dīger B.
: Tārīḫ-i riyāset-i ʿAbdulkerīm Efendi T.
1a ʿAbdulkerīm Efendi odur] ʿAbdulkerīm Efendi ki odur T., İ.
2b şād] –İ.

Cihānı eyledi ṣaḥḥ-ı saʿādeti mesrūr
Resīdi eyledi dil-beste-i ġamı āzād

Muvaffaḳ ola hemīşe umūr-ı devletde
Muʿammer eyleye dil-ḫ̮ᵛāhı üzre Rabb-i ʿibād

Yazıldı ṣafḥa-ı āfāḳa Fāiḳā tārīḫ̮
Riyāset oldı yine hep Kerīm ile ābād

56
TĀRĪḪ̮ BERĀY-I DEFTERDĀR ŞODEN MUḤAMMED MUḤSİN EFENDİ
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Yine bir emced-i küttāb oldı defterdār
Mübārek ide ḳudūmun Cenāb-ı Rabb-i eḥād

Bu ṣadr-ı pāki müzeyyen idince hep didiler
İlāhi ʿömri dırāz ola devleti mümted

Henūz ṣāḥibini buldı ḥamd ola Ḥaḳk'a
Nice zamān idi ḫ̮ālī ṭurırdı bu mesned

Vücūh ile n'ola küttābuñ olsa mümtāzı
ʿAḳılda cümleden aḳdem zekāda hem-erşed

Vücūd-ı pākini itmiş raḳam-nüvīs-i ezel
Ser-i ṣaḥīfe-i rengīn-i dehre bir müfred

Muḥāldür idemez ḥüsn-i ḫ̮ulḳını taḳlīd
Bu tekyegāhda şeyḫ̮-i külāh-pūş-ı nemed

Göreydi nüsḥa-ı tedbīr ü ʿaḳlın Eflāṭun
İderdi ṭıfl gibi ders-ḫ̮ᵛāni-i ebced

Bu söz müdāhaneden ḥaḳ budur müberrādur
Be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı Muḥammed be-ḥaḳḳ-ı feyż-i Ṣamed

---

56 V. 15a, B.38b-39a, İ.32b-33a, T.49b-50a
6a ḫ̮ulḳını] ḫ̮ulḳına B.

Umūrdān u daḳāyıḳ-şinās u dūr-endīş
Bu deñlü dehre kemālāt ile faḳaṭ emced

Hemīşe zevḳ ü ṣafāda ola saʿādetle
Ġubār-ı ġām ola mirʿāt-ı ṭabʿına ebʿad

Duʿā-yı ḫayr iderek Fāiḳā didüm tārīḫ
Bu defteri ide Muḥsin Muḥammede esʿad

57
TĀRĪḪ BERĀY-I MÜSELLİM ḤALEBÜ'Ş-ŞEHBĀ ŞODEN ĠŪRİZĀDE MUḤAMMED AĠA*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ġūrīzāde müsellim olıcak Şehbāya
Yeñiden buldı ahālī-i Ḥaleb iḥyāyı

Görmedi ḫayli zamāndur bu diyāruñ ḫalḳı
Böyle bir ḥākim-i müstaḥsen ü rūşen rāʿyı

Yine ẕātı gibi dervīş olamaz ʿālemde
Bekleyen yıllar ile tekye-i Mevlānāyı

Vaḳf-ı dest-i fuḳarā dāmen-i luṭf u keremi
İtse müstaġraḳ-ı iḥsānı n'ola dünyāyı

Didi Fāiḳ ruḫ-ı ikrāmı ḳoyup tārīḫin
Ḳıldı pür-nūr Muḥammed Ḥalebü'ş-şehbāyı

9a umūrdān] umūrudān V.
9a dūr-endīş] zūr-endīş T.
9b bu deñlü] bu geldi, İ.
57 V. 15a-b, B.40a, T.58b
* V.
: Tārīḫ, T.
2b rāʿyı] zāyı V.

58
TĀRĪḪ BERĀY-I ʿAZĪMET-İ SEFER ŞODEN ʿALİ PĀŞĀ*
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

İdince ʿazm-i sefer Ḥazret-i ʿAlī Pāşā
Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳda aʿdāyı itdi pā-der-gil

Budur hemīşe duʿāmuz ki bezm-i cenk içre
İde ʿadūyı mey-i ḫūn-ı tīġ ile ḳānzīl

Dil-āverān-ı neberd-āzmā zamānında
Bilād-ı düşmeni eyler numūne-i bismil

Bu hüsñ-i rāʿy ile tedbīr-i dil-pesendüñ ile
Muḥāldür ola her emri ʿālemüñ müşkil

Bilindi maḥkeme-i ʿadl ü ʿilm ü fażluñda
Miyān-ı nāsda hep āşikāre ḥürmet ü ḥil

Olaydı zinde eger Āṣaf'ı Süleymān'uñ
Olurdı dergeh-i pāküñde bende-i muḳbil

Günāhdur bilürüm şüphesiz kerem-pīrā
Olursa Fāiḳ-i bendeñ duʿāda ger mühmil

Bu gūne ʿazme sezā biñde bir düşer tārīḫ
Sefer mübārek ola ey vezīr-i deryā-dil

59
TĀRĪḪ BERĀY-I İNŞĀ-YI CĀMİʿ VÜ MEKTEB-İ RĀMĪ EFENDİ*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Dürr-i deryā-yı riyāset zīb-i iklīl-i kemāl
Evc-i himmet āfitābı burc-ı devlet kevkebi

---

58 V. 15b, B.41b-42a, İ.37a, T.60a,
* V.
: ʿAlī Pāşānuñ sefer-i ʿazīmetinde söylenen tārīḫ T.
1b aʿdāyı] aʿdāy, V.
59 V. 15b-16a, B.37b, T.52a
* V.

Ṣāḥibü'l-ḫayrāt olan Rāmī Efendi kim müdām
Müntic-i ḫayr u ḥasendür fikr-i pāk-meşrebi

Hasbet-en-lillah ḳıldı yine bir ʿālī es̱er
Saʿy-ı ḳurb-ı Ḥaḳ içün bulup ṭarīḳ-i aḳrebi

İḳtirān idüp iki ḫayr-ı cemīli bir yire
Her biri eşʿār ider ḫalḳa bu remz-i ensabı

İki şāhid ile s̱ābit müddeʿādur kim anuñ
Kesb-i merżāt-ı Ḫudādur ʿālem içre maṭlabı

Ḥażret-i Ḥaḳ saʿyını meşkūr idüp fażlı ile
Yevm-i ʿīd ü leyle-i ḳadr ola her rūz u şebi

Gūş idüp itmāmını Fāiḳ didüm tārīḫini
Yapdı Rāmī bī-riyā bu cāmiʿi bu mektebi

60
TĀRĪḪ BERĀY-I İNŞĀ-YI ÇEŞME-İ ḤÜSEYİN PĀŞĀ*
Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

İtdi icrā bu çeşmenüñ ābın
Ḥükm-i şāhenşeh-i mübārek-pey

Emr idince Ḥüseyin Pāşā'ya
İtdi leb-teşnegānı āb ile rey

Nice pāşā ki luṭf u iḥsānı
Ġıbṭa-fermā-yı rūḥ-ı Ḫātem-i Ṭay

Bāġlardan geçürdi bu ābı
Oldı ʿaṭşāna neşve-baḫş-ı hamy

Öyle bir ʿayn-ı rūḥ-perver kim
Āb-ı ḥayvān yanında leyse beşey

---

60 V. 16a, B.41a, İ.30b-31a, T.48a-b
* V.
3b Ḫātem] Ḥātem İ.
4b ʿaṭşāna] ʿaşāna İ.

Oldı yek-pāre Fāiḳā tārīḫ
Bu iki mıṣraʿ pey-ender-pey

İçene rūḥdur bu āb-ı zülāl
Ve mine'l māi külli şey'in ḥayy[68]

61
TĀRĪḪ BERĀY-I İNŞĀ-YI ÇEŞME*
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

İḥyā idüp bu çeşmeyi bir ṣāḥib-i kerem
İcrā-yı āb-ı ṣāfına ḫarc itdi çoḳ s̱emen

Ḥaḳḳā ki itdi dehrde pākīze bir es̱er
İde ḳabūl ḫayrını vehhāb-ı zü'l-minen[69]

Bu şūrezār-ı teşne-dilin çoḳ zamān idi
Her bir giyāhı āb içün açmışdı bir dehen

Bu cāya virdi tāb u ṭarāvet bu āb-ı ṣāf
Reşk itse n'ola gülşen-i şād-āb-ı pür-çemen

Rāh-ı baʿīdden sefer eyler gelür bu āb
Mānend-i Nīl tīre degüldür ġubārdan

Zemzem gibi leṭāfeti ḫoş lez̠z̠eti güzel
İtsün duʿāyı ṣāḥibine her gelüp içen

Bir gülsitān bu ābdan olsaydı ḥiṣṣemend
Naḫl-ı gülinde bitmez idi bir daḫı tiken

---

[68] "… ve her canlı şeyi sudan(yarattık)…" Kur'an
61 V. 16a-b, B.41b, İ.31a, T.48b-49a
* V.
: Tārīḫ-i dīger, T.
1a çeşmeyi] çeşmei V. , T.
[69] Minnetler(ihsan, inam, lütuf ve keremler) sahibi (Allah)
3a dilin] dilüñ, İ..
4a bu] bir İ.
5a gelür] gelüp, İ.

Devletle hem saʿādet ile ṭūl-ı ʿömr ile
Maḳbūl-ı Ḥaḳ olursa n'ola böyle ḫayr iden

Tārīḫini tefekkür idüp Fāiḳā didüm
Āb-ı ḥayātdur gel iç ābı bu çeşmeden

62
TĀRĪḪ BERĀY-I İNŞĀ-YI ÇEŞME-İ KETḪUDĀ-YI ṢADR-I AʿZAM AḤMED AĠA
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ketḫüdā-yı ṣadr-ı aʿẓam Aḥmed ālī-yi himem
Eyledi bu çeşmeyi sermāye-i kesb-i s̱evāb

Ḫoş-güvār u ṣāfdur ol deñlü āb-ı pāki kim
Ḥacletinden āb-ı ḥayvān eylemez refʿ-i ḥicāb

Lülesinden Fāiḳā ṣordum didi tārīḫini
Nūş-ı cān olsun gel iç bu çeşme-i Aḥmed'den āb

63
TĀRĪḪ BERĀY-I İNŞĀ-YI ÇEŞME-İ ḤÜSEYİN PĀŞĀ DER-EDİRNE*
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Ḥüseyin Pāşā kim
Anuñ naẓīri bu āfāḳda görilmedi hīç

Bu āb-ı ṣāf u revān-baḫş eyledi icrā
Ki ḳaṭresine fedā nehr-i Tunca ile Meriç

Gürūh-ı teşnelere Fāiḳā didüm tārīḫ
Ḥüseyin ʿışḳına ābı bu pāk çeşmeden iç

---

62 V. 16b, B.40a, İ.31a, T.58a
* V.
1b çeşmeyi] çeşmeʿi V. ,B.,T.
1b s̱evāb] pāk İ.
63 V. 16b, B.40a, İ.31a, T.58a
* V.
: Tārīḫ-i dīger T.

64
TĀRĪḪ BERĀY-I BİNĀ-YI CİSR-İ SULṬĀN MUṢṬAFĀ ḪĀN DER-EDİRNE DER SARĀC-ḪĀNE*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Pādşāh-ı heft-kişver şehriyār-ı baḥr u ber
Ḥażret-i Ḫān Muṣṭafā şāhen-şeh-i nuṣret livā

Edrine şehrini teşrīf idicek emr eyledi
Çün bu cisri yapmaġa ol dāver-i fermān-revā

Ḥamdulillah bir metānet üzre bünyād oldı kim
Çeşm-i dünyā görmemişdür böyle bir muḥkem binā

Şevket ile gün-be-gün ʿömrini efzūn eylesün
Böyle çoḳ ḫayra muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā

Fāiḳā tekmīl olınca didiler tārīḫini
Eyledi fermān bu cisri yapdı Sulṭān Muṣṭafā

65
TĀRĪḪ BERĀY-I TECDĪD-İ MEVLEVĪ-ḪĀNE-İ ĠALAṬA RĀMĪ EFENDİ*
Mefāʾīlün Mefāʾīlün Mefāʾīlün Mefāʾīlün

Reʿīs-i cümle-i küttāb olan Rāmī Efendi kim
Cibilli meyl ider ṭabʿ-ı şerīfi birr ü iḥsāna

Ḳulūb-ı nāsı taʿmīr eyleyüp dest ü zamāneyle
Derūnı sāʿy ider kesb-i rıżā-yı Rab ü Raḥmān'a

Celāleddīn Rūmī'nüñ bilür çün ḳadr u iclālin
Ki her maʿnā-yı ās̱ārı muvāfıḳ maġz-ı Ḳurʿāna

---

64 V. 16b, B.39b, T.50a-b
* V.
: Tārīḫ-i cisr-i Sarāc-ḫāne der-Edirne B.,T.
2b bu] o T.
65 V. 16b-17a, B.37b-38a, T.52a-b
* V.
: Tārīḫ-i tecdīd-i Mevlevī-ḫāne T.
: Tārīḫ-i Mevlevī-ḫāne der Ġalaṭa B.

Görüp bu ḫānḳāhın ol velī-i ṣāḥib-irşāduñ
Mürūr-ı dehr ile olmış der ü dīvārı vīrāne

Sipāriş eyleyüp tecdīd olındı tā esāsından
Zihī ḥüsn-i es̱er Ḥaḳḳā ki ḫayrāt-ı kerīmāne

Ḫudā ḥıfẓ eyleye ẕātın idüp maḳbūl ḫayrātın
Budur her dem ricāmuz dergeh-i aʿlā-yı Sübḥān'a

Görüp tecdīdini seyr eyleyen Fāiḳ didi tārīḫ
Yapup Rāmī cedīd oldı iḥyā Mevlevī-ḫāne

66
TĀRĪḪ BERĀY-I SŪR-I ḪİTĀN MUḤAMMED ḪĀN ĠĀZĪ*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ḫażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān Ġāzī kim odur
Pādşāh-ı maʿdelet-pīrā-yı ṣāḥib-imtiyāz

İnṭiẓām-ı ʿadli   bir şekle ḳodı dünyāyı kim
Şimdi bir ṣūretdedür maʿnī ḥaḳīḳatle mücāz

ʿĀleme ol deñlü iẓhār-ı seḫāvet itdi kim
Ḫande eyler çehre-i iflāsa erbāb-ı niyāz

İtdi Sulṭān Muṣṭafā nāmında bir şehzādesin
Sünnet-i zībā-yı Aḥmedle cihānda ser-firāz

Eylemek mümkin mi evṣāf-ı kemāl-ı sūrını
İtmedüm efsāne-i güftārumı ṭūl u dırāz

Rūy-ı inṣāfı ḳoyup Fāiḳ didi tārīḫini
Cizze-i şāhinden alındı üsküf oldı ʿaynı   bāz

4a bu] -B.
66 V. 17b, B.44b, T.46b
* V.
: Tārīḫ-i Ḫitān Sulṭan Muṣṭafā
2a inṭiẓām-ı ʿadli] inṭiẓām-ı ʿadl V. ,B.
6b ʿaynı] ʿayn İ.

67
TĀRĪḪ BERĀY-I GÜŞĀD-I LİḤYE-İ MAḪDŪM-I ŞEYḪÜ'L-İSLĀM ES-SEYYİD ʿALĪ EFENDİ*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Nūr-ı çeşm-i şeyḫü'l-islāmı olınca ḫaṭ-nümā
Oldı şevḳ-efzā dimāġ-ı sünbüle būy-ı ṭarab

Ḥüsn-i dīger buldı gūyā ki ʿarūs-ı rūzgār
Ḫaṭṭ-ı ruḫsārı olınca zīnet-i ḥüsne sebeb

Ḫaṭ degüldür rūyına çekdi o ṣāḥib-iṣmetüñ
Çeşm-i bedden ḥıfẓ içün bir ʿanberīn-perde edeb

Gülsitān-ı ḥüsnini ḫaṭṭ-ı nev itdi sebzezār
İtmesün ʿarż benefşe-i bāġbān bu ṭaleb

Baʿdezīn gelmezse n'ola ʿūd u ʿanber meclise
Müşg-sāy itdi meşāmı bu ḫaṭ-ı nāfe -laḳab

Şübhe yoḳ Allah u aʿlem gelmemişdür ʿāleme
Böyle maḫdūm-ı mükerrem Seyyid ʿĀlī-neseb

ʿİzzet ü ṣıḥḥatle Bārī ʿömrin efzūn eylesün
Ḥaşre dek devr eyledikce çarḫ-ı mīnā rūz u şeb

Fikr-i tārīḫinde yārān eyleyüp ṣarf-ı süḫan
Oldı aṣḥāb-ı ṭabīʿat birbiriyle leb-be-leb

Ḥaḳ mübārek ide Fāiḳ ben didüm tārīḫini
Ḫaṭṭ-ı reyḥānī yazıldı vech-i ʿAbdullah'a heb
Sene 1118

---

67 V. 17b-18a, B.36a-b, T.55b
* V.
: Tārīḫ-i ḥaṭṭ-ı maḥdūm-ı şeyḫü'l-islām es-Seyyid ʿAlī Efendi B.
: Tārīḫ-i ḫaṭṭ T.
5b nāfe] nāme, V.

68
TĀRĪḪ BERĀY-I ZİFĀF-I MAḪDŪM-I ŞEYḪÜ'L-İSLĀM ES-SEYYİD ʿALĪ EFENDİ*
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Mesned-ārā-yı fażīlet şeyḫü'l islām-ı zamān
Kim odur bil-cümle aṣḥāb-ı ʿulūmuñ aʿlemi

Eyleyüp maḫdūmı ʿAbdullah Efendi'yi zifāf
İtdi icrā sünnet-i pāk-i Resūl-ı Ekremi

Yaʿni maḥrem eyledi bir ġonce-i mestūreye
Gülsitān-ı şerʿde ol bülbül-i muʿciz-i demi

Ḥaḳ mübārek eyleyüp bu sūr-ı ḫayr-encāmını
Görmeye aṣlā keder ḳalb-i şerīf ü ḫürremi

Eyledi her biri bir semte tekāpū saʿy ile
Fikr-i tārīḫe düşüp erbāb-ı naẓmuñ efḫamı

Ben leb-i ādāb ile Fāiḳ didüm tārīḫini
Mihr-i ʿAlī māh-ı burc-ı ʿilmüñ oldı maḥremi
Sene 1117

69
TĀRĪḪ BERĀY-I VEFĀT-I MAḪDŪM-I REʿĪSÜ'L-KÜTTĀB*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

İntiḳāl eyledi maḫdūm-ı reʿīsül-küttāb
Bezm-i ʿuḳbāya bu mātemgede-i dünyādan

Ol Ḥasan ism ü ḥayā-perver ü pākīze-nihād
Ḫilḳati olmış idi nāmı gibi müstaḥsen

---

68 V. 18a, B.36b, T.55b-56a
* V.
: Tārīḫ-i zifāf-ı maḫdūm-ı şeyḫü'l-islām es-Seyyid ʿAlī Efendi B.
3a mestūreye] mestūreyi, V.
69 V. 18a-b, B.38b, İ.34a
* V.

Āh ṣad āh ki düzd -i ecel-i nā-geh res
Bī-maḥal ḳāfile-i ʿömrine oldı reh-zen

Bülbülāsā n'ola fevtine fiġān eylese ḫalḳ
Nev-şüküfte gül-i raʿnā idi ol ġonce-dehen

Tünd bād-ı ecel itdi gül-i ʿömrin ber-bād
Ter-dimāġ eylemedin būy-ı gülinden bu çemen

Yiridür rūḥına şükrāne-i maḳdem rıḍvān
Güher-i ḫuldı nis̱ār eylese dāmen dāmen

Yirde yatduḳca o maḫdūm-ı mükerrem Mevlā
Vālideynini ide devlet ile ṣāġ u esen

Girye-i sūz u güdāz eyledüm fevtinde
Düşdi endīşe-i tārīḫine erbāb-ı süḫan

Āh-ı bī-ḥadd ile Fāiḳ didiler tārīḫin
ʿAndelīb-i gül-i zībā-yı behişt oldı Ḥasan

70
TĀRĪḪ BERĀY-I VEFĀT-I PEDER-İ FĀİḲ EFENDİ
ṢĀḤİB-İ NAẒM U DĪVĀN*
Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Efendimüz peder-i cān u ser berāberimüz
İdince ʿazm-i beḳā çeşm-i terden ayrılduḳ

ʿAceb mi olsaḳ eger baḥr-i eşke müstaġraḳ
Sezā-yı her dü-cihān bir güherden ayrılduḳ

İki şikeste birāderle söyledüm tārīḫ
ʿAlī Efendi gibi bir pederden ayrılduḳ

3a düzd] derd, İ.
4a bülbülāsā] bülbül ötse, V.
7b vālideynini] vālidini, B.
70 V. 18b, B.42a, İ.30a, T.60b
* V.
: Sāḥib-i dīvānuñ pederi fevtine tārīḫdür T.
: Tārīḫ-i vefāt-ı vālid-i Fāiḳ B.

71
BERĀY-I TĀRĪḪ-İ ḲAṢR-I MURTAŻĀ AĠA*
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Semiyy-i şīr-i Ḫudā yaʿni Murtażā Aġa
Aña muʿīn ola her ḥālde Ḫudā-yı kerīm

Pür itdi ʿālemi āvāze-i mübārek-bād
Kenār-ı yemden idince bu menzili taṣmīm

Göreydi ḳaṭʿi … mevzūn-ı cennet-āsāsın
Dürüst olurdı mis̱āl-i Selīm ṭabʿ-ı saḳīm

Ḫazānı yoḳ güli çoḳ tāze bir gülistāndur
ʿAceb mi olsa hem-ārāyiş-i riyāż-ı naʿīm

Sevākininde n'ola ḳalmasa ʿilelden es̱er
Cihāna gelmedi feyż-i hevāsı deñlü ḥalīm

Bulaydı seyrine ruḫṣat kemāl-ı şevḳinden
İderdi destini mānend-i gül güşāde leʿīm

Müferriḥātını itmiş bu ḳaṣra Ḥaḳ ḳısmet
Nesīm olınca çemenzār-ı ʿāleme taḳsīm

Bu cāy-ı rūḥ-fezānuñ müferriḥātından
Zebān-ı ḫāme ider biñde birisin tefhīm

Olınca ʿaks-i figen baḥre naḳş-ı semīni
Derūn-ı ābda māhīler oldı māhī-yi sīm

Neşāṭınuñ es̱eri ol ḳadar nümāyān kim
Ṣafā-yı ḫāṭıra tebdīl olur ʿazāb-ı elīm

---

71 İ.4b-5a, T.7a-8a
* İ.
: Tārīḫ, T.
4a ḫazānı] ḥazānı, İ.
5b ḥalīm] ḥakīm, İ.
7a müferriḥātından] müferriḫātından T.
8a müferriḥātından] muḥassenātından T.
8b ḫāme]ḥāme,İ.

ʿUlüvv ü ʿizzet ü şānın görüp leb-i deryā
İder niyāz ile her laḥẓa dāmenin tels̱īm

İderdi nuṭfesini behredār-ı neşv ü nemā
Ziyāretinden eger feyż-yāb olaydı ʿaḳīm

Ṣafāsı şaḫṣ-ı ġamı ʿāḳıbet düşürdi yeme
Taʿaccüb itme temāşā yabanı   itse besīm

Göreydi nāzüki-i resm-i naḳşını Bihzād
Olurdı tīġ-i ḥasedle ḳalem elinde dü-nīm

Hemīşe per-i hümā āstānına çārūb
Saʿādet-i ezelī ṣadr-ı eşrefinde muḳīm

Ne deñlü medḥine diḳḳat olınsa lāyıḳdur
Ki vaṣf-ı arż-ı muḳaddes olur s̱evāb-ı ʿaẓīm

Nice mes̱elini ʿālemde görmedüm dir idi
Suʿāl olunsa seyāḥat-şiʿār-ı heft-iḳlīm

Egerçi güllerine bū virilmemiş ammā
Muʿaṭṭar itdi zemīn ü zamānı feyż-i naʿīm

Menāzil-i şerefinde bulurdı kevkebi hep
Bu cāygāhda müneccim yapaydı ger taḳvīm

Yine ṣaḥīfe-i gerdūna sıġmaz evṣāfı
Olınsa biñ yirine bir hesābda terḳīm

Taḫayyül eylese sükkānı şaḫṣ-ı vehhāmı
Olınca ḫāṭırına gelmez idi ġuṣṣa vü bīm

Ne deñlü ḥüsn ile meşhūr-ı kāʿināt ise de
Bu zīb ü zīvere cennet daḫı olur teslīm

13b temāşā yabanı] temāşāyānı İ.
14b olurdı]olaydı,İ.
18b naʿīm] ʿamīm T.
19b yapaydı]yazaydı T.

Besāṭ içün bu müferriḥ nişīmene her-gāh
Sezādur itse felek nūr-ı āfitābı kilīm

Kelām-ı vaṣfın ararken ṭabīʿat-ı üstād
Baña bu mıṣraʿ-ı zībāyı eyledi taʿlīm

Duʿā-yı ḫayr iderek Fāiḳā didüm tārīḫ
Mübārek eyleye bu ḳaṣr-ı nev-bināyı Raḥīm

Cihānda tā ki ola pāydār kāḫ-i vücūd
Ḳarīn-i ʿizzet ide ṣāḥibin Ḫudā-yı ʿalīm

72
TĀRĪḪ BERĀY-I ŞEYḪÜ'L-İSLĀM FEYŻULLAH EFENDİ*
Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Ḫᵛāce-i pādşāh-ı heft iḳlīm
Ḥażret-i müfti ḫuceste-nihād

Dest-i miʿmār saʿy u himmet ile
Bu serāyı çün eyledi ābād

Künbed-i çarḫı eyledi memlū
Bang u āvāze-i mübārek-bād

Ḥaḳ bu kim bu maḳām-ı ʿulyāya
Vechi var söylenürse ʿadn-ābād

Ṭarḥ-ı pāki numūne-i cennet
Naḳş-ı raʿnāsı ġıbṭa-ı Bihzād

Ḥüsn-i zībā-yı naḳş-ı Şīrīn'i
N'ola eylerse ʿālemi Ferhād

Şemsesinden iderdi kesb-i fürūġ
Mihr ile mehde olsa istiʿdād

Rūy-ı ḫalḳa güşāde naḥt-ı deri
Hem-çü dest-i duʿā-yı ḫayr-ı ʿibād

---

72 İ.37a, T.47a-b
* T.

Her binā-yı metīni şerhe   esās
Her sütūnı serāy-ı dīne ʿimād

Cāy-ı zühd ü veraʿda olsa n'ola
Cebhe-fersā-yı ʿābid ü zühhād

Būse-cāy-ı gürūh-ı ins ü melek
Ḳıblegāh-ı ekābir ü emcād

Devlet-i rūzgār añılmaz idi
Revzeninden mürūr itmese bād

Böyle bir dergeh-i mürüvvetde
Hep berāberdür āşinā ile yād

Bu serāy-ı ḫuceste ās̱ārı
Ola pāyende …………..mīʿād

Ṣāḥibin ḥıfẓ idüp ḫaṭālardan
İde Ḥaḳ ʿömr ü devletini ziyād

Ola ẕāt-ı şerīfi hem-vāre
Bāʿis-i intiẓām-ı kevn ü fesād

Ṣadr-ı fetvāda olalı ḳāʾim
Kimse devrinde itmedi feryād

Dest-yārī-i luṭf-ı Ḥaḳḳ ile çün
Buldı pāyān bu cāy-ı nev-īcād

Fikr-i tārīḫine düşüp şuʿarā
Eyler iken ḥurūfını taʿdād

Fāiḳā ḳudsiyān didi tārīḫ
Saʿd-ı bünyād cāy-ı feyż-ābād

8b ḫayr-ı] -İ.
9a şerhe] şerʿe İ.
9 -T.

73
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Kesī ki reh-rev-i ṣaḥrā-yı arzū gerded[70]
Ḥubāb-ı āble-i bāzār ebrū gerded

Ez-in çemen güzered zûd-ter zī ʿömr-i bahār
Çü gül her ān ki sezāvār-ı reng u bū gerded

Ziḥal u hürmet-i bāde berev çi mī-ḫᵛahī
Maʿīb-est çāre eger ġuṣṣa der-gelū gerded

73 V. 44b, B.48a, İ.28b, T.44b
[70] Arzu sahrasının yolcusu, pazarın āble(çiçek hastalığının kabarcığı) köpüğü ebruya döner / gül gibi renk ve kokusu olanların (güzelliği) bu çemenden, baharın ömründen daha çabuk geçer / şarabın helal ve haram oluşundan geç , ne istiyorsun / eğer, çarenin boğazına kaygı takılmışsa kusurludur.

RUBAİLER

1
Ḫᵛ ĀNENDE İMĀMUÑ FEVTİNE TĀRĪḪDÜR*

Ol bülbül-i bāġ-ı mūsiḳī yaʿni İmām
Bāġ-ı ʿademe idince āheng-i ḫırām
Bir āh ile Fāiḳ didi tārīḫin anuñ
Ḫᵛānende-i meclis-i cinān oldı İmām

2

Tefrīḳ-i vücūd u ʿadem itmez dervīş
Olmaz reh-i teslīmde fikr-i pes ü pīş
Ālūde-i şer olurısa da bende
Mevlāsı olur yine aña ḫayr-endīş

3

Şeh-rāh-ı ṭalebde ola ki… pā-der-gil olur
Elbetde yine resīde-i menzil olur
Mevlāsına olsa maʿṣiyet üzre ġulām
ʿAfv eylemese cürmün eger müşkil olur

4
Bu bezm-i cihānda biz ḥużūr añlamışuz
Ġamḫāne-i köhnede sürūr añlamışuz
Sāḥil diyirek esīr-i girdāb olduḳ
Bu lücce-i ʿālemde ʿubūr añlamışuz

5
Luṭf eyle eyā ṭabīb erbāb-ı niyāz
Ben ḫaste-i derd-mende ol dermān-sāz
Kālā-yı ümīdi Fāiḳe el virmez
Endāze-i ʿarż-ı ḥālini itme dırāz

---

1 İ.37b, T.60b
* T.
2 V. 40b, T.29a, T.44a
Cevab-ı Fāiḳ V. , B.
3 V. 40b, B.46a, İ.29b
Dīger rübāi
4 V. 46b, B.46b, T.41a.
5 V. 41a, B.47a, İ.28b, T.42a

6

Ben ḫasteyi ʿāfiyet-ṭırāz it yā Rab
Ebvāb-ı şifāyı baña bāz it yā Rab
Kālā-yı murādumı ṭalebden geçdüm
Endāze-i ʿömrümi dırāz it yā Rab

7

Devrān ile kām içün göñül itme cedel
Çün böyle imiş naṣībümiz rūz-ı ezel
Çoḳ pençe-i zaḫm ḫār açar sīnemüze
Bir ġonca-i ter virince gülzār-ı emel

8

Ol tekye-nişīn-i dil-ber-i ḫırḳa-be-dūş
İtdi dil-i zārı bende-i ḫalḳa-be-gūş
Evrādı melāʿike ferāmūş eyler
ʿUşşāḳı idince ẕikr ile cūş u ḫurūş

9

Sīnemde ḫayāl-i zülfi pür-tāb itdüm
Baḥr-ı ġamı vaḳf-ı mevc-i girdāb itdüm
Şeb tā-be-ṣabāḥ feyż-i feryād meded
Ben dīde-i baḫtı düşmen-i ḫᵛāb itdüm

10

Geh Gülşen-i Rāz geh Gülsitān oḳuruz
Hep nüsḫa-ı vaṣf-ı ḥüsn-i cānān oḳuruz
Eṭfāl-ṣıfat vefā debistānında
Biz muṣḥaf-ı ruḫsāre-i ʿOs̱mān oḳuruz

---

6. V.41a, B.47a-b, İ.28a, T.41b
7. V.41a, B.47b, İ.28a, T.41b
8. V.41a, B.48a, İ.27b, T.42b
9. V.41b, B.47a, İ.28b, T.41a
10. V.41b, B.47a, İ.28a, T.41b
2a vefā] veḳā V.

11

Dil nāʿil-i vaṣl-ı dil-rubā olmaz mı
Derd ü ġam-ı ʿışḳa bir devā olmaz mı
Ol pādişeh-ı ḳalem-rev-i istiġnā
Bir merḥamet eylese baña olmaz mı

12

Dūr oldıġı ol şehüñ ḥużūr olmaḳ var
Fürḳat yine başḳa bir sürūr olmaḳ var
Kūtāh gören metāʿ-ı ḥüsn-i yāri
Endāze-i çeşminde ḳuṣūr olmaḳ var

13

İsḥaḳ saña göñül olalıdan müştāḳ
Pür oldı figān u nālemüzden āfāḳ
Şeb tā-be-seḥer itmede Fāiḳ feryād
Bir pāy ile mānende-i mürġ-i İsḥaḳ

14
Naḳd-i dilümiz yoluñda isrāf oldı
Ey şīve-fürūş raḥm it inṣāf oldı
Ne jeng-i firāḳ var ne ümīd-i viṣāl
Āyīne gibi derūnumız ṣāf oldı

15
Mübhem mi ḳalurdı nükte-i ḥarf-i niyāz
Manẓūrumız olmış olsa ger nüsḫa-i nāz
Kālā-yı ḥaḳīḳate ḫarīdār olamaz
Destinde anuñ ki olmaya naḳd-i mecāz

---

11. V.41b, B.47a, İ. 28a, T.41b
Dil-rubâ] yâr, İ.
12. V.41b, B.47a, İ.28a, T.41b
13. V.41b, B.47a, İ.28a, T.41a-b
14. V.42a, B.47b. İ.28b, T.42a
15. V.42a, B.47b, İ.28b, T.42a

16
Ṭıfl-ı dil-i zāra feth̤-i ebvāb oldı
H̱aṭ nüsẖa-ı ḥüsn-i yāre iʿrāb oldı
H̱ūn-āb-ı sirişk ile ṭutup dīdelerüm
Bezm-i ġama kāse-i mey-i nāb oldı

17
Dāmān-ı ümīde dest-res emr-i muḥāl
Oldum nice yıl reh-i ṭalebde pā-māl
Bāzār-ı cihānda kimse baḳmaz yüzine
Ḳalb aḳçaya döndi şiʿr-i pākīze-ḫayāl

18
Bir dil-ber olursa āfet-i cān olsa
Bir ʿāşıḳ olursa bāri giryān olsa
Ben ġam mı çekerdüm ölmege ʿālemde
Dil nāʿil-i ẕevḳ-i vaṣl-ı ʿOs̱mān olsa

19
ʿĀşıḳlarınuñ bilür mi ḥāl-i zārın
Hem-vāre sözini gūş iden aġyārın
Dil bir ṣanem-fütāde olmışdur kim
Ṣūfī de umar perestiş-i ruḫsārın

20
Her sīne-i dāġdār sūzān olmaz
Her seyl-i sirişk-i dīdede ṭūfān olmaz
ʿĀlemde hemīşe olmasun āzād
Bir dil ki esīr-i ʿışḳ-ı ʿOs̱mān olmaz

21
Gördüñ mi fiġān-ı bülbül-i nālānı
Nerm itmedi ʿāḳıbet gül-i ḫandānı
Erbāb-ı muḥabbetde ne dil ḳaldı ne cān
Hep aldı nigāh-ı ket-ẖüdā-yı ʿOs̱mānı

16. V.42a, B.47b. İ.28b. T.42a
17. V.42a, B.48a, İ.28b, T.44a
18. İ.27b, T.42a
19. T.42b
20. İ.27b, T.42b.
21. T.42b

22

Yā Rab beni sen bu ġamdan āzād eyle
Bu bezm-i ṭarab-fezāda dil-şād eyle
Hep oldı ḫarābe-zār-ı seylāb-ı elem
Bu ḫāṭır-ı vīrānemi ābād eyle

23

Bu cism-i nizār pür-melāl olsun mı
Mürġ-i dil ü cān şikeste-bāl olsun mı
Olmazsa eger recā-yı Fāiḳ ḳabūl
Bī-çāre helāk-ı infiʿāl olsun mı

24

Ey ġamze belā hemīşe perverde-i tūst
Der fitne-gerî ḳażā nazar kerde-i tūst
Be-güzeşt bahâr u ber hazân geşt çemen
Ey bād-ı sabā īn-heme-āverde-i tūst[71]

25

Ey ʿışḳ-ı bütān dil ser-ā perde-i tûst
Āyīne-i sīne em cilā dāde-i tūst
Be-güzeşt bahār u ber ḫazān geşt çemen
Ey bād-ı sabā in-heme-āverde-i tūst[72]

22. İ.28a, T.42b
23. İ.29b
24 V. 44b, B.48a, İ.28a, T.41a

[71] Ey gamze[sevgili], bela her zaman senin eserindir / fitne çıkarmada takdir senin gözünden medet umar / bahar geçti çimen hazana döndü / ey saba rüzgarı bütün bunları sen getirdin.

25 V. 44b, B.48a, İ.28a, T.41a

[72] Ey [sevgili] gönül senin sarayındır / gönül aynam senin tarafından cilalanmıştır / bahar geçti çimen hazana döndü / ey saba rüzgarı bütün bunları sen getirdin.

MATLALAR

1
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Bülend-ḳadri ḥaḳāretde buldı peykerümiz
Yetimlikde girān-ḳıymet oldı gevherümiz

2
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

İtdi tenbākūya raġbetleb-i āteş-gūnuñ
ʿĀḳıbet göklere çıḳdı tütüni ḳalyonuñ

3
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Dil-i rūşen ruḫ-ı pertev-figenüñ bendesidür
Māh-ı bedr olsa da mihrüñ yine şermendesidür

4
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Dile vaṣluñ bu āh-ı serd ile cānā müfīd olmaz
Muḥaṣṣal böyle hengām-ı şitāda ẕevḳ-i ʿıyd olmaz

5
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Gelürse ḫaṭṭı bezm-i yārda aġyāra yir ḳalmaz
Egerçi gülde ber-bād olur ammā ḫāra yir ḳalmaz

6
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Renc ü melāl ʿışḳa virür revnaḳ-ı s̱ebāt
Hep ḫār u ḥasdur āteşe sermāye-i ḥayāt

---

1 V. 43b, İ.29a, T.45a
2 V. 43b, T.45a
3 V. 43b, İ.29a, T.45a
4 V. 43b, İ.29a, T.45a
5 V. 43b, İ.28b, T.45a
6 V. 43b, İ.28b, T.45b

7
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Sirişke raġbet o rūy-ı āb u tāba düşer
Fütāde şeb-nemi refᶜ itmek āfitāba düşer

8
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Vücūdum eylemedin serdī-i hevā bī-tāb
Vir iki cāme baña yā Müsebbibüᶜl-esbāb

9
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Dem-i viṣālde būs-ı lebin getür yāda
Ziyāde neşᶜe virür rūz-ı ᶜıydda bāde

10
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Vücūd-ı saḫt-ı ᶜadū dāġ dāġ lāzımdur
Bir iki gün bize dāġ üsti bāġ lāzımdur

11
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Semend-i saᶜy ile meydān-ı kām alınmaz mı
O şeh-süvāruñ elinden licām alınmaz mı

12
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Bu iᶜtibārdan āḫir o māh-pāre düşer
Bu rūzigārdur eflākden sitāre düşer

---

7 V. 43b, İ.29a, T.45b
1b rūy-ı āb u tāba] rūy-ı pür āb-ı tāba, İ.
8 V. 43b, T.45b
9 V. 43b, İ.29a, T.45b
10 V. 43b, İ.29a, T.45b
11 V. 44a, İ.29a, T.45b
12 V. 44a

13
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Her girān-cānı muḫāṭab eyleme güftārda
Nīk ü bed āmādedür redd-i ṣadā kūhsārda

14
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Muḥtāc-ı giryedür dil-i pür-ıżdırābumuz
Cūy-ı sirişkümizle döner āsiyābumuz

15
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Miḥnet ḥurūfi resm-i muḥabbet degül midür
Zaḥmet baḳılsa ṣūret-i raḥmet degül midür

16
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Keṡret-i dām itmedi āzāde pīç ü tābdan
Eyledi şermende bu manṣıb beni aḥbābdan

17
Muʿammā Be-nām-ı Cābir
Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Dil idince niyāzını tekrār
Sīne üzre yir itdi āḫir-i kār

---

13 V. 44a, İ.29a, T.45b
14 V. 44a, T.45b
15 K44a, İ29a, T45b
16 T.46a
17 V. 44a, İ.30a, T.46a
1b üzre] üzer, İ.
1b āḫir kār] āḫir o yār, İ.
18 V. 44a, İ.30a, T.46a

18
Be-nām-ı Yūnus
Mef’ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Gördük de mihr-i ḥüsnini bī-ḥadd u bī-hisāb
Zīb-i ser itdi kūşe-i ebrūsın āfitāb

19
Be-nām-ı ʿAṣım
Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

Ḥarīm-i bütdeye dil-berān yol buldı
Birin görince derūn-ı ṣanem ḥarāb oldı

20
Be-nām-ı Cemşīd
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Zümre-i ḫūbānı eylerdi esīr-i pīç ü tāb
Dehri ol meh ṭutsa ḥüsninden misāl-i āfitāb

---

19 İ.30a, T.46a
20 V. 44a

MÜFREDLER

1
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Bu ṭarḥ-ı ʿāfiyet-peymāya Fāiḳ didiler tārīḫ
ʿAzīz ol dāʿimā bu ḫānede ey Yūsuf Nābī

2
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Ḳudsiyān mevlūdınuñ Fāiḳ didi tārīḫini
Nūrdur ṣulb-ı ʿAlīden geldi Seyyid Muṣṭafā

3
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Fāiḳ görince fevtini tārīḫini didüm
Sīr-i simāṭ-ı bezm-i ecel oldı Niʿmetī

4
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Fevtin görince Fāiḳā yārān didi tārīḫini
Eyvā Neşāṭī Aḥmedi mest eyledi cām-ı ecel

5
TĀRĪḪ BERĀY-I REʿĪSÜ'L-KÜTTĀB ŞODEN RĀMİ EFENDİ
Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Tārīḫi ser-nihāde-i inṣāf olup didüm
Rāmīye cāh-ı pāk-i riyāset sezā serā

---

1 İ.30b
2 İ.31b
3 İ.37b
4 İ.37b
5 V. 16a, İ.30b

6
DĪGER TĀRĪḪ*
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Şevḳden bir daḫı tārīḫ didüm ey Fāiḳ
Mühr-i ḥükm aldı eḥaḳ Rāmi Muḥammed Pāşā

7
TĀRĪḪ-İ VÜZERĀT RĀMĪ MUḤAMMED PĀŞĀ
TĀRĪḪ-İ RİYĀSET-İ RĀMĪ EFENDİ ……MERḤŪM *
Mefʾūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Tārīḫi ser-nihāde-i inṣāf olup didüm
Rāmīye cāh-ı pāk-i riyāset sezā serā

8
Mefʾūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Ey ḫāme var o nūr-femüñ benden öp elin
Yazsun risāle-i ḫaṭ-ı reyḥānī mū-be-mū

9
Be-nām-ı Selīm
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Gül-ābāsā ʿaraḳ-efşān olur farṭ-ı hicābından
ʿİzārın gösterürse āfitāb-ı ʿālem-ārāya

---

6 V. 11a, B.43b, İ.36a
* V.
7 B.42b, T.60b
* B.
8 V. 44a, T.45b
9 V. 44a, İ.30a, T.46a

SONUÇ

17. yüzyıl sonu ve 18. yüzyıl başlarında yaşamış olan Fâik Urfalı'dır. Babasının adı Ali'dir. Kadı olan Fâik, meşhur divan şairlerinden Nâbî'nin akrabasıdır. Şairin belirgin özelliği aksak olmasıdır. Bu durumu kendisinin ve çağdaşı olan bazı şairlerin şiirlerine de yansımıştır.

Biyografik kaynaklarda adından hürmetle bahsedilen Fâik, yaşadığı dönemin başarılı şairlerindendir. Fâik'in biyografik kaynaklarda ön plana çıkan özelliği nüktedanlığı ve hoş sohbetidir. O, bu özellikleriyle dost meclislerinin aranan kişisidir. Şairin dost çevresini genelde 18. yüzyıl Osmanlı Devletinde çeşitli mevki sahipleri oluşturmaktadır. Bunlar arasında sadrazamlar, şeyhülislamlar, Anadolu kazaskerleri, reisülküttablar çoğunluğu oluşturmaktadırlar.

Şair, divanı oluştururken birçok nazım şeklini kullanmıştır. Divanda kaside, mesnevi, gazel, kıt'a, rubâi, matla ve müfredden oluşan 282 manzume vardır. Şiirlerinde bolca Arapça, Farsça kelime ve terkipler kullanmıştır. Bunun yanında özellikle gazellerdeki redifi oluşturan ek ya da kelime redifler Türkçe kelimelerden seçilmiştir.

Sayı bakımından en fazla yer tutan gazeller çoğunlukla beş beyitlidir.

Divanda aruz veznini 12 farklı kalıbı kullanılmıştır. Şâir daha çok hezec ve remel bahirlerini tercih etmiştir. Manzumelerin 87'si hezec, 71'i remel, 46'sı müctes, 46'sı muzârî, 6'sı hafif ve 1'i de recez bahri ile yazılmıştır. Çoğunluğu oluşturan hezec bahrinin Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbı en çok kullanılan vezin olmuştur. Sayı bakımından bunu takip eden vezin ise Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün veznidir.

Divanda dikkat çeken hususiyet çok sayıda tarih manzumesinin bulunmasıdır. Farklı nazım şekillerinde yazılmış olmakla birlikte ağırlığı kıt'a nazım şekli oluşturmaktadır. Mehdiye ağırlıklı tarih manzumelerinde şair yakın çevresinde bulunan birçok mevki ve makam sahibinin önemli olay ve anlarına dair tarih düşürmüştür. Hoş sohbeti, nükteşinaslığı ile dost geniş bir kitlenin sevgisini kazanmış olan Fâik, dostlarıyla ilişkilerinin tezahürü olarak dostlarına tarih manzumeleri sunmuştur. Tarih manzumelerinde adı geçen

şahıslar Cemiyet başlığı altında verilen bölümde Tarihi şahsiyetler başlığı altında incelenmiştir. Bu bölümde divanda sıkça adı geçen tarihi-efsanevi şahsiyetler ve hikaye kahramanları da ele alınmıştır.

Çok hacimli olmayan bir divana sahip olmakla birlikte yaşadığı dönemin başarılı bir şairi olan Fâik, yazdığı manzumelerle o dönemin siyasi çehresine de farklı bir pencereden bakmamızı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

AKSOY, Ömer Asım; **Atasözleri Ve Deyimler Sözlüğü** I-III. TDK. Yay., Ankara, 1984

AYDEMİR, Yaşar; **Behiştî Divanı**, MEB Yay., Ankara, 2000

İsmail Belîğ; **Nuhbetü'l-âsâr li zeyli Zübdeti'l-eş'âr** (Haz. Abdulkerim Abdulkadiroğlu) AKM. Yay., Ankara, 1999

Bölge Ağızlarında Atasözleri Ve Deyimler, (Derleme- Tarama Kolu Başkanı Ömer Asım Aksoy Yönetiminde), TDK. Yay., Ankara 1996.

DİLÇİN, Cem; **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, TDK Yay. 6. Baskı, Ankara, 2000

DİLÇİN, Cem; "Divan Şiirinde Gazel", **Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)**, Ankara, 1986

ERGUN, Saadettin Nüzhet; **Türk Şairleri**, İstanbul, 1945

Fâik, **Dîvân**

Millî Kütüphane, İzmir, Nu.:1645.

Fâik, **Dîvân**

Topkapı Sarayı Müzesi Emanet Kütüphanesi, İstanbul, Nu.:1625/2.

Fâik, **Dîvân**

Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, Nu.:1318.

Fâik, **Dîvân**

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Nu.:439/4.

İPEKTEN, Haluk; **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**. Dergâh Yay. 2. Baskı, İstanbul, 1997

İSEN, Mustafa ve başk., **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**, Grafiker Yay. Ankara, 2002

Kur'ân-ı Kerîm Ve Açıklamalı Meali (Haz. Ali Özek ve başk.), TDV. Yay., Ankara 1993.

ONAY, Ahmet Talat; **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı** (Haz. Cemal Kurnaz), Akçağ Yay., Ankara, 1982

PAKALIN, M. Zeki; **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C.I-III., MEB. Yay., İstanbul, 1983

REDHOUSE, Sır James W. ; **Turkish And English Lexicon**, Çağrı Yay., İstanbul, 1992

Safayi; **Nuhbeti'l-âsâr min fevâ'idi'l-eş'âr** (Haz.Pervin Aynagöz), İnceleme, Metin, İndeks A.K.M, Başkanlığı Yay., Ankara, 2005

Salim;**Tezkire-i Şu'arâ**.

TANYERİ, M. Ali; **Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler**. Akçağ Yay., Ankara, 1999

TOLASA, Harun; "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce Ve Değerlendirmeleri" **Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, Sayı:1, İzmir, S.15-46., 1982

TUMAN, Nâil; **Tuhfe-i Nâilî,** (Haz. Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatcı), Bizim Büro Yay., Ankara, 2001

Türk Atasözleri ve Deyimleri I-II; (Haz. Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü), MEB.Yay., Ankara, 1992

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yay., İstanbul.

Türkçe Sözlük (Haz. Hasan Eren vd.), TDK. Yay., Ankara, 1988

DİZİN

āb G.5/5, 50/6, 54/2, 70/2, 81/1, 100/1, 115/2, 119/4, Kt.60/2, 61/3, 61/5, 62/3
āba Kt.35/7
ābād K.7/1, 9/7, 8/21, M.1/18, Kt.72/2, 55/5, 27/4, R.22/2
abā-pūşīde G.44/5
ābdan Kt.61/7
abd-i nāçīzi G.128/11
abdine K.6/1
Abdulkerīm Kt.53/7
Abdullah Efendi Kt.43/7, 34/1, 34/9, 41/1, 41/9
Abdullah Efendi'yi Kt.68/2
Abdullah Kt.27/2, 29/7, 30/4, 33/5, 39/4, 42/5, 47/8, 48/5, 53/3, 71/4
Abdullah Pāşā K.5/2
āb-ı bekā Kt.47/5
āb-ı çeşm-i şemᶜden G.127/2
āb-ı deryā Kt.36/12
āb-ı dīdeden G.125/2
ābı G.8/4, Kt.60/4, 61/9, 63/3
āb-ı hayāt K.2/3
āb-ı hayātdur Kt.61/9
āb-ı hayvān Kt.60/5, 62/2
āb-ı kereminden K.6/16
āb-ı lutfı Kt.51/1
āb-ı lutfun K.2/23
āb-ı mey-i nāb G.81/1
āb-ı pāki Kt.62/2
āb-ı rahmete G.106/4
āb-ı revān G.38/5
āb-ı revāna K.4/17
āb-ı sāf Kt.61/4, 63/2
āb-ı sahrā-yı kıyāmetde G.112/11
āb-ı sebīl-i çeşme-i gufrān G.139/5
āb-ı telhi G.92/1,Kt.9/1
āb-ı zülāl Kt.60/7
ābın Kt.60/1
ablak-ı ser-keş G.5/1
āb-rū-yı M.1/2
āb-rū-yı vüzerā Kt.38/1
aceb K.3/11, 5/19 G.17/5, 21/7, 25/2, 27/5, 64/4, 70/3, 70/6, 96/3, 134/5, 138/8
āciz K.5/28
ācizān-ı ihtiyāca Kt.44/6
ācizdür K.9/5, G.19/10,
ācizem K.6/27, G.140/2
açar R.7/2
açdı K.4/5
açdırmadı G.72/3
açıl G.115/4
açıldı G.83/4, Kt.29/1
açılma G.72/5, 87/6
açılmaz K.2/22, G.115/1
açılur K.6/8
açmaz G.41/3
açmışdı Kt.61/3
açup Kt.51/8
aᶜdā K.4/18, G.21/4, 28/5, 73/4, 109/1, Kt.26/10
ādāb G.81/5
āᶜdāmuz G.109/3
āᶜdāsı Kt.34/11, 39/6
āᶜdāya Kt.34/9
aᶜdāyı Kt.58/1
adālet G.65/6
adāvetden G.112/4
adāvetle G.109/3
aded M.1/57
ādem G.60/2, 108/7, 113/4
adem R.2/1
ādemde G.140/4
ademde G.94/1
ādemiyyetde G.112/10
adını Kt.54/2
ādil Kt.34/12, 43/2
ādilde K.6/12
adl .M1/18
adl-i Sikenderāsā Kt.34/5
adliyle Kt.36/17
adn-ābād Kt.72/4
adū G. 58/5, 111/3
adūdan G.78/2
adūna K.1/21
adūya G.35/3
adū-yı cān-güdāz-ı berk-i mihr-i 'ālem-ārādur G.34/4
adūyı Kt.58/2
adū-yı sebze-i bī-gāne G.21/3
adū-yı zāg G.55/4
āfāk R.13/1
āfāka Kt.44/1, 52/4
āfākda Kt.63/1
āfākı M.1/48, Kt.22/1
āfet-i bīgāne G.33/2
āfet-i cān R.18/1
āfet-i nahvet-pereste G.21/7
āfetün G.25/1
āfitāb G.19/2, 35/4 ,106/7, 143/4, Mt.18/1
āfitāba Mt.7/1

āfitābāsā G.16/2, 114/1
āfitāb-ı āʿlem-ārāveş G.60/5
āfitāb-ı ālem-ārāya Mf.8/1
āfitāb-ı baht K.3/14
āfitābı Kt.59/1
āfitābun G.70/6
āfiyet-ārā-yı bezm-i sıhhat Kt.44/8
āfiyet-tırāz R.6/1
afv G.67/3, R.3/2
afva Kt.27/1
afvundan Kt.26/13
āgāh G.85/5, Kt.29/5
āgāze-i nūş-ā-nūşın G.108/1
agniyāya G.45/2
agyār G.25/1, 43/5, 52/3
agyāra Mt.5/1
agyārdan G.63/1
agyāre G.41/1, 41/5
agyārı G.2/3, 13/6, 21/6, 60/2, 113/2,
agyār-ı sahte G.61/2
agyārın R.19/1
agyārun G.133/4
āgūşa G.52/5
āgūş-ı hāleden G.35/4
āgūşın G.108/2, Kt.29/4
āgūşına G.68/3
āgūşını G.128/6
āh G.36/1, 40/4, 73/1, 108/5, 138/3, 140/7, Kt.29/1, 69/3, R.1/1
ahālī-i Haleb Kt.57/1
ahbāba G.78/2, Kt.34/9
ahbābdan Mt.16/1
ahcārdan Kt.19/2
āhda G.84/1
ahd-i meserretde K.7/6
ahdimüz G.21/6
ahdinde K.2/15
ahd-nāme G.69/1
āhen G. 98/8, 124/1,
āhendür G.4/3
aheng-i karār G.24/4
āheng-i rehāvī Kt.17/1
āheng-i hırām R.1/1
āheng-i zühdi G.121/6
āhen-ribā G.140/3
āheste-hırām K.4/17
āh-ı bī-gāyetle Kt.20/2
āh-ı bī-hadd Kt.69/9
āh-ı bī-teʿsīri G.85/5
āh-ı cihān-sūzum G.98/8
āh-ı dil-i bī-nevā G.37/1
āh-ı gerdūn G.85/8
āh-ı nīm-şeb G.27/8
āh-ı seher G.57/4, 84/4
āh-ı serd G.54/4, 72/1, Mt.4/1
āh-ı serde G.91/4
āh-ı serdümde G.58/4
āh-ı subhgāhı G.130/3
āh-ı şerer-bār G.111/3
āh-ı şerer-efgeni G.33/7
āh-ı tanbūr-hırāşīde-i mızrāb G.81/3
āh-ı ziyā-pāşum G.135/4
āhir K.2/23, G.12/1, 50/6, 59/1, 63/1, 72/3, 95/2, 100/3, 112/5, 116/1, Kt.33/3, Mt.12/1
āhir-i kār Mt.17/1
āhirine G.81/2
ahkāmını Kt.26/7
ahmak G.18/4
Ahmed Efendi Kt.52/1
Ahmed Efendiye Kt.52/6
Ahmed Kt.30/5, 37/7
ahsen G.85/10
ahşam G.49/4
āhum G.22/1
āhumuzı G.59/5
āhıyuz G.136/6
āhūlar K.4/13
āhūların G.56/1
āhūyı G.73/2
akar G.3/1
akçaya R.17/2
akçe M.1/33, 1/44
akdem Kt.47/4, 56/2
ākıbet K.2/6, 3/1, G.2/3, 30/2, 40/2, 54/3, 72/2, 92/4, 94/3, 103/2, 110/5, 124/2, 134/2, 142/1, Kt.71/13, R.21/1, Mt.2/1
akıdup Kt.20/1
akılda Kt.56/2
akılsız G.98/1
ākil G.43/1, 105/3, Kt.43/2, 53/7
aʿkıli G.133/1
akīm Kt.71/12
akl K.4/24
akl-ı evveldür Kt.39/3
aklı G.90/1
akl-ı kül K.1/4, M.1/9, Kt.38/4
akl-ı maʿāşa G.70/4
aklın Kt.56/5

akrānından K.5/19, 6/29
akrānum M.1/55
akrānunla G.85/10
aks-efgen-i āyine-i sūret K.3/20
aks-i dendānun G.68/3
aks-i figen Kt.71/9
aks-i pertev-i cāmından K.8/9
aksin G.22/2, 35/5
alāʿika G.83/3
alāmet G.126/3
alāmeti G.28/3
ālām-ı dünyā K.3/10
alām-ı dünyayı G.60/4
aʿlā K.6/31, 9/6, G.43/2, G.112/2, Kt.28/3, 39/5, 43/4 aʿlādadur G.50/4
aʿlādur Kt.33/4
aʿlāya K.5/6 , 10/1, Kt.44/7, 45/7
aʿlāyı G.138/4
aldı K.3/23, G.84/2, Kt.24/2, 34/5, 34/12, 43/7, R.21/2, Mf.6/1
aldım G.104/2
ale'l-husūs K.1/18
ʿalem G.112/6
aʿlem K.4/9, 4/20, 6/7, 6/19, 7/6, M.1/8, 1/22, Kt.16/2, 28/5, 34/3 , 40/3, 46/4, 49/1, 50/6, 51/8, 59/5, 53/7, 67/6
aʿlemi Kt.68/1
aʿlemü'l-nās K.10/1
aʿlemde K. 3/25, 5/7, 5/12, 5/30, 6/29, G.58/2, 70/4, 99/1, 103/3, 105/3, 109/3, 112/7, Kt.26/8, 30/4, 57/3, 71/17, R.18/2, 20/2
alemdür K.4/16, 10/5, G.23/4, Kt.39/3, 44/3
āleme K.1/10, 2/20, 10/2, G.19/11, M.1/4, G.13/1, 46/5, Kt.33/7, 40/2, 66/3, 67/6
ʿalemgīr G.137/1
ālem-i ābun G.31/5
aʿlem-i ʿirfān-ı vālāyī K.3/26
ālemi K.7/1, 9/7, 8/11, G.19/2, 44/4, 63/2, 116/3, 141/3, Kt.19/1, 44/2, 71/2, 72/6
ālem-i īcād K.9/3, 8/1
ālemün G.118/2, 142/5, Kt.35/4, 58/4,
alındı Kt.66/6
alınmasa Kt.5/2
alınmaz Mt.11/1
alınur G.106/5
Alī Efendi Kt.42/2, 70/3
Alī Efendi'ye Kt.42/6
Alī K.10/10, Kt.59/3
Alī Pāşā Kt.39/1, 39/7
ālim Kt.50/1
ālimān-ı ʿāleme Kt.24/1
aliyyü'l-fetvā Kt.40/4
Allah K.4/17, G.51/3, Kt.28/4, 67/6
Allah'a G.89/5
Allahu a'lem K.2/21
Allahu Teʿālā Kt.49/4
allāme-i dehrün Kt.49/3
almadı G.19/6
almamışdum K.3/15
almaz K.1/5
alsun G.60/3, 110/4
alup K.9/7, G.32/6, Kt.37/7, 38/6
alur G.43/3, 107/2, 144/1,
alurmış G.98/3
ālūde G.109/2
ālūde-hūn-ı küştegāne G.135/1
ālūde-i gaflet G.1/4, G.117/5
ālūde-i gam G.54/1
ālūde-i hāk-i siyāh G.112/5
ālūde-i hūn-ı şehidān-ı vefā G.16/4
ālūde-i iflāsı K.3/35
ālūde-i isyāndan Kt.13/2
ālūde-i meserret G.105/4
alūde-i müje-i çeşm-i āfitāb G.87/5
ālūde-i şer R.2/2
ālūde-i şevk K.6/2
ālūde-i türāb G.106/3
ālūde-keyf G.77/1
alūdelere G.22/7
āmāde Kt.29/4
āmādedür G.107/3, Mt.13/1
aʿmāya G.71/3
āmdan K.2/11
āmdur K.2/21
amelīdür G.9/1
āmīhte G.102/5
āmil Kt.50/1
āmīn Kt.51/8
ammā K.2/26, G.1/3, 3/3, 9/2, 9/5,13/4, 14/4, 17/2, 21/1, 22/6, 23/2, 24/2, 25/7, 27/7, 31/5, 33/3, 34/1, 35/3, 38/2, 43/3, 44/2, 45/5, 46/2, 56/3, 57/5, 61/3, 63/2, 70/8, 73/4, 79/2, 81/4, 88/4, 93/5, 94/2, 95/5, 104/2, 105/1, 106/6, 109/6, 117/3, 120/3, 126/4, 127/2, 129/3, 134/5, 135/5, 136/6, 139/3, 142/3, Kt.15/2, 17/2, 71/18, Mt.5/1
ammdur Kt.45/7
Amr'a K.2/21

ān G.28/4, 36/3
ana K.6/12, G.43/2, 88/5, 102/4, 124/1, Kt.45/7, 71/1, R.2/2
anarlar G.39/2
Anatolı Kt.25/1, 50/3
Anatolı'ya Kt.51/2
anber Kt.67/5
anberīn-perde Kt.67/3
ancak K.2/4, M.1/5, G.23/4, 37/4, 39/2, 74/3, 122/3, Kt.27/2, 41/1
anda K.6/23
andelīb G.96/2
andelīb-i dil G.90/4
andelīb-i gül-i zībā-yı behişt Kt.69/9
andelīb-i haste G.143/3
andelīb-i nagme-serā G.55/4
anı Kt.26/13, 31/1, 32/4
anılmaz G.14/3, Kt.72/12
anlamak G.17/7
anlamışuz R.4/1, 4/2
anlayamazsun G.22/3
Antaliya'nun Kt.26/4
anun Kt.54/2, 59/5, 63/1, R.1/1, 15/2,
anup G.132/2
ara Kt.14/2
arak-efşān Mf.8/1
arak-ı hicāb G.100/5
arakun G.81/1
ārām-gāh-ı aks-ı hüsn G.30/4
ārāmgāh-ı derd-i G.68/4
ārāmgāhı G.84/7, 127/4
ārāmgeh-i yeʿs G.7/2
ararken K.8/20
ārāste Kt.29/6
ārāyiş K.8/8, G.25/5, Kt.48/7
ārāyiş-i dükkān-ı rāz G.32/8
ārāyiş-i dünyāya G.18/4, 113/4
ārāyiş-i gülşen G.13/2
ārāyiş-i hüsn-i edā G.54/5
ārāyiş-i kān G.92/2, Kt.9/2
ārāyiş-i nev G.11/2
ārāyiş-i rengīnine G.75/4
araz Kt.27/2
Ārif ʿAbdulbāki Kt.22/2
Ārif Efendi Kt.22/1, 23/1
Ārif-i āʿlem Kt.47/10
Ārif-i aʿleme Kt.23/2
ārif-i billāh Kt.47/1
Ārif-pesend G.107/7
Aristo-fehm Kt.50/1
arsada G.17/6
arsa-ı hātırda K.2/24
arsa-ı heycāyı K.5/16
arsaya G.27/4
arsa-yı ʿālemde G.139/6
arş-ı mu'allā-yı kerem K.2/8
arūs-ı nazma G.4/7
arūs-ı nazmda G.54/5
arūs-ı nokta G.126/5
arūs-ı rūzgār Kt.67/2
arūs-ı tabʿuma K.8/19
arz G.15/5, 16/3, 45/2, 95/4, 122/1, 132/1, Kt.15/2, 67/4
arz-ı gayreti G.137/1
arz-ı hāl K.6/22
arz-ı hāle G.49/5
arz-ı hāli Kt.27/1
arz-ı hüner G.123/5
arz-ı kālādan G.109/9
arz-ı kālādur G.34/7
arz-ı teşnegī G.106/6
ārzū M.1/54
ārzū-yı vuslat-ı kāmum K.3/7
asā G.140/4, 31/1
āsā-bāz G.88/2
Āsaf K.5/2, 6/6, G.128/8, Kt.35/3, 35/4, 35/5
Āsaf'a Kt.26/1, 37/4
Āsaf'ı Kt.58/6
āsafā M.1/27
Āsaf-ı ādil K.9/2
Āsaf-ı āli-nihād-ı aʿdl ü aʿlem K.5/21
Āsaf-ı dehr Kt.36/17
Āsaf-ı deryā Kt.36/2
Āsaf-ı mekremet K.6/26
Āsaf-ı memdūh-hısāl K.6/4
Āsaf-ı memdūh-ı yektāya K.5/1
Āsaf-ı mükerrem Kt.34/4
Āsaf-ı saf-ārā Kt.34/11
Āsaf-ı şehriyār-ı heft-iklīm M.1/42
āsālarındandur G.19/2
asamm G.18/5
āsān K.5/15, G.113/2
āsān-ter K.6/8
āsār K.6/26
āsārı Kt.72/14
āsār-ı luṭfun Kt.27/5
āsār-ı neşāt-efzā Kt.51/3
āsār-ı saʿādet Kt.31/3

āsār-ı şecāʿat G.48/3
āsār-ı şehr-bend-i zafer M.1/28
āsāyiş K.7/6, 9/4, Kt.34/10
ashāb-ı istiʿdāda K.5/8
ashāb-ı mekārim K.3/38
ashāb-ı tabīʿat Kt.67/8
ashāb-ı ulūmun Kt.68/1
asīr G.29/7
āsitāne-i dildāra G.53/1
āsitān-ı feyznākun K.2/18
āsitānından K.3/22, 5/6, Kt.44/7
āsitānum K.3/34
āsitānuna K.1/8
āsiyā G.71/1
āsiyāba G.76/3
āsiyābumuz G.52/4, Mt.14/1
aslā K.4/12, M.1/14, G.78/7, Kt.49/3, 68/4
āsmān Kt.47/9
āsmān-ı devleti K.2/8
āsmān-ı mekremetdür Kt.43/4
āsmān-ı mihr-i nūr-ı rifʿatüm G.1/3
āstān-ı sehāya M.1/54
āstānına Kt.71/15
āstānunda M.1/57
āsumān Kt.32/2
āsūde M.1/22, G.3/2, Kt.34/5
āsūdedür G.107/4
āsūde-hāl Kt.26/2
āsūde-i dārü'l-emān-ı sūre-i Hā Mim Kt.31/5
āşık G.45/4, 68/5, 88/1, 90/5, 93/2, R.18/1
āşıka G.12/3, 45/5
āşıkān G.28/1
āşık-firīb G.99/4
āşık-ı ālüfteye G.14/1
āşıkı G.78/5
āşık-ı kūşe-nişīn-i şehr-i bend-i firkatüm G.92/6
āşık-ı sencīdenün G.78/3
āşık-ı şeydā G.129/1
āşık-ı şūrīdeden G.27/8
āşık-ı şūrīdeye G.99/2
āşık-ı ter-dāmen G.85/1
āşık-ı zārum G.92/3
āşıklar K.4/8
āşıklarından G.138/6
āşıklarınun R.19/1
āşikāre Kt.58/5
āşinā G.34/7, 37/2, 37/2, 44/2, 65/4, 65/4, 71/2, 132/4, Kt.72/13
āşinālık G.21/3
āşiyān-ı murg G.8/2
āşiyān-sāz-ı gurāb G.117/2
āşiyānumuz G.59/1
āşkār G.35/5
aşkāre G.12/2
āşüfde-dil G.43/4, 86/1
āşüfte G.57/2
āşūb-ı çeşmüne G.111/1
āşūb-ı nigehdendür G.4/6
atā G.145/1, 145/3, M.1/44
atādan G.18/7
atāsı K.5/7
atāyāsını K.10/8
āteş G.34/6, 84/1,Kt. 7/2, 11/1
āteş-bāzlık G.127/3
āteşe G.17/5, 129/3, Mt.6/1
āteş-i āh-ı dil-i şeydā G.123/4
āteş-i ʿışkıyla G.67/5
āteş-i hicrānum G.114/3
āteş-i ruhsāruna G.96/2
āteşīn G.74/5, 81/4, 114/1, Kt.51/1
āteşkedeyem G.73/1
āteş-zen-i eflāk G.22/1
āteş-zen-i kālā-yı hüsnün G.54/3
atlas-ı hūrşīd-tamgayı K.3/8
atşāna Kt.60/4
attār G.59/2
āvāre G.57/3
āvāze-i meserret Kt.46/2
āvāze-i mübārek-bād Kt.71/2, 72/3
āvāze-i neşātumı G.76/2
āvāze-i şer G.13/7
āvāze-i yā Rab K.8/11
āvāzı Kt.39/1
āvāz-ı mübārek-bād K.9/1
aver-kām G.2/1
āvīze G.27/7
āvīze-i fitrāk-ı gam K.4/18
āvīze-i zülfün G.63/3
āvīzesi Kt.36/15
āyā G.17/6, 44/3, 53/2, 108/3
ayagına Kt.11/2
ayaguma G.125/4
ayagumda G.131/2
ayak G.21/2
ayāna K.4/20
ayāndur G.83/7
aʿyāne Kt.48/9
Ayāz G.32/4, 128/3

ʿayb G.56/5, Kt.3/1, 26/11
ʿaybdur Kt.36/2
āyet-i dehān G.10/4
āyet-i nūr G.143/2
āyet-i rahmet K. 3/30, 5/22, G.74/1
āyīne G.20/6, Kt.42/5, R.14/2
āyīneāsā G.68/3
āyīne-hāne G.61/1
āyīne-i bāhtında Kt.31/7
āyīne-i hattında Kt.52/3
āyine-i idrākümüze G.42/4
āyīne-i irfānumuz G.21/1
āyīne-i İslāmı G.5/2
āyīne-i muhabbetde G.45/3
āyine-i rāst-nümādur K.6/23
āyīne-i ümmīdi G.138/6
āyīne-i vakāra G.105/6
āyīne-i zānūda K.3/4
āyīnesine G.39/1
āyīne-tıynet Kt.48/5
āyīne-veş G.3/3
ʻaynı Kt.66/6
ʻayn-ı mecrā-yı kerem K.2/1
ʻayn-ı rūh-perver Kt.60/5
ʿayn-ı selāmet G.140/4
ʿayn-ı zarardur G.98/5
ʿaynım Kt.27/8
ayrılduk Kt.70/1, 70/2, 70/3
ayrılmaz G.63/4
āz G.128/4
aʿzāb-ı dūzaha G.17/1
aʿzāb-ı elīm Kt.71/10
aʿzāb-ı sefer G.17/1
āzād K.4/8, 7/10,8/5, G.23/3, 73/3, 80/6, Kt. 42/4, 55/3, R.20/2, 22/1
āzāde K.3/35, G.8/1 20/4, 53/3, 78/1, 96/5, 98/4, 108/6, 109/5, 112/9, Mt.16/1
āzādelik K.4/7
āzādeyem G.92/5
āzād-ı ser Kt.16/2
āzār-ı dest-i çarh-ı vālādan G.104/3
azdur G.3/4
azīz K.2/4, Kt.39/7, Mf.1/1
āzmāyiş G.98/6
āzmāyişkār-ı teʿsīri G.93/4
ʻazme Kt.58/8
ʻazm-i bekā Kt.70/1
ʻazm-i iklīm-i bekā Kt.18/1
ʻazm-i sefer Kt.58/1
āzürde M.1/20, G.42/2, 80/5, 98/3, 109/2, 110/5
azürde-dil G.126/1
bāb K.3/18
bāb-ı mu'allāyı K.3/17
bāb-ı murād G.41/3
bābından M.1/32
bād K.7/2, 7/3 G.131/2, Kt. 72/12
bād-ābād Kt.27/1
bādāmdan G.121/1
bāde G.20/8, 47/3, 71/4, 124/4, Mt.9/1
bāde-i ihtiyāc M.1/46
bāde-i pür-zūra G.34/3
bāde-nūş G.52/5
bāde-nūşi-i sāgar G.136/3
bādesi G.1/2
bādesüz G.68/1
bādeye G.112/8
bādeyi G.76/1
bād-ı adli K.8/14
bād-ı cünūn G.67/2
bād-ı ecel Kt.69/5
bād-ı ikbāli Kt.42/3
bād-ı sabā G.37/1, Kt.36/7
bād-ı sebük-pāya K.5/30
bād-ı seher-i lutfı K.4/15
bād-ı şimāl K.6/24
bād-ı vezāna K.4/16
bā-dostān-ı telattuf Kt.34/10
bā-düşmenān-ı müdārā Kt.34/10
baʿd Kt.52/4
baʿd-ezīn M.1/62, Kt.36/9, 67/5
bāg Mt.10/1
bāga G.24/2, 46/2
bagal G.86/1, 86/2, 86/3, 86/4
bāgbān G.66/2, 121/5
bāgbānumuz G.59/6
bāgda G.12/4, 24/1, 84/3, 87/3, 87/7, 136/2
bāg-ı ademe R.1/1
bāg-ı cihānun G.75/4
bāg-ı dehrde G.58/3
bāg-ı muhabbetün G.55/1
bāgına G.121/5
bāglardan Kt.60/4
bāguma G.125/5
bahā K.6/15, G.20/9, Kt.44/4
bahāne K.4/21
bahār G.10/1, 24/1, 24/2, 24/3, 24/4, 24/5
bahār-ı devlete Kt.6/1

bahār-ı hurremi K.8/4
bahār-ı neş'e K.1/10
bahāsı Kt.5/2
bahā-yı gül G.87/4
bahre Kt.36/13, 71/9
bahr-i eşke Kt.70/2
bahr-i fürkatün Kt.13/2
bahr-i gamı R.9/1
bahr-i hünerden G.36/4
bahr-i ışkda G.84/5
bahri Kt.51/4
bahr-i maʿnādan G.104/8
bahr-i maʿnīde Kt.29/5
bahr-i pür-āşūb-ı āʿlemde G.49/3
bahr-i pür-hurūş G.89/2
bahrinden G.86/3
bahs K.5/25, Kt.45/3, 47/3, 51/5
bahş K.2/23, 3/24
bahşādur G.34/1
bahşından Kt.47/5
bahşişi K.5/4
baht G.122/4
baht-ı anīdümüz G.51/3
baht-ı bed K.2/27, G.45/1
baht-ı cefā-muʿtāddandur G.4/1
baht-ı hāb-ālūd G.134/2
bahtı Kt.35/9
baht-ı sermed Kt.28/2
baht-ı siyeh G.7/4
baht-ı tīreden G.135/4, 140/5
baht-ı zebūndur G.42/3
bahtına Kt.31/6
bahtum K.3/3, G.2/1
bahtumı K.6/1
bahye-dūz G.78/6
baʿīd K.7/4, G.110/3, Kt.26/14
bāʿis K.6/4
bāʿis-i intizām-ı kevn Kt.72/16
bāʿis-i keder G.105/6
bāʿis-i nizām-ı cihān M.1/12
bāʿis-i sūziş G.87/6
bakan K.4/26
bakar K. 4/13, 4/19, G.133/1
bakılsa K.4/6, Mt.15/1
Bākī Kt.23/2
bākī M.1/48
Bāki Pāşā Kt.38/7
bākiyende M.1/44
bakmam G.66/1
bakmaz G.41/4, 66/2 , R.17/2
bala G.102/5
bālā-nişīn G.141/2
bālā-nişīn-i ʿakl G.105/7
bālāsına G.81/1
bālāsını G.138/4
balı G.102/5
bālīn-i hāb G.117/5
bālīnini G.3/5
bana K.1/19, 3/6, 3/8, 3/17, 3/37, M.1/52, G.1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 2/1, 2/2, 2/4, 2/5, 4/1, 23/4, 38/1, 38/2, 45/1, 60/3, 60/5, 71/4, 72/3, 74/2, 88/3, 88/4, 92/3, 97/3, 102/1, 102/3, 102/4, 103/1, 103/4, 104/6, 106/1, 114/1, 119/3, 122/5, 132/4, 134/4, 140/2, 142/4, Kt.27/4, 71/24, R. 6/1, 11/2, Mt.8/1
bang Kt.72/3
bār G.39/3, Kt.5/1
Bārek-Allah M.1/18, Kt.28/1
bārgāh-ı izzeti K.2/8
bār-girāndur G.59/6
bār-ı azli K.3/34
bār-ı dūş G.89/5
bār-ı gam G.136/4
bār-ı girān G.38/2
bār-ı girānun G.75/2
bār-ı riyā G.31/1
bārını G.75/2
bāri G.30/3, 85/10, 108/4, 119/3, 126/3, Kt.27/5, 36/14, 48/8, 67/7, R.18/1
Bārī G.78/2, 137/2
Bārī Hudā Kt.64/4
bārsuz G.66/2
bast-ı naʿmā G.145 /2
başını G.50/5
başka R.12/1
başladı G.28/4, 79/3
başlarsa K.4/23
bātın-ı āşüfte-gān-ı ʿışkı G.19/5
bātını K.6/11, G.70/8
Bāyezīd Kt.26/9
bāyı K.3/37
bāz M.1/50, G.32/1, Kt.66/6, R.6/1
bāzāra G.53/4
bāzārdā G.18/6, G.87/4
Bāzār-ı cihānda R.17/2
bāzār-ı muhabbetde K.4/26, G.120/1
bāzīçegāh-ı ışkda G.59/4, G.72/2
bāzīçe-i tıflānesin G.110/2

bāzū-yı ikdām G.67/4
bed G.21/6,27/1, 36/5, 82/2, 135/2, Mt.13/1
bed-āvāz G.55/4
bedden G.117/4
bed-duʿā G.65/5
bedel G.13/5
be-dest G.6/2
bed-hāhı M.1/67
bedīd G.6/3
bed-kemānı G.66/3
bed-nām G.63/1
bed-şīvesi G.142/4
bed-ter G.113/1
be-hakk-ı feyz-i samed Kt.56/6
be-hakk-ı nūr-ı Muhammed Kt.56/6
behre-bahşā Kt.44/4
behre-bahşā-yı kerem K.2/19
behredār-ı neşv Kt.71/12
behredār-ı sıhhat Kt.39/6
behremend G.116/4, 56/5
behre-ver G.140/6
behre-yāb G.117/1
be-kef G.31/7
bekleyen Kt.57/3
belādur G.18/5
belāgat G.126/5
belālardan M.1/65
belā-yı cismānī K.1/21
belā-yı derdmendān Kt.27/8
beldeye K.6/4
beldeyi Kt.26/2
belī K.9/6, G.28/5, 40/5, 43/1, Kt.45/8
belki G.76/4
be-miyān Kt.37/6
ben K.3/33, 4/27, 6/3, M.1/42, 1/46, 1/50, 1/60, G.9/5, 12/2, 55/4, 66/1, 73/2, 73/4, 85/10, 86/2, 89/3, 91/1, 92/1, 93/1, 93/2, 93/3, 93/4, 93/5, 94/3, 114/3, 121/5, 125/4, 128/6, 135/2, Kt.9/1, 54/6, 67/9, 68/6, R.5/1, 6/1, 9/2, 18/2
bend G.56/1
bende M.1/59, G.73/5, G.98/6, R.2/2
bende-i mukbil Kt.58/6
benden G.6/1, 61/3, 93/4, Mf.7/1
bendendür G.4/2
bendene K.1/17, 3/33, M.1/37
bendeni M.1/43, 1/53
bendenün M.1/41
bendesidür Mt.3/1
bend-i zebān G.38/1
benefşe-i bāgbān Kt.67/4
beni K.3/3, 3/5, 3/7, 3/10, 4/24, 5/1, M.1/49, 1/51, 1/55, G.33/2, 33/3, 35/3, 57/4, 69/4, 72/6, 73/4, 80/5, 98/9, 100/4, 109/1, 118/3, 126/1, 142/1, 142/2, 142/3, 142/4, 142/5, R.22/1, Mt.16/1
benüm K.1/15, 3/13, G.17/4, 47/3, 54/3, Kt.27/7
benümle G.39/2
benzedemem K.4/17, G.133/4
benzemez K.4/12, 5/19
benzer K.6/15, G.39/1, 39/2, 39/3, 39/4, 39/5, 50/1, Kt.8/1, 8/2, 29/4
benzerse K.4/5, 5/15, G.17/1, 119/5
benzetdüm G.91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5
ber Kt.64/1
berāberdür G.23/3, Kt.72/13
berāberimüz Kt.70/1
be-rahmet-i mebzūl M.1/63
berāt G.38/4
berāt-ı hüsni G.130/4
ber-bād K.9/4,8/14, Kt.42/3, 69/5
ber-bād Mt.5/1
ber-dūş G.3/2, 70/9, 82/1, 89/3
berehmen G.124/2
berg G.66/2
bergeşte G.50/6
berg-i bīd Kt.26/10
berg-i güli G.143/3
berg-i gül-i ter G.33/7
berg-i hāhiş G.129/2
berg-i hazān-dīde G.120/4
berg-i sebizdür K.4/21
ber-hemen G.18/4
berīdür G.70/7
ber-karār M.1/67, G.58/4
Bermekīler Kt.51/6
ber-murād G.133/2
ber-nihāde Kt.46/4
ber-pādur Kt.33/6
berter K.3/39
ber-vefk-i hātır-hᵛāh Kt.29/6
berūmend G.34/6
besāt Kt.71/23
besdür G.57/1
besīm Kt.71/13
beste G.20/4, G.41/1, 41/5
beste-der Kt.26/5
bestedür G.41/1, 41/2, 41/3, 41/4, 41/5
beşāretle Kt.29/5

be-şart-ı ān G.126/4
beşer Kt.45/7
beşerden G.36/3
be-şey Kt.60/5
be-tevbe-i makbūl M.1/63
bevvāb G.50/2
beyāna K.4/22
beyān-ı muʿteber K.7 /8
beyāz-ı safhada G.58/1
be-yemn-i Mustafā Kt.54/6
beyhūde G.92/4
beyt-i cevāhir-efşānı K.1/15
beyt-i fesād Kt.26/5
beyt-i garrāyı K.3/13
beyti Kt.27/7, 34/9
bezl-i kilāb G.117/1
bezm G.21/6
bezme K.4/15, G.39/2, 60/4
bezmgāhda Kt.6/2
bezmgāh-ı ʿışkda G.37/3
bezmgāh-ı sıhhati K.5/31
bezmgāhında G.44/3
bezmgeh-i ʿāleme Kt.28/1
bezmgeh-i mey-keşāna G.80/6
bezm-i ālemde K.3/9, G. 89/4, 117/4
bezm-i cenk Kt.58/2
bezm-i cihāna K.4/1
bezm-i cihānda R.4/1
bezm-i çemende G.29/2, 87/6
bezm-i dehre K.10/2
bezm-i dünyādan G.142/3
bezm-i dünyāya K.2/11, 5/23
bezm-i gama R.16/2
bezm-i gülde G.74/3
bezm-i imkānı Kt.30/3
bezm-i işretde G.112/8
bezm-i lutfından Kt.41/3
bezm-i meyde G.100/4
bezm-i muhabbet G.68/1
bezm-i nādānda G.18/5
bezm-i sühanda G.104/6
bezm-i tarab-fezāda R.22/1
bezm-i ukbāya Kt.69/1
bezm-i yārda Mt.5/1
bezmine K.4/5, G.25/1
bezminün Kt.35/6
bezmümüze G.27/1
bezmün G.88/1
bıçagına G.121/2
bī-bāk G.22/5
bī-çāre G.102/2, R.23/2
biçersin G.102/1
bīdār G.112/11, 134/2
bī-dest G.71/5
bīdi G.138/7
bī-edebāne K.4/27
bī-edebe G.113/1
bīgāne G.44/2, 65/4, 140/3
bī-gānedür G.37/2, 70/1, 107/1
bī-gāneler G.71/2
bī-gāneye G.13/6
bī-gāye K.5/6
bigden Kt.27/6
bī-hadd Mt.18/1
bihamdillah K.3/17, 9/4, G.77/5, Kt.43/1
bī-hisāb Mt.18/1
bī-hod Kt.43/7
bī-hūş G. 90/1, 100/4
Bihzād Kt.71/14
bī-kes M.1/52
bī-kesüm M.1/52
bilād-ı düşmeni Kt.58/3
bil-cümle Kt.68/1
bilindi G.118/4, Kt.58/5
bilinmezdi G.128/3
bilinmezse G.78/3
bilinse G.126/3
bilinür K.4/27, G.49/5
bilirem G.100/2
bilmem K.4/16, G.17/3, 17/6, 37/3, 74/4, 83/2, 85/9, 100/4, 142/5, Kt.47/7
bilmeyen G.110/4
bilmez G.130/5
bilsem K.4/25, G.4/5, 64/5, 141/3
bilsün G.19/5
bilür K.4/17, G.27/9, Kt.65/3, R.19/1
bilürem K.1/19, M.1/58, 1/59, G.22/6, Kt.58/7
bilürüz G.42/4, 62/5
bīm Kt.71/21
bī-mahal Kt.69/3
bīmāra G.95/4
bīm-i ʿayş-ı ferdāyı K.3/4
bīm-i gamzeden G.103/4
bīm-i gamzendür G.1/1
bin K.4/14, 4/24, 5/11,5/25, G.106/4, Kt.27/20, 31/8, 51/1
binā K.8/11, G.83/6, Kt.64/3
bī-nasīb G.72/3, 97/4

binā-yı ʿışka G.117/3
binā-yı metīn G.107/3
binā-yı metīni Kt.72/9
binde G.145/1, Kt.23/2, 58/8, 71/8
bī-nevā G.65/1, 71/1
bī-nihāyet K.10/8
bī-niyāz G.32/5
bī-nūrdur G.88/2
bī-pāyedür G.105/7
bī-pervā Kt.36/6, 39/6
bī-pervālarındandur G.19/6
bir K.2/1, 2/19, 2/22, 2/25, 2/27, 3/3, 3/5, 3/10, 3/17, 3/22, 3/25, 3/32, 3/33, 4/2, 4/3, 4/5, 4/6, 4/12, 4/14, 4/21, 4/23, 4/28, 5/1, 5/4, 5/6, 5/11, 5/12, 5/13, 5/19, 5/26, 6/4, 6/21, 6/22, 6/23, 6/25, 7/6, 7/7, 8/1, 8/4, 8/6, 8/11, 8/15, 10/1, 10/3, M.1/14, 1/19, 1/30, 1/31, 1/38, 1/39, 1/46, 1/47, 1/48, 1/53, 1/60, G. 2/2, 5/1, 7/3, 8/4, 9/2, 9/4, 13/4, 13/5, 13/8, 14/2, 17/2, 17/7, 20/6, 21/3, 21/7, 23/1, 24/4, 27/3, 27/4, 27/7, 28/3, 30/2, 32/3, 32/7, 33/1, 33/4, 35/1, 39/2, 39/4, 40/2, 41/2, 42/5, 44/5, 45/5, 46/1, 47/1, 48/4, 50/1, 50/6, 51/5, 53/1, 53/4, 54/3, 57/4, 59/1, 59/4, 60/3, 60/4, 60/5, 63/3, 63/5, 64/1, 65/4, 65/4, 65/7, 65/9, 66/4, 68/3, 68/4, 68/5, 70/4, 70/6, 71/4, 72/5, 72/7, 73/1, 73/4, 76/6, 77/2, 78/2, 78/4, 78/6, 78/7, 80/1, 83/7, 84/7, 85/8, 86/4, 90/5, 92/1, 93/3, 94/2, 94/4, 95/2, 95/5, 96/1, 98/3, 98/3, 98/5, 99/1, 99/3, 99/4, 100/1, 100/3, 101/4, 102/4, 103/4, 104/8, 105/2, 105/5, 108/3, 109/8, 114/1, 114/2, 114/4, 115/4, 116/2, 119/1, 119/5, 120/1, 120/3, 121/4, 123/1, 123/4, 126/3, 129/2, 130/2, 131/3, 132/1, 132/2, 132/4, 134/2, 135/2, 137/1, 137/2, 138/3, 141/2, 143/4, 145/3, 145/4, Kt.1/2, 4/2, 8/2, 9/1, 14/2, 17/2, 23/2, 26/5, 27/5, 27/7, 28/3, 29/1, 29/3, 29/4, 29/5, 30/1, 31/1, 32/3, 34/2, 36/2, 36/10, 37/4, 38/2, 39/2, 39/4, 39/6, 41/7, 42/2, 43/1, 43/3, 43/4, 44/5, 44/7, 45/1, 48/1, 48/2, 48/4, 49/1, 49/3, 49/5, 50/4, 50/1, 52/5, 54/2, 56/1, 56/3, 57/2, 58/8, 59/3, 59/4, 60/5, 61/1, 61/2, 61/3, 61/7, 62/3, 66/2, 66/4, 67/3, 68/3, 68/5, 70/2, 70/3, 71/4, 72/13, R.1/1, 7/2, 11/1, 11/2, 12/1, 13/2, 18/1, 19/2, 20/2, Mt.10/1, Mf.6/1
tıfl-ı siyeh-çeşm G.105/2
birāderle Kt.70/3
bī-rahm G.111/3
bī-rahmun G.122/5
biraz K.5/29, G.17/4, 82/2, 96/4, 112/8, 113/3, 118/3, 128/7
birbiriyle Kt.67/8
birden G.95/4
birer K.4/6, 4/8, G.66/3
birez G.69/1, 69/2, 69/3, 69/4, 69/5, 69/6, G.80/3
birgün G.84/6
biri Kt.42/6, 59/4, 68/5
birin G.145/1, M.1/38, Mt.19/1
birisin Kt.71/8
bī-riyā Kt.59/7
birr Kt.65/1
Birūnı Kt.42/5
bī-ser K.2/5, 3/38
bīş G.23/3
bī-şek K.2/28
bī-şüphe Kt.26/9
bī-tāb Mt.8/1
bī-tākat G.59/5, 134/5
bitmez Kt.61/7
biz G.20/5, 23/1, 53/3, 59/7, 67/1, 77/3, 78/7, 83/5, 103/2, 136/2, 136/6, Kt.4/1, R. 4/1, 10/2
bize G. 9/1, 23/1, 28/5, 51/4, 77/2, 80/1, 100/1, 100/3, Mt.10/1
bizi G. 21/4, 30/5, 42/2, 46/4, 51/3, 52/3, 53/2, 67/3, 79/2, 120/3, Kt.4/1
bizüm G. 4/4, 10/3, 21/1, 21/2, 21/5, 21/7, 30/2, 32/1, 34/5, 41/5, 42/2, 52/1, 52/3, 56/4, 59/1, 109/3
bizümle G.51/3
bostān iʿtibārdan G.105/2
bostān K.6/16
bostān-ı baht G.83/2
bostānumuz G.21/3
boyladum G.94/2
bozdı G.76/2, 125/5
bozılmışdı Kt.36/11
böyle K.2/7, 4/9, 6/21, 7/6, 8/11, 10/3, G.25/7, 36/3, 38/5, 68/4, 84/7, 90/2, 137/5, Kt.23/2, 32/3, 36/2, 37/4, 39/2, 42/2, 49/3, 50/4, 52/6, 57/2, 61/8, 64/3, 64/4, 67/6, 72/13, R.7/1, Mt.4/1
böyledür K.2/21
bu K.1/15, 1/17, 1/18, 3/2, 3/8, 3/9, 3/13, 3/27, 3/32, 4/4, 4/7, 4/9, 4/10, 4/17, 4/21, 5/20, 6/1, 6/3, 6/4, 7/1, 8/7, 8/8, 8/12, 8/17, 8/19, 8/20, 8/21, M.1/18, 1/43, 1/44, G.2/5, 4/1, 4/2, 5/3, 6/2, 6/3, 6/4, 8/3, 9/1, 10/5, 11/4, 12/1, 12/4, 13/1, 13/7, 13/9, 15/2, 17/6, 18/6, 19/6, 19/7,

21/6, 24/5, 27/2, 27/4, 28/2, 29/3, 29/4, 29/5, 30/2, 31/6, 32/3, 32/8, 33/3, 33/4, 34/7, 35/4, 36/3, 36/5, 38/5, 39/2, 39/4, 40/2, 40/4, 44/3, 46/2, 47/4, 48/1, 51/3, 51/5, 56/5, 57/3, 58/3, 60/4, 61/5, 64/5, 65/2, 65/9, 66/3, 66/5, 71/1, 72/6, 73/1, 73/2, 75/5, 78/1, 80/1, 82/5, 82/6, 83/3, 83/4, 83/6, 83/7, 84/2, 84/3, 84/4, 87/3, 91/1, 91/4, 91/5, 93/5, 96/1, 96/3, 96/5, 98/6, 99/1, 100/4, 103/1, 103/3, 103/5, 107/5, 107/7, 109/4, 109/9, 110/2, 112/2, 112/6, 112/7, 114/2, 114/3, 115/1, 116/4, 116/5, 118/2, 118/5, 118/5, 119/5, 120/4, 120/5, 122/4, 123/3, 124/5, 128/6, 130/3, 134/1, 136/2, 136/6, 139/3, 140/2, 142/1, 142/3, 142/4, 143/1, 145/3, 145/5, Kt.1/2, 3/1, 6/2, 14/1, 14/2, 21/2, 26/2, 26/6, 26/8, 26/14, 26/15, 27/1, 27/6, 27/7, 28/1, 28/4, 33/6, 34/9, 35/1, 35/7, 35/8, 35/11, 36/1, 37/7, 39/2, 41/7, 42/3, 44/4, 44/5, 45/5, 47/10, 48/2, 49/1, 49/5, 50/4, 51/3, 51/9, 54/6, 56/2, 56/3, 56/4, 56/6, 56/7, 56/9, 57/2, 58/4, 58/8, 59/4, 59/7, 59/7, 60/1, 60/4, 60/6, 60/7, 61/1, 61/3, 61/4, 61/4, 61/5, 61/7, 61/9, 62/1, 62/3, 63/1, 63/2, 63/3, 64/2, 64/5, 65/4, 67/4, 67/5, 68/4, 69/1, 69/5, 71/2, 71/7, 71/8, 71/19, 71/22, 71/23, 71/24, 71/25, 72/2, 72/4, 72/14, 72/18, R.4/1, 4/2, 22/1, 22/2, 23/1, Mt. 4/1, 12/1, 16/1, Mf.1/1

budur K.1/20, 2/20, 6/26, 6/29, 10/9, G.8/1, 8/2, 8/3, 8/4, 8/5, 16/5, 47/1, 47/2, 47/3, 47/4, 66/5, 122/3, 128/12, Kt.3/2, 26/1, 37/5, 47/1, 56/6, 58/2, 65/6

bula K.6/29

bulamam G.83/3

bulaydı Kt.71/6

buldı K.9/3, 8/15, M.1/21, G.135/4, Kt.26/3, 28/5, 37/7, 40/2, 42/1, 49/1, 54/6, 56/3, 57/1, 67/2, 72/18, Mt.1/1, 19/1

buldugun G.141/1

bulduk G.137/2

buldum G.94/2

bulınduk G.121/4

bulınmasaydı G.131/2

bulınmaz K.6/12, G.13/3, 50/1, 50/2, 50/3, 50/4, 50/5, 50/6, 50/7, 112/4, 115/1, Kt.29/3

bulınmazdı G.135/4

bulmamış G.134/2

bulmazdı G.84/5

bulsa K.6/16, 9/4

bulup Kt.53/6, 59/3

bulur G.32/7, 68/5, 70/4, 109/8, Kt.17/2, 35/4, 36/10

bulur mıyuz G.17/6

bulurdı Kt.71/19

bulurdum K.2/28

buncılayın K.6/26

bundan K.7/6, M.1/38

bunı Kt.31/2

bunun K.8/4

burada G.57/5

burc-ı devlet Kt.59/1

burc-ı ikbāle M.1/4

burc-ı mihr-i mekremet K.2/9

buyurmışdun Kt.27/4

bülbül K.8/6, G.29/2, G.41/1, G.83/4, 87/2

bülbülāsā Kt.69/4

bülbül-i bāg-ı mūsikī R.1/1

bülbül-i bed-mest G.75/3

bülbül-i gülşen G.136/1

bülbül-i gūyā G.43/4

bülbül-i muʿciz-i demi Kt.68/3

bülbül-i pür-sūz G.33/7

bülbül-i şūrīde G.24/2

bülbül-i tabʿum K.4/23

bülbül-i zār G.24/1

bülbül-i zāre G.74/3

bülbülün G.116/1

bülend G.96/1, Kt.43/6, 48/8

bülend-āvāz G.88/1

bülend-kadri Mt.1/1

bünüm G.73/4

bünyād K.8/1, Kt.27/5, 64/3

bünyād-ı günāh G.115/5

bünyād-ı takvāyı K.3/5

bürde G.91/3

bürehne Kt.4/1

bürīde-endām K.6/18

büte G.28/4

büt-i ālem-pesendün G.90/5

Bū Alī Sīnā Kt.54/2

Bû Alī-fıtnat:Kt.51/1

bū G.84/3, 93/4, Kt.71/18

būm G.110/3

būm-ı gam G.57/3, G.68/2

būriyā G.53/4, G.65/9

būs G.108/3

būse G.45/5

būse-cāy-ı gürūh-ı ins Kt.72/11

būsegāh-ı laʿli G.40/3

būsegehüm K.1/13
būse-i la'li G.69/4
būse-i la'lin G.27/9
būseye G.8/5, 103/4
būs-ı lebin Mt.9/1
būy-ı bahş-ı meşām G.2/2
būy-ı cefā G.37/3
būy-ı gülinden Kt.69/5
būy-ı gülşen-i hulkı K.5/9
būy-ı harf-i şekvādan G.109/2
būy-ı hazān G.8/3
būy-ı iᶜtibārun Kt.6/1
būy-ı safā G.71/4
būy-ı tarab Kt.67/1
cā-be-cā G.1/3
cāh G.99/1, 140/4, Kt.34/6, 36/16
cāha G.46/1
cāh-ı fetvāyı Kt.43/7
cāhı G.102/4
cāh-ı Mısr'a Kt.39/7
cāh-ı pāk-i riyāset Mf.5/1
cāh-ı ser-i rāh-ı talebde G.85/7
cāh-ı vālāsın Kt.50/5
cahīme G.100/5
cāme G.144/2, Kt.3/2, Mt.8/1
cāme-i ᶜışkı G.89/3
cāme-i köhne G.33/4
cāme-i nāzı G.32/7
cāme-i pür-mevc-i deryāyı K.3/10
cāme-i şīrīn-i hurmādanG.109/7
cāme-i zībāya Kt.4/2
cām-ı Cem G.60/4
cām-ı derūnı G.70/5
cām-ı ecel Mf.4/1
cām-ı efvāh-ı mey-müjdeden Kt.37/2
cāmı G.20/8, G.5/3
cām-ı hoş-güvār G.27/1
cāmı Kt.27/4
cām-ı meserred G.74/4
cām-ı tarab-nāke Kt.8/1
cām-ı zehr-engīz G.64/3
cāmiᶜi Kt.59/7
cān K.3/9, 3/16, G.59/2, 78/1, 143/2, Kt.7/2, R.21/2, 23/1
cānā K.4/24, G.13/6, 34/3, 44/4, 45/3, 54/3, 74/1, 93/1, 109/8, Mt.4/1
cānāna G.45/2, 134/3
cānı K.4/28, G.91/3
cānib-i Hakdan Kt.53/4
cānibinden Kt.27/6
cānumıza G.42/4
cārī K.1/11, Kt.47/5
cārīdür K.8/16
cārūb Kt.71/15
cāya Kt.61/4
cāygāhda Kt.71/19
cāygīr G.101/2
cāy-gīr-i pīr G.65/8
cāy-ı emān K.7/3
cāy-ı esfeli G.133/3
cāy-ı ferāhnāk G.80/4
cāy-ı feyz-ābād Kt.72/20
cā-yı kerem K.2/18
cāy-ı nev-īcād Kt.72/18
cāy-ı rūh-fezānun Kt.71/8
cāy-ı selāmet G.48/1
cāy-ı zühd Kt.72/10
cāzibe-i kehrübā G.31/4
cāzibesüz G.65/6
cebeli K.6/24
cebhe-fersā-yı ᶜābid Kt.72/10
cebhene G.67/3
cebīn-fersā Kt.39/5
cebīninden Kt.31/3
cebīn-sāyı K.3/18
cedden K.3/33
cedel R.7/1
cedīd Kt.65/7
cefā G.71/6
cefāsından G.88/3
cehāz G.32/6
cehd K.6/25
celāle Kt.34/6
Celāleddīn-i Rūmīnün Kt.65/3
cemālini G.35/3
cemᶜiyetün G.21/2
cemᶜiyyet-i azdād K.8/16
cemᶜiyyet-i yārāna G.32/6
cemīle Kt.5/1
cenāb-ı Āsaf-ı ekrem Kt.63/1
cenāb-ı hāce-i hākān-ı aᶜzām Kt.21/1
cenāb-ı Hak Kt.29/6, 41/6
cenāb-ı hazret-i ᶜAbdulkerīm Efendi Kt.55/1
cenāb-ı hazret-i Hakdan G.128/12
cenāb-ı hazret-i Sādık Efendi Kt.41/1
cenāb-ı mazhar-ı feyz-i İlāhī K.3/19
cenāb-ı mekremet-pīrā Kt.53/1
cenāb-ı Rabb-i ehād Kt.56/1

ceng G.51/3
ceng-cūda G.66/4
ceng-i sūzişden G.72/1
cennet Kt.71/22
cennete G.60/2
cerez G.71/7
cev Kt.38/2
cevāb G.100/3
cevāb-ı sefer G.17/3
cevāb-ı suhtene G.34/3
cevābumuz G.52/1
cevāhir-i sühanun G.10/5
cevelāna K.4/18
cevlān K.2/24, G.92/4
cevr G.59/3, 71/6
cevri G. 88/3, 143/1, Kt.34/9
cevrün G.140/2
cevşen G.124/1
ceyb-i dil G.78/1
ceyş-i ışkun G.19/1
ceyş-i sitem Kt.36/1
cezā G.31/3, 71/6
cezā-yı cürmi Kt.27/1
cezbe-i sūsen G.98/4
cezbe-yi ser-tīz-i sūsen G.138/7
cibāl K.6/20
cibilli Kt.65/1
cid K.6/25
cifr-i Alīdür G.9/4
cifr-i hıredle Kt.27/7
cigerde G.115/3, 117/3
cihān K.4/5, 4/13, 6/5, G.68/2, 82/4, 145/2, Kt.37/7, 40/3
cihāna K.3/7, 8/16, M.1/11, G.46/1, Kt.34/2, 39/1, 71/5
cihānda K.1/7, 3/14, 3/21, 5/13, M.1/45, G.15/3, 31/2, 65/1, 71/6, 92/7, Kt.31/4, 44/5, 48/3, 49/3, 66/4, 71/26
cihāndārā-yı maʿnī Kt.47/2
Cihān-ı ʻilm K.3/29
cihānı K.9/1, G.70/5, Kt.33/2, 51/3, 55/3
cihān-neverdlik G.131/2
cihān-sūz G.114/1
cihānun Kt.30/2
cihetde G.116/4
cilā G.20/6, 54/1, Kt.37/3
cilādur G.42/4
cilve K.3/4
cilvegāh G.88/5
cilve-nümā Kt.35/2
cilve-rīz G.16/2
cilve-sāz-ı dergeh-i Bārī K.3/36
cins-i gül-āb-ı hār-zede G.61/2
cins-i melek G.33/2
cism-i hāk-ālud G.135/3
cism-i nā-pāki K.6/20
cism-i nizār R.23/1
cism-i nizār-ı dāgını G.45/2
cism-i nizārum G.91/4
cism-i zār derd-perver G.98/2
cism-i zārum G.22/6, 72/2, 93/3
cism-i zārumı G.47/4
cismüm G.124/1
cismümüz G.106/3
cisri Kt.64/2, 64/5
civāna K.4/7
cizze-i şāhinden Kt.66/6
cüdā G.112/1, 135/5, 140/3, 141/2, G.40/5, G.6/4, Kt.13/2
cühhāl K.6/17
cülūs-ı pāk K.7 /1
cülūsından K.7/10
cümle M.1/35, 1/67, Kt.26/4
cümleden G.85/10, Kt.33/4, 47/4, 56/2
cümlesi Kt.35/10
cümleye K.9/6
cünbiş-i tabʿı Kt.51/4
cünbüşümüz G.42/1
cünūn G.105/1, 105/2, 105/3, 105/4, 105/5, 105/6, 105/7
cürā G.97/3
cürʿet G.103/4
cürm G.74/2
cürmümi M.1/58, G.25/4
cürmümüz G.79/1
cürmün R.3/2
cüst G.74/4
cüvān-ı ser-be-hevā G.65/8
cū G.74/4
cūd-fermā-yı ezel G.145/1
cūdına Kt.51/6
cūlar G.141/1
cūş G.3/1, 50/3, R.8/2
cūş-ı girye G.125/2
cūş-ı giryeden G.52/2
cūş-ı girye-i çeşmümle K.3/11
cūş-ı hum-ı mey G.108/6
cūşın G.108/5

cūyā-yı nakd-i dil G.61/3
cūyda G.50/4
cūy-ı emelde G.28/5
cūy-ı gülistān G.92/1, Kt.9/1
cūy-ı nev-cānā G.130/4
cūy-ı sebük-rev G.73/4
cūy-ı sirişkümizle Mt.14/1
cūy-ı şefkatün K.1/11
çāh G.50/6
çāh-ı zenahdānunı G.102/4
çāk çāk K.3/8
çāk G.7/1, 22/4, 27/7, 35/2, 109/7, 142/2, Kt.1/2
çākeründür M.1/17
çāk-ı ceyb-i gonca G.4/5
çāk-ı dāmen G.124/3
çāk-ı dile G.33/4
çāk-ı dil-i pür-hūnı G.95/1
çāk-ı girībān G.78/6, 92/3, 139/3
çāk-ter G.78/1
çanagına G.121/4
çār G.119/3
çār-bāgun K.8/4
çār-deh G.119/3
çāre G.95/4, 99/2
çāre-cūy-ı taleb-i nām G.38/4
çāre-sāz K.3/12, Kt.3/1
çār-faslında K.8/4
çarh G.123/3, Kt.52/3
çarha K.6/24
çarhdan G.71/1
çarhdur G.18/1
çarh-ı bed-hāle G.119/1
çarh-ı berīn Kt.33/6
çarh-ı dūn G.45/1
çarhı G.85/5
çarh-ı gerdāna Kt.48/8
çarh-ı leʿīm Kt.18/1
çarh-ı mīnā Kt.67/7
çarh-ı sitem-bünyāddandur G.4/1
çarh-ı sitemger G.42/2
çarh-ı sitemkāra G.53/5
çarh-ı siyeh G.92/5
çarh-ı vāz-ı gündendir G.4/2
çarh-ı zemīne Kt.40/4
çārsūgāh-ı cihān K.6/15
çārsūya G.27/2
çārsū-yı ārzūnun K.2/15
çārsū-yı dehre K.5/7
çārsū-yı kıymet-efzāda Kt.44/4
çārsū-yı maʿsiyet G.19/4
çārsū-yı şehr-i insāf G.78/3
çārūb G.14/3
çehreden G.49/5
çehre-i iflāsa Kt.66/3
çehre-i sermā-yı şitā Kt.35/6
çehre-i zāhid G.34/1
çehre-sāy G.128/5, Kt.14/2
çek G.137/3
çekdi K.3/23, Kt.67/3
çekdigüm G.98/6
çekdük G.77/1, 77/2, 77/3, 77/4, 77/5
çeke Kt.52/2
çekemez G.67/4
çeker G.68/3, 75/2
çekerdi K.1/9
çekerdüm G.38/2, R.18/2
çekerüm G.124/4
çekilmiş G.63/5
çekme G.133/2
çekmedün G.52/5
çekmek G.22/2
çekmez G.15/3, Kt.45/6
çeksün G.137/3
çeküp G.88/4, Kt.53/5
çemen G. 24/3, 80/3, 136/1, Kt.69/5
çemende G.4/5, 11/2, 66/2, 87/1, 118/3, 127/5, 138/7
çemenden G.8/3
çemeni G.55/1
çemenün G.118/1
çemenzārda G.40/2
çemenzār-ı ʿāleme Kt.71/7
çenār K.6/16, G.40/2
çendān G.54/2
çerāgehde G.73/2
çerāg-ı āriyet G.85/4
çerāg-ı bezmüne K.1/6
çerāgı G.52/4
çerāgına G.121/1
çerāguma G.125/3
çerāgumda G.131/1
çeşm G.74/1
çeşmeden Kt.61/9, 63/3
çeşme'i sermāye-i kesb-i sevāb Kt.62/1
çeşme-i Ahmedden Kt.62/3
çeşmenün Kt.60/1
çeşmeyi Kt.61/1
çeşm-i aʿdāsını M.1/66

çeşm-i aʿdāya K.6/10
çeşm-i aʿmāya K.5/5
çeşm-i agyāre G.85/9
çeşm-i ahveli G.133/1
çeşm-i āyīne G.22/2
çeşm-i basīretle G.145/3
çeşm-i bed Kt.30/4
çeşm-i bedden Kt.67/3
çeşm-i cihān Kt.45/4
çeşm-i dil-berdür G.1/2
çeşm-i dünyā Kt.64/3
çeşm-i dünyāya Kt.44/2
çeşm-i ʿibretle G.141/3
çeşmi G.88/2
çeşm-i hicrāna G.99/1
çeşm-i mihr-i ʿālem-gīri G.138/1, 138/8
çeşm-i nīm-bāz G.128/1
çeşm-i rūzgār K.2/19
çeşm-i sāgar G.129/5
çeşm-i terden Kt.70/1
çeşm-i ümīde G.43/3
çeşm-i yār G.6/1
çeşm-i yāre G.95/1, 95/4
çeşm-i yāri G.121/1
çıkar G.36/2
çıkardı G.104/8, Kt.41/3
çıkarma G.135/5
çıkarsın G.102/3
çıkdı Mt.2/1
çıkmaya Kt.3/2
çıkmazsa G.35/4
çıksa Kt.36/3
çıkup K.5/26, Kt.42/6
çīdeyüz G.136/1
çīn-i cebīn-i būriyāmuz G.34/5
çīn-i kāküldür G.11/1
çok K. 2/5, 2/24, 2/26, 6/27, 8/6, G. 28/2, 3/2, 67/1, 74/4, 78/2, 135/1, Kt. 16/1, 26/13, 26/8, 43/5, 61/1, 61/3, 64/4, 71/4, R.7/2
çokdan Kt.50/4
çokdur G. 52/3, 109/6 , Kt.13/2
çü G.112/6
çün G.106/6, Kt.26/10, 26/11, 53/2, 54/3, 54/4, 64/2, 65/3, 72/2, 72/18, R.7/1
çünkim Kt.36/14
da K.9/6, M.1/24, 1/50, G. 7/2, 13/1, 14/1, 14/7, 15/1, 17/4, 18/1, 18/2, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 18/7, 18/8, 55/4, 75/5, 82/2, 82/5, 87/4, 88/3, 92/7, 96/4, 103/4, 108/4, 112/2, 112/4, 112/5, 128/7, 138/4, 138/4, 140/3, 141/2, R.2/2, Mt.3/1
dād G.8/5
dād K.8/15
dād M.1/18
dāde-i güftār-ı nīk G.82/2
dādger K.3/26, G.128/9
dāfiʿ-i gavga-ı visāl G.69/1
dāfiʿ-i sūziş-i gam Kt.35/7
dāg G. 93/3, 115/2, Mt.10/1
dāg-be-dāg G.144/1
dāg-ber-dāg G.117/3
dāgdār G.72/2
dāgdār-ı āteş-i gurbet G.104/5
dāg-ı ciger G.1/2, 123/3
dāg-ı cigerde G.13/3
dāg-ı cigersiz G.84/1
dāg-ı cism-i zārum G.1/3
dāg-ı derūne G.13/5
dāg-ı derūniyle G.46/2
dāg-ı dil-i zārum Kt.8/1
dāg-ı gam-ı cānānesüz G.68/1
dāg-ı hasret G.98/2
dāg-ı hasretle M.1/30
dāg-ı hicrānun G.98/5
dāg-ı ışkı G.35/1
dāg-ı muhabbet G.23/1
dāg-ı sūzānı K.1/11
dāg-ı şerer-efgen G.61/1
dāgına G.121/1
dāgını G.52/4
dāgumda G.131/1
dahı K.2/19, 2/27, 3/22, 5/6, 7/7, 8/1, 8/4, 10/3, M.1/19, 1/36, 1/41, 1/43, 1/46, G.2/4, 5/3,10/4, 17/4, 57/4, 65/4, 77/1, 85/3, 98/1, 100/2, 109/8, 113/1, 121/3, 136/2, 139/2, 144/1, 144/2, 144/3, Kt.1/2, 4/1, 41/7, 44/7, 45/4, 45/6, 48/2, 49/3, 52/5, 54/6, 61/7, 71/22, Mf.6/1
dahl G.9/5
dahme-i der-beste-i mektūm K.2/22
dāʿīleri Kt.50/6
dāʿim K.10/9, G. 85/3, 88/4, 112/9, 128/12, 133/3, Kt.39/6, 72/9
dāʿim K.2/32
dāʿimā K.6/19, 8/5, 8/17, M.1/7, G.46/5, Kt.32/4, Mf.1/1
dāʿir G.99/4
dakāyıkda K.3/24, 5/25, Kt.45/3, 47/3, 51/5

dakāyık-şinās Kt.56/7
dām G.101/4
dāma K.7/7
dāmād K.8/19
dāmān G.78/1
dāmān-ı nīm-şebde G.140/5
dāmān-ı pervāne G.127/2
dāmān-ı tefekkür Kt.37/6
dāmān-ı ümīde R.17/1
dāmānumı G.123/2
dāmānun G.22/4
dāmen Kt.69/6
dāmen-ālūde-i çirk-āb-ı vebāl G.69/2
dāmen-i āhirden G.77/5
dāmen-i eltāfı K.8/14
dāmen-i gül-gonca G.98/4
dāmen-i haşre M.1/40
dāmen-i Hızr-ı duʿāyı Kt.36/14
dāmen-i ismetden G.63/1
dāmen-i kerīmün K.1/13
dāmen-i lutf Kt.57/3
dāmen-i nāmūs-ı ʿandelīb G.35/2
dāmenin Kt.71/11
dāmgāhda G.96/5
dām-ı şikest G.5/4
dānā G.18/5
dānālarındandur G.19/1
dānāya G.83/1
dānā-yı kāmil Kt.48/4
dānāyı Kt.43/3
dānā-yı yegāne Kt.47/1
dāne G.25/6
dāne-bahş-ı mūr-ı ʿāciz G.78/4
dāne-i müflis G.70/2
dāne-i pāki G.76/3
dāne-i sayyād K.7/7
dānesin G.110/1
dāneye G.13/5
dāniş K.3/29, 9/2
dāniş-fürūzā K.3/26
dāniş-i iklīm-ārāya K.5/24
dāniş-i iklīm-ārāyı K.3/29
dāniş-i irfān K.2/18
dānişver-i zamāne Kt.46/1
Dārā M.1/20
dārdan G.63/3
dār-ı semt-i bülbüldür G.11/3
dārü'l-emāndur G.70/3
daʿvā G.83/1, Kt.36/3
daʿvādan G.104/7
daʿvāya K.5/26
daʿvā-yı ışk G.83/5
daʿvā-yı kerem K.2/20
daʿvā-yı muhbbetG.23/4
daʿvā-yı pervāz G.112/7
daʿvā-yı sitem K.2/27
daʿvetüme G.25/2
dāverā M.1/27
dāver-i ʿadāletger M.1/1
dāver-i ʿadl-āver-i ʿālī-şānun K.6/21
dāver-i fermān-revā Kt.64/2
dāver-i maʿmūre-i dāniş Kt.47/2
daʿvī K.8/8
daʿvi-i hüsn-i nazar Kt.30/4
dāyedür G.105/2
dāye-i çarh Kt.29/4
de K.6/3, M.1/42, 1/49, G.3/4, 13/3, 13/8, 21/7, 29/1, 31/4, 35/3, 45/3, 50/5, 59/3, 60/4, 62/2, 65/3, 66/2, 85/9, 93/3, 98/3, 106/5, 108/1, 112/7, 116/3, 118/3, 122/1, 122/1, 122/2, 122/3, 122/4, 122/5, 124/1, 124/1, 124/2, 124/3, 124/4, 124/5, 128/1, 129/4, 130/4, 131/3, 136/6, 139/5, 140/7, Kt.35/11, 71/22, R.19/2, Mt.18/1
debīr-i çarh-ı āciz Kt.54/1
debīr-i lem-yezelsin Kt.19/1
debistān-ı cihānda Kt.31/5
debistān-ı hayālinde Kt.53/3
debistān-ı kıdemde Kt.19/1
debistānında R.10/2
defʿe Kt.3/1, 13/2
defʿ-i düşmen G.124/4
defʿ-i mazarrat Kt.30/4
defʿ-i sevdā Kt.36/11
defterdār Kt.56/1
defter-i çarhı Kt.53/5
defteri Kt.56/9
defter-i lutfı K.3/23
defterīden Kt.27/6
defterinden Kt.26/4
degül K.2/21, 9/5, G.10/2, 83/1, 83/2, 83/3, 83/4, 83/5, 83/6, 83/7, 99/3, 112/2, Kt.13/1, 40/3, Mt.15/1
degül miyem K.1/18
degüldi G.121/5
degüldür K.3/22, 5/6, 6/17, 7/9, G.34/1, 50/4, 88/2, 112/3, 127/3, 128/4,Kt.14/2, 26/8
degülem K.4/22

dehān G.64/4
dehāna K.4/3, G.31/6
dehānı G.94/1, 94/5
dehān-ı tengine G.111/2
dehānından K.5/10
dehānum G.109/2
dehānumuz G.59/3
dehen G.35/5, Kt.61/3
dehen-i hāmūşın G.108/4
deheninden G.62/4, Kt.17/1
dehrde Kt.61/2
dehre K.2/30, 6/26, Kt.35/6, 36/1, 39/2, 51/6, 52/5, 56/7
dehr-i cefā-pīşe G.42/3
dehri M.1/23, G.60/5, Kt.29/1, 32/5, 34/5, Mt.20/1
dehşetün M.1/23
dek K.2/29, 6/9, M.1/40, G.80/1, 80/2, 80/3, 80/4, 80/5 ,80/6, Kt.67/7
dem K.3/4, G.37/3, 42/2, 44/1, 60/5, 81/1, 88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5, 145/3, Kt.31/7, 34/5, 35/4, 35/7, 36/1, 38/5, 65/6
dem-ā-dem K.8/14
dem-be-dem M.1/64
dem-beste K.3/24
dem-beste-i ilzāmı Kt.51/5
demde Kt.53/6
dem-i nezʿe M.1/34
dem-i pür-feyzi K.5/11
dem-i visālde Mt.9/1
denlü K.1/12, 3/1, 3/20, 5/7, 8/12, 8/15, 10/6, G. 3/4, 12/5, 25/6, 29/3, 45/3, 55/2, 63/1, 80/4, 84/4, G.87/1, 96/3, 98/8, 104/3, 109/7, 112/10, 114/2, 127/4, 131/3, 143/1, 145/1, Kt.11/2, 38/2, 56/7, 62/2, 66/3, 71/5, 71/16, 71/22
der G.106/5, Kt.65/4
der-āgūş G.3/4, 7/5, 82/4
der-beste G.78/4
der-cebīn G.107/1
derd G.72/4, Kt.50/5, R.11/1
derd-i dil G.4/1
derd-i dilin G.74/3
derd-i humār-ı elem G.80/5
derd-i meyden G.76/2
derdine G.142/5
derdmendān-ı tarīk-i dānişe Kt.41/3
derd-nāk G.20/1, Kt.1/1
derdüm G.142/5
dergāh-ı devlete G.43/1
dergāhına K.6/31, Kt.39/5
dergeh-i aʿlā-yı Sübhāna Kt.65/6
dergeh-i devletin M.1/64
dergeh-i dil-berde G.14/3
dergeh-i Hakk'a Kt.51/8
dergeh-i mürüvvetde Kt.72/13
dergeh-i pākünde Kt.58/6
dergeh-i vālāsına G.128/10
der-gūş G.18/5
der-i cūdında K.6/22
der-i ümīdümi G.41/3
derīde K.4/2
der-kār K.7/7
der-kef G.19/4
der-kemend G.56/1
der-kemīn G.107/2
dermān-sāz R.5/1
der-pey G.107/3
ders K.5/25
ders-hāni-i ebced Kt.56/5
ders-i gülsitān G.10/1
ders-i izz Kt.31/6
ders-i rāz G.128/8
dervīş M.1/30, G.82/6, Kt.57/3, R.2/1
dervīşāne G.44/5
dervīş-i bī-nevā G.31/6
deryā K.8/10, G.3/1, 3/2, 3/3, 3/4, 3/5, 8/4, 50/3, 129/2, Kt.14/2, 40/3
deryāda G.50/4
deryā-sıfat G.113/5
deryāya K.4/12, 5/4
deryā-yı fikretde K.8/20
deryā-yı kerem K.2/28
deryā-yı rahmetde G.112/3
derūn G.54/1, 62/5
derūnda G.10/2, 82/3
derūn-ı ābda Kt.71/9
derūn-ı āşıka G.60/1
derūn-ı āşıkāsā G.34/1
derūnı G.135/3, Kt.42/5, 65/2
derūn-ı lālede K.1/11
derūn-ı milket-i hātırda G.37/4
derūn-ı sanem Mt.19/1
derūn-ı sīnede G.27/7
derūn-ı sīne-i ahbābdan Kt.30/3
derūn-ı sīne-i Fāik G.88/5
derūn-ı sīnemüz G.30/4
derūn-ı sīneye G.98/2
derūn-ı yemde G.106/4

derūnın G.3/3
derūnum K.3/16
derūnumız R.14/2
derūnundan K.5/14
der-yūze-i verd G.114/2
Derzi Muhammed Kt.15/2
derzi-zāde G.144/2
dest G.65/3, Kt.65/2
destāra G.53/3
deste G.7/1
deste-i hār G.14/3
destem M.1/46
dest-güşā Kt.36/2
dest-i adlün Kt.26/5
dest-i aʿdāya K.5/8
dest-i bāddendür G.4/5
dest-i cūdun M. 1/25, 1/52
dest-i der-dāmān-ı G.92/5
dest-i dırāz G.48/2
dest-i duʿā-yı hayr-ı ʿibād Kt.72/8
dest-i gamda G.103/5
dest-i gamdan G.78/1
dest-i gamdan M.1/49
dest-i güher-efşānı K.4/12
dest-i güher-pāş K.1/9
dest-i güşāde G.140/1
dest-i hasma G.85/5
dest-i hayretde M.1/51
dest-i hidāyet K.5/27
dest-i iflāsda M.1/56
dest-i itāb G.53/5
dest-i miʿmār Kt.72/2
dest-i nefs-i heves-meāba G.76/6
dest-i nesīm G.125/3
dest-i pāküne K.2/25
dest-i recāya G.98/7
dest-i safā K.4/2
dest-i sagına G.121/3
dest-i sevdādan G.109/5
dest-i solı G.121/3
dest-i tāleb G.41/3
dest-i tedbīrümizi G.67/2
dest-i tevfīk-i ezel Kt.35/5
dest-i ümmīdi M.1/50
dest-i yārde G.55/2
dest-i zer-efşāna Kt.35/8
destimizde G.21/4
destine K.8/3, 8/7, G.29/5, Kt. 52/2, R.15/2
destini Kt.71/6
dest-res K.2/28, G. 84/5, 94/2, 137/4, Kt.17/2, R.17/1
dest-yārī-i lutf-ı Hakk Kt.72/18
destūrdur G.128/9
destūr-ı kāmildür Kt.39/4
devā G.20/1, R.11/1
devā-cūy-ı her G.97/2
devā-cūy-ı visāl G.72/4
devālar Kt.48/7
devām Kt.53/6
devāt-ı zer-i hūrşīdini Kt.52/3
devā-yı derd-i dil G.85/8
devlet K.2/32, 6/30, M.1/62, G.107/5, Kt.34/3, 69/7
devlet-āne rūz-ı efzūn G.29/7
devlete G.97/1, 14/4
devleti G. 65/1, 137/2, Kt.44/6, 53/6, 56/2
devlet-i ömrini Kt.36/16
devlet-i pey-der-pey Kt.49/4
devlet-i rūzgār Kt.72/12
devlet-i şāhāne-i müflis G.70/8
devletin K.3/39
devletini K.8/17, Kt.72/15
devletle G.19/11, Kt.29/6,
39/1, 61/8
devletün Kt.26/1, 26/15
devletünde Kt.27/5
devr eyler G.44/3, 44/4, 44/5
devr G.44/1, 44/2, Kt.67/7
devrān G.30/5, 43/3, R.7/1
devrāna Kt.48/2
devrde G.28/2
devr-i derāz G.128/12
devr-i hattında G.21/4
devr-i hıfzında K.8/15
devri Kt.33/6
devr-i ömrinde M.1/14
devr-i subha-i sad G.110/1
devr-i tevhīde G.76/3
devrinde G.71/1, Kt. 26/3, 36/2, 71/17
devründe G. 5/3, 30/2
devründen G.40/5
dıraht-ı bī-semeri G.59/6, 66/2
dıraht-ı hümā-sāyedür G.105/5
dıraht-ı murādun G.84/6
dırāz G.32/7, 133/5, Kt.3/2, 56/2, 66/5, R.5/2, 6/2
dīde K.3/16, G.136/5, 139/2
dīdebān M.1/15
dīdede G.129/1, 50/1

dīdeden Kt.20/1
dīdegāh G.76/4
dīde-i āʿmā G.129/4
dīde-i ālem Kt.47/1
dīde-i āleme Kt.38/5
dīde-i bahtı R.9/2
dīde-i bī-hᵛāb G.81/4
dīde-i çarh M.1/14
dīde-i dünyāda K.4/19
dīde-i hūn-āb-feşānun G.75/1
dīde-i hūrşīde K.5/5, Kt.37/3
dīde-i ilhām-ı Hudā Kt.35/5
dīde-i mihr K.6/10
dīde-i nemnāk G.27/8
dīde-i nevʿ-i beşer Kt.50/4
dīde-i pür-rūşeni G.33/1
dīde-i şeb G.91/5
dīde-i tasvīr G.88/2
dīde-i ter G.102/1
dīde-i terden G.36/1
dīde-i uşşāka G.86/4
dīde-i Yaʿkub G.19/3
dīdeler G.98/2
dīdelerüm R.16/2
dīdemüzi G.55/1
dīdesinden Kt.30/2
dīdeyüz G.136/5
didi K.6/4, 9/7, Kt. 20/5, 22/2, 24/2, 25/2, 28/5, 29/7, 32/2, 34/9, 35/11, 37/7, 40/4, 41/7, 42/6, 50/6, 57/4, 62/3, 65/7, 66/6, 72/20, R.1/1, Mf.2/1, 4/1
didiler K.10/10, Kt.18/2, 28/7, 29/7, 34/9, 38/9, 39/5, 43/7, 46/2, 54/5 60/9, 65/8, 66/5, 67/7, Mf.1/1
didük G.67/3
didüm K.7/10, G.107/7, 115/4, Kt. 20/2, 21/2, 36/17, 45/8, 51/9, 54/6, 56/9, 59/7, 61/9, 63/3, 67/9, 68/6, 71/25, Mf.3/1, 5/1, 6/1
digergūn Kt.27/3
diheş G.8/5
dikkat Kt.71/16
dil K. 3/3, 3/9, 3/16, 3/32, 4/24, 5/28, G. 13/7, 20/4, 21/3, 23/2, 31/4, 35/1, 35/5, 41/1, 41/5, 48/2, 50/6, 59/2, 6/1, 60/2, 60/3, 61/2, 63/4, 69/2, 79/3, 86/3, 93/1, 93/3, 100/2, 102/2, 102/4, 103/1, 104/8, 110/2, 112/4, 121/1, 128/11, 128/9, 129/2, 139/1, 143/2, 145/1, Kt.7/2, 8/2, 12/2, R.11/1, 18/2, 19/2, 20/2, 21/2, Mt.17/1
dilā Kt.36/14
dil-āverān-ı neberd-āzmā Kt.58/3
dil-ber R.18/1
dil-berān Mt.19/1
dil-berden G.63/4
dil-bere G.22/5
dil-berün G.66/3
dil-beste G.82/1, Kt.35/8
dil-bestegān-ı zülfini G.132/2
dil-beste-i gamı Kt.55/3
dil-dāde K.6/7
dilde G. 48/1, 73/5, 92/2, 115/3, Kt.7/2, 9/2
dilden K.6/3
dildendür G.4/2
dile G., 37/2, 40/2, 57/1, 57/2, 57/4, 100/1, 131/1, Kt.29/1, Mt.4/1
dilek G.94/4
dilersen G.85/6
dil-güşā K.8/12
dil-hāh G.94/4
dil-hāh Kt.26/2
dil-hāhı G.19/6, 56/5, Kt.55/4
dil-hāhum G.128/5
dili G.120/1
dil-i āgāhı G.117/5
dil-i agyārı G.117/1
dil-i āşıklara G.115/2
dil-i bī-karārumuz G.15/4
dil-i bī-nevā G.140/2
dil-i bī-zahma G.18/6
dil-i dāgdār-ı Fāik G.100/5
dil-i didem G.138/8
dil-i dil-berde G.123/1
dil-i dīvāne G.44/1
dil-i dīvāne-i zūr-āzmā G.138/3
dil-i endūh-perver G.63/3
dil-i Fāik G.129/5
dil-i feyz-aşināsı Kt.53/4
dili G. 20/9, 72/1, 10/5, 144/1, Kt.48/6
dil-i gam-perver G.143/1
dil-i gam-zede G.22/5
dil-i hod-gām G.101/1
dili K.2/24
dil-i kāni G.33/6
dil-i mahrūr Kt.35/7
dil-i mecrūhda G.71/7
dil-i mehveşlere G.4/3
dil-i meksūr G.134/1
dil-i muztaribde G.40/1

dil-i nāçīzi G.132/1
dil-i nā-kām G.49/1
dil-i nāzik G.109/8
dil-i perīşānı K.1/14
dil-i pīçīdeye G.14/2
dil-i pür-derd K.3/12
dil-i pür-gevheri K.6/11
dil-i pür-hūn G.108/6
dil-i pür-hūnumuz G.68/1
dil-i pür-ızdırābumız Mt.14/1
dil-i pür-serd G.34/4
dil-i pür-tāb G.50/2
dil-i rūşen Mt.3/1
dil-i sad-pāre G.29/5
dil-i sad-pāre-i ʿuşşākda G.20/2
dil-i sengīn-i yāri G.98/8
dil-i ser-bāzumı G.91/1
dil-i serkeşte G.52/4
dil-i sevdā-zedemüz G.38/4
dil-i şikeste Kt.1/1
dil-i uşşāk-ı zārı G.56/1
dil-i üftādemüz G.32/3
dil-i üftādeye G.108/3
dil-i yār-i ser-bülendi G.40/4
dil-i zahmdār-ı Fāik G.40/5
dil-i zār G.58/3
dil-i zāra G.135/2
dil-i zārı G.124/2, 138/2, R.8/1
dil-i zārum G.68/4, 123/2
dil-i zārumı G.39/4
diller K.4/4
dillere G.74/1
dilleri K.4/25
dil-nişīn G.107/7
dil-şād K.8/17, R.22/1
dil-teng G.94/5
dil-teşnegān-ı lutfın Kt.41/5
dilümüz G.23/1
dilüz G.42/1
dimāga G.106/5
dimāg-ı ʿālem Kt.36/11
dimāg-ı fahre Kt.6/1
dimāg-ı hātıra G.71/4
dimāg-ı sünbüle Kt.67/1
dimāg-ter-i yārāna G.113/3
dimāguma G.125/1, 8/3
dime G.50/7, 58/1
dimem G.85/10
dimez G.21/7, Kt.36/6
dimezdüm G.90/3
dimezler G.14/1, 14/2, 14/3, 14/4, 14/5, 14/6, 14/7
dimiş K.1/15, G.39/4, Kt.27/7
dimişler K.4/21, G.34/6, 112/8, 121/4
dīn Kt.45/5
dīn-i Ahmedi M.1/13
dinildi Kt.34/12, 43/7, 46/5
dinilse K.1/2
dinle G.118/3
dinledür G.108/1
dinse Kt.11/1
dir Kt.71/17
dirhem-i bī-sikkeden G.131/1
dirīg K.1/16, G.130/5, 136/4, 17/5, 2/5, 25/6, 27/9, 41/3, 71/4
dirīgā G.60/2
dirler G.32/5, 40/1, 40/2, 40/3, 40/4, 40/5
dirlerse K.3/6
dirse Kt.38/4
dirsen G.82/4
dirsin G.102/2
disek Kt.11/1
diseler K.6/15
disem G.17/5
diseydi K.3/25, 5/12
disünler G.13/1, 13/2, 13/3, 13/4, 13/5, 13/6, 13/7, 13/8, 13/9
disünler Kt.51/8
dīvāna K.5/26
dīvāna Kt.36/3
dīvāne K.3/7, G.105/3
dīvāne-i müflis G.70/4
dīvāneyüz G.42/1
dīvānumuz G.21/2
dīvār Kt.27/8
dīvārı G.135/3, Kt.65/4
diyār G.17/3, 25/3
diyār-ı bāga G.39/5
diyār-ı cismümi Kt.15/1
diyār-ı gurbete G.130/2
diyār-ı hāk-i iklīm-i muhabbetde G.58/2
diyār-ı mihnetün G.10/2
diyārun G.103/5, 120/5, Kt.57/2
diyerek R.4/2
diyü K.5/13, G.42/5, 53/2, 94/1, 94/5
dost K.10/9, G.13/9, Kt.36/6, 43/7
dostdan G.98/1
dost-ı terahhum G.57/3

döksek Kt.11/2
döndi K.4/8, G.59/1, 72/6, R.17/2
döndürdi G.135/1
döndürsem G.119/1
döner Mt.14/1
döşendi K.2/11
du'āsı K.1/20
du'ā-yı devleti K.3/37
du'ā-yı sıdk-efzāyı K.3/36
duʿā K.6/28, M.1/36, 1/62, G.48/4, 140/5
duʿāda G.65/5, Kt.58/7
duʿā-gūne Kt.25/2, 39/7
duʿā-gūyān Kt.41/3
duʿā-gūy-ı kemterüm Kt.13/1
duʿā-hānun M.1/40, 1/45
duʿāmuz Kt.26/1, 58/2
duʿāsı Kt.41/4
duʿā-yı bī-nihāyetle K.7/10, Kt.29/7, 30/5, 45/8, 51/9
duʿā-yı devletin G.128/11
duʿā-yı devletini K.8/13
duʿā-yı hayr Kt.56/9, 71/25
duʿāyı Kt.61/6
duʿāyı M.1/37
duʿā-yı ömr-i rūz-efzūnı K.9/6
duhān G.84/1
duhte-i zahmın G.13/8
duhter G.32/6
duhter-i tākı G.76/5
dutalum G.7/1
dü G.95/4
dü-cihān Kt.70/2
dügünüm G.73/5
dükānumuz G.59/2
dükendi G.139/2
dükenmedi G.139/1, 139/2, 139/3, 139/4, 139/5, 139/6
dü-nīm K.6/20, Kt.71/14
dünyā G.43/1, 56/4, Kt.28/5, 39/3
dünyāda G.112/2, Kt.33/1, 51/7
dünyādur G.32/3
dünyānun Kt.25/1
dünyāya K.5/3, 6/6, 10/1, G.44/5, 133/1, Kt.30/1, 44/6, 45/5, 46/4, 49/1 dünyāyı G.21/5, Kt.57/3, 66/2
dür G.86/1, 86/2, 86/3, 86/4, Kt.29/5
dürdānesüz G.68/3
dür-i bahr-i fazīlet K.3/28
dür-i güftār-ı āb-dārun Kt.6/3
dür-i güftārı Kt.44/4
dür-i güftārına K.6/15
dür-i lü'lü-i lālāyı K.3/32
dür-i nāb G.50/1
dür-i nev Kt.38/7
dür-i yektā G.34/2
dürr-i deryā-yı riyāset Kt.59/1
dürri K.8/21
dürr-i sühan G.36/4
dürr-i yektā Kt.35/3
dürr-i yektāya Kt.44/4
dürr-i yektā-yı kerem K.2/12
dürr-i yem-i hakīki Kt.34/7
dürüst G.71/2, 140/5, Kt.71/3
dürūg-ı vaʿd G.99/4
düşdi G.25/7, 44/1, 51/1, Kt.10/1, 35/10, 69/8
düşen G.11/3
düşer K.4/14, G.12/1, 12/2, 12/3, 12/4, 12/5, 118/5, Kt.58/8, Mt. 7/1, 12/1
düşerdi K.5/14, 8/7
düşerse G.40/2
düşersin G.102/4
düşince Kt.29/5
düşirmez K.7 /7
düşmek G.13/7
düşmen K.5/14, 6/20, M.1/23, G.13/9, 61/5, 64/2, 98/1, Kt.36/6
düşmendür G.92/3
düşmene G.93/2
düşmen-i bed-kīşe K.7 /4
düşmen-i gamdur G.23/1
düşmen-i hāb R.9/2
düşmen-i rūy-ı sıhhat G.20/6
düşmenümün G.121/3
düşmenün G.142/2, Kt.26/11, 26/12
düşmez G.10/5, 14/4, 53/1, 55/3, 99/4, Kt.17/1
düşmüşüz G.53/1, 53/2, 53/3, 53/4, 53/5, 53/6
düşnāma G.108/4
düşnām-ı ziyāde G.57/2
düşse G.54/1, 132/3, Kt.23/2
düşüp G.30/3, 140/5, Kt.68/5, 72/19
düşürdi Kt.71/13
düşürmek G.113/2
düşvār G.133/2
dü-tā G.12/4, 122/2
düzdden G.62/3
düzd-i ecel-i nā-geh Kt.69/3
düzdi G.144/1
düzildi G.25/3

dūd-ı āh G.17/4, 29/1, 125/3
dūd-ı derūnumdan G.90/2
dūd-ı dil G.93/4
dūhte G.78/6
dūhte-i hayyāt-ı rūzgār G.139/3
dūnum G.73/1
dūr K.1/12, 2/30, G.30/1, Kt.17/2, R.12/1
dūr-bīn G.114/3
dūr-endīş Kt.56/7
dūş-ı istiʿdād K.7 /9
dūşın G.108/3
dūzah-āsā G.100/5
dūzah-nişīn G.114/3
ebʿad Kt.56/8
ebkem M.1/61
ebnā-yı zamāne K.3/6
ebrū G.119/3, 128/1
ebrūlar G.141/2
ebrūvan G.64/4
ebrū-yı varak G.9/2
ebsem M.1/61
ebu K.3/33
ebvāb-ı şifāyı R.6/1
eczā-yı felek G.85/8
eczā-yı keremK.2/25
ed'iye-i evsāfını K.4/11
edā K.6/25, G.28/4, 83/1, 145/3
edā-yı dām G.49/2
edā-yı vasf-ı zātında K.9/5
edeb Kt.67/3
edebde Kt.16/1
edʿiye-i evsāfını K.4/11
Edhem G.113/4
edīb Kt.43/2, 50/1
edīb-i dānişüne K.1/4
ednā K.5/15, 6/31, 9/6, G.43/2, 112/2, Kt.26/12
ednāda G.50/4
ednāya K.5/6, 10/1, G.87/3, Kt.39/5, 44/7
ednā-yı ʿāşıkān G.10/3
ednāyı K.3/3, G.138/4, Kt.43/4, 45/7
Edrine Kt.64/2
efʿāl K.6/26
efʿāli K.10/5
efendi Kt.25/2
efendimüz Kt.70/1
efendüm Kt.27/6
efgen G.98/2
efhamı Kt.68/5
Eflāk G.6/3
eflākden G.12/1, Mt.12/1
Eflātun M.1/17, Kt.56/5
Eflātun-eser Kt.50/1
efrāt K.8/3
efrāt-ı neşāt K.4/7
efsāne-i güftārumı Kt.66/5
efser-i āfāka K.2/12
efsürde G.52/4
efsürde-i gam G.33/1
efsūs G.53/4
efzal Kt.49/3
efzūn K.3/39, G.112/1, Kt.26/1, 33/6, 36/16, 64/4, 67/7
efzūn-ter K.5/19, 6/30, 8/17
eger K.2/20, 2/28, 4/8, 4/9, 4/10, 5/8, 5/16, 5/26, 6/9, 6/13, 6/18, 6/20, 7/4, 7/6, 8/8, 8/10, G.1/2, 7/4, 10/1, 17/7, 64/2, 64/5, 84/3, 86/3, 87/1, 97/1, 98/7, 108/2, 112/5, 113/2, 113/5, 114/2, 115/5, 120/2, 122/1, 123/3, 124/5, 127/5, 128/3, 128/6, 144/3, Kt.36/12, 36/7, 38/3, 38/4, 48/4, 58/6, 70/2, 71/12, R. 3/2, 23/2
egerçi K.3/37, G.3/2, 21/1, 28/1, 29/2, 31/3, 31/5, 44/4, 49/1, 70/8, 87/2, 88/2, 88/4, 94/2, 127/2, 135/5, 136/1, Kt.15/2, 71/18, Mt.5/1
egnime K.3/10
ehak Mf.6/1
ehakk Kt.22/2
ehibbādan G.109/3
ehl-i derde G.91/5
ehl-i fesādun K.7 /5
ehl-i ırzı Kt.26/3
ehl-i ışk G.44/2
ehl-i irfānı G.17/3
ehli M.1/39
ehl-i sühanun Kt.35/10
ehl-i tarīkün Kt.41/4
ekmedigün G.102/1
ekrem M.1/38
el K. 4/7,4/27, G.77/1, 77/2, 77/3, 77/4, 77/5, Kt.51/8, R.5/2
elbetde K.3/22, 4/27, 6/22, 8/8, G.9/3, 15/2, 18/3, 25/1, 27/3, 32/4, 32/7, 37/2, 42/2, 49/4, 54/3, 65/4, 68/5, 70/4, 78/6, 81/4, 85/7, 87/3, 87/4, 98/3, 112/1, 113/3, 122/4, 128/2, 130/2, Kt.36/6, R.3/1
elde G.39/5
elden G.10/5
elem G.133/2, Kt.45/6
elemi G.9/3

elem-nāk G.22/1
elfāz-ı şiʿr-i tāzeden G.34/7
el-hak Kt.41/2
el-hazer G.70/5, 72/5, 85/5
eli G.133/5
elif K.6/23
elin Mf.7/1
elinde G.31/1, 46/5, Kt.71/14
elinden Mt.11/1
elkāb-ı evsāfunda K.3/27
elkābında K.5/20
elsine-i nāsdan G.14/4
elümde G.25/6
elünde Kt.6/2
elyak Kt.34/6, 41/4
elyaksun M.1/26
elzemdür Kt.14/1
emānet K.10/9
emcād Kt.72/11
emced Kt.56/7
emced-i küttāb Kt.56/1
emīn G.6/2, 107/5
emīni G.98/9
emn K.9/4
emr itse K.5/13
emr K.4/3, Kt.60/2, 64/2
emri Kt.58/4
emr-i muhāl G.99/3, R.17/1
emr-i müşkilüñ Kt.27/6
emsāli Kt.49/3
emvāta G.62/2
en K.3/23
encümveş G.91/5
endāhte G.108/6
endāhte-i gayre G.88/4
endāhte-i seng-i gamı G.5/2
endām G.101/1
endām-ı sipihre K.4/14
endāmını M.1/65
endāze-i arz-ı hālini R.5/2
endāze-i çeşminde R.12/2
endāze-i her G.1/5
endāze-i ömrümi R.6/2
ende-i halka-be-gūş R.8/1
endīşe K.3/4
endīşe-i dakīki Kt.34/7
endīşe-i tārīhine Kt.69/8
endīşe-nāk G.112/8
enfās-ı Mesīhāya K.5/11
engüş-i hilāl K.4/3
engüşt-nümādur G.42/1
enīnün G.140/7
erbāb-ı devlet Kt.31/3
erbāb-ı devletde G.112/2
erbāb-ı devletün G.133/3
erbāb-ı dil Kt.45/6
erbāb-ı dile G.42/3
erbābı G.105/5
erbāb-ı ışk G.71/5
erbāb-ı ışkun G.110/4
erbāb-ı kalem Kt.54/5
erbāb-ı menāsıbda G.49/2
erbāb-ı muhabbetde R.21/2
erbāb-ı nazmun Kt.68/5
erbāb-ı niyāz Kt.66/3, R.5/1
Erbāb-ı riyāzet G.33/6
erbāb-ı sühan Kt.69/8
erbāb-ı temennāya K.10/8
erbāb-ı temennāyı K.3/39
erbābına G.137/2
erbābını Kt.41/2
erkāmın K.6/3
erzānī K.1/17
esāmemiz G.10/3
esās Kt.72/9
esāsından Kt.65/5
esbāb G.50/7
esbāb-ı cenge G.139/6
esbāb-ı gamı K.4/2
esbābını Kt.34/6
esb-i murādı G.92/4
esb-i raʿnāya K.5/16
esb-i sebük-pāy K.4/16
esb-i tarab K.4/4
esb-süvār-ı nāhvet G.79/4
esʿad Kt.56/9
esen Kt.69/7
eser G.73/5, 78/7, 84/1, 123/1, 140/7, Kt.37/4, 59/3, 61/2, 71/5
eser-i āh-ı subhgāh G.122/4
eser-i fazlı Kt.40/1
eser-i feyz G.13/3
eser-i gerd K.6/2
eser-i himmetün K.1/7
eser-i karār G.40/1
eseri Kt.71/10
eser-i şevk Kt.28/5
esīr G.116/3

esīr-i dār-ı Mansūr G.30/3
esīr-i girdāb R.4/2
esīr-i gül G.41/1
esīr-i hüsn-i edādur G.126/5
esīr-i ışk-ı Osmān R.20/2
esīr-i nām G.101/2
esīr-i pīç Mt.20/1
esīr-i turrası G.41/4
esīr-i turresinden G.27/9
eski K.1/17
estirsen G.86/3
eşcārdan Kt.19/2
eşᶜār Kt.59/4
eşᶜāruma G.132/4
eşfak Kt.41/3
eşhād K.8/8
eşheb-i hāme G.18/8
eşk G.36/1, 129/4
eşk-i bülbül G.11/2
eşk-i çeşmüne G.143/3
eşk-i hūn-ālūdeter G.123/2
eşk-i hūnini Kt.9/1
eşk-i pür-hūnı G.92/1
eşk-i sāf G.76/3
eşk-rīz G.85/1, 117/3
eşksüz G.81/2
eşküm G.54/4, 119/4
etbā K.10/9
etfāl-i ışk G.143/2
etfāl-sıfat R.10/2
etrāfı G.3/3
etrāf-ı izārında G.50/7
etrāf-ı kūy-ı yāri G.44/2
etrāf-ı mezārındaki G.62/2
etvārumuz G.42/1
evc-i fazldan Kt.29/4
evc-i fazlun K.2/2
evc-i fetvā Kt.41/7
evc-i himmet Kt.59/1
evc-i hüsnün G.19/2
evc-i saᶜādetde G.112/7
evc-i saᶜādetden Kt.30/2
evc-i sipihr-i hüsne G.143/4
evc-pervāz G.127/4
evden G.13/6, 85/3
evfak Kt.41/7
evlād-ı kirāmıyla K.10/9
evrād K.9/6, 8/13
evrādı R.8/2
evrāk-ı aᶜmāli Kt.53/5
evrāk-ı hazāna G.72/6
evrāk-ı perīşān K.2/25
evsāf K.5/20
evsāf-ı kemāl-ı sūrını Kt.66/5
evsāfı Kt.71/20
evsāfını K.2/7
evsāfuna M.1/59
evvel K.2/25, 3/23, G.69/5, 121/6, 130/1
evveli G.133/2
evzāᶜ-ı felek G.113/5
evzāᶜ-ı iltifāt G.125/4
ey ehl-i zühd G.85/4
ey K.1/16, 2/1, 2/17, 3/14, 4/25, 6/28, 8/1, M.1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7,1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/28, 1/29, 1/37, 1/38, 1/42, 1/49, 1/61, G. 4/5, 4/6, 5/3, 7/4, 10/5, 17/4, 22/4, 22/5, 24/2, 28/5, 29/6, 30/2, 33/3, 33/7, 48/2, 49/1, 51/3, 57/3, 57/4, 62/5, 64/3, 67/5, 71/1, 74/2, 75/3, 77/5, 79/3, 82/6, 85/8, 86/3, 91/5, 92/5, 93/3, 93/4, 94/3, 94/5, 96/4, 98/2, 98/6, 101/4, 102/1, 102/2, 102/3, 102/4, 106/1, 112/4, 112/8, 115/4, 118/3, 120/4, 123/1, 123/2, 123/3, 123/4, 13/7, 13/9, 130/3, 130/5, 133/2, 134/2, 134/4, 139/5, 143/3, Kt.3/1, 12/2, 21/2, 35/1, 39/7, 58/8, Mf.1/1, 6/1, 7/1, R.14/1
eyā K.1/1, 3/26, Kt.15/1, R.5/1
eyle K.3/39, 5/29, 5/31, 6/28, M.1/37, 1/49, 1/52, 1/62, 1/62, 1/64, 1/66, G.5/3, 20/8, 28/4, 29/6, 49/4, 51/3, 53/6, 67/3, 106/1, 112/10, 123/1, 123/1, 123/2, 123/3, 123/4, 123/5, 130/1, 130/4, 133/5, 141/1, 145/3, Kt.4/2, 30/1, 44/8, R. 5/1, 22/1, 22/2
eyledi K. 4/3, 4/24, 6/1, 7/1, 8/20, 9/1, M.1/23, G.5/1, 52/4, 69/4, 72/1, 72/3, 72/6, 73/3, 86/1, 110/5, 129/5, 137/5, 138/4, 143/1, 143/1, 143/2, 143/3, 143/4, 145/1, 145/2, 145/4, Kt.18/1, 22/1, 29/4, 29/5, 31/2, 33/2, 34/5, 35/6, 36/11, 36/8, 37/3, 37/4, 40/1, 42/3, 43/1, 49/5, 52/2, 55/3, 55/3, 62/1, 63/2, 64/2, 64/5, 68/3, 68/5, 69/1, 71/24, 72/2, 72/3, Mt.16/1, Mf.4/1
eyledikce Kt.67/7
eyledük G.77/3
eyledükce K.5/31, G.80/2, Kt.47/8
eyledüm K.3/1, K.3/18, G.2/3, 2/5, 47/4, 74/4, 86/2, 89/3, 92/4, 94/1, 94/4, 132/2, Kt.27/2, 69/8

eyledün K.3/1, K.3/18, Kt.26/2, 26/7
eyleme K.2/30, M.1/51, G.1/5, 5/2, 56/5, 57/2, 74/5, 85/5, 112/10, 117/2, 117/5, 133/5, Kt.26/13, Mt.13/1
eylemedi G.13/8
eylemedin G.15/5, 102/1, Kt.69/5, Mt.8/1
eylemedüm G.7/3
eylemek G.99/3, Kt.66/5
eylemem G.29/5, 56/3, 88/3, 89/2, 89/5, 90/1, 92/1, 92/1, 92/2, 92/3, 92/4, 92/5, 92/6, 92/7, 104/3, 109/2, 114/3, 125/4, 126/1, Kt.9/1, 9/2
eylemese R.3/2
eylemez K.9/6, G.4/3, 30/5, 48/3, 58/3, 71/1, 79/2, 106/2, 109/7, 111/3, 133/1, 135/3, Kt.62/2
eylemezdi K.2/27
eylemiş K. 2/7, 2/18, 3/13, 5/3, 8/13, M.1/40, G.3/1, 3/2, 3/3, 3/4, 3/5, 128/9, 129/2
eylemişler G.93/5
eylemişsün G.21/6
eylemişüz G.67/1, 67/2, 67/3, 67/4, 67/5
eyler K.1/6, 4/18, 6/10, 6/14, 8/10, 10/4, 10/8, G.32/1, 32/2, 32/3, 32/4, 32/5, 32/6, 32/7, 32/8, 35/3, 44/1, 44/2, 62/2, 66/2, 70/5, 75/2, 78/5, 106/6, 108/6, 116/3, 12/4, 130/3, 134/1, 142/1, 142/1, 142/2, 142/3, 142/4, 142/5, Kt.16/2, 35/5, 58/3, 61/5, 66/3, 72/19, R.8/2
eylerdi K.2/13, 3/21, 5/12, 10/7 G.115/5, Kt.36/1, Mt.20/1
eylerse K.7/4, 8/10, 10/6, G.108/1, Kt.30/4, 72/6
eylersen G.112/10
eylersin K.3/14
eylersün G.72/7
eylerüz G.21/5, 77/2
eylese K.4/14, 4/15, 4/17, 6/10, 6/22, 6/25, 8/8, G.108/2, 108/4, 108/7, 126/1, 128/3, 129/4, 144/2, Kt.47/3, 69/4, 69/6, 71/21, R.11/2
eylesem K.3/4, 3/11, G.11/4, 141/3, Kt.3/1, 47/7
eylesen Kt.26/12
eylesün K.3/32, 8/6, G.80/3, 86/1, 99/5, 127/3, 137/2, Kt.29/6, 64/4, 67/7
eyleye K.3/38, Kt.31/6, 36/16, 39/2, 45/5, 49/4, 55/4, 64/4, 65/6, 71/25
eyleyelüm G.22/5
eyleyem G.64/3
eyleyemem G.108/2
eyleyemez K.4/26, 6/25, G.9/4, 113/1, 140/3, Kt.36/13
eyleyen G.6/2, K.2/24, 3/2, Kt.65/7
eyleyince Kt.30/3, 32/2
eyleyüp K.5/29, G.16/4, Kt. 32/4, 38/6, 41/2, 41/4, 50/3, 50/5, 65/2, 65/5, 67/8, 68/2, 68/4
eymen-i ümmīd G.7/2
eyvā Mf.4/1
eyyām G.49/3
eyyāmı G.54/4
eyyāmumı G.73/3
Eyyūb G.14/1
ezān G.10/2, 121/6
ezber G.143/2
ez-der Kt.27/8
ezelī G.25/2
fāʿide G.14/5, 84/2, 96/4
Fāik K.3/36, 4/28, 5/29, 6/28, G. 2/5, 3/5, 5/6, 7/5, 10/5, 12/5, 14/7, 17/7, 20/9, 23/5,
Fāik’e G.13/9, R.5/2
Fāik’ün G.84/7, Kt.26/13
Fāikā K.8/21, G.1/5, 6/5, 8/5, 18/8, 22/7, 43/5, 45/5, 51/5, 53/6, 54/5, 64/5, 68/5, 72/7, 76/6, 92/7, 101/5, 103/5, 105/7, 125/5, 139/6, Kt.36/17, 47/10, 53/7, 55/5, 56/9, 60/6, 61/9, 62/3, 63/3, 64/5, 71/25, 72/20, Mf.4/1
Fāik-i bende Kt.25/2
Fāik-i benden Kt.58/7
Fāik-i dāʿī Kt.22/2
Fāik-i dil-haste G.91/5
Fāik-i dil-teng G.113/5
Fāik-i mehcūr G.134/5
Fāik-i nā-kāmı K.2/30
Fāik-i nā-şād Kt.27/3
Fāik-i zār G.25/7, 67/5
Fāik-i zārı G.24/5, 63/5, 115/5, 135/5, Kt.17/2
Fāik-i zārun K.1/20, G.9/5
Fāik-i-āşüfte-sāmānı G.16/5
Fāiku’l-akrān-ı pervāne G.127/5
Fāiku’l-akrānumuz G.21/7
fakat G.112/2, Kt.56/7
fakīrün K.1/18
fakr K.2/6, G.65/1
fānūsda G.33/5
fārig G.112/11
fāris-i meydān-ı kitābet Kt.52/5
fark-ı ʿāleme Kt.45/1
fark-ı müşkil G.109/3
fart-ı hicābından Mf.8/1
fart-ı şevkinde G.114/4
farz K.3/37
farza G.112/6

fasılda G.116/5
fasl G.83/5
fasl-ı gülsitān G.28/3
fasl-ı hazāna G.80/3
fassād G.112/4
faysal K.5/26
fāzıl K.10/3, M.1/5, 1/8, Kt.43/2, 50/4
fazīletde K.3/24, Kt.40/3, 44/3, 45/2, 51/5
fazīletle Kt.41/1, 47/4
fazīlet-perverā K.3/26
fazl K.3/19, Kt.43/3, 46/1
fazlı Kt.59/6
fazl-ı mücessem K.3/31, 5/23
fazlını K.9/5
fazlun K.1/3
fazlunda Kt.58/5
fedā G.59/2, Kt.63/2
fehm K.7/9, G.9/4, 133/1
Felātun Kt.53/3
felegün K.4/28
felek G.51/3, 105/2, 136/2, Kt.29/5, 71/23
felekde G.114/1, Kt.43/6
felek-i atlas-ı gerdūn G.42/5
fenā G.65/1, 70/9
fener G.15/2
fenn-i inşāda Kt.47/6
fer G.4/7, 126/5
fer M.1/21, Kt.50/6
ferāce Kt.15/1
ferācemüz Kt.1/2
ferāgat G.122/5
ferāmūş G.77/3, R.8/2
ferāsetde Kt.39/3
Ferhād K.8/7, G. 69/5, 137/1, Kt.72/6
Ferhād'a G.13/4
Ferhād'dandur G.4/4
Ferhād-ı gam-perverde G.91/1
ferīd-hüner Kt.15/1
ferīdü'd-dehr Kt.21/1
fermān Kt.64/5
fermān-ber-i hıfzı K.4/13
fermānumuz G.21/4
fersūde M1/22
fersūde-i āteş G.98/8
feryād K.7/4, 8/6, G.20/3, 24/5, 74/3, 119/2, Kt.15/1, 27/8, 72/17, R.13/2
feryād-ı dile G.81/3
feryād-ı galat G.91/4
feryād-ı uşşāk G.4/3
feryād-res G.85/7
feryād-reslikde G.19/9
feryādumızdan G.3/5
fesād Kt.72/16
fesāhat Kt.47/6
feth K.2/22
feth-i ebvāb R.16/1
feth-i kelām G.2/5
fetvā Kt.42/6
fetvāya K.10/10, Kt.44/9, 45/8
fetvāyı G.93/2
fetvā-yı kerem K.2/21
fevt-i Naʿnāyı Kt.20/1
fevtin Mf.4/1
fevtinde Kt.27/8
fevtine Kt.69/4
fevtini Kt.18/2, Mf.3/1
feyz Kt.48/1
feyz-bahşāy Kt.46/4
feyz-güsterüni K.1/9
feyz-i Bārī K.8/20
feyz-i beşāret K.10/1
feyz-i dest-i ihsānun M.1/40
feyz-i duʿā-yı seherüm G.123/1
feyz-i enfāsında Kt.47/5
feyz-i feryād R.9/2
feyz-i hevāsı Kt.71/5
feyz-i ihyāyı K.3/35
feyz-i kadd-i ham G.59/5
feyz-i kudūmiyle K.6/5, Kt.33/2
feyz-i kudūmünle Kt.36/8
feyz-i lutf Kt.39/5
feyz-i lutf-ı Rabbānī Kt.43/1
feyz-i lutfun M.1/43
feyz-i naʿīm Kt.71/18
feyz-i nesīm-i bahār-ı nutkundan K.1/22
feyz-i nutk-ı merhametün K.1/14
feyz-i Yezdān'a Kt.48/3
feyz-nāk G.142/1
feyz-pīrā-yı kerem K.2/30
Feyzullah Efendi K.2/2, Kt.21/1
Feyzullah Efendi'ye K.3/18
feyz-yāb K.6/13, Kt.71/12
fezā-yı ʿışkda G.39/2
fezā-yı kāmda K.3/2
figān G.10/2, 71/7, 124/5, Kt.69/4, R.13/1
figāna K.4/23
figān-ı bülbül-i nālānı R.21/1

figān-ı hezārda G.87/7
figānumla G.73/2
fikr-i dakīkinde Kt.36/3
fikr-i pāk-meşrebi Kt.59/2
fikr-i pes R.2/1
fikr-i Sāib M.1/17
fikr-i tārīhe Kt.68/5
fikr-i tārīhinde Kt.67/8
fikr-i tārīhine Kt.35/10, 72/19
fikr-i zāhidāne G.77/2
firāvān K.6/16
firāz G.32/3
firāza G.140/6
firāzı G.32/3
Firdevse K.8/8
firīb G.97/1
firkateyi Kt.13/2
fitne M.1/22, G.64/4, 116/3
fünūn K.6/11
fünūn-āmūz Kt.43/2
fürkat R.12/1
fürūʿ-māyedür G.105/1
fürūg-ı kevkebin Kt.31/4
fürūg-ı nūr-ı mihr G.70/1
fürūg-ı şöhrete G.118/2
fürūg-ı vuslatı G.12/2
fütāde G.65/9, 120/2, Mt.7/1
füzūn Kt.43/6
fūlātdandur G.4/3
gadr-hāh olmak K.5/28
gāʿibāne G.128/11
gāʿileden G.108/6
gāfil G.112/8
gāh G.104/7,141/1, Kt.26/10
gāhi K.4/14, 4/17, G.45/5, 56/4, 102/5
gāhīce G.123/5
galat G.71/1,71/2, 71/3, 71/4, 71/5, 71/6, 71/7
galat-endāz G.88/4
galebe G.144/2
gam K.3/5, G.33/1, 37/2, 60/1, 70/3, 76/2, 88/5, 102/3, Kt.7/1, 26/3, 51/1, R.18/2
gama K.4/4
gamdan K.3/15, G.107/5, R.22/1
gam-hāne-i Fāik'de G.78/7
gam-hāne-i köhnede R.4/1
gam-hānemi G.94/3
gam-hānesüz G.68/4
gam-hārlık G.135/2
gam-ı bād-ı hazāndan K.8/5
gam-ı cānāndan Kt.13/1
gam-ı cānāne G.32/2
gam-ı devrāndān G.78/7
gamı ebʿad Kt.30/3
gamı G.40/3, Kt.3/1
gam-ı hicrānı G.77/1
gam-ı ışka R.11/1
gam-ı taʿalluka G.82/1
gam-ı zülf-i dil-ārādan G.104/1
gamla Kt.1/1
gamum G.124/4
gamunla G.126/3
gamze G.74/1
gamze-i bī-pāk G.135/2
gamze-i cellāddandur G.4/6
gamze-i hūn-rīz K.4/25
gamze-i magrūr G.134/3
gamzen G.57/1
gamzesine G.62/3
ganī M.1/27
garaz G.27/8, 34/7, 109/9
gāret G.59/2
garīb G.97/3, 136/6
garībānı K.1/12
garībdür G.64/5, 97/3
garīb-i yār G.17/3
garīk-i lücce-i rahmet K.3/13
gark G.106/4
gark-ı eşk-i nīl-gūn K.3/10
gāşiyedārı Kt.38/3
gavgālarındandur G.19/1
gavgāya K.5/14
gāv-ı zemīnün Kt.36/7
gavta-hār-ı lücce-i irfān G.104/8
gāyetle M.1/56, G.90/1
gayret G.74/2, 115/5
gayret-i ışk G.27/4
gayrı M.1/47
gayrılar G.93/5
gayrıya G.37/4
gayrilerün G.9/5
gayrīye G.45/5
gazabāne K.4/14
gazel-i āb-dārsuz G.66/5
gazeli G.25/7
gazelidür G.9/5
gazel-perdāzlıkda Kt.47/6
gebr G.139/6
geçdi K.3/34, G.39/3

geçdüm R.6/2
geçer G.53/2, 63/1, 63/3, 104/7, 124/1, 142/3, Kt.14/2
geçiyor G.28/1, 28/2, 28/3, 28/4, 28/5
geçmez G.63/1, 63/2, 63/3, 63/4, 63/5
geçüp G.30/3
geçürdi Kt.60/4
geçürse K.5/14,
gedā K.3/37, M.1/44, G.45/2, 107/5, 140/1, Kt.36/2
gedālardan G.112/2
gedānun Kt.44/6
gedāya G.18/7, Kt.5/1
gedā-yı bī-ser ü pādan G.109/6
gedā-yı der-i hāne-i habīb G.97/1
gedā-yı gül G.87/3
gedā-yı rāst-felek G.12/4
geh K.5/17, G.99/5, 102/5, 104/7, 121/2, Kt.26/10, R.10/1
gehī K.5/17, G.99/5, Kt.19/2, 19/2
gel G.93/3, 118/3, Kt.61/9, 62/3
geldi K.4/4, 6/27, G.116/5, 139/2, Kt.30/1, 31/1, 32/5, Mf.2/1
geldüm M.1/50, 1/54
gelemez G.37/2
gelen G.27/2
gelicek Kt.22/1, 33/7
gelince Kt.41/7
gelmedi K.6/26, Kt.34/2, 50/4, 52/5, 71/5
gelmemişdür Kt.39/2, 44/5, 45/2, 48/2, 67/6
gelmese G.25/2
gelmez K.6/26, G.58/5, 62/1, 62/2, 62/3, 62/4, 62/5, Kt.48/2, 52/5, 71/21
gelmezse Kt.67/5
gelmiş Kt.51/6
gelmişdür G.46/1, 46/2, 46/3, 46/4, 46/5
gelmişe G.39/1, 39/2, 39/3, 39/4, 39/5
gelse K.4/18, 6/6, G.125/4
gelüp G.60/1, 60/2, 60/3, 60/4, 60/5, Kt. 41/5, 61/6
gelür K.5/10, G.8/3, 27/1, 27/2, 27/3, 27/4, 27/5, 31/1, 31/2, 31/3, 31/4, 31/5, 31/6, 31/7, 37/1, 37/1, 37/2, 37/3, 37/4, 37/5, 43/1, 43/2, 43/3, 43/4, 43/5, 71/6, 106/5, Kt.61/5
gelürdi G.113/3
gelürse G.10/1, 71/6, Mt.5/1
genci G.76/1
genc-i Karūn'a M.1/15
gencīne-i ʿirfān K.6/11
gencīne-i Kārūn G.103/3
gencīne-i yākūt K.3/11
gene G.106/1
ger K.1/2, 1/11, 5/5, 6/10, 6/16, M.1/22, G.17/1, 24/5, 90/3, 100/5, 121/1, Kt.42/5, 58/7, 71/19, R.15/1
gerçi G.19/6, 34/6, 38/5, 75/4, 79/2, 81/1, 105/1, 129/3, 137/1, Kt.37/9
gerd G.72/3
gerdişden G.30/2
gerdiş-i peymānesin G.110/1
gerd-nişīn G.52/4
gerdūn K.3/8, 4/11, M.1/21, G.32/4, 56/5, 112/5, 134/4
gerdūn-ı kīnever G.59/3
gerdūn-ı muhabbet G.142/2
gerdūn-ı nā-be-sāmānun G.65/2
gerek K.1/19, 4/21, 4/22, G.55/5, 76/3, 79/1, 79/2, 79/3, 79/4, 81/1, 81/3, 81/4, 81/5, 84/1, 99/2, 104/6, 106/1, Kt.52/5
gerekmez G.57/1, 57/2, 57/3, 57/4, 57/5
gerekse G.99/1
germ-i seyr G.59/4
germiyyet G.74/5
germiyyet-i hūrşīd G.98/7
germiyyet-i ışk G.137/3
germiyyeti K.2/15, Kt.35/6
germ-ülfet G.34/4
getür Mt.9/1
getürmedi G.2/2
gevher G.112/1, Kt.35/3
gevherde G.54/1, 115/2
gevher-i āmālüme K.2/28
gevher-i dil G.62/3
gevher-i fazl K.2/12
gevher-i girān-māye M.1/11
gevher-i maksūduma G.94/2
gevher-i mergūb Kt.31/1
gevher-i nā-süfteyi G.92/2
gevher-i nā-süfteyi Kt.9/2
gevher-i nazmum G.25/3
gevher-i nesībün Kt.34/8
gevher-i nev-kenz-i kudretden Kt.29/3
gevher-i nutk K.1/16
gevher-i pākīze-i gencīne-i devlet K.5/3
gevher-i sāf G.8/4
gevher-i sencīde-i mīzān-ı pervāne G.127/3
gevher-i tārīhini K.8/20
gevher-i yektālarındandur G.19/8

gevher-i yektā-yı deryā-yı belāgatdür Kt.48/3
gevher-i zībā G.104/8
gevher-i zī-kadr-i dānāyı K.3/28
gevher-i zī-kıymet Kt.33/4
gevherümiz Mt.1/1
gezend G.56/4
gezer G.43/4, 44/2, 60/5, 63/2, 134/5
gezerken K.3/16, G.53/3
gezüp G.25/3
gıbta-fermā-yı kerem K.2/17
gıbta-fermā-yı rūh-ı Hātem-i Tay Kt.60/3
gıbta-ı Bihzād Kt.72/5
gıdā G.31/6
gınāsı Kt.38/2
gınā-yı tabʿı G.70/8
gırbāle G.119/1
gibi K.2/19, 3/6, 4/20, 4/27, 4/28, 6/23, 8/6, G.8/3, 13/6, 17/4, 22/2, 23/4, 27/5, 33/7, 34/2, 38/3, 50/3, 50/5, 53/4, 59/2, 60/5, 67/1, 69/3, 74/5, 76/1, 82/2, 82/4, 83/7, 84/3, 85/6, 90/5, 92/6, 92/7, 104/8, 107/5, 113/4, 120/2, 122/2, 124/3, 129/5, 131/2, 136/6, 140/1, 140/2, 140/3, 140/4, 140/5, 140/6, 140/7, 141/1, 141/2, 141/3, Kt.24/2, 28/4, 28/6, 42/5, 52/5, 56/5, 57/3, 61/6, 69/2, 70/3, R.14/2
gidemez G.40/5
gider K.5/10, G.43/1, 43/2, G.43/3, G.43/4, 43/5, 106/7
giderdi G.60/4
giderür G.40/3
giderürse Kt.5/1
gideydi G.80/6
girān-bahā Kt.6/3
girān-cān G.51/4
girān-cānı Mt.13/1
girāndur K.3/34, Kt.5/2
girān-kadr G.112/1
girān-kadr-ı cāha G.65/6
girān-kıymet Mt.1/1
girdāb G.50/4
girdāb-ı yem-i ʿummāna G.44/1
giren Kt.41/3
girer G.25/1
girev Kt.38/6
girībān-ı dil-i irfān G.77/5
girībān-ı dilün G.103/5
girībān-ı ehibbā K.5/8
girībān-ı hıred G.109/5
girībānı K.1/13
giriftār G.5/4
Giriftār-ı gama G.19/9
giriftār-ı kīn G.107/1
giriftār-ı maʿsiyet G.84/4
girih G.107/1, 139/4
girih-i emr-i muhāl K.6/8
girmez G.125/1
girmiş G.7/1, 48/1, 81/4, 129/1, 129/2, 129/3, 129/4, 129/5
girü K.4/4, 5/28
giryān K.3/16, M.1/66, R.18/1
giryede G.139/2
giryeden G.112/11
girye-i āşık G.11/2
girye-i dil-sūz G.127/2
girye-i nedāmet G.126/2
girye-i sūz Kt.69/8
giryeler G.116/2
gīsūsını G.99/5
gīsū-yı dil-ber G.55/2
gitdi G.125/2, Kt.7/2
gitdükce G.5/4
gitmez G.60/1, 60/2, 60/3, 60/4, 60/5
gitsem G.80/5
giyāhı Kt.61/3
giyāh-ı ter G.115/1
giydi K.4/2
giyürdi K.3/10
giyürür G.42/5
gonca K.4/15, G.83/4, 124/3
gonca-dehen Kt.69/4
gonca-güşā-yı hātır-ı nā-şād K.8/2
gonca-ı ter G.120/4, R.7/2
gonca-i hem-sāye-i hār G.24/1
gonca-i mestūreye Kt.68/3
gonca-i raʿnā G.115/4
gonca-leb G.46/4
goncasını G.7/3
gonca-yı mestūr G.134/2
gökde Kt.45/7
gökden G.102/3
göklere Mt.2/1
gönlüm G.104/1
gönül G.17/2, 20/8, 32/1, 68/3, 72/4, 84/1, 84/2, 84/3, 84/4, 84/5, 84/6, 84/7, 98/5, 113/4, 117/4, 126/4, 130/1, 140/6, R. 7/1, 13/1
gönülden G.40/3
gör G.33/3
gördüginden G.61/3

gördügün G.133/5
gördük G.77/1, 78/2, Mt.18/1
gördükce G.18/7, G.110/1, 119/2
gördüm K.3/9, 8/21, G.28/3, 63/5
gördün G.134/1, 134/2, 134/3, 134/4, 134/5, R.21/1
göre Kt.31/7
görelüm G.123/5
göremem G.102/3
gören G.133/3, R.12/2
görenler K.4/19
göresiz G.76/4
göreydi K.1/9, 6/20, 8/3, 8/7, Kt.26/9, 42/3, 42/14, 56/5
göricek K.6/3
görildi Kt.41/4
görilmedi Kt.63/1
görilse Kt.36/3
görince G.39/3, 39/4, 97/2, 116/2, Kt.20/1, Mt.19/1, Mf.3/1, 4/1
görindi K.7/4
görinmedi G.140/7
görinmez G.104/5, Kt.36/14
görinse G.14/7
görinür K.6/23, G.6/3, 31/1, 31/2, 31/3, 31/4, 31/5, 31/6, 31/7, 91/2, 97/3, Kt.35/8, 38/5,
görmedi K.2/19, 8/1, M.1/14, Kt.42/2, 45/4, 50/4, 57/2
görmedük G.78/1, 78/2, 78/3, 78/4, 78/5, 78/6, 78/7
görmedüm G.66/3, 74/4, 80/4, 83/7, Kt.36/6, 71/17
görmek G.43/5
görmemiş M.1/45
görmemişdür Kt.47/1, 64/3
görmese G.3/5
görmeye Kt.40/5, 68/4
görmez K.2/19, 6/9, 8/1, G.14/5, 46/4, 114/3
görse K.1/5, M.1/20, G.21/3, 62/4
göründi G.46/3, 138/2
görünmedi G.131/1
görünmez G.86/4, 109/7
görüp G.60/2, 77/3, 93/3, Kt.52/3, 65/4, 65/7, 71/11
görür G.63/4
gösterdi K.3/17
gösterdüm G.95/1, 95/2, 95/3, 95/4, 95/5
gösteriş G.8/3
gösterme G.102/4
göstermemek G.35/3
gösterür G.16/1, 16/2, 16/3, 16/4, 16/5, 35/1, 35/2, 35/3, 35/4, 35/5
gösterürse Mf.8/1
göz G.72/3, Kt.11/2
gözin G.116/2
gözine G.46/4
gözüm G.122/3
gözümden G.106/6
gubār G.39/1
gubārdan Kt.61/5
gubār-ı gām Kt.56/8
gubār-ı hāk-i pāyi Kt.44/2
gubār-ı hat G.138/5
gubār-ı hattı G.138/1, G.138/8
gubār-ı Kaʿbe-yi kūyına G.128/5
gubār-ı sürme-i Şām’ı G.95/4
gulām R.3/2
gumūm-ı dehri G.95/3
gurbetde M.1/55, G.112/1
gussa Kt.71/21
gussadan Kt.42/4
gussa-ı dünyā G.110/3
güdāz G.128/11, Kt.69/8
güft Kt.26/6
güftār G.111/2
güftārda Mt.13/1
güftār-ı ber-lezzet K.5/10
güher G.65/6
güherden Kt.70/2
güher-i huldı Kt.69/6
güher-pāş-ı hüner Kt.47/4
güher-senc-i makāl G.69/6
gül G.29/5, 35/2, 41/1, 46/2, 63/1, 66/3, 127/5, Kt.11/1
gül-ābāsā Mf.8/1
gül-berg-i ter G.84/3
gülbeşeker G.15/5
gül-bün-i iffetde Kt.33/7
gül-bün-i nāzun Kt.11/2
gülbün-i sīr-āb-ı bāg-ı ārzūdan K.2/31
gülde Mt.5/1
güle G.75/3
gül-handān M.1/66
gül-i bāg-ı mürüvvet K.3/28
güli G.75/4
gül-i gülşen-i ümmīd G.7/3
gül-i handānı R.21/1
güli Kt.71 /4

gül-i maksūd G.115/1, 136/1
gül-i matlab-i sühandānı K.1/22
gül-i nev-hīzi G.80/2
gül-i ömrin Kt.69/5
gül-i pür-şebnemāsā G.115/4
gül-i raʿnā Kt.69/4
gül-i sad-berge G.11/4
gül-i sad-bergi K.8/6
gül-i sad-çāke Kt.8/1
gül-i ter G.118/3
gül-i ulyādur Kt.33/7
gül-i vakārun Kt.6/1
gülistāndur Kt.71 /4
güllerine Kt.71/18
gülme G.72/5, 87/6
gülmīh-i deri Kt.36/15
gülsitān Kt.61/7
Gülsitān R.10/1
gülsitāna G.43/4, 80/2
gülsitān-ı ilm Kt.48/6
gülsitān-ı adne Kt.20/2
gülsitān-ı dehrde G.72/5
gülsitān-ı ʿālem-ārādur K.8/6
gülsitān-ı hüsnini Kt.67/4
gülsitān-ı şerʿde Kt.68/3
gülsitānun G.135/3
gülşende G.78/1, 115/4
gülşene K.1/11
gülşen-i ālemde G.66/3
gülşen-i eşʿārda G.24/5
gülşen-i hüsni G.79/4
gülşen-i muhabbetde G.124/3
gülşen-i muhabbete G.37/1
Gülşen-i Rāz R.10/1
gülşen-i şād-āb-ı pür-çemen Kt.61/4
gülşen-i ümmīdi Kt.35/4
gülşen-serāy-ı dehrde G.84/6
gülşen-serāy-ı şevkden Kt.29/1
gülün G.116/1
gülzārdan G.63/4
gülzār-ı emel R.7/2
gülzār-ı hüsne G.11/1
gümān-ı hicri G.67/4
Gümüş-hāne G.98/9
gün G. gün G.21/2, 21/7, 30/2, 32/3, 40/2, 54/3, 68/5, 78/6, 85/8, 99/1, Mt.10/1
günāh M.1/58, G.74/2
günāha G.52/3
günāhdur Kt.58/7
gün-be-gün Kt.64/4
güncişk K.1/7
güneh G.22/7, 112/3
güneh-ālūde G.139/5
güneş K.4/20
günüm G.73/3
gürūh-ı āşıkanun G.19/1
gürūh-ı efzāl K.6/7
gürūh-ı şuʿarā Kt.35/10, 37/6
gürūh-ı teşnelere Kt.63/3
gürūh-ı zuʿafā Kt.40/2
güstāh G.113/1
güstāhāne G.48/2
güşād M.1/64
güşāde K.1/22, 4/3 ,G.108/4, 120/4, 120/5, 124/3, 128/6, 139/4, Kt.35/9, 71/6, 72/8
güşāde-gūş G.89/4
güşāde-rūy G.107/1
güşāyiş G.134/2
güyā G.15/5
güzār K.4/15, Kt.27/8
güzel Kt.61/6
güzer G.70/3
güzīde-i efrād Kt.55/1
gūn G.103/2
gūnā G.103/2
gūne K.3/27, 5/20, G.10/5, 17/2, 34/7, 98/5, 109/8, 109/9, 117/1, Kt.3/1, 44/5, 47/10, 58/8
Gūrī-zāde Kt.57/1
gūş G.3/5, 111/3, Kt.18/2, 59/7, R.19/1
gūş-ı dehri Kt.46/2
gūş-ı hilāli Kt.29/5
gūşın G.108/1
gūyā K.4/6, 7/1, G.35/4, 45/2, 46/5, 105/5, 112/3, 135/2, Kt.27/7, 28/3, 34/4, 34/9, 36/5, 41/3, 67/2
gūyiyā G.16/3, 138/1
hāba G.76/4
habāb G.106/4
habābāsā G.90/3
habābın G.3/2
habābumuz G.52/2
haber G.15/1, 110/4
haberdār G.104/7
haber-i harf-i şikāyet G.62/4
haberi Kt.22/1
hāb-ı rāhat G.3/5
hāb-ı temennā G.43/3
hacāletin Kt.5/1

hāce G.101/4
hāce-i çarh G.73/3
hāce-i gerdūndan G.104/2
hāce-i pādşāh-ı heft Kt.72/1
hācet Kt.31/3
hadeng-i āhumı G.119/1
hadeng-i rāst G.65/8
hadrā-yı kerem K.2/3
Hāfız Kt.34/9
hāhiş G.31/2
hāhiş-i kām Kt.36/15
hāhiş-i reng-i hınā G.71/5
hāhiş-i visāl G.61/4
hāk G.19/11, 22/6, 142/4
Hak K.2/20,.6/26, Kt.17/1, 25/2, 26/2, 31/4, 32/5, 34/6, 35/1, 35/8, 38/7, 45/5, 47/1, 49/5, 56/6, 67/9, 68/4, 71/7, 72/15, 72/4
Hak Teʿālā Kt.50/5
hakāretde Mt.1/1
hakāyıkda K.5/25, Kt.45/3, 47/3
hākden G.12/2
hāke G.15/3, 120/2, 141/1, Kt.8/2
hāk-i derinden K.6/10
hāk-i kademün K.4/19
hāk-i kūyuna G.71/3
hāk-i pāye Kt.14/2
hāk-i pāy-ı yāre G.12/5
hāk-i pāyın K.5/5
hāk-i pāyını Kt.38/6
hāk-i pāyundan G.135/5
hāk-i siyāhda G.6/3
hakīkat K.5/24, 10/5, G.46/1
hakīkat-bīn G.88/2
hakīkatde G.19/5
hakīkatle Kt.66/2
hākimān-ı zamāne M.1/1
hākim-i müstahsen Kt.57/2
Hakk'a Kt.22/2, 34/5,
52/6, 56/3, 61/2, 65/5
hakkā G.19/11, 22/2, 60/1, 128/9
hakkumda K.2/28, 3/13
hak-şināsāna G.62/1
haküm G.1/3
hāküz G.53/1
hal K.5/15
hāl M.1/47, G.63/3, 102/2, Kt.46/4
halās G.41/2
halāvet M.1/59
hālde Kt.41/6
hāldür G.37/3, 64/2, 65/4
hāle G.119/5
Haleb M.1/32
halel G.125/1
hālet G.77/2, 109/4
hālet-i reftār G.25/2
Hālık Kt.32/4
hāl-i anberīne G.59/2
hāl-i āşık G.49/5
hāl-i bīmārı G.135/2
hāl-i dervīşe M.1/33
hāl-i dil G.122/1
hāl-i dil-i zārı G.75/3
hāl-i dilüm G.126/3
hālī K.3/5, 4/27, Kt.13/1, G.66/4, 104/1, Kt.27/3, 56/3
hāl-i zārın R.19/1
Halīl-i aʿlem Kt.48/9
halīm Kt.71/5
hāliyā Kt.41/4
halk G.61/5, 128/9, Kt.69/4
halka Kt.59/4
halka-der-gūş-ı gulām-ı deri Kt.28/2
halka-ı dāire-i ayşa Kt.36/5
halka-ı zülfine G.5/4
halka-yı bāb-ı emel G.101/4
halka-yı G.138/3
halk-ı ālem K.8/15, Kt.34/4, 37/4
halkı Kt.57/2
halkun G.133/1
hall Kt.47/8
hallinde Kt.27/6
halvet-serāy-ı āşıka G.43/5
ham G.18/1, 49/1, 96/1, Kt.36/7, 56/3
ham-der-ham G.132/3
ham-der-hamdur G.139/4
hamd-ı bī-had K.5/1, Kt.45/5, 48/1
hamdulillah Kt.37/4, 64/3
hāme K.5/28, M.1/61, Mf.7/1
hāme-i mu'ciz-beyānı K.2/13
ham-ender-ham G.55/2
hāmesi K.8/3
hamīdeyüz G.136/4
hamūş G.3/1, 33/7, 90/4, 105/7
hamūşān-ı muhabbet G.11/3
hamūş-ı azm G.59/7
hançer G.138/7
hançer-i hūn-rīzi G.46/5
hançerine G.121/2

hande K.4/13, G.72/5, 87/6, Kt.66/3
hande-nümā Kt.35/7
handesin G.119/2
hāne K.4/6, G.3/2, 33/1, 82/1
hāne-ber-dūş G.90/3
hānede G.48/1, 73/1
hānede Mf.1/1
hāne-i āyīneāsā G.85/2
hāne-i ihsānını G.78/4
hāne-i sāhib-kerem Kt.13/1
hāne-i vīrāne G.85/6
hāne-i vīrānede G.50/2
hāne-i vīrāneye G.98/5
hāne-i zenbūrāsā K.5/14
hāne-i zincīri Kt.7/1
hānemde G.83/3
hānemi Kt.27/7
hānende-i dil Kt.17/1
hānende-i meclis-i cinān R.1/1
hānendeler K.8/6
hāneni G.130/1
hānesine Kt.36/6
hān-ı ihsāna G.145/2
hān-ı na῾imde G.128/4
hān-ı ni'mā-yı kerem K.2/11
hān-ı vuslatından G.117/1
hānkāhın Kt.65/4
hānmān-ı G.25/4
hār G.12/3, 18/3, 35/2, 74/2, 83/3, G.87/1, 130/2, R.7/2, Mt.6/1
hār hāra Mt.5/1
harāb K.3/5, 7/6, G.6/5, 70/5, 98/5, 106/2, 115/5, Kt.7/1, 15/1, Mt.19/1
harāba G.107/3
harābāta G.13/1
harābe-i devrān M.1/19
harāb-ender-harāb Kt.27/3
harābe-zār G.25/4
harābe-zār-ı seylāb-ı elem R.22/2
harāb-ı sefer G.17/4
harām G.20/3, 60/4, 132/4, R.1/2
hārāya G.13/4
harc Kt.61/1
hārdan G.24/2, 63/1, 78/1, 98/3
hāre G.41/1
hareket-şi῾ār G.40/1
harem G.56/1
haremgehinde G.39/4
harem-i kūyuna G.20/5
harem-i sohbetine K.6/17
harf Kt.19/1
harf-gū G.89/4
harf-ı şekvāyı K.3/15
harf-i imlāsınaK.2/13
harf-i izhār-ı recā G.128/2
harf-i menkūt Kt.48/9
harf-i şikāyet G.84/7
harfin G.17/7
harf-zen-i şerh K.4/22
harīdār G.36/4, R.15/2
harīdārı G.135/4
harīdār-ı metā῾-ı çārsū-yı vuslatam G.86/2
harīdār-ı metā῾-ı rahmet G.19/4
harīm-i bütdeye Mt.19/1
harīr-i nerme K.3/21
hārlardan G.98/4
hārsuz G.66/3
hār-u has-ı gülzāre G.13/8
hās K.2/11, G.12/3, 18/3, 74/2, 83/3, 101/5
hāsa G.14/3, 36/3
Hasan Kt.69/2, 69/9
hasbet-en-lillah Kt.59/3
hasdur Mt.6/1
hased K.5/18, 6/10, G.19/3, 62/2, 143/3
hasenāt-ı a῾māl K.6/19
hasendür Kt.59/2
haset G.43/2
has-ı nāçīzdür G.112/3
hāsıl G.51/1, 55/5, 65/7, Kt.10/1, 48/7
hāsılı K.4/26, Kt.38/2
hasır G.137/3
hāsid-i bed-tıynete G.62/2
hāsiyyetün G.4/5
hasm K.4/28
hasmāne K.4/19, G.13/9
hasm-ı kavī G.42/3
hasret-keş G.145/2
hasret-keş-i tevcīh-i nigāh G.79/2
hasr-ı matlab K.1/19
hāssiyyet-i te'sīr-i hınnāyı K.3/25
haste Kt.36/10
haste-i derd-mende R.5/1
haste-i hicrāna G.72/4
hasteyi R.6/1
haşre K.2/29, 6/9, Kt.67/7
Hat G.49/4, 58/1, 72/4, 116/5, 139/2, Kt.67/3, R.16/1
hata G.4/1, 91/3, 93/2, 95/1

hatādur G.128/2, 137/4, Kt.13/2
hatālardan M.1/65, Kt.39/2, 72/15
hatāsız Kt.37/5
hat-āver G.10/4, 130/4
Hatem K.2/20
Hātem M.1/25,
Hātemā M.1/53
hat-ı āfet-resāna G.80/1
hat-ı ahsen G.13/2
hat-ı medhinde K.6/18
hat-ı müşkbārsuz G.66/1
hat-ı nāçīzi G.38/2
hat-ı nāfe-lakab Kt.67/5
hat-ı nev-hīz-i bütān G.67/1
hat-ı taʿlīk-i garrāsın Kt.47/7
hat-ı Tufān-hīz G.79/3
hat-ı yārdan G.118/1
hātırda G.54/1
hātır-hāhı G.19/11
hātır-ı ālem Kt.23/1
hātır-ı mesrūr G.134/4
hātır-ı mümsikde G.110/3
hātır-ı nāzük G.34/3
hātır-ı nāzük-teründen G.135/5
hātır-ı pür-hūna G.6/4
hātır-ı uşşāk G.106/2
hātır-ı vīrānemi G.102/3, R.22/2
hātır-ı vīrān-ı ehl-i ʿışk G.58/2
hātır-ı vīrānuma G.57/3
hātırına Kt.71/21
hātırında G.78/7
hātırlar Kt.51/3
hātırlarından Kt.26/3
hat-nümā Kt.67/1
hatt G.10/1, 21/4, 46/3
hatt-ı butlānı K.1/9
hatt-ı bütāna G.37/1
hatt-ı celīdür G.9/2
hattı G.15/5, 28/4
hatt-ı imād G.16/3
hatt-ı izārı G.55/1
hatt-ı meh-rūlar G.22/1
hattı Mt.5/1
hatt-ı müşk-bār G.39/1
hatt-ı nev Kt.67/4
hatt-ı reyhānī Kt.67/9
hatt-ı ruhsārı Kt.67/2
hatt-ı siyāhı G.63/4
hatt-ı siyeh G.25/5, 125/5
hattın G.27/6
hattını G.21/3, 99/5
hattil'olur G.20/7
hattun G.45/3
hatun G.116/2
hatā-yı gül G.87/6
hātırı Kt.27/3
hatt-ı nev G.69/1
havāle G.33/4, 83/3, 119/1, 125/5
havf K.4/14, G.53/2
havfdan Kt.26/10
havfı Kt.13/2
havf-ı sināna K.5/16
havf-ı sitem G.32/1
havfından K.7/3, G.67/2,
havfum Kt.3/2
hayāl-i laʿlüne G.109/8
hayāl-i zülfi R.9/1
hayāl-i zülfün G.100/1
hayāliyle G.21/3
hayālüne M.1/17
hayā-perver Kt.69/2
hayāt-ı tāze K.9/3
hayf G.72/1, 72/2, 72/3, 72/4, 72/5, 72/6, 72/6, 72/7, 94/1
hayfā G.6/5, 39/1, 75/4, 125/2
hayli G.63/5, 103/1, 109/6, Kt.5/2, 57/2
hayr G.77/2
hayr K.4/26, Kt.61/8
hayra Kt.41/6, 64/4
hayrān M.1/9
hayrāt-ı kerīmāne Kt.65/5
hayrātın Kt.65/6
hayr-duʿā M.1/34
hayr-endīş R.2/2
hayr-endīşe Kt.39/4
hayret K.3/16
hayret-efzādur G.19/3
hayret-fezā-yı akl-ı Saʿdüddīn Kt.47/3
hayret-i ruhsār G.30/1
hayretinden K.8/7
hayretle K.3/8
hayr-hāh G.122/3
hayr-ı cemīli Kt.59/4
hayrını Kt.61/2
hayr-makdem Kt.22/1
hayy Kt.60/7
hazān G.28/3, 63/4
hazānı Kt.71/4

hazer G.70/5, 107/6, 123/4
hāzır G.22/4
Hazm G.113/1
Hazret-i Ahmed Pāşā Kt.37/1
Hazret-i Alī Pāşā Kt.58/1
Hazret-i Bākī Pāşā Kt.38/1
Hazret-i Hak cell ü celāl K.6/28
Hazret-i Hak K.3/19, Kt.36/16, 59/6
Hazret-i Hakdan K.5/29
Hazret-i Hān Mustafa Kt.64/1
Hazret-i Mahmūd Efendi Kt.45/2
Hazret-i Mirzā Efendi Kt.24/1
hazret-i müfti Kt.72/1
Hazret-i Nāᶜile Hānım Kt.33/1
Hazret-i Nuᶜmān Pāşā-yı kerem-muᶜtād K.9/2
hazret-i Rāmī Efendi G.19/8
Hazret-i sādık Efendi Kt.40/1
Hazret-i Sultān Muhammed Hān Ġāzī Kt.66/1
Hazret-i Sultān Muhammed K.8/13
hazret-i şeh-zāde-i nev Kt.28/1
heb Kt.67/9
hedef-i tīr-i āhumız G.122/2
heft K.8/15
helāk G.120/3, 142/3, Kt.1/1
helāk-ı infiᶜāl R.23/2
helāl-bād G.45/4
hele K.4/25, M.1/56, G.23/3, 33/3, 40/3, 40/4, 68/1, 80/3, 106/3, 134/2
hem K.8/12, G.115/2, 138/4, Kt.27/7, 61/8
hemān K.1/19, 5/28, 6/23, M.1/62, G.4/4, 29/3, 32/4, 39/2, 46/1, 48/2, 74/3, 83/6, 85/7, 98/6, 99/1, 112/10, 130/5, Kt.14/1
hem-ārāyiş-i riyāz-ı naᶜīm Kt.71/4
hem-ayār K.1/3
hem-çü Kt. 20/1, 72/8
hem-demün G.112/6
hem-erşed Kt.56/2
hem-inān G.85/10
hemīşe K.1/22, 3/6, 3/38, 5/31, 6/30, 8/14, 10/4, G.29/6, 30/1, 34/2, 40/1, 41/4, 59/6, 60/5, 70/7, 82/4, 85/3, 90/3, 98/6, 106/1, 110/3, 112/7, 124/3, 131/2, Kt.6/3, 39/2, 44/8, 45/7, 48/8, 54/4, 55/4, 56/8, 58/2, 71/15, R.20/2
hem-kıtᶜa-yı bādām G.101/3
hem-meşreb G.1/2
hem-nām-ı fahr-i ᶜālem Kt.46/1
hem-pāye Kt.45/4
hem-rāz G.88/5
hem-reng-i āteş G.72/6
hem-rütbe Kt.45/3
hem-sāyedür G.105/4
hem-sāye-i hūrşīd G.112/5
hem-şüde-i yār-ı gam G.18/1
hem-tā M.1/14, Kt.35/1
hem-vāre K.8/9, G.30/5, Kt.35/9, 37/5, 72/16, R.19/1
Hudā Kt.37/5
hemyān-ı taleb G.104/2
hengāmede K.4/7
hengām-ı seherde G.119/2
hengām-ı şitāda Mt.4/1
henūz G.104/5, Kt.42/1, 56/3
hep K.6/5, 7/2, 7/5, G.1/1, 4/1, 4/2, 4/3, 4/4, 4/5, 4/6, 4/7, 25/4, 43/4, 44/2, 47/4, 73/3, 84/2 136/5, 137/4, 143/1, Kt.29/2, 31/3, 32/5, 35/10, 37/6, 48/7, 51/2, 55/5, 56/2 ,58/5, 71/19, 72/13, R.10/1, 21/2, 22/2, Mt.6/1
her hālde Kt.71/1
her K.3/22, 3/38, 4/6, 5/10, 5/18, 6/16, 8/4, M.1/26, G.1/1, 5/6, 9/4, 10/2, 10/5, 13/2, 13/3, 14/1, 14/2, 14/3, 20/5, 21/2, 23/1, 23/5, 36/5, 37/1, 37/3, 42/2, 43/4, 44/1, 48/4, 50/2, 56/2, 57/5, 58/3, 61/3, 66/3, 71/3, 71/6, 75/2, 81/1, 85/2, G.87/6, 88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5, 89/4, 91/2, 92/1, 92/3, 94/1, 94/5, 97/2, 101/5, 112/11, 117/2, 118/3, 130/2, 133/2, 133/4, 133/5, 139/4, 140/6, 141/2, 143/1, Kt.9/1, 26/7, 26/12, 26/16, 27/1, 29/1, 31/7, 35/4, 41/6, 72/9, 43/3, 44/6, 46/4, 47/8, 53/2, 53/6, 58/4, 59/4, 59/6, 61/3, 61/6, 65/3, 65/6, 68/5, 71/11, R.20/1, Mt.13/1
hercāyi K.3/6, 3/14, G.60/5, 63/2
her-gāh Kt.71/23
hergiz G.2/2
herkes K.2/4
herkese G.42/5, 142/1
herkesi G.56/5
herkesün K.4/27, G.141/3
hesābda Kt.71/20
hevā G.140/7
hevāsı Kt.26/14
hevā-yı ışk G.44/1
hevā-yı kūh-sār-ı ışk G.32/2
hevā-yı rūh-bahşāsı K.8/2
heves G.71/3
Heves-i devlet-i pā-būsun G.22/6
heyūlāyı K.3/20

hezār K.3/12, 3/18, 5/1, G.17/2, 24/5, 29/2, 31/1, 31/5, 46/2, 65/7, 75/3, 116/3, Kt.42/3
hezārān G.68/2, 91/3, 138/7, Kt.45/1, 48/1, 51/4
hezārdan G.118/3
hezār-ı bī-nevā G.63/4
hezār-sāl G.17/7
hezārun G.39/5
hezārveş G.126/2
hıfz M.1/65, G.85/5, 143/2, Kt.39/2, 65/6, 67/3, 72/15
hıfzı K.5/8
hınā K.5/12
hırām-ı dil-keşi K.5/18
hırām-ı hāme-i mu'ciz-beyānunı K.1/5
hırāset G.62/3
hıred-i mülzem Kt.53/3
hırka G.31/6
hırka-pūş G.89/3
hırmen G.13/5
hırmen-i aʿdāyı Kt.42/3
hırmen-i āteş G.83/3
hırmen-i servet-i ālem Kt.38/2
hırmen-i ümmīd G.7/4
hırmen-i zulm K.9/4
hırmen-i zulmi K.8/14
hırs G.128/4
hıyre-çeşm G.71/3
Hızrāsā G.128/12
Hicāb K.8/10, Kt.15/2
hicābından G.115/4
hicābumdan G.94/5
hicābumuz G.52/5
hicr G.12/5, 78/5
hicrini G.27/5
hicrün G.9/3
hiç G.20/5, 61/5, 70/2, 74/2, 84/6, 90/3, 134/4, Kt.63/1
hil Kt.58/5
hilāf-ı ādetin K.3/17
hilāl G.69/3
hilālāsā G.56/5
hilāli K.4/5
hilʿat G.42/5
hilʿat-ı medhine K.7/9
hīleger K.7/7
hīle-i agyāra G.122/3
hīle-i agyāre G.53/2
hīle-kārān-ı cihān G.16/1
hilkati Kt.69/2
hilm M.1/5
himāyetinde Kt.34/3
himāyetünle K.1/7
hīme-keşi Kt.38/3
himem Kt.62/1
himmet Kt.36/15, 72/2
himmeti G.8/4
himmet-i imdād Kt.44/6
himmet-i merdāne-i müflis G.70/9
himmet-i merdānesin G.110/4
himmet-i pāşā-yı yegāne K.4/10
himmet-i pīri G.130/3
himmet-i rāʿyeti Kt.36/10
himmet-i sāhib-i levlāk G.22/7
himmet-i seylāb-ı dīde-i bīdār G.25/4
himmetle Kt.27/4
hindibā-yı keremi Kt.36/11
hirās-ı zūr-ı bāde G.138/5
hisār G.25/1, 58/2
hiss K.2/20
hissemend Kt.36/12, 61/7
hissemend-i ömr Kt.32/4
hissesi G.116/4
hisse-yāb G.85/6
hīzān G.134/5
hod G.42/3, Kt.27/8
hor M.1/55
hoş M.1/28, Kt.61/6
hoş-güvār Kt.62/2
hoşnūd Kt.23/1
hoş-safā M.1/10
hubb-ı peder G.84/2
huceste-hisāl M.1/8
huceste-nihād Kt.72/1
Hudā K.1/20, 2/32, 5/3, G.97/1, 128/9, Kt.33/1, 36/16, 43/6, 65/6
Hudā'dur G.49/3, Kt.27/2
Hudā'ya G.83/7, Kt.45/5
Hudā-dāde G.133/5
Hudā-yı alīm Kt.71/26
Hudā-yı kerīm Kt.71/1
Hudā-yı müteʿāl K.6/1
hulūs G.65/5
hulūs-ı tām Kt.51/8
humārını G.124/4
humı G.82/3
hurden-i laht-ı ciger G.81/2
hurrem M.1/38
hurūf-ı bā-nukatla Kt.31/8

hurūfını Kt.72/19
hurūfi Mt.15/1
hurūş R.8/2
hurūş-ı lücce-i afva G.112/3
hurūş-ı seyl-i günāha G.29/4
husūl Kt.53/5
huşk G.15/1
huşkdur G.129/4
huzūr G.67/1, R.4/1, 12/1 huzūr-ı pādşeh-i kişver-i muhabbetde G.10/3
huzūrunda Kt.36/3
huzūr-yāb G.124/4
hüccet-i ahkāmın K.10/6
hüccet-i ahkāmını K.5/27
hüccet-i hükmin Kt.36/4
hüccet-i ihsāna K.3/23
hüccet-i ümmīdüm K.2/27
hücūm-ı aksümiz G.138/6
hücūm-ı çeşmün G.1/1
hücūm-ı inhizāmı G.95/3
hücūm-ı kemterīn G.138/1
hücūm-ı leşger-i endūh K.3/15
hücūm-ı mevcden G.3/3
hücūm-ı mevce G.12/3
hücūm-ı pertevinde G.44/4
hükkāma Kt.16/1
hükm Kt.36/9
hükm-āver M.1/1
hükm-i kazā G.128/10
hükmi K.8/16
hükm-i şāhenşeh-i mübārek-pey Kt.60/1
hükm-i şerᶜullahı K.10/4
hükmini G.128/1
hükmüne K.3/34
hümā G.65/7, 112/7
hümā-sāye K.5/2, 6/5, G.128/8, 145/5
hümāya G.59/1
hüner G.65/3
hünerdārı M.1/39
hünerdür Kt.43/3
hünerle Kt.42/2, 46/1, 46/3, 55/1
hünermendān-ı ālem Kt.54/5
hünerver K.5/4, G.128/9
hünerverān-ı kitābet Kt.55/2
hürmet Kt.58/5
hürmetine Kt.26/16
hürrem Kt.47/9
hürremi Kt.68/4
Hüseyin Kt.63/3
Hüseyin Pāşā Kt.63/1
Hüseyin Pāşā'ya Kt.60/2
Hüseyn Kt.26/11
Hüseyn Pāşā Kt.34/1, 34/12
hüsn G.36/3, 45/3, Kt.71/22
hüsn-i ahkāmını K.6/21
hüsn-i dīger Kt.67/2
hüsn-i edā G.31/7
hüsn-i edā-yı Fāik-i üstāddandur G.4/7
hüsn-i eser Kt.65/5
hüsni G.32/4, 84/2, 118/1
hüsn-i hālüme Kt.16/2
hüsn-i hat- āverde G.35/4
hüsn-i hatt-ı dil-firībin G.16/3
hüsn-i hulkını Kt.56/4
hüsn-i letāfet Kt.52/3
hüsn-i nazar G.122/5
hüsn-i rāᶜy Kt.58/4
hüsn-i tedbīr-i hakīmānesi Kt.36/10
hüsn-i teveccüh G.142/1
hüsn-i zāde-i tabᶜum K.8/19
hüsn-i zībā-yı nakş-ı Şīrīni Kt.72/6
hüsninden Mt.20/1
hüsnine G.68/5, 90/5
hüsnini G.120/5
hüsnün G.128/3, 6/5
Hüsrev Kt.38/3
hüş-yār G.111/1
hūbān-ı zamāne G.20/9
hūn Kt.7/2
hūn-āb G.115/2
hūnābe-rīz-i dīde-i rehbāniyān G.47/2
hūn-āb-ı sirişk R.16/2
hūn-āşāmdur G.134/3
hūn-bālāyı K.3/11
hūn-girifte G.40/5
hūn-ı derūn G.1/2, 20/8
hūn-ı derūnu G.47/3
hūn-ı eşk G.80/2
hūnı G.135/1
hūn-ı sirişki Kt.20/1
hūn-ı sirişküm G.93/3
hūn-ı sirişkün G.112/11
hūn-ı şehīdān-ı ᶜışk-ı nehr-engīz G.64/1
hūnī G.138/4
hūn-rīz G.112/4
hūn-rīz Kt.35/6
hūrşīd K.3/29, G.15/3, 67/3, G.87/3, Kt.38/6

hūrşīdāsā G.63/2
hūrşīde K.6/9
hūrşīd-i evc-i himmet Kt.34/1
hūrşīd-i fazl K.1/2
hūrşīd-i şuʿle-bār G.27/1
hūrşīd-tāb-ı āsmān-ı ālem-i tevfīk K.5/24
hūrşīdveş G.44/4
hūş-rübādur G.42/1
hūy-gerde G.115/4
ıkāl-i ümīd G.131/2
ıkd-ı leāl K.6/15
ıkd-ı süreyyā-yı kerem K.2/9
Irāk Kt.12/1
ışk K.4/24, G.23/1, 38/4, 68/4, 128/3
ışka Mt.6/1
ışkda G.96/2
ışkdan G.27/7, 85/6
ışk-ı būtān G.130/1
ışk-ı yārdan G.40/2
ışk-ı Zelīhā'dan G.84/2
ışkına Kt.63/3
ışkun G.118/4
ıztırāb G.100/2
ibādet K.3/5
ibādetde K.6/19
ibādı K.7/10
İblīs G.50/5
ibni K.5/2
İbrāhīm Kt.25/2, 31/8
İbrāhīm Pāşā G.128/8
ibrāmı G.5/6
ibrāmun Kt.5/1
ibtidā G.19/1
icād K.7 /8
icāzet G.48/2, 126/4
iclālin Kt.65/3
icrā K.3/17, 8/18, G.108/5, Kt.26/7, 43/5, 60/1, 63/2, 68/2
icrāda K.10/4, G.128/1
icrāsına Kt.53/5
icrā-yı āb-ı sāfına Kt.61/1
ictināb G.60/2, 117/4
iç Kt.61/9, 62/3, 63/3
içen Kt.61/6
İçene Kt.60/7
içinde K.8/17, 8/6
içre K.3/15, 6/12, 6/15, M.1/55, G.78/3, Kt.40/3, 42/3, 58/2, 59/5
içün K.1/6, M.1/62, G.8/2, 22/5, 29/3, 47/4, 51/3, 58/5, 119/2, 145/4, Kt.45/6, 59/3, 61/3, 67/3, 71/23, R.7/1
īd K.4/3, K.4/5 ,K.4/10, Kt.34/4, 35/1
iddiāʿ-yı G.83/1
ide K.1/14, 3/39, 6/28, M.1/43, G.8/4, 55/2, Kt.23/2, 25/2, 26/2, 26/16, 31/3, 31/4, 32/5, 33/6, 34/6, 35/9, 36/16, 37/5, 38/7, 49/5, 53/5, 56/1, 56/9, 58/2, 61/2, 67/9, 69/7, 71/26, 72/15
ideli G.136/5
idelüm K.4/1, G.126/4, Kt.37/1
idem K.1/13
idemedi G.69/3
idemem K.4/27, G. 5/4, 9/5, 38/1, 75/5, 81/5, 103/4, 120/5, 122/1, 124/1
idemez K.7/7, 8/18, G. 5/6, 7/5, 35/5, 61/4, 100/4, 108/5, 109/1, 129/4, 144/2, 145/1, Kt.56/4
idemezsin G.75/3
iden K.2/18, 3/27, 4/25, G.110/2, 133/1, 143/4, Kt.61/8, R.19/1
ider K. 1/7, 1/10, 1/12, 1/19, 1/7, 3/20, 3/24, 3/27, 4/13, 5/6 5/11, 5/15, 5/16, 5/20, 5/25, 5/27, 7/3, 8/8, 8/9, 8/14, 8/16, M.1/44, G.15/5, 16/3, 17/2, 18/4, 32/3, 36/1, 36/2, 36/3, 36/4, 36/5, 42/2, 45/2, 54/4, 70/2, 74/3, 75/5, 87/3, 88/4, 91/4, 98/3, 98/8, 105/4, 107/2, 108/3, 108/6, 112/5, 114/3, 119/4, 124/2, 127/2, 128/11, 129/1, 129/3, 135/2, 135/2, 139/5, Kt.36/4, 36/7, 38/1, 38/6, 39/3, 45/3, 51/1, 51/5, 52/4, 59/4, 65/1, 65/2, 71/8, 71/11
iderdi K.3/25, 5/5, 5/13, 6/13, M.1/34, G.71/3, Kt.47/3, 51/6, 56/5, 71/6, 71/12, 72/7
iderdüm K.3/8, G.131/2, 22/6, Kt.16/1
iderek G.12/5, Kt.8/2, Kt.56/9, 71/25
iderem Kt.15/1
iderse G.40/4, 51/4, 52/3, 59/3, 124/4, 133/3, Kt.7/1
idersin K.3/35, G.24/2, 93/4, 98/6, Kt.27/4
iderüm G.25/4, 47/3, 97/2, 126/2, Kt.15/2
iderüz G.59/7, 100/3, Kt.4/2
ideydi K.2/20, 5/5, Kt.44/6
īd-i adhā Kt.26/16
idi K.1/5, 2/22, 2/25, 4/10, 4/3, 6/9, 6/10, 6/14, M.1/30, 1/33, G. 69/5, 84/7, 113/2, 113/5, 120/3, 137/1, Kt.36/8, 36/9, 37/4, 41/3, 56/3, 61/3, 61/7, 69/2, 69/4, 71/17, 71/21, 72/12 Kt.1/2

idicek G.8/2, 9/5, Kt.64/2
idince K.3/18, G.6/5, 98/9, Kt.29/1, 34/12, 56/2, 58/1, 60/2, 70/1, 71/2, R.1/1, 8/2, Mt.17/1
idinmezdi G.121/1
idrāk G.27/5, 90/1
idrākimüz G.21/5
İdrīs'e G.144/2, 144/3
idülüp G.82/3
idüm G.106/6
īdümüz G.51/1, Kt.10/1
īdün Kt.26/1
idüp K.2/20, 3/17, 7/9, 8/8, 9/7, M.1/38, 1/50, 1/54, 1/65, 1/66, G.5/1, 8/5, 38/1, 99/3, 135/1, Kt. 18/2, 32/2
51/7, 59/4, 59/6, 59/7, 61/1, 61/9, 65/6, 72/15
iʿcāz-ı dem-i Īsā K.8/2
iʿlām G.49/5
iʿrāb R.16/1
iʿtā G.145/4, Kt.48/4
iʿtālarındandur G.19/11
iʿtibār G.27/5, 58/1, 101/5, 112/1
iʿtibārdan G.12/1, 118/5
iʿtibārdan Mt.12/1
īʿtikād G.142/1
iʿzāz G.88/3
iffet K.10/5
iffetde Kt.45/4
iflāsı K.2/6
ifrāt-ı şevkumdanK.3/18
ifrātına K.6/4
iftihār G.112/10
iftirāk-ı cānāne G.17/5
ihdā Kt.52/3
ihlās G.81/5, 128/11
ihlāsıla Kt.26/8
ihmāl K.6/18
ihrākı G.10/2
ihrāz-ı rütbe G.105/7
ihsā G.145/1
ihsān K.3/33, 4/12, Kt.27/4
ihsāna K.4/21, Kt.65/1
ihsānı K.5/6, 6/1, 10/8, G.23/3, Kt.60/3
ihsānına Kt.51/6
ihsānun M.1/45
ihsānuna M.1/57
ihsānunı M.1/58
ihsānunla K.2/22
ihtilāl Kt.36/11
ihtimām K.10/6
ihtirāz G.32/1, 128/1
ihtisābından M.1/32
ihtişām-ı nā-dīde M.1/20
ihtiyār G.54/5
ihtiyāt K.3/15
ihvānı K.1/19
ihyā K.2/5, K.5/11, G.99/3, Kt.19/1, 40/1, 48/9, 61/1, 65/7
ihyā-yı çeşm-i eşk-peymādur G.34/2
ihyāyı Kt.57/1
ikbāl K.2/32, 6/13, 6/30, G.27/5, Kt.36/4
ikbāli Kt.31/6
iken K.1/13, 2/10, 4/7, 4/23, G.6/3, 13/7, 23/5, 27/5, 52/5, 53/4, 59/4, 65/9, 72/4, 97/3, 103/1, 103/1, 103/2, 103/3, 103/4, 103/5, 107/3, 108/3, 121/5, 142/5, 145/2, Kt.16/2, 72/19
iki K.6/29, M.1/44, G.28/3, 30/2, 39/2, 86/4, 94/2, 95/4, 99/1, 129/2, 131/3, 141/2, Kt.4/2, 19/1, 26/8, 27/7, 59/4, 59/5, 60/6, 70/3, Mt.10/1, 8/1
ikisi M.1/36
iklīm Kt.72/1
iklīmde K.8/15
iklīm-i Hicāz G.128/5
ikrār K.4/20
iksīr-i muhabbet G.9/1
iktirān Kt.59/4
iktizā-yı hayret-i rūyunla G.90/4
il K.1/17, G.124/3
İlāhi K.3/39, 3/40, 5/31, 8/17, G.29/7, Kt.30/1, 44/8, 56/2
ile K. 1/3, 1/15, 1/17, 1/21, 2/32, 3/16, 3/19, 4/9, 4/11, 4/12, 4/18, 5/11, 6/1, 6/8, 6/18, 6/27, 6/30, 6/31, 8/17, 9/3, 10/8, 10/10, M. 1/5, 1/10, 1/33, 1/36, 1/46, 1/47, G.2/3, 3/1, 7/4, 12/3, 12/5, 13/4, 16/1, 16/2, 16/3, 21/4, 23/1, 23/3, 24/4, 29/5, 31/7, 34/4, 35/1, 35/2, 36/3, 38/4, 44/1, 44/2, 46/2, 48/1, 51/1, 52/3, 52/5, 54/4, 61/5, 62/1, 63/3, 67/1, 69/4, 69/6, 72/5, 75/5, 78/5, 81/4, 81/5, 83/5, 85/2, 85/9, 95/3, 99/4, 105/4, 106/1, 108/7, 113/2, 116/3, 122/4, 124/5, 126/1, 126/1, 126/2, 126/3, 126/4, 126/5, 128/11, 129/4, 137/1, 137/3, 138/3, 138/7, 145/5, Kt.4/1, 5/2, 7/2, 10/1, 12/2, 13/1, 14/1, 15/1, 19/1, 23/1, 24/1, 26/15, 27/5, 28/5, 31/4, 32/2, 33/6, 36/11, 37/6, 39/5, 40/1, 40/2, 41/6, 42/6, 44/9, 45/3, 45/4, 46/4, 47/10, 48/9, 49/1, 49/4, 50/3, 51/5, 51/8, 53/6, 53/6, 55/2, 55/5, 56/2, 56/7, 57/3, 58/2, 58/4, 58/4, 59/5,

59/6, 60/2, 61/8, 61/8, 63/2, 64/4, 65/4, 68/5, 68/6, 69/7, 69/9, 71/11, 71/22, 72/2, 72/7, 72/13, 72/18, R.1/1, 7/1, 8/2, 13/2, 16/2, Mt.11/1, 4/1
ilelden Kt.71/5
ilim G.65/3
illet K.6/27
ilm M.1/5, Kt.19/5, 29/6,
42/2, 58/5
ilme Kt.46/3
ilmi K.2/18
ilmine Kt.40/3
iltifātı Kt.45/7
ī̄mā Kt.31/2
imād Kt.72/9
imādun Kt.47/7
İmām R.1/1
İmām Aʿzam K.10/4
İmām-ı Aʿzamı Kt.25/1
imdād K.8/20, Kt.36/1
imiş G.28/2, 118/4, R.7/1
imkānı K.1/18
imlā Kt.54/5
imlāya K.5/28
imsāk G.27/6, 75/5
imtihān G.83/5, 100/4
imtinānı Kt.5/1
imtinān-ı zevk G.134/4
imtiyāz G.112/4, 128/9
imzā K.2/27, Kt.36/4
imzāya K.5/27, 10/6
imzāyı K.3/23
in'āmdan K.2/30
in'ām-fermāyı K.3/33
ināngīri G.76/6
inanma G.122/3
inānumuz G.59/4
ināyet G.19/4
ināyet-i Bārī G.31/3
ināyet-i ihsānun K.1/17
inʿāmun Kt.5/1
infisāl K.3/34
inhırāf Kt.36/9
inkār G.19/7, 75/5, 120/5
inkāra K.6/21, G.38/3
inkılāb-ı sefer G.17/6
inkisārından G.70/5
inrā Kt.27/8
ins K.11/13, Kt.39/5
insāf K.2/20, 4/22, G.108/7, 114/3, Kt.52/5, R.14/1
insān G.33/2
insāna G.20/1
insāniyyeti G.137/5
inşā Kt.54/1
inşāya K.5/20
inşā-yı K.2/13
inşirāh-āver-i dil-i fukarā M.1/27
intikāl Kt.69/1
intikām-ı zahm-ı pāyı G.98/3
intisāb G.106/3
intisābumuz G.52/1
intizām-ı adl Kt.66/2
īrād K.3/13, 8/4, Kt.27/2
iremez G.7/2
irersin G.102/1
irfāna G.25/7, Kt.48/6
irhā-yı inān K.3/2
irīg G.123/5
irince G.28/2
irse G.129/1
irşād-ı feyz-i ʻaşkumuz G.4/4
isābetvar Kt.36/3
īsār K.3/32, G.3/4
īsārı K.2/14
isbāt K.8/8
ise K.4/16, G.1/2, 6/1, 12/5, 21/2, 31/4, 41/1, 41/5, 45/3, 50/5, 56/5, 66/2, 86/4, 98/8, 106/5, 108/4, 116/3, 121/4, 122/1, 122/2, 122/3, 122/4, 122/5, 131/3, 144/1, Kt.71/22
isem G.104/3
isen G.27/3, 32/4, 137/3
İshak R.13/1
İslām-ı zamān Kt.68/1
ism G.101/2, Kt.69/2, 72/15
ismetde K.10/5, Kt.45/4
ismi Kt.44/9, 45/8
ism-i şerīfi Kt.49/2
isrāf R.14/1
isrāfumuz G.56/4
iste G.130/1, 130/2, 130/3, 130/4, 130/5
istemem G.119/3
istemez K.8/8, G.31/2, 55/1, 55/2, 55/3, 55/4, 55/5, 61/1, 61/2, 61/3, 61/4, 61/5
ister G.55/4, 93/3, 134/1
isterse G.99/3, 127/3
istersen G.85/9
isterüm Kt.13/2

istibʿād K.8/10
istiʿdād K.8/18, Kt.72/7
istiʿdādı Kt.53/2
istignā G.92/5
istihkām G.117/3
istihrāc Kt.27/7
istikāmet G.140/4
istikāmetde G.112/9
istilā Kt.36/1
istimdād K.8/9
istināda Kt.27/1
iş Kt.14/2
işāretle K.5/15
işidilmiş G.83/4
işitdük G.21/6
işret Kt.6/2
işret-i sūrda Kt.35/2
iştirāk G.142/5
it K.3/33, M.1/53, G.17/4, 28/1, 28/4, 64/3, 85/5, 110/1, R. 6/1, 6/2, 14/1
itāb G.106/1
itdi K. 2/4, 2/5, 2/6, 2/23, 3/7, 2/23, 4/2, 4/11, 5/1, 6/1, 7/10, 8/11, M.1/48 G.1/1, 5/5, 17/3, 19/2, 24/1, 24/2, 24/3, 24/4, 24/5, 33/3, 52/4, 60/2, 64/1, 72/1, 72/4, 72/5, 80/1, 80/2, 80/5, 91/3, 110/5, 120/3, 120/5, 136/4, 137/1, 138/2, 138/3, 139/3, 143/2, Kt. 25/1, 26/14, 29/3, 30/3, 30/4, 32/5, 34/5, 36/1, 37/6, 46/2, 48/9, 50/3, 52/3, 58/1, 60/1, 60/2, 61/1, 61/2, 66/3, 66/4, 67/4, 67/5, 68/2, 69/5, 71/2, 71/18, Mt.2/1, 17/1, 18/1, R.8/1
itdigün K.2/30
itdikde Kt.29/4
itdiler Kt.34/4, 54/5
itdiyse G.1/1
itdügi G.122/5
itdügüñ Kt.27/4
itdük G.106/3
itdükce K.5/10, 5/17, G.27/6, 96/5, 142/4, Kt.51/8
itdükde Kt.21/2
itdüm K.2/26, 3/1, 3/2, 3/11, 3/15, 6/3, 7/9, 8/19, M.1/58, G.4/1, 43/2, 71/2, 83/3, 91/3, 93/2, 95/1, 95/3, 95/4, 102/5, 116/2, 119/2, 128/5, 132/2, Kt.27/1, R.9/1, 9/2
itmām G.81/2
itmāmını Kt.59/7
itme K.1/16, 8/10, M.1/51, 1/55, G.5/2, 12/2, 13/6, 18/7, 33/4, 117/1, 117/2, 117/3, 117/4, 117/5, 123/5, 130/5, 134/4, 136/2, Kt.3/1, 17/2, 71/13,
itme R.5/2, 7/1
itmede Kt.43/4, 51/4, 54/1, R.13/2
itmededür G.50/3
itmedi K.3/3, G.39/3, 105/7, 120/1, Kt.32/3, 7/17, Mt.16/1, R.21/1
itmedüm Kt.66/5
itmedün G.94/3
itmege K.3/5, G.104/7, 114/2, 120/3, Kt.15/2
itmek G.18/5, 19/9, Mt.7/1
itmekdür G.109/9
itmem G.73/2, 122/1, 122/5
itmemiş G.32/5
itmemişdür K.10/3
itmese Kt.72/12
itmesem G.29/6, 133/4
itmeseydi K.8/12
itmesün K.3/25, 8/9, G.51/3, 82/4, Kt.67/4
itmeyüp K.3/13
itmez K.3/12, G.21/3, 21/4, 27/9, 44/4, 48/4, 56/1, 56/2, 56/3, 56/4, 56/5, 59/5, 59/5, 70/3, 70/9, 91/4, 100/2, 105/2, 107/6, 110/3, G.113/5, 124/5, 125/3, 130/5, Kt.7/1
itmezdi K.2/20, G.101/5
itmiş K.2/10, G.8/2, 78/4, 116/4, Kt.27/7, 56/3, 71/7
itmişdi Kt.41/2
itse K.2/13, 2/27, 3/21, 4/20, 5/11, 5/26, 6/18, G.3/4, 24/3, 24/5, 33/5, 96/1, 112/7, 128/1, 128/6, 144/3, Kt.26/10, 31/1, 31/2, 36/10, 38/5, 43/5, 44/2, 48/4, 51/4, 57/3, 61/4, 71/13, 71/23
itsem G. 54/5, 119/1, 124/1, 124/2, 124/3, 124/4, 124/5, 126/3, 132/1
itsün K. 2/32, 3/2, G.27/6, Kt.43/6, 48/8, 61/6, 72/6
ittihām G.8/2
ittikā Kt.32/3
izār-ı alına Kt.11/1
izār-ı gül-i hod-kāmı G.5/5
izār-ı yāre G.39/1, 66/1
izārın Mf.8/1
izʿānumuz G.21/5
izhār G.106/2, 109/7, 114/3, 127/3, M.1/53, Kt.38/5
izhār-ı āh G.132/2
izhār-ı devlet G.112/10
izhār-ı mazmūn-ı recādur Kt.27/2

izhār-ı niyāz G.108/2
izhār-ı safvet K.8/9
izhār-ı sehāvet Kt.66/3
izhār-ı şuʿle G.82/5
izz K.6/14, G.19/11, Kt.29/6, 32/2, 39/1, 50/3
izzet Kt.40/2, 49/4, 55/2, 67/7
izzet-i şānın Kt.71/11
izzetle Kt.23/1, 25/1
izzetünle Kt.30/1
izzet-yāb-ı sahhı Kt.54/3
izz-i Ahmed Kt.28/1
izzi M.1/67
jeng-i firāk R.14/2, K.6/21
K
k'oldı K.6/5, Kt.37/1
k'oldur Kt.46/1
kabā K.4/2
kabādur G.42/5
kabā-yı gül G.87/1
kābil-i neşv G.83/2
kābil-i takrīr G.17/1
kabūl K.3/12, 6/28, G.133/4, Kt.61/2, R.23/2
kabūli G.109/6
kabūlin K.5/29
kaçıyla M.1/38
kadar K.2/23, 4/4, 4/10, 4/13, 5/18, 6/2, 6/8,6/12, 7/3, 10/4, M.1/23, 1/26, G.13/9, 33/4, 56/4, 59/3, 62/4, 108/4, 120/4, 122/2, Kt.36/3, 71/10
kadden G.58/3
kadd-i niyāza G.32/7
kadd-i serv-i bostānı K.1/5
kadd-i yāri G.54/4
kadd-i zamāne K.4/2
kaddümiz G.122/2
kadeh-nūş G.90/1
kadehümle G.116/2
kadem-cünbān-ı rāha G.128/10
kadem-rān G.114/4
kader G.45/1
kaderden G.36/5
kad-i dü-tā pül G.29/4
kad-i ham G.12/4
kad-i mevzūnunı G.117/2
kādir K.4/10, 4/22
Kādir-i Mutlak Kt.33/6
kadr Kt.65/3
kadri G.78/3
kadrini G.75/5
kadrüni G. 85/9, 130/5
kadüm G.97/4
Kaʿbe'de G.20/5
kaʿbeteyn-i mürde G.91/2
Kaʿbeveş G.90/2
kāʿil uşşāk G.108/4
kāʿim Kt.72/17
Kāf-ı ankā-yı kerem K.2/10
kāfile G.31/1, Kt.7/2
kāfile-i ömrine Kt.69/3
kāfile-i reʿyine Kt.38/4
kāfir G.41/4
kāfire G.124/2
kāfūr G.72/1
kāha G.31/4
kāh-i vücūd Kt.71/26
kahr Kt.26/12
kahramān M.1/24
kahrı M.1/23
kākül G.29/1
kākülde G.13/7
kākülün G.116/3
kāl G.99/5
kālā G.139/2
kālālarındandur G.19/4
kalamam G.126/2
kālā-yı aklı G.32/6
kālā-yı girān-kadre G.20/9
kālā-yı hakīkate R.15/2
kālā-yı kerem K.2/15
kālā-yı murādumı R.6/2
kālā-yı ümīdi R.5/2
kālā-yı vefādan K.4/26
kālā-yı vücūdum G.104/5
kalb R.17/2
kalb-i ālemi M.1/16
kalb-i mecrūh G.20/6
kalb-i şerīf Kt.68/4
kalb-i uşşāk M.1/19
kaldı M.1/36, G.103/3, 104/2, 116/1, 138/7, 139/1, Kt.7/2, R.21/2
kaldırur K.6/24
kaldum G.140/5
kalduramaz G.50/5
kalem Kt.71/14
kalemin Kt.52/2
kalmadı K.2/11, 2/15, 6/2, 7/5, M.1/19, 1/48, G.66/4, Kt.26/6, 47/7
kalmak G.40/4
kalmamış G.72/7

kalmasa Kt.71/5
kalmaz G. 8/3, 15/2, 54/1, 54/2, 54/3, 54/4, 54/5, 68/1, 68/2, 68/3, 68/4, 68/5, 85/4, 103/5, Mt.5/1
kalmazdı K.1/11
kalmışam M.1/51
kalur G. 50/6, 78/6, 106/7, 129/2
kalurdı R.15/1
kalursa K.4/9, G.123/3
kalursın G.30/2
kalyonun Mt.2/1
kām G.19/6, R.7/1
kām-cū G.133/2
kām-cūya K.3/22
kām-cūyam G.1/4
kāmet-i pīr-i köhne-sāl G.18/1
kāmet-i ümmīdümiz Kt.3/2
kāmetümi G.96/1
kāmetümiz G.136/4
kāmı G.45/1
kāmil Kt.50/4
kāmil-i edebün Kt.34/8
kāmilü'l-ʿayār G.27/2
kām-revā G. 31/2, 65/1, 144/3
kan G.78/5
kān K.5/4
kāna K.4/12
kanāʿat G.128/4, 133/5, 137/2
kande M.1/60
kandīl-i nūr-ı G.27/7
kān-ı dünyāya Kt.33/4
kanım G.78/5
kāniʿ G.128/4
kāniʿüm G.128/4
kanzil Kt.58/2
kār G.91/4
karār G.120/1
karārum K.3/6
kārbān G. 28/1, 130/2
kār-dāndur Kt.39/3
kār-fermādur K.3/20
kār-fermāya K.5/19
kār-fermā-yı kerem K.2/32
kārgāh-ı cihānda M.1/47
kārger G. 84/1, 98/4, 125/3
kār-hānede G.36/5, 65/9, 83/6
karīn K.5/1, 6/24
karīn Kt.44/8
karīni G.82/5
karīn-i gūş Kt.12/2
karīn-i gūş-ı kabūl K.1/16
karīn-i izzet Kt.71/26
karīn-i kūy-ı cānān Kt.9/1
karīn-i ufūl M.1/35
kārum M.1/47
kārun G. 76/1, 133/2
kasāidde Kt.47/6
kāse-i fagfūra K.6/14
kāse-i hoş-āb G.81/2
kāse-i mey-i nāb R.16/2
kāseler G.20/2
kāse-siyehden G.32/1
kasīde G.25/7
kasīdem K.4/21
kasra Kt.71/7
kasr-ı ferāh-pīrā K.8/12
kasr-ı neşāt-efzā K.8/1
kasr-ı nev-bināyı Kt.71/25
kasr-ı vücūd G.83/6
kasr-ı Yemn K.8/21
katarsın G.102/5
katı G.83/6
katı K.4/22, 6/27
katʿi Kt.71/3
kātib-i kudret Kt.28/3
katlüme G.57/1
katre G.8/4, Kt.40/3, 51/1
katre-i hunāb G.50/1
katre-i jāle G.119/4
katresine Kt.63/2
kavāfil-i sitem-i dil-rübā G.37/4
kavī K.1/7, G.19/9
kāviş-i müjgān-ı ser-tīz G.85/9
kayddan K.3/35
kayd-ı cübbe G.53/3
kayd-ı ʿuryānī-i tenden G.112/9
kayd-ı gam-ı rūzgārdan G.80/6
kaydına G.82/6
Kays'ı G.39/2
kazā G. 36/5, 45/1, 116/4
kazasın G.102/4
kazāyı G.124/1
kazı-ʿasker Kt.51/2
kazı-ı Mısr Kt.24/2
kazı-i tevfīk Kt.36/4
kazınur Kt.52/4
kāzib G.112/6
kazı-i tevfīke K.5/27

kebāba G.76/2
kebki G.32/2
kec G.62/5
keder G.45/3, Kt.50/5, 68/4
kederden Kt.31/7
kederi G.75/1
kedū-yı nāle-i imdād-hᵛāhı G.86/3
kefā Kt.24/1
keffe-i ālemde K.1/3
kef-i mülāzemete K.1/13
kef-i reʿyine G.145/4
kehhāl K.6/10
kehrübā G.65/6
kej G.133/1
kelāma G. 89/4, 133/4
kelāmı K.3/30, 5/22, Kt.48/3
kelām-ı rūh Kt.47/5
kelām-ı vasfın Kt.71/24
kelām-ı vuslat G.125/1
kelāmunda G.99/4
kem G. 18/6, 55/5, 122/5
kemāl K.2/12, G.21/5, Kt.29/6
kemālāt Kt.56/7
kemāle G.46/1
kemāl-ı şevkından Kt.71/6
kemāl-i fazl Kt.24/1, 55/1
kemāl-i hulūs Kt.13/1
kemāl-i ışk G.85/2
kemāl-i safvet-i ʿadli K.3/20
kemāl-i sıhhat Kt.41/6
kemān G.122/2, 130/3
kemān-ebrū G.98/6
kemān-ı dü-tā G.65/8
kemdür G.23/3
kemend-i matlabe G.27/3
kemīne K.5/4
kemter K.5/7, G.143/4
kem-terīn Kt.40/3
kemterīn M.1/17
kenāre G.12/3
kenārgīrlik G.96/5
kenār-ı meclis-i G.25/7
kenār-ı yemden Kt.71 /2
kendi K.3/23, G.142/5, Kt.39/6, 49/2
kendin G.16/1
kendü K.6/30
kendümi G.92/6, 98/9
kendün G.102/4
kendüsini G.35/2
kerem G. 18/7, 103/1, 109/6
kerem K.2/13
kerem-fermā M.1/37
kerem-güster Kt.51/1
Kerem-i bī-dirīgi M.1/32
keremi Kt.57/3
kerem-i Mevlādur Kt.33/1
kerem-kānı K.1/16
keremkār-ı ātıfet-perver M.1/28
keremkār-ı maʿdelet-pīrā M.1/49
kerem-pīrā K.2/17, Kt.58/7
keremün G.145/3, Kt.36/2
kerīm K.2/19, Kt.49/5, 55/5
kerīmān-ı zamāne K.2/17
kerīme G.109/6
Kerīmī Beg Efendi Kt.53/1
kerīm-i muhteremdür K.5/4
kerīm-i pür-himem K.3/31, 5/23
kerīmü'l-halk-ı deryā-dil Kt.43/2
kerre K.3/3, G.2/2, 13/8, 71/4, 78/2, 83/5, 94/2, 115/4, 121/4, 145/3
kesāfetden Kt.26/14
kesb G.129/4
kesb-i fürūg Kt.72/7
kesb-i merzāt-ı Hudādur Kt.59/5
kesb-i meserret K.9/7
kesb-i neşāt K.3/9
kesb-i nūr K.1/6, G.69/3
kesb-i rızā-yı Rab Kt.65/2
kesel G.80/1
keselidür G.9/3
kesret-i dām Mt.16/1
kesret-i niyāza G.100/2
kesret-i şuġlı K.6/19
keşmekeş-i rūzgārdan G.41/2
keştī G.44/1
keşti-i bī-tahta Kt.36/13
keşti-i vücūd G.15/2
keştimüz G.49/3
kethudā Kt.27/6
kethüdā-yı sadr-ı aʿzam Ahmed ālī-yi Kt.62/1
kevākib-i bahtum G.64/2
kevkeb G.1/3
kevkebe-i bahtından K.6/13
kevkeb-i bahtın Kt.43/6
kevkebi G.144/3
kevkeb-i ikbālini Kt.48/8
kevkebi Kt.59/1, 71/19

keyf-i visālün G.9/3
keyfiyet-i cām-ı hüner G.132/4
keyfiyet-i şarāb G.105/4
Keykāvus Kt.38/3
kez G.67/4
kıblegāh-ı ekābir Kt.72/11
kıble-nümā G.20/5
kıl K.3/36, 3/40, G.86/3
kıldı K.9/7, Kt.18/1, 20/2, 41/5, 47/10, 51/3, 51/9, 57/4, 59/3
kıldun Kt.19/1
kılsa K.1/3, Kt.45/7
kırk beş M.1/33
kısmet Kt.71/7
kısmete G.133/5
kıssa-ı Mecnūn u Leylāyı K.3/7
kıtāle G.46/5
kıtʿa Kt.14/1
kıtʿasına Kt.47/7
kıyās G.130/5
kıymetde G.112/1
kıymet-i gevher-i nā-süfte G.18/6
kıymışdı K.2/5
ki K.1/14, 1/18, 3/11, 3/19, 3/34, 4/6, 4/11, 5/28, 6/23, 6/29, 7/3, 8/1, 8/15, 9/4, G.3/1, 6/5, 9/1, 15/5, 16/5, 17/5, 19/11, 25/6, 27/1, 27/9, 29/7, 32/5, 32/6, 33/1, 35/5, 36/3, 36/4, 37/3, 40/1, 40/4, 41/2, 45/2, 50/1, 50/6, 53/1, 60/1, 64/1, 66/5, 67/3, 73/4, 75/4, 77/2, 77/5, 85/10, 96/3, 97/3, 102/4, 105/5, 121/4, 124/5, 125/2, 126/4, 128/8, 128/9, 129/1, 132/1, 138/4, 145/1, 145/4, Kt.3/2, 8/2, 19/1, 22/2, 27/4, 28/2, 28/3, 29/3, 33/6, 34/4, 34/5, 35/1, 35/2, 35/4, 35/5, 36/15, 37/4, 38/1, 42/1, 42/2, 43/6, 47/1, 47/2, 48/1, 49/1, 52/6, 54/3, 58/2, 60/3, 61/2, 63/2, 65/3, 65/5, 67/2, 69/3, 71/16, 71/26, R. 3/1, 15/2, 20/2
kibār G.39/2
kibāra G.140/1
kibārun G.18/3
kifāyet Kt.52/4
kīl G.99/5
kilīd Kt.26/5
kilīm Kt.71/23
kilk-i ezel K.2/7
kilk-i hikmetle K.3/27, 5/20
Kilk-i ihsānı K.2/3
kilk-i ināyet K.5/27, Kt.36/4
kilki K.3/23
kim K.1/12, 2/2, 2/23, 3/4, 4/1, 4/12, 4/13, 5/4, 5/7, 5/18, 6/2, 8/9, 8/13, G. 7/5, 19/3, 19/8, 27/2, 43/2, 50/1, 50/7, 53/4, 114/3, 128/8, 138/1, 140/2, Kt.24/1, 28/2, 27/10, 31/3, 34/2, 35/8, 36/10, 36/3, 41/1, 41/4, 43/3, 43/4, 45/1, 45/2, 47/1, 50/2, 51/1, 52/6, 53/1, 54/1, 59/2, 59/5, 60/5, 62/2, 63/1, 64/3, 65/1, 66/1, 66/2, 66/3, 68/1, R.19/2
kimden G.60/3, 72/7
kimden K.3/14
kimdir G.107/5
kimse K.2/11, 3/22, 3/25, 4/20, 5/4, 5/7, 5/12, 8/4, 8/8, 8/15, M.1/57, G.5/3, 36/4, 44/4, 67/4, 84/5, Kt.44/7, 72/17, R.17/2
kimsede K.6/21, G.38/3, Kt.26/68
kimseden K.8/15
kimseye K.3/25, G.20/5, 71/6, 89/5
kīnever G.45/1
kīse-i gūş K.7/2, Kt.29/2
kīse-i gūş-ı dünyā Kt.37/2
kişi G.28/2, 46/1
kişiye G. 27/5, 84/2, 140/1, 144/3
kişver-i dil G.6/5
kişver-i kāfirde G.20/4
kitāba G.52/1
kitāb-ı dikkatinün K.1/4
kitāb-ı sefer G.17/7
kitāb-ı ülfet-i halkı G.71/2
ko K.3/32
kodı Kt.7/2, 66/2
koma Kt.4/1
komaz G.27/4
kondı K.2/12
korkutdı G.138/1, 138/2, 138/3, 138/4, 138/5, 138/6, 138/7, 138/8
koy G.57/4
koydı G.125/2
koymaz K.3/5
koyup Kt.57/4, 66/6
köhne K.3/9, 7/1 G.13/1, 14/2, 42/5, 53/4, 73/1, 119/1, 135/3, Kt.43/3, 44/5
köhne-hāneye G.96/1
kudret-i sıyt Kt.26/6
kudsiyān K.9/7, 10/10, Kt.31/8, 39/7, 44/9, 48/9, 51/8, 53/7, 72/20, Mf.2/1
kudūm-ı esʿadı Kt.30/4
kudūmun Kt.56/1
kuhsārda G.69/5
kul K.2/4

kulagına G.121/6
kulaguma G.125/1
kulak G.118/3
kulun M.1/46, 1/50
kulūb-ı nāsı Kt.65/2
kumāş-ı dili G.144/2
kurbān K.4/1
kurıdup G.78/5
kusūr G.67/3, 82/4, R.12/2
kusūrı Kt.26/13
kusūrum K.6/27, 7/9, G.56/5,
kuvvetde M.1/24
kuvvet-i ʿilmine K.6/7
kuvvet-i te'sīr-i insāfı K.3/21
kuzāt-ı derdmendāna Kt.48/7
kuzāt-ı telh-kāmānun Kt.51/2
kuzātın Kt.50/3
kühen G.71/1
külāh G.116/3
külli Kt.60/7
kümeyt-i himmeti Kt.54/4
künbed-i çarhı Kt.72/3
künc-i fazīlet Kt.42/5
künc-i fazlına Kt.47/2
künc-i istignāda G.128/6
küstāhāne Kt.27/1
küstāh-ı edeb G.14/5
küşte G.78/5, 99/3
küşte-i hicrüne G.20/3
küşte-i şemşīr-i fakre K.3/35
küşte-ter Kt.39/6
küştezār-ı sipihr Kt.42/3
küttābun Kt.56/2
kūb-ı desthāzen G.85/8
kūh-ken G.19/1
kūhsār G.51/4
kūhsārda Mt.13/1
kūşede K.4/6
kūşe-gīr-i temkīn G.82/3
kūşe-i dāmen G.13/7, 98/7
kūşe-i destār G.87/4
kūşe-i dilde K.6/2
kūşe-i ebrūsın Mt.18/1
kūşe-i ʿuzletde G.137/2
kūşe-i gam-ı gülşen G.61/4
kūşe-i gülzāra G.53/1
kūşe-i hicrāna G.63/5
kūşe-i kāşāne-i müflis G.70/3
kūşe-i mihrāb G. 50/5, 108/2
kūşe-i mihrāba G.85/4
kūşe-i rāhat G.74/4
kūşe-i vīrānesin G.110/3
kūşe-nişīnān-ı Mısr Kt.12/1
kūşesinde G.128/4
kūtāh R.12/2
kūy-ı murāda G.7/2
kūy-ı nigāra G.43/1
kūy-ı yāre G.59/7
kūyında G.56/1, 60/2, 102/1
kūyunda G.28/1
L
lā-büd G.115/3
lābüd G.42/5, 64/2, 122/2
laʿl-i dīde-i hūrşīdi G.138/5
laʿl-i yārdan G.116/5
lafz K.3/30
lafz-ı bīgāne G.132/4
lafz-ı maʿnāya K.5/22
lafz-ı mühmeli G.133/4
lāgar G.65/9
laht-i dildür G.70/2
lahza G.120/1, Kt.71/11
lāle G.46/2, 84/3
lāyık K.1/18 , 6/14, 7/9, G.83/1, Kt.6/1, 31/1, 51/4 lāyık mıdur G.36/4
lāyıkdur Kt.71/16
lāzım G.20/8, 30/1, 128/2
lāzımdur G. 27/5, 27/6, 27/7, 27/8, 27/9, 65/5, 115/2, Mt.10/1
lāzıme-i hıfz G.62/3
leb G.50/6
leb-be-leb Kt.67/8
leb-i ādāb Kt.68/6
leb-i cūda G.138/7
leb-i deryā Kt.71/11
leb-i deryāda G.119/5
leb-i ikrām K.10/10, Kt.44/9
leb-i Şīrīni G.13/4
leb-i yemde K.8/11
lebīb-i lübb-i maʿnī Kt.45/2
lebin G. 15/5, 102/5
leb-rīz G.142/3, Kt.37/2
leb-rīz-i neşāt G.5/3, Kt.35/10
leb-rīz-i niyāz G.69/4
leb-rīz-i şevk Kt.51/3
leb-teşnegān-ı āb-ı cūyā-yı kerem K.2/1
leb-teşnegānı Kt.60/2
leb-teşne-i şehādet-i āşūbgāh-ı ʿışk G.121/2

lebün G.100/1
lebünden G.74/1
lebünle G.99/3
leīm Kt.71/6
leked-hᵛār-ı giyāh G.79/4
leke-kūb G.14/6
lemʿa-ı ruhsārı G.91/3
lenger-endāz-ı sükūn Kt.36/13
lenger-i hatt-ı nüzl-i nişest G.6/5
lerzān Kt.26/10
lerze K.4/14
lerzende G.138/7
leşker-i küffāra G.95/3
letāfet G.109/8
letafet-i gül G.8/3
letāfeti Kt.61/6
levend G.96/4
levh-i beyāna K.3/27, 5/20
leyl G.24/3, 28/5
Leylā-yı kerem K.2/6
leyle-i kadr Kt.59/6
leyse Kt.60/5
lezzet-i gamdan G.73/5
lezzet-i inʿāmından Kt.36/12
lezzeti Kt.61/6
lezzet-şinās-ı zahm-ı derūn G.55/3
libās G.82/6, Kt.4/1
libās-ı köhne-i fakr G.70/9
libās-ı köhnemi Kt.15/2
libās-pūş-ı taʿalluk G.8/1
licām Mt.11/1
līk M.1/38, 1/41, 1/58, G.28/1
lisāna K.4/11
līsān-ı bülegā Kt.47/6
lisān-ı devlete G.83/1
lisānumdan K.1/15
livā Kt.64/1
liyākat M.1/59, G.62/1
Londra-zāde G.120/3
lutf K.6/1, G.106/1, 137/5, Kt.60/3, R.5/1
lutfa Kt.53/2
lutf-fermā-yı hāl-i dervīşān M.1/31
lutf-ı bī-pāyān K.5/1
lutf-ı Hudā G.140/2
lutfı K.2/21, 3/39, G.88/3, Kt.34/9
lutf-ı Mevlā'ya Kt.44/3
lutf-ı Mevlāya Kt.48/1
lutfıyla Kt.36/16
lutfuna M.1/53
lutfundan M.1/42
lutfunı M.1/54
lübüm G.47/4
lücce-i ālemde G.90/3, R.4/2
lücce-i dīrīnedür G.68/3
lücce-i tab'-ı güher-pāş-ı muhīt-i cūd K.2/10
lücceye G.50/1
lügāt-ı dil-nişīn-i kām Kt.31/6
lüknet G.111/2
lülesinden Kt.62/3
lütfuna G.51/2, Kt.10/2
lütfunla Kt.17/2
<u>M</u>
ma'nāyı K.3/30
ma'şūkları K.4/8
ma'zūr K.4/8
mabārek Kt.71/25
mā-cerā G.83/5
mā-cerā-yı Kūhken G.110/4
maʿaş G.29/3
maʿdūd Kt.49/3
maʿhūd G.120/3
māʿide-bahş-ı kader G.145/2
māʿil G.121/2
maʿkūldür G.98/1
maʿmūr G.68/2, 70/8
maʿnā-yı āsārı Kt.65/3
maʿnī Kt.66/2
māʿni-i pervāz-ı ashāb-ı tecerrüddür G.109/4
maʿrifetle Kt.47/4
maʿsiyet- ālūdeyem G.25/6
maʿsiyet G.112/3, 86/3
maʿsiyet R.3/2
maʿyūb G.14/7
magfiret Kt.13/2
magmūm M.1/51
magrūr-ı cāh G.112/10
magrūr-ı nev-neşāt-ı bahār G.80/3
magz-ı Kurʿāna Kt.65/3
māh G.15/3
māh Kt.29/4
mahalde K.4/17
mahbūb G. 14/1, 119/3
māhcūb G.14/5, Kt.51/5
mahcūbı G.91/1
mahdūm Kt.31/5
mahdūm-ı ālī-menkabet Kt.30/1
mahdūmı Kt.68/2
mahdūm-ı mükerrem Kt.67/6, 69/7

mahdūm-ı reᶜīsül-küttāb Kt.69/1
mahfīdür G.86/4
mahfūz Kt.26/16
māh-ı bedr Mt.3/1
māh-ı burc-ı ᶜilmün Kt.68/6
māh-ı münīr Kt.30/2
māhīler Kt.71/9
māhi-yi sīm Kt.71/9
māhiyyet-i anīki Kt.34/7
māhiyyeti G.128/3
mahkeme-i adl Kt.58/5
mahkeme-i rūy-ı yārde G.46/3
mahlas M.1/23
māh-likāda G.120/1
mahlūl M.1/35
mahlūl-ı nukre M.1/36
Mahmūd Efendi Kt.45/8
Mahmūd M.1/39, 1/41, G.128/3, Kt.49/2
Mahmūd-hısāl Kt.49/2
mahmūr G.75/2
māh-pāre G.12/1, 36/2, Mt.12/1
mahrem K.6/17, G.13/6, 76/5, 121/1, 121/5, Kt.68/3
mahrem-i dīrīnedür G.88/5
mahremi Kt.68/6
mahrem-i rāz-ı safā-yı gül G.87/5
mahrūm M.1/51, G.18/7
māh-sīmāya K.5/18
mahsūs K.2/18
mahsūsdur M.1/15, G.23/4, 142/4, Kt.48/5
mahv G.125/2, Kt.54/3
māhveşün G.22/2
mahz-ı lutfında K.3/38
mahzūz-ı lezzet-i niᶜam-ı engebīn G.107/6
māi Kt.60/7
makāma Kt.41/4, 41/7
makām-ı ᶜulyāya Kt.72/4
makāmı Kt.41/2
makām-ı Mahmūd Kt.49/5
makām-ı şerᶜ-i bünyād-ı Alīde Kt.30/5
makāmında Kt.41/6
makbūl Kt.65/6
makbūldür G.109/6
makbūl-ı Hak Kt.61/8
makdem-i ʻīd-i Ramazāna K.4/1
makdem-i nūr-āveri Kt.37/3
makdemin Kt.45/5
makdemine G.24/3
maksūd G.55/5, Kt.45/6
maksūdumı G.1/4
maksūdumız G.4/4
māl G.99/1
māla G.46/1
māl-ā-māl K.6/1, 6/5
mālik K.5/24
mānende-i aᶜdā G.85/3
mānende-i gül G.120/4
mānende-i mürg-i İshak R.13/2
mānende-i zühhād K.7/5
mānend-i āfitāb G.36/2
mānend-i bāde G.82/3
mānend-i berāt G.38/4
mānend-i būm G.125/4
mānend-i çeşm-i yār G.47/3
mānend-i gül G.92/3, Kt.71/6
mānend-i Kūhken G.45/4
mānend-i misāl K.6/12
mānend-i nigīn G.101/1, 101/2, 101/3, 101/4
mānend-i Nīl Kt.61/5
mānend-i Rüstem K.5/16
mānend-i rūz K.10/7
mānend-i sāye G.53/6
mānend-i subh-ı sādık Kt.46/5
māniᶜ G.112/3, 128/10, 134/3, 32/7
mansıb K.3/33, Mt.16/1
mānsıba K.1/18, Kt.17/2
mansūrveş G.63/3
manzar-ı ālem K.3/31, 5/23
manzūrumız R.15/1
mār-āzürdeye G.27/9
marīz-i ışk G.30/5
marīz-i ışka G.55/3
matbahınun Kt.38/3
mātemgede-i dünyādan Kt.69/1
mātem-keşīdeyüz G.136/3
matlab-ı aᶜlālarındandur G.19/9
matlabı Kt.59/5
matlūb G.14/4
māye Kt.45/1
māye-i ayş K.4/1
māye-i ıyş G.20/8
māye-i zillet G.140/1
mazhar Kt.44/3, 48/3
mazhar-ı hulk-ı Muhammed Kt.50/2
mazhar-ı lutf-ı hudāvend-i ᶜatā-bahşādur Kt.33/5
meᶜāl G.99/4
mebzūl K.2/30
mecāl K.6/21, G.38/3, 69/4

mecāzun G.19/5
meclisde G.46/4, 129/3
meclise Kt.67/5
meclis-i ālemde G.74/4
meclis-i hāsına K.6/17
mecmū’adur K.2/25
mecmūaʿ-ı cihān G.66/5
mecmūa-ı ʿilm Kt.43/3
mecmūa-ı sır-ı Hudādur Kt.47/8
Mecnūn K.2/6, G.23/4, 92/6
Mecnūn’ı G.32/5
Mecnūn-ı beyābān-gerde G.91/1
Mecnūnı G.8/2
Mecnūn-ı ışkam G.1/5
mecrūh K.4/25, G.138/4
medār-ı āmed G.65/3
medārum M.1/47
meded G.76/2, Kt.17/2, R.9/2
meded-cūy-ı zülāl-i rahmet G.69/2
mededkārī-i şahs-ı baht-ı bed-āhterden G.77/4
medh-i destūrān M.1/60
medhine Kt.71/16
medhün K.4/22, M.1/26
medhünde K.4/23
medīd Kt.26/15
medyūn G.103/1
meʿmen-i Sultān Muhammed K.8/21
meftūn M.1/17
meger G. 3/1, 46/4, 53/5, 64/1, 74/3, 77/4, 111/2, 118/4, 129/5,
meges-i lezzet-i dünyā G.33/6
megesrānı K.1/8
meh K.3/29, 5/24, G.10/4, 20/7, 64/4, 67/3, 69/3, 82/5, Mt.20/1
mehbit-i re’fet K.3/19
meh-cebīn G.114/1
mehcūr G.30/1
mehde Kt.72/7
mehd-i āleme Kt.32/2
mehd-i vücūda Kt.32/3
mehi G.52/5
meh-i hüsni G.97/2
meh-i ikbāl K.3/14
meh-pāreden G.126/4
meh-peyker G.143/1
me-kan Kt.27/8
mekānumuz G.59/1
mekremetkārā Kt.27/1
mektebi Kt.59/7
mekteb-i fenn-i dakāyıkda Kt.48/4
mekteb-i ışkumda G.73/3
mektep G.1/5
mektūb G.14/2
mektūbī-i sadr-ı muʿallā Kt.54/1
melāʿik G.131/3
melāʿike R.8/2
melāl K.6/2, Mt.6/1
melāmet G.126/1
melek K.8/13, G.36/3, Kt.39/5, 45/7, 72/11
melekler Kt.32/2
meʿlūf G.12/5
memdūd Kt.49/4
memdūh M.1/10
memdūh-ı ‘ālem K.2/1
memlū Kt.72/3
memnūn Kt.41/3
memnūn-ı kerem Kt.41/2
menāsıb-i sitteyle G.116/4
menāzil-i şerefinde Kt.71/19
menba’-ı ser-çeşme-i himmet K.3/28
menbaʿ-ı ʿadl-i ʿÖmer Kt.50/2
menʿ G.72/1
menʿ eyleyemez G.144/1
menfaʿat G.109/6
menşūr Kt.53/6
menşūr-ı felek Kt.52/6
menşūr-ı felekde Kt.52/4
menşūr-ı gerdūndan Kt.4544/3
menşūr-ı muhabbet G.104/1
menzili Kt.71 /2
menzilde Kt.7/2
menzile G.49/4
menzili Kt.27/3
menzil-i vālā K.8/17
menzil-i zībā-yı Feyzullah Kt.21/2
merām G.2/1
merāmını G.107/2
merbūt K.1/8
merciʿ-i eşbāh Kt.21/1
merd G.32/4, 72/7
merdāne-i sāhib-nefes-i āteşīn G.107/4
merdān-ı Hüdā G.14/4
merd-i garībi G.94/4
merd-i kāmil G.62/4
merd-i perīşān-ahvāl K.6/22
merd-i şāba G.76/5
mergūb G.14/2
merhabā Kt.32/2

merhamet G.113/1, R.11/2
merhametkārā K.2/17
merhem G.55/3
merhūn G.103/1, Kt.46/3
Meriç Kt.63/2
mertebe K.4/12
mertebe-i ʿālüʿl-āl K.6/29
mertebepest Kt.8/2
mesā M.1/34
mesdūd M.1/41
meselā K.6/12
meseldür G.115/1
meserred-zād K.9/1
meserret Kt.35/1, 39/5, 44/1
meserretden G.129/1
meserretle Kt.40/2, 42/4
meserret-yāb Kt.4/1
Mesīhā Kt.28/4
Mesīhā-yı kerem K.2/5
mesiline Kt.71/17
mesken G.13/1
mesned Kt.56/3
mesned-ārā-yı fazīlet Kt.68/1
mesned-ārā-yı kerem K.2/2
mesned-ārā-yı sa'ādet K.2/32
mesned-i devlete G.62/1
mesned-i fetvā K.1/2
mesned-i fetvāya Kt.40/1, 44/1
mesned-i saʿādetde M.1/7
mesnedinde Kt.53/1
mesned-nişīn-i K.3/26
mesrūr K.3/39, M.1/43, G.30/2, Kt.55/3
mesrūrüʿl-hāl K.6/30
mest G.6/1, 112/8, 135/2, Mf.4/1
mestāne G.22/5, 42/1
mestāne-i bed-meşrebe G.57/2
mest-i harābe-meşreb G.111/1
mesʿūd Kt.23/2, 25/2
mestüz G.23/1
meşakkatsüz G.137/4
meşām-ı āşıka G.37/3
meşāmı Kt.67/5
meşhūn Kt.46/3
meşhūr M.1/5
meşhūrdur G.110/4, Kt.14/2
meşhūr-ı cihān G.38/3
meşhūr-ı kāʿinād Kt.71/22
meşk Kt.36/13
meşkūr Kt.59/6
meşreb G.85/2
meşrebi G.113/5
meşreb-i rindāne-i müflis G.70/7
meşrebüm G.47/3, 128/4
meşrūh M.1/10
meşşāta-ı fikret G.4/7
meşveret G.113/2
metāʿ-ı bahār G.39/5
metāʿ-ı girān-kadr-i dehr G.53/4
metāʿ-ı hᵛāce-i zīnet-pereste G.34/5
metāʿ-ı hüsn-i yāri R.12/2
metāʿ-ı İslāmun Kt.5/2
metāʿ-ı kām Kt.3/2
metāʿ-ı kāmı G.104/2
metāʿ-ı kişver-i hüsn G.31/7
metāʿ-ı lutfı K.5/7
metāʿ-ı lütfı G.65/2
metāʿ-ı nazmını G.32/8
metāʿ-ı rāhata G.105/1
metāʿ-ı tabʿumı G.25/3
metāʿ-ı vuslata G.137/4
metāʿ-ı zārumı G.95/2
metānet K.6/26, Kt.36/8, 64/3
metn-i devleti M.1/10
metn-i kelāmı K.7 /9
metsem M.1/46
mevālī K.10/6
me'vā-yı kerem K.2/14
mevc K.1/9
mevc-āver-i tufān-ı sirişk G.108/5
mevce-i bahr-i ʿatā G.31/5
mevce-i rahmet G.50/3
mevce-i yemden G.52/2
mevc-hīz K.2/28
mevc-i deryā K.3/6
mevc-i ednādur M.1/25
mevc-i hasret G.58/4
mevc-i hatır G.84/5
mevc-i sabā Kt.36/13
mevc-i seyl-i dīde-i terde G.115/5
mevc-i terāşa G.79/3
mevcūd Kt.49/2
mevc-zen G.89/2
Mevlā Kt.34/8, 35/9,
39/2, 69/7
Mevlāsı R.2/2
Mevlāsına R.3/2
Mevlāya K.5/1, 10/9
Mevlevī-hāne Kt.65/7

mevlūdınun Mf.2/1
mevrūsdur K.3/33
mevsim-i zemistānı K.1/10
mevzūn K.5/18
mevzūn-ı cennet-āsāsın Kt.71/3
mey G. 22/5, 109/8
meydān K.4/4, G.139/1
meydān-ı ışk G.66/4
meydān-ı istimdādda G.72/7
meydān-ı kām Mt.11/1
meyden G.71/4
mey-hāne G.50/5, 80/4
mey-hānede G.21/2
mey-hᵛāra G.95/1
mey-i hūn-ı tīg Kt.58/2
mey-i müjdeyle K.7/2, Kt.29/2
mey-i nābun G.9/3
mey-i neşvedār G.40/3
meykede K.4/6
meykedede G.6/4
meyl Kt. 20/2, 65/1
meyli K.10/5
meylüm G.119/3
meymenet-māye K.6/5, G.145/5
mey-nūş G.82/1
meyve K.6/16
mezāda G.120/1
mezākı Kt.51/2
mezāyā-yı umūr-ı devlete Kt.53/4
mezemmet G.133/1
mezhebüm G.47/1
mezīd Kt.26/2
mezra'-ı erbāb-ı hācāt K.2/3
meʿzūn G.103/4
mı K.1/13, G.20/8, 25/5, 35/2, 48/1, 74/3, 74/4, 84/1, 84/4, 104/1, 111/3, 145/3, Kt.43/5, R.1/1, 1/2, 11/1, 11/2, 18/2, 23/1, 23/2, Mt.11/1
Mısr'a Kt.39/1
mısraʿ Kt.60/6
mısraʿ-ı tārīh Kt.43/7
mısraʿ-ı zībāyı Kt.71/24
mısr-ı devrinde K.2/4
Mısr'ı Kt.24/2
mi K.5/19, G.13/1, 13/2, 13/3, 13/4, 13/5, 13/7, 13/8, 13/9, 17/5, 23/5, 25/2, 25/5, 48/1, 48/2, 48/3, 48/4, 53/5, 64/4, 70/2, 70/6, 74/1, 74/2, 74/5, 102/3, 107/3, 107/6, 111/2, 118/5, 134/1, 134/2, 134/3, 134/4, 134/5, 138/8, Kt.8/1, 8/2, 30/4, 42/5, 66/5, 70/2, 71/4, R.15/1, 19/1, 21/1
mī-āyed Kt.27/8
midād-ı pāki Kt.43/5
midhatünde Kt.26/13
midür Kt.53/3, Mt.15/1
mīʿād Kt.72/14
miʿrācı G.118/4
mihmān G.130/1
mihmāndan Kt.13/1
mihmānı G.121/4
mihmānumuz G.32/1
mihnet Kt.50/5, Mt.15/1
mihnetde G.112/2
mihr G.19/2, 20/7, 82/5, Kt.72/7
mihrāb-veş G.27/7
mihrbānlık K.7 /3
mihre Kt.29/4, 37/7
mihr-engīz G.64/2
mihr-i ālem-ārā Kt.30/2, 48/8
mihr-i ālem-ārāya K.10/7
mihr-i ālem-ārāyı Kt.43/6
Mihr-i Alī Kt.68/6
mihr-i ayān M.1/60
mihr-i cihān-tāb-ı 'ulūm K.2/14
mihr-i hüsnini Mt.18/1
mihri K.2/2
mihr-i pür-enver M.1/4
mihr-i rahşānı K.1/6
mihr-i tābān G.38/3
mihr-i zamīri Kt.38/5
mihrüm G.21/6
mihrümiz G.138/6
mihrün Mt.3/1
mikdār G.27/2
mikdārını G.141/3
mī-kenem Kt.27/8
mīl-i dīde-i Bihzād K.8/3
min Kt.52/4
mīnā G.129/5
mīnādur G.34/3
mīnā-yı dile G.5/2
mīnāyı K.3/9
mine'l Kt.60/7
minnet K.10/8, G.42/4, 89/5, 109/6
minnetullaha K.2/5
mirʿāt-ı deryā K.8/9
mirʿāt-ı kalbi Kt.31/7
mirʿāt-ı tabʿına Kt.56/8

Mirzā Efendi-zāde Kt.50/2
misāl G.39/5, 143/3
misāl-i āfitāb Mt.20/1
misāl-i āyine G.117/4, 130/1
misal-i ceyb-i dil Kt.1/2
misāl-i çarh-ı nā-hemvār G.56/3
misāl-i deryādur M.1/25
misāl-i dīde-i hūrşid-i pür-nūr G.30/4
misāl-i etfāl K.6/6
misāl-i Fāik-i zār G.126/5
misāli G.15/4
misāl-i haste G.97/2
misāl-i Kaᶜbeteyn-i nerd G.72/2
misāl-i rind-i sebük-rūh G.82/1
misāl-i selīm Kt.71/3
misāl-i serv Kt.11/2
misāl-i zülf-i dil-ārā G.136/4
misālin Kt.45/4
misli Kt.44/5
mislin K.8/1, Kt.47/1
mīvedār G.58/3
mīve-i hengām-ı sermādur G.34/6
mīve-i ümmīd-i āşık G.49/1
miyān G.64/4
miyān-ı bezm-i yārān-ı safāda G.99/5
miyān-ı ehl-i dilde G.134/4
miyān-ı hāksāre G.54/1
miyān-ı nār-ı sūzāna G.132/3
miyān-ı nāsda G.118/5, Kt.58/5
miyān-ı şāhid-i dehri G.3/4
mīzāb G.50/3
mizāca G.100/2
mizāc-ı dünyā Kt.36/9
mīzān G.78/3
mīzān-ı hayāl-i Fāik G.69/6
mīzān-ı himmetinde Kt.34/3
mīzbān G.121/4
mollā-yı kerem K.2/27
mu‘tād-ı çeşm-i nīm G.32/1
mu’ammā-yı kerem K.2/22
mu’ammer K.1/21
muanven G.21/4
muᶜādil G.112/9, 52/3
muᶜādildür K.5/11
muᶜallim-hāne-i fazlında Kt.54/2
muᶜāmele-i serd-i dehrden G.107/4
muᶜāmelesi G.61/5
muᶜammā-gūne Kt.35/11
muᶜammāya K.5/15
muᶜammer G.19/11, Kt.29/6, 32/5, 34/11, 55/4
muᶜattar Kt.71/18
muᶜīn /1
muᶜīni Kt.34/8
muᶜlem Kt.53/6
muᶜtād K.7/1, 8/12
mugāyir G.52/1
mugber Kt.34/11
muglak K.4/22
muhabbet G.23/4, 39/1, 81/3, 109/3
muhabbetde G.112/4
muhabbetgāh G.32/5
muhāldür G.71/7, Kt.56/4, 58/4
muhālif G.24/4
Muhammed Halebü’ş-şehbāyı Kt.57/4
Muhammed Kt.40/4, 50/6
Muhammed Pāşā K.6/5
Muhammed Pāşā G.145/5, Kt.35/11
muhassal Mt.4/1
muhātab G.79/2
muhātab Mt.13/1
muhīt-i bī-girān-ı cūda Kt.41/5
muhkem K.5/12, G.83/6
muhkem Kt.26/5, 64/3
Muhsin Çelebi Kt.18/1
Muhsin Kt.18/2
Muhsin Muhammed’e Kt.56/9
muhtāc Kt.37/4
muhtāc-ı giryedür Mt.14/1
muhtāc-ı kevne G.121/3
muhtasar K.7/9
muhteremdür Kt.39/3
mukaddem K.3/23, M.1/38, Kt.41/2
mukadderāt-ı İlāhī G.31/2
mukallid-i güft G.51/4
mukārin Kt.36/7
mukīm M.1/2, Kt.28/4, 71/15
munᶜamāsā G.70/7
munsif K.6/12
munzam Kt.53/5
murād K.2/4, 6/25, 7/8, 8/10, G.30/5, Kt.44/7, 48/3
Murād K.3/2, 13/38
murādına G.28/2
murādını G.28/5
murādum G.109/9
murādumı G.43/3
murakka‘ G.16/3
murassaᶜ G.16/4

murg-ı hevā G.65/7
Murtazā Aga Kt.71/1
musaffādur G.34/1
musannaʿ G.16/1
mushaf-ı cemālinde G.10/4
mushaf-ı ʿahd-i ebedden K.5/22, 3/30
mushaf-ı hüsnünde G.74/1
mushaf-ı ruhsāre-i ʿOsmān R.10/2
Mustafa Kt.24/2
mutālaʿa G.71/2
muvaffak Kt.35/9, 41/6, 55/4, 64/4
muvaffakdur K.10/4
muvāfık Kt.65/3
muzmahil K.3/25
muztarib G.112/2
mübārek K.7/2, G.137/2, Kt.38/7, 45/5, 49/5, 50/5, 56/1, 58/8, 67/9, 68/4
mübārek-bād K.8/11, Kt.29/2, 39/1, 42/6
mübeddel K.1/14, 3/21, Kt.36/5
müberrādur Kt.56/6
mübhem Kt.47/8, R.15/1
mübtelā G.6/4
mücāz Kt.66/2
müdāhaneden Kt.56/6
müdām K.6/23, G.61/5, Kt.59/2
müdārā Kt.34/10
müddeʿādur Kt.59/5
müderris-i ʿāsī G.31/3
müʿessir G.130/3
müferrih Kt.71/23
müferrihātından Kt.71/8
müferrihātını Kt.71/7
müfīd Mt.4/1
müfred Kt.28/3, 56/3
müfti K.10/1
müfti-i dīn-i Muhammedī Kt.42/4
müfti-i ʿālem Kt.21/1
müheyyā Kt.34/6
mühirken G.13/4
mühmil Kt.58/7
mühr K.4/3, 9/3, Kt.37/7
mühre Kt.36/17
mühr-i dehān G.38/1
mühr-i dehānumdur G.104/3
mühr-i hükm Mf.6/1
mühri K.9/7, G.145/4, Kt.34/5, 34/12
mühr-i ser-kīse G.144/1
müjde K.2/1, 10/1, G.79/3, Kt.35/3, 37/1, 48/9
müjde-bād Kt.50/6
müjde-gūyān-ı zamāne Kt.37/7
müjde-i hüsn-i edā G.37/5
müjde-i muʿtedil-i G.24/3
müjdeler Kt.45/1, 49/1
müje-i yār G.111/1
müje-i yāri G.61/2
müjgān-ı aʿdū G.14/3
müjgān-ı pervāne G.127/1
müjgānlarunı G.33/4
mükedder G.135/3
mükerrem Kt.32/4
mükrem Kt.53/1
mülemmaʿ G.16/1
mülhem Kt.47/6, 53/4
mülk Kt.36/8
mülk-i Dārāya K.5/21
mülk-i īcāda Kt.44/5
mültecā-yı ehl-i hācetdür Kt.43/5
mültefit G.113/1
mülün G.116/5
mülzem K.5/25, Kt.47/3
mülzim Kt.45/3
mümkin K.9/5, G.35/3, 38/5, 108/7, 114/4, Kt.66/5
mümkindür G.137/5
mümkün G.43/5
mümsik G.59/6
mümtāz K.6/29
mümtāz Kt.33/3, 33/5
mümtāzı Kt.56/2
mümted Kt.30/1, 56/2
münāsib Kt.23/2
münāsibdür K.5/28, G.109/8
müncemid Kt.26/14
müncerr G.41/5
münʿamı G.12/4, 109/7
müneccim Kt.71/19
münker K.4/20
münkesif G.20/7
münkesir G.20/2, 20/6
münteşir G.112/4
müntic-i hayr Kt.59/2
mürde-i gamda G.50/2
mürde-i sad-sāl-i dehre K.3/12
mürdeyi K.5/11
mürg-ı cān-ı pervāne G.127/4
mürg-i bī-nevāyı K.7 /7
mürg-i dil R.23/1
mürīd Kt.26/9

mürtefiʿ G.6/3
mürüvvet M.1/53, G.64/3
mürūr Kt.72/12
mürūr-ı dehr Kt.65/4
müsāʿīd G.3/1
müsebbibü'l-esbāb Kt.4/2, Mt.8/1
müsellem K.5/19, Kt.47/4
müsellemdür K.10/5, G.19/9, 98/1, Kt.44/3
müsellim Kt.57/1
müselmān G.139/6
müslime G.20/4
müstagrak Kt.70/2, 72/5
müstagrak-ı ihsānı Kt.57/3
müstahsen Kt.69/2
müstedām Kt.41/6
müsteʿid G.119/2
müstefīz-i Rabb M.1/5
müşābih Kt.35/8
müşaʿşaʿ G.16/2
müşeffaʿ G.16/5
müşerref Kt.30/3, 43/1
müşevveş Kt.11/1
müşeyyid Kt.39/3
müşg-sāy Kt.67/5
müşk-i nāb G.106/5
müşkil K.5/15, 6/8, G.28/2, 99/3, Kt.47/8, 58/4, R.3/2
müşkildür G.82/5
müşkil-güşā-yı dünyā Kt.34/7
müştāk R.13/1
müteʿayyen G.59/1
müteellim G.107/5
müteselli̇ K.6/22
mütezelzil Kt.36/8
müttefikdür K.10/6
müttehid G.85/3
müttekā Kt.25/1
müttekā-yı gül G.87/1
müyesser K.1/21, 3/40, G.17/7
müzāyıka G.15/3
müzellef G.119/3
müzeyyen K.10/3, Kt.32/5, 47/10, 56/2
mū-be-mū Mf.7/1
mūr G.138/1
mūrdan G.132/1
Mūsā G.7/2
mū-şikāfi K.3/24
mūy-ı dirhem G.110/5
mūy-ı sefīdümüz G.51/2, Kt.10/2
mūy-ı siyah G.28/3
mūy-ı siyāha G.13/2
mūy-ı siyāhı G.86/4
mūy-ı siyeh G.58/1
N
nā'il K.3/38
nāb Kt.61/4
nā-bedīd Kt.26/3
Nābī Efendi G.83/7
nā-bīnālarındandur G.19/3
nā-būd-ı ışkam G.114/3
nacletinden Kt.62/2
nādāna G.62/1, Kt.48/4
nādir Kt.34/9
Nāʿile Kt.33/7
nāʿil-i sermāye-i cemʿiyyet-i hātır G.109/5
nāʿil-i vasl-ı dil-rubā R.11/1
nāʿil-i vuslat G.98/9
nāʿil-i zevk-i vasl-ı ʿOsmān R.18/2
Naʿnā Kt.20/2
naʿre-i mestāne-i müflis G.70/5
nā-geh K.3/17
nagme-i garīb G.83/4
nagme-i rāmişgeri G.88/1
nahl-ı gülinde Kt.61/7
nahl-ı meyve-dāra G.12/4
nahl-ı nev-res G.58/3
nahl-ı tāzede G.54/4
nahl-ı Tūbā-yı kerem K.2/23
nahl-ı ümīd G.15/1
naht-ı deri Kt.72/8
nā-hudāmuz G.49/3
nāhun-ı āhıyla G.139/4
nāhun-ı gayret K.3/8
nāhun-ı tedbīri K.6/8
nahvet-ālūdeye G.108/2
nāil G.45/4
nakd-i cāhından G.49/2
nakd-i dilümiz R.14/1
nakd-i firāvān G.139/2
nakd-i giryemiz G.103/3
nakd-i günah G.19/4
nakd-i hūşın G.108/7
nakd-i mecāz R.15/2
nakd-i niyāza G.8/5
nakd-i riyā Kt.5/2
nakd-i sirişk-i dīde-i terdür G.56/4
nakd-i sirişk-i subhgāhı G.86/2
nakd-i sühan G.31/7

nakd-i temennādan G.104/2
nākıs G.14/7
nakīsa G.27/2
nakş G.13/4
nakş-firībi K.7 /7
nakş-ı dībādur G.34/5
nakşı G.35/4
nakş-ı kadem G.14/6
nakş-ı ma῾kūs G.101/5
nakş-ı ra῾nāsı Kt.72/5
nakş-ı renk-āmīzini K.8/3
nakş-ı revāc G.131/1
nakş-ı semīni Kt.71/9
nakş-ı türāb G.117/3
nāle G.20/2, 38/1, 119/2
nālede G.28/1
nāle-i bülbül G.4/5
nāle-i güle Kt.7/1
nālem G.40/4
nālemi G.111/3
nālemüzden R.13/1
nāle-perdāz-ı firāk G.90/4
nām K.2/22, 5/19, G.130/4
nā-mahrem G.60/1
nām-āver-i zamāne Kt.34/2
namāz G.128/2
nā-merd G.72/1
nā-meşrū῾ G.1/4
nāmı K.10/10, M.1/39, Kt.69/2
nām-ı meşhūrı G.103/5
nām-ı şerīfündür Kt.26/11
nām-ı şūm-ı eşkıyā Kt.26/4
nāmıdur M.1/41
nāmında Kt.66/4
nāmunla M.1/21
nā-murād G.122/4
nā-murāda G.103/2
nān-ı huşk G.103/2
nān-ı huşka G.128/4
nā-pāki G.141/1
nā-peydā G.20/7
nār-ı celālün Kt.19/2
nār-ı hasret K.3/16
nasb-ı bī-nazīre Kt.54/6
nā-sezāyı G.142/4
nasīb G.103/2, 84/3
nasīb-i gerdenimiz G.17/6
nasībüm G.125/4
nasībümiz R.7/1
nasīhatdür G.109/4
nasīhatüm G.122/3
nā-ümīd G.84/6, Kt.13/2, 26/13
nāvek-i nīş-āverin K.5/14
nāz K.6/14, G.128/6, 16/2
nāza G.75/5
nazargāh-ı dil-i uşşāk-ı pür-efkārdan G.63/2
nazargeh-i herkes M.1/52
nazar-ı lutf-ı girāndur K.6/14
nazarında Kt.38/2
nazarından G.113/2
nazarla G.133/1
nāzenīn G.114/2
nāzenīne G.96/3
nazīre G.108/7, 123/5, 95/5
nazīri Kt.45/2, 48/2, 63/1
nazir-i mülk-i āl-i ῾Osmānī M.1/3
nazm K.3/27, 5/20
nazm-āverān-ı nükte-şināsāna G.51/5
nazm-ı dil-pesendüm K.3/32
nazm-ı ῾ālem-arā şi‘r-i nev-peydālarındandur G.19/7
nazm-ı Fāik G.74/5
nazm-ı gülmīh-i deri K.2/9
nazm-ı hoş-āyende G.10/5, 64/5
nazm-ı Rahīmī'ye G.18/8
nazm-ı üstāda G.108/7
nazmına G.14/7
nazmumı M.1/59
nāzük K.5/18
nāzüki-i resm-i nakşını Kt.71/14
nāzük-ten G.85/2
ne K.1/17, 3/4, 4/12, 4/25, 5/17, 6/8, 6/12, 10/6, M.1/26, G.1/1, 3/4, 4/2, 4/6, 12/5, 13/7, 18/5, 19/5, 23/3, 27/1, 27/8, 28/2, 30/1, 35/3, 37/3, 42/3, 43/5, 44/3, 44/4, 45/1, 45/3, 46/1, 50/7, 51/3 ,53/2, 59/3, 62/4, 63/1, 64/2, 65/4, 65/6, 71/6, 73/5, 77/2, 96/2, 96/4, 97/4, 97/4, 98/8, 99/1, 100/4, 104/3, 108/4, 109/7, 112/10, 114/4, 118/1, 122/2, 124/2, 127/4, 131/1, 131/3, 134/3, 136/3, 138/4 , Kt.7/1, 11/2, 27/8, 31/3, 33/5, 38/5, 71/16, 71/22, R.14/2, 21/2
ne kadar G.27/3
ne olur G.18/7
necāt G.86/3
neden G.13/9, 27/5, 84/4
nedīdeyüz G.136/1
nedür G. 4/5, 17/3, 29/3, 64/5, 65/7, 91/5, 98/6, 135/3

nedür M.1/18, 1/20
nᶜeylesün G.61/2
nefes K.3/5
nehār G.24/3, Kt.38/5
nehārdan G.118/2
nehcīri G.138/2
nehr-i Tunca Kt.63/2
neler G.45/5
nem G.55/1
nemā K.2/23, G.54/4, 83/2, 129/4, Kt.35/4, 71/12
nemed-pūş G.82/6
nᶜola G.6/1, 51/4, 58/4
nerm G.2/3, 40/4, 98/8
nerm R.21/1
nermī-i penbe K.5/13
nesebi Kt.33/4
nesīm Kt.71/7
nesīmāsā G.60/3
nesīm-i ʻātıfetün K.1/10
nesīm-i hande G.92/3
nesīm-i keremiyle Kt.35/4
nesīm-i nāziki K.8/2
nesl-i pāk Kt.32/1
nesr-i inşāyı K.3/27
neşāt G.2/1, 105/3
neşāt-ı mey G.27/5
neşātınun Kt.71/10
Neşātī Ahmedi Mf.4/1
neşātun K.6/3
neşᶜe G.9/1, 71/4, 80/1, Mt.9/1
neşᶜedārını G.105/4
neşᶜe-i bāde G.69/4
neşᶜe-i feyz-i ezelīdür G.9/1
neşᶜe-i keyf-i piyāle G.46/4
neşv K.2/23, G.54/4, 129/4, Kt.35/4
neşve-bahş-ı hamy Kt.60/4
neşve-dār-ı feyz-i ᶜışk G.90/1
neşve-i būy-ı vefā G.44/3
neşve-i tāᶜatle G.85/1
netīce G.27/5
netīce-dāde-i mantūk-ı ʻilm-i Yezdānī K.1/1
netīce-gūşiş G.55/5
netīcemüz G.41/5
netīcesi G.36/5
nev G.66/5
nevāle G.29/3
nevā-yı bī-teᶜsīr G.29/2
nevā-yı gül G.87/2
nevāzişün K.1/12
nev-bahārdan G.118/1
nev-bahārsuz G.66/1
nev-be-nev G.88/3
nev-heves G.92/7, 130/3
nevīd-i firākun G.125/1
nevīd-i vasla G.99/4
nevīd-i zülf G.106/5
nevmīdlik G.15/1
nevmīdlikdür G.99/2
nev-müjde-i rūz-ı safā-bahş K.9/1
nev-peydā G.32/8
nev-resīdeyüz G.136/2
nev-rūz Kt.35/1
nev-rūzda G.24/4
nev-şiᶜr-i āteş-pāre G.95/5
nev-şüküfte Kt.69/4
nev-zemīn G.114/4
nezāketle G.95/4
nezāremüz G.39/3
nezd-i hıretde G.105/1
niᶜam-ı cūdunun K.1/8
niᶜam-ı ahseni G.33/6
niᶜam-ı vasla G.48/2
niᶜamın Kt.36/16
nice K.3/2, 3/3, 3/9, 4/16, 5/2, 8/9, G.13/5, 19/7, 20/9, 32/6, 38/5, 62/3, 64/3, 67/4, 76/6, 83/2, 83/5, 100/1, 104/1, 106/4, 108/3, 108/7, 109/1, 137/5, Kt.28/2, 28/3, 35/3, 35/3, 35/4, 35/5, 47/7, 51/7, 56/3, 60/3, 71/17, R.17/1
niçün G.93/4
n'idelüm G.25/1
nigāh G.44/4, 120/3, 122/5, 145/3
nigāha K.8/10
nigāhı G.6/4, 128/1
nigāh-ı hışmına G.93/2
nigāh-ı kahr-engīz G.64/1
nigāh-ı ket-hüdā-yı ᶜOsmānı R.21/2
nigāh-ı merhamet-āmīz G.134/3
nigāhunla G.99/3
nigehbānı K.1/20
nigehi G.144/1
nigeh-i teġāfülünden G.100/3
nigehün G.75/2
nihāde-i ser-menzil-i cihān G.97/4
nihāl-i cāmumızı G.136/2
nihān G.12/2, 106/1, 106/2, 106/3, 106/4, 106/5, 106/6, 106/7
nihānı G.45/5
nīk G.27/5, 36/5, Mt.13/1

nīk-hasletdür Kt.48/5
nīm G.120/3
niʿmet-i elvān-ı dünyāya G.70/2
niʿmet-i elvān-ı hᵛān-ı dehr G.103/2
niʿmetī Mf.3/1
niʿmet-i şāhāneyi G.117/1
niʿmetün G.81/2
nīm-nigeh K.4/14
nisār G.24/3, Kt.69/6
nisār-ı kūy-ı cānān G.92/1
nisbet Kt.29/3, 40/3
nişān G.38/4, 130/4
nişān-ı āşıkāndur G.115/3
nişān-ı sahh-ı ikbāl Kt.53/6
nīş-i zebān-ı hārı G.77/3
nişīmene Kt.71/23
nişīmen-i pīr-i mugāna G.43/2
nişīmen-i pīr-i mugāna G.80/5
niyāz M.1/44, 1/50, G.2/3, 2/5, 22/5, Kt.3/1, 4/2, 71/11
niyāz-gūne K.1/15
niyāz-ı vasl G.12/5
niyāzını Mt.17/1
niyāzmend G.96/3
niyāz-mend-i visāle G.65/5
nizām M.1/33
nizāmı G.18/2
nizām-ı hāle K.1/14
nizām-ı memleket G.19/10
noksān G.87/4, 135/3
noksān-ʿayār-ı eşyā Kt.34/3
nokta-yı ümmīdümi G.123/3
n'ola K. 2/3, 2/6, 2/15, 3/6, 4/5, 4/20, 4/23, 8/5, 9/4, 10/1, M.1/22, G.18/2, 20/3, 24/3, 24/5, 29/4, 3/5, 33/5, 35/4, 40/2, 40/4, 49/2, 67/5, 68/4, 69/2, 78/3, 80/5, 94/5, 95/2, 103/3, 106/4, 108/5, 112/1, 119/5, 128/3, 132/1, 132/3, 133/3, 133/4, 138/6, 138/8, Kt.5/2, 23/2, 26/5, 26/7, 31/2, 33/3, 35/6, 39/5, 40/3, 41/10, 41/6, 44/2, 45/7, 48/6, 49/2, 51/3, 53/2, 53/4, 54/3, 56/2, 57/3, 61/4, 61/8, 67/5, 69/4, 71/5
n'olur G.18/1, 18/2, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 18/8
Nuʿmān Pāşā K.9/7
nukreni M.1/37
nukūd-ı giryesi G.39/5
numūne G.29/1
numūne-i Bismil Kt.58/3
numūne-i cennet Kt.72/5
numūne-i Kays G.126/1
nutfesini Kt.71/12
nutk K.5/11
nutka G.69/4
nutk-ı Īsī-i Meryem Kt.47/5
nutkını G.133/4
nühüfte G.106/1
nükhet-i gül-gonce-i hāşāk K.5/9
nükte-i harf-i niyāz R.15/1
nükte-perver G.128/9
nükte-şināsān-ı zamāne G.9/4
nümāyān G.49/4, Kt.43/1, 47/5, 71/10
nümūdār Kt.31/3
nüsha G.101/3
nüsha-ı āmāl G.131/3
nüsha-ı ders-i ezelden K.3/30, 5/22
nüsha-ı emrin Kt.36/4
nüsha-ı eşbāh Kt.29/3
nüshā-ı figān G.10/1
nüsha-ı hüsn-i yāre R.16/1
nüsha-ı ışk G.18/2
nüsha-ı K.4/22
nüsha-ı kübrā-yı envāʿ-ı fazīletdür Kt.48/2
nüsha-ı medhinde K.5/28
nüsha-ı tedbīr Kt.56/5
nüsha-ı vasf-ı hüsn-i cānān R.10/1
nüsha-ı zātı Kt.47/8
nüsha-i nāz R.15/1
nüzhetgāh-ı mergūbı Kt.21/2
nūr G.34/1
nūrānī K.1/2, 10/7, Kt.31/4
nūrānin Kt.51/9
nūrdur Kt.31/8, Mf.2/1
nūr-femün Mf.7/1
nūr-ı āfitābı Kt.71/23
nūr-ı cebheden G.85/4
nūr-ı cemāline G.41/4
nūr-ı cemālün Kt.19/2
nūr-ı çeşm-i şeyhü'l-islāmı Kt.29/1, 67/1
nūrı G.122/3
nūr-ı kudūm-ı pāki Kt.44/2
nūr-ı mihre G.85/6
nūr-ı tab'-ı rūşeni K.2/14
nūr-ı temkīni Kt.36/7
nūr-ı veraʿdan G.34/6
nūr-ı veraʿdan G.69/3
nūr-peymāy Kt.46/5
nūrunla G.94/3
nūş G.17/2, 20/8, 47/3, 64/3

nūş-ı cān Kt.62/3

O

o K.1/12, 1/18, 3/1, 3/20, 4/13, 5/17, 8/13, 8/15, M.1/34, G. 8/5, 10/4, 12/1, 16/2, 17/4, 19/2, 23/3, 25/2, 28/3, 28/4, 31/4, 32/7, 35/5, 44/1, 45/5, 46/4, 46/5, 48/4, 49/5, 5/5, 52/3, 52/5, 53/2, 60/1, 60/5, 61/3, 63/2, 63/5, 64/1, 64/4, 68/4, 68/5, 73/2, 87/1, 88/1, 88/3, 93/1, 93/2, 96/3, 100/2, 100/3, 106/3, 106/6, 111/2, 117/1, 117/2, 119/2, 122/1, 122/5, 124/2, 126/1, 126/4, 128/1, 130/5, 135/1, 138/4, 143/1, Kt.11/2, 41/3, 67/3, 69/7, Mt.7/1, 11/1, 12/1, Mf.7/1

ocagum G.73/1

ocaguma G.125/2

odur K.1/14, 2/2, Kt.55/1, 66/1, 68/1

okınur G.10/1, 10/2, 10/3, 10/4, 10/5, 71/2

okundukca K.3/32

okunmış G.121/6

okursam G.17/7

okuruz R.10/1, 10/2

okuyup Kt.40/4

ol K.2/23, 4/16, 5/18, 6/2, 7/3, M.1/19, 1/20, 1/23, 1/25, 1/61, G.2/4, 4/6, 8/1, 19/4, 21/7, 22/2, 22/4, 25/1, 30/1, 32/4, 33/1, 33/2, 33/7, 36/2, 39/3, 43/5, 48/2, 49/1, 55/2, 59/2, 63/1, 75/5, 80/2, 82/1, 82/2, 82/3, 82/3, 82/4, 82/5, 82/6, 85/1, 85/2, 85/3, 85/4, 85/5, 85/6, 85/7, 85/8, 85/9, 85/10, 86/4, 98/9, 103/4, 111/3, 112/8, 113/2, 114/3, 117/4, 121/5, 128/7, 130/1, 132/1, 134/3, 135/2, 137/5, 138/2, 140/7, 145/4, Kt.1/2, 13/2, 19/1, 28/3, 30/2, 31/5, 32/1, 34/11, 34/2, 34/4, 34/5, 34/8, 36/3, 38/2, 39/7, 41/2, 41/4, 41/5, 50/2, 53/3, 62/2, 64/2, 65/4, 66/3, 68/3, 69/2, 69/4, 71/10, R.1/1, 5/1, 8/1, 11/2, 12/1, Mt.20/1, Mf.1/1

ola K.1/18, 1/21, 1/22, 2/31, 3/13, 4/8, 5/30, 6/31, 8/17, 10/9, G.19/11, 33/1, 50/6, 77/4 , 84/1, 123/2, 128/12, Kt.6/1,6/2, 6/3, 26/1, 26/15, 28/4, 29/7, 31/5, 32/4, 35/9, 36/15, 39/6, 43/6, 48/1, 51/7, 53/5, 53/6, 54/4, 55/4, 56/2, 56/3, 56/8, 58/4, 58/8, 59/6, 71/1, 71/26, 72/14, 72/16, R.3/1

olalı G.97/4, Kt.72/17

olalıdan R.13/1

olalım Kt.4/1

olalum G.116/5

olamam K.7/8, G.89/1, 89/2, 89/3, 89/4, 89/5, 96/3, 118/1, 120/2, 124/3, 124/4

olamaz G.20/4, 40/5, 65/8, 105/7, 128/8, 144/3, Kt.5/1, 35/1, 38/3, 57/3, R.15/2

Olan K.5/20, 6/17, M.1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, G.1/4, 11/1, 20/4, 48/1, 107/1, 107/2, 107/3, 107/4, 107/5, 107/6, 107/7, 142/3, Kt.35/8, 59/2, 65/1

olaydı K.1/11, 5/9, 10/7, G.87/7, 98/4, 115/5, 121/6, 127/5, 140/4, Kt.16/1, 27/5, 58/6, 71/12

olaydun G.112/9

olayım Kt.38/4

oldı K.1/2, 2/1, 2/3, 2/4, 2/22, 2/23, 4/1, 5/28, 6/28, 7/2, 7/3, 7/5, 8/20, 9/4, 10/1, 10/2, M.1/11, 1/18, 1/22, 1/35, 1/36, G.1/3, 6/5, 7/1, 7/3, 10/4, 17/5, 17/6, 25/6, 46/4, 51/1, 51/2, 52/2 , 55/2, 59/2, 60/4, 63/4, 64/1, 69/1, 69/2, 69/3, 69/4, 69/5, 69/6, 72/2, 72/4, 74/2, 87/2, 87/5, 87/6, 98/2, 98/9, 103/2, 104/5, 106/3, 109/3, 115/4, 116/1, 125/2, 125/5, 129/5, 135/5, 139/4, Kt.1/1, 1/2, 3/2, 8/2, 10/1, 10/2, 12/2, 18/2, 23/1, 26/3, 26/4, 29/2, 30/2, 30/5, 31/3, 35/2, 35/7, 35/10, 35/11, 36/17, 36/5, 37/2, 38/7, 39/1, 41/7, 42/4, 43/1, 45/5, 45/8, 46/5, 47/2, 47/9, 48/7, 51/2, 53/1, 53/7, 54/3, 55/2, 55/5, 56/1, 60/4, 60/6, 64/3, 65/7, 66/6, 67/1, 67/8, 68/6, 69/3, 69/9, 71/9, R.1/1, 13/1, 14/1, 14/2, 16/1, 16/2, 22/2, Mt.1/1, 19/1, Mf.3/1

oldıgı R.12/1

oldım Kt.27/6

oldu K.3/37

olduk G.83/5, R.4/2

oldukca K.1/21, 3/40, 5/30, 6/31, G.16/2, 20/2, Kt.26/15, 29/6, 34/8, 65/7

oldukda G.20/7, Kt.34/4,
42/1, 54/5

oldum K.6/2, M.1/56, G.5/4, 5/6, 80/4, 104/5, 128/5, R.17/1

olıcak G.7/2, 20/8, 22/1, 22/2, 22/3, 22/4, 22/5, 22/6, 22/7, 73/3, 102/2, 125/3, Kt.24/2, 40/2, 57/1

olımadı G.87/2

olımaz G.129/2

olınca K.2/3, 8/11, 9/3, G.2/5, 31/7, 54/2, 87/5, Kt.39/1, 42/4, 44/1, 46/2, 47/9, 51/2, 55/2, 64/5, 67/1, 67/2, 71/7, 71/9, 71/21

olındı G.59/2, 145/5, Kt.65/5

olınmaz K.5/4, G.109/3, Kt.26/11

olınsa Kt.71/20

olınur K. 2/3 , 4/16

olırdı G.140/4
olma G.8/1, 71/1, 82/1, 82/2, 82/6, 84/6, 85/1, 101/2, 112/10, 112/11, 112/8, 117/3, 120/4, 130/2, 130/4, 140/1, 140/6, 141/2
olmada G.61/3, 106/6
olmadadur G.7/5
olmadan G.30/3
olmadı G.2/1, 2/2, 2/4, 2/5, 5/3, 34/6, 59/1, 66/4, 140/2, Kt.26/14, 32/3
olmadık K.2/11
olmadın G.77/1
olmaduk G.51/2, Kt.10/2
olmadukca G.51/2, Kt.10/2
olmadum K.2/26, G.96/5, Kt.16/2
olmaga K.4/28, G.55/5, Kt.54/2
olmak Kt.27/3
olmak K.8/15, M.1/15, G.31/2, 84/4, 85/6, 99/4, 134/1, Kt.13/2, 14/1, 14/2, R.12/1, 12/2
olmakdur G.11/3
olmam G.89/4, 90/1
olmamak G.114/4
olmamış M.1/45
olmamışdur Kt.49/3
olmamuz G.30/1, 30/2, 30/3, 30/4, 30/5
olmasa K. 4/8, 4/10, 5/8, G.33/5, 47/3, 65/7, 71/3, 84/7, 87/1, 90/3, 101/3, 101/5, 102/2, 108/5, 121/1, 128/3, 128/10, 135/4, 144/3
olmasam G.90/1, 90/2, 90/4, 90/5
olmasaydı K.2/29
olmasında K.1/16
olmasun K.5/12, 5/13 , G.35/2, 80/3, 121/3, R.20/2
olmaya G.17/7, 36/4, R.15/2
olmayan G.20/1
olmayınca G.58/1, 101/1, 130/4, 139/6
olmaz K.2/21, 4/10, 7/4, M.1/57, G. 3/2, 6/4, 13/5, 14/6, 18/1, 18/2, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 18/7, 18/8, 20/2, 29/2, 33/6, 34/4, 40/1, 40/4, 41/2, 49/1, 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 54/2, 58/1, 58/2, 58/3, 58/4, 58/5, 59/3, 59/7, 62/5, 65/3, 66/5, 70/7, 71/6, 75/1, 75/4, 76/5, 78/6, 81/2, 84/1, 84/7, 88/5, 101/1, 101/2, 107/1, 110/3, 115/2, 127/2, 128/1, 137/4, 140/1, Kt.13/1, 13/2, R.2/1, 11/1, 11/2, 20/1, 20/2, Mt.4/1
olmazdı K.8/12, G.84/3, 87/1, 121/6
olmazdum G.90/2, 114/2
olmazsa K.7/6, G.7/4, 18/2, 49/2, 64/5, 88/3, 92/2, 115/2, 138/8, Kt.9/2, R.23/2
olmış K.3/22, 5/6, 8/16, 9/6, G.70/8, 79/4, Kt.26/12, 44/3, 44/7, 48/3, 65/4, 69/2, R.15/1
olmışdur G.38/1, 38/2, 38/3, 38/4, 38/5, Kt.47/6, R.19/2
olmuş G.134/5, 145/2
olsa K.1/10, 1/17, 2/6, 2/15, 2/28, 3/12, 5/16, 5/19, 6/13, 6/14, 6/20, 8/5, M.1/22, 1/26, G.1/5, 20/3, 20/6, 29/4, 40/5, 54/1, 54/2, 61/1, 63/1, 64/4, 65/3, 65/5, 65/6, 67/4, 67/5, 68/4, 69/2, 70/6, 71/7, 74/5, 75/3, 79/1, 79/2, 79/3 79/4, 79/2, 98/5, 101/4, 103/3, 103/4, 106/5, 108/5, 109/5, 109/7, 112/1, 113/1, 113/2, 113/3, 113/4, 113/5, 114/1, 114/2, 114/3, 114/3, 114/4, 119/3, 127/4, 132/3, 138/6, 140/3, Kt.17/1, 26/11, 26/5, 26/7, 33/5, 35/6, 36/2, 36/12, 36/13, 36/7, 38/3, 39/5, 42/5, 44/4, 49/2, 53/2, 53/4, 54/3, 56/2, 71/4, 72/7, 72/10, R. 3/2, 15/1, 18/1, 18/2, Mt.3/1
olsak Kt.70/2
olsalar Kt.51/6
olsam G.55/4, 94/5, 109/2
olsamda G.120/2
olsan G.31/6, 82/5, 84/3, 112/6, 141/2
olsaydı G.84/5, Kt.61/7
olsun K.1/20, 6/30, 7/6, M.1/67, G.6/2, 17/4, 30/4, 68/2, 99/1, 99/2, 99/3, 99/4, 99/5, 104/1, 109/1, 117/3, 132/4, Kt.34/11, 34/8, 38/4, 62/3, R.23/1, 23/2
olunca G.18/8
olunsa Kt.71/16, 71/17
olunur G.62/3, 83/5, 145/3, Kt.36/9
olup K.4/18, 6/29, 6/30, M.1/35, 1/44, G.1/4, 30/5, 70/9, 82/6, 92/5, 104/8, 107/7, 112/11, 128/11, Kt.6/2, 27/5, 29/6, 31/4, 31/7, 37/3, 37/6, 43/7, 50/6, Mf.5/1
olur K.1/7, 2/21, 3/24, 4/15, 4/20, 5/7, 6/20, 6/22, M.1/24, G.6/4, 7/4, 9/3, 12/11, 15/1, 17/2, 18/3, 19/7, 20/6, 20/9, 23/5, 25/5, 27/7, 29/1, 29/2, 29/3, 29/4, 29/5, 29/6, 29/7, 31/3, 31/4, 32/3, 32/8, 40/1, 41/5, 45/3, 47/2, 48/1, 48/2, 48/3, 48/4, 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 50/4, 51/4, 54/3, 56/4, 57/3, 57/5, 61/1, 63/3, 64/2, 65/4, 70/4, 75/1, 78/6, 81/3, 81/4, 83/2, 85/7, 85/8, 87/3, 87/6, 88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5, 98/5, 98/7, 98/8, 101/4, 104/1, 105/5, 105/6, 106/2, 106/4, 106/7, 107/7, 110/2, 111/3, 112/1, 112/4, 112/6, 113/1, 115/3, 119/2, 119/4, 121/2, 122/2, 127/1, 129/1, 130/2, 132/3, 133/2, 134/3, 140/6, Kt.11/1, 11/2,

26/10, 26/12, 35/7, 36/12, 44/7, 45/3, 45/4, 47/3, 47/5, 47/8, 48/4, 51/5, 53/4, 54/2, 71/3, 71/10, 71/16, 71/22, R.2/2, 3/1, 3/2, Mt.5/1, Mf.8/1
olur olmaz G.49/4
olurdı K.1/3, 5/8, 6/6, 6/16, 6/18, 8/3, M.1/20, G.17/1, 80/6, 87/7, 90/4, 98/4, 127/5, Kt.26/9, 44/6, 58/6, 71/14
olurduk G.109/5
olurdum K.2/29, G.90/5, 128/6
olurdun G.112/9
olurısa R.2/2
olursa K. , 6/8, 6/12, 6/24, M.1/24, G. 6/1, 7/2, 10/1, 25/4, 29/1, 45/4, 55/4, 58/4, 64/2, 68/2, 87/4, 95/2, 98/7, 100/5, 106/4, 119/3, 125/1, 132/4, 135/3, Kt.33/3, 40/3, 51/3, 53/3, 58/7, 61/8, R.18/1, 18/1
olursam G.92/7, 96/2
olursan G.112/5, 134/2
olursın G.120/4, 123/4, 133/2
olursun Kt.26/8
olurum G.96/1, 96/2, 96/3, 96/4, 96/5, 97/1, 97/2, 97/3, 97/4
oluruz G.122/4
on iki Kt.41/2
on sekiz ayı K.3/34
on sekiz bin Kt.19/1
Ö
ölmege R.18/2
ölse G.62/2
ömr M.1/62, Kt.53/6
ömr-i ʿadūsı K.5/30
ömri K.6/30, 8/17, M.1/35, Kt.31/7, 56/2
ömr-i mümted Kt.28/4
ömr-i Nūh’a K.5/31, Kt.44/8
ömr-i Nūhı K.3/40
ömr-i tavīl Kt.33/1
ömrin Kt.43/6, 67/7
ömrinde K.2/19, Kt.42/2, 50/5
ömrini M.1/64, Kt.49/4, 64/4
ömrüm K.3/15
ömrümün G.94/1
ömrün Kt.26/2
öp Mf.7/1
öyle G.20/9, Kt.34/2, 60/5
özr-hāh-ı Āsaf-ı hūrşīd-rāy Kt.14/1
P
pā G.65/3
pā-be-hevā M.1/36
pā-beste K.4/24
pā-būse G.108/3
pā-būsun Kt.8/2
pā-der-gil Kt.58/1, R.3/1
pā-der-rikāb G.27/5
pādişeh-ı kalem-rev-i istignā R.11/2
pādşāh-ı dīn Kt.25/1
pādşāh-ı heft-kişver Kt.64/1
pādşāh-ı maʿdelet K.8/12
pādşāh-ı maʿdelet-pīrā-yı sāhib-imtiyāz Kt.66/1
Pād-şāh-ı nazm G.92/7
pāk G.3/3, 22/2, 130/1, 139/5, 141/1, 142/1, 142/1, Kt.63/3
pākīze G.75/1, Kt.61/2
pākīze-nihād Kt.69/2
pāk-nihād Kt.42/5
pā-māl R.17/1
pāre G.46/2, 87/1
pāredür G.46/2
pāre-i nāna K.4/5
pāşā Kt.37/7, 60/3
pāşā-yı deryā-dil Kt.39/2
pāşā-yı felek-pāye K.4/11
pāy G.44/5, R.13/2
pāya G.71/5
pāyān Kt.72/18
pāy-bend G.96/5
pāydār K.5/30, Kt.26/15, 36/16, 71/26
pāye-i irşād Kt.42/1
pāyemünde K.1/18
pāyende Kt.72/14
pāy-ı dil-ārāmı G.5/1
pāy-ı gūyān-ı fitenden Kt.36/8
pāyı K.3/1, 3/38
pāy-ı melahdur G.132/1
pāyine G.13/7
pāy-tā-ser G.85/6
pederden Kt.41/3
peder-i cān Kt.70/1
pejmürde G.54/4, Kt.35/2
pejmürde-ʿizār G.7/3
pelīd Kt.26/12
penāh M.1/58, G.82/3
penāhı G.77/5
penbe-der-gūş G.82/2
pençe-i zahm R.7/2
perçem-i tūgına Kt.35/8
perde G.98/7
perdede Kt.36/10

perde-i şemᶜ-i ziyā-pāş-ı şuᶜūr G.67/2
perdesüz G.121/6
perestiş G.28/4, 18/4, 81/5
perestişde G.128/2
perestiş-i ruhsārın R.19/2
perestişler K.6/13
perestişümde G.124/2
perestişünde G.82/4
perī G. 63/1, 106/1, 137/5
per-i hümā K.1/8, Kt.71/15
per-i sūzān-ı pervāne G.127/1
perīde G.109/1
perīdür G.36/3
perīnün G.85/3
perīşān G.15/4, 33/2, 138/3, Kt.27/3
perīşān-rakam G.18/2
pertev K.6/9, Kt.38/5
pertev-efgen K.10/7
pertev-i hüsnini G.38/3
pertev-i hūrşīd G.12/2
pertevi Kt.19/2
pertev-i lutf-ı İlāhīden Kt.45/1
pertev-i mihre Kt.31/4
pertev-i mihr-i ziyā-bahş-ı cihān-ārādur Kt.33/2
pertev-i ruhsārı G.19/2
pertev-i subh-ı ʻatā K.2/16
pervāne K.1/6, G.91/3, 96/2, 126/2
pervānelere K.4/15
pervānemi G.72/1
pervānesini G.129/3
pervānesüz G.68/5
pervāne-vār G.87/2
pervāzdan G.65/7
perver K.8/11, Kt.19/2, 35/1, 36/8
perverde G.35/2
perverde-i āguş-ı deryādur G.34/2
perveriş K.6/16, G.8/4
pesend G.96/2
pes-i külāh G.106/5
pes-i perde G.35/5
pest G.6/3 , 104/3
peste K.5/17
peyām-ı būy-ı zülf-i dil-rübāyı G.60/3
peyām-ı zülf-i anber-sāyı G.93/1
peydā G.115/3, 129/1, 132/2
pey-ender-pey Kt.60/6
peygām-ı zülfüni G.2/2
peygūle-i recāda Kt.13/1
peykerümiz Mt.1/1
peyk-i hoş-makdem G.60/3
peyk-i kelāmum G.104/7
peyk-i saᶜādetle Kt.37/1
peyk-i sühanla G.37/5
peyk-i tesellā-yı kerem K.2/29
peymāne G.93/3, 137/3
peymāne-i efvāh K.7/2, Kt.29/2
peymāne-i gam Kt.8/1
peymāne-i muhabbeti G.35/1
peymāne-i müflis G.70/6
peymānelük G.142/3
peymānesi G.1/2, 44/3, 142/3
peymānesüz G.68/1
peymānumuz G.21/6
pey-rev G.18/8, 23/5, 32/8, Kt.38/4
pey-rev-i Abdī G.107/7
pey-rev-i Kays G.30/3
pey-rev-i pervāne G.11/3
pey-rev-i Sırrī G.57/5
pey-revlik G.109/9
pey-zen G.85/7
pīç G.17/1, 100/1, Mt.16/1
pīçīde-mū G.132/3
pinhān M.1/19
pīr K.4/7, G.51/2, 57/5, Kt.10/2
pīrāheni G.33/5
pīrāhen-i ümmīd G.7/1
pīrāmenünden G.70/3
pīrāye K.5/3, 10/2, Kt.44/1
pīrāye-bahş-ı devlet Kt.34/1
pīrāyedür G.105/6
pīrāyı K.3/19
pīr-i cem G.64/3
pīr-i dehrün G.110/2
pīr-i hüner Kt.42/1
pīr-i zaᶜīf G.76/5
pīrlik G.29/4, 96/1
pister G.3/5, 143/3
pīş G.55/5, R.2/1
pīşgāhında Kt.54/4
pīşgāhından K.8/10
pīşgāhunda K.3/32
pīş-i fazīletinde Kt.46/4
pīş-i reᶜyünde M.1/9
pīşvā-yı ehl-i yakīn M.1/13
piyāle-i mey-i hicrānı G.64/3
piyālesi G.116/1
porsīde G.135/2
pülün G.116/2

pür K.8/11, M.1/30, 1/48, G.55/1, 85/4, 104/2, 105/3, Kt.22/1, 46/2, 34/5, 36/2, R.13/1
pür-belā-yı dehr-engīz G.64/4
pür-cūş G.58/4, 82/3
pür-dehşet K.5/16
pür-gam K.3/16
pür-hūn G.129/5
pür-melāl R.23/1
pür-müjde G.129/2
pür-nakd K.7/2, Kt.29/2
pür-nakd-i safā Kt.37/2
pür-neş'e K.4/6
pür-nūr Kt.57/4
pür-sadā G.3/1
pür-safādur G.40/3
pür-şerhā G.47/4
pür-şevk K.9/1
pür-tāb R.9/1
püser G.116/3
püşt G.44/5
püştini Kt.36/7
pūse-çīn G.116/5
pūyān Kt.54/4
pūyāya K.5/29
pūyāyı K.3/1
pūyeden G.139/1
pūyende-i şeh-rāh-ı Mahmūd G.32/4
R
Rab Kt.51/7
Rabb-i ibād Kt.55/4
Rabb-i Mecīd Kt.26/16
raʿnā K.8/11
ragbet G.8/5, 18/6, 32/5, Kt.47/7, Mt.7/1
ragbetleb-i āteş-gūnun Mt.2/1
Rāgıb-ı nazm-āvere G.109/9
rāhat K.8/15, G.48/1, 62/2, 107/3
rāhat-bīn Kt.51/7
rāhat-ı ālem G.145/4
rāhatı G.137/2
rāh-ber K.5/30
rāh-ı baʿīdden Kt.61/5
rāh-ı duʿā-yı hayrda K.5/29
rāhı G.76/4
rāh-ı gamunda G.72/3
rāh-ı harem-i ʿāşka G.14/6
rāh-ı ışkda G.130/2
rāh-ı ışkun G.137/4
rāh-ı maʿīşetüm M.1/41
rāh-ı maksūda Kt.54/4
rāh-ı muhabbetde G.4/4
rāh-ı nazmda G.85/10
rāh-ı seyl G.48/1
rāh-ı talebde G.140/4
rāh-ı vādi-i talebde K.2/26
Rahīm Kt.71/25
rahm M.1/52, R.14/1
Rahmāna Kt.65/2
rahmete G.51/2, Kt.10/2
Rahmet-i Rahmāndan Kt.13/2
rahne G.98/5
rahne-i dīvāre G.13/3
rāh-rev-i kurb-ı icāzet G.48/4
rahş K.4/18
rahşān Kt.43/6
rahş-ı berk-reftārı K.5/17
rahş-ı tab'-ı nā-şekībāyı K.3/2
rāh-zen-i vāyedür G.105/3
rakam-nüvīs-i ezel Kt.56/3
rakam-rīz K.7 /8
rakīb G.28/1, 83/5, 138/2
rakībe G.122/5
rām G.2/4
ramazānun G.75/5
Rāmī Efendi Kt.59/2, 65/1
Rāmī Kt.59/7, 65/7
Rāmi Muhammed Pāşā Kt.36/17, Mf.6/1
Rāmiü's-sehm-i merām Kt.35/11
Rāmīye Mf.5/1
rāst G.62/5
rāstī-i sıhhatine Kt.36/9
rāst-keş G.88/4
rāygān K.2/15
rāygāndu K.5/7
rāyı Kt.57/2
rāyiha-ı maʿrifet G.113/3
re'yi K.10/7
recā G.140/1, Kt.36/15
recābet-perver Kt.43/2
recāda G.121/3
recā-yı Fāik R.23/2
recāyı G.105/2
red Kt.30/2
redd K.3/22, 5/6, M.1/51, 1/57, Kt.44/7
redd-i cevāb G.51/4
redd-i sadā Mt.13/1
ref' K.3/3, G.33/5, Mt.7/1
refāhiyyet G.49/2
refʿ-i hicāb Kt.62/2

refᶜ -i zulmet Kt.37/3
refᶜ olımadı G.52/5
refīk-i nā-muvāfıkdan G.98/1
reftārına G.32/7
rehā M.1/49, G.17/6, 20/4
rehā-sāz-ı beste-i hasret M.1/29
reh-ber K.8/20, Kt.54/4
reh-ber-i hıred-mendān M.1/9
reh-güzār-ı yārda G.134/5
reh-güzār-ı yārdan G.63/5
reh-güzārında G.39/3
reh-güzārum K.3/11
reh-güzeri āb-ı revānun G.75/1
reh-güzer-i yāre G.53/6
reh-güzerinde G.120/2
reh-güzerüm G.80/2
reh-güzeründe Kt.8/2
reh-i duᶜ āda G.29/6
reh-i eşᶜ ārda G.14/7
reh-i hicrān G.139/1
Reh-i Hudāda G.29/3
reh-i ışkunda G.45/4
reh-i mey-hāneyi G.95/1
reh-i mülk-i mecāz G.128/7
reh-i perhīzde G.5/6
reh-i talebde R.17/1
reh-i teslīmde R.2/1
reh-i ümīdde G.65/3
reh-neverd-i gıdāyum G.97/4
reh-neverd-i vādi-yi semt-i hakīkat G.128/7
reh-nümā K.2/29
reh-rev G.49/4
reh-zen G.98/1, 130/2, Kt.69/3
reh-zen-i ümmīd G.7/5
reᶜ īs Kt.53/7, 54/5
reᶜ īs-i cümle-i küttāb Kt.65/1
reᶜ īs-i zümre-i küttāb Kt.55/2

Remīde G.73/2, 109/1, 138/2
remīdeyüz G.136/6
remz-i ensabı Kt.59/4
renc Kt.50/5, Mt.6/1
renc-i humārı G.9/3
rencīde-hātır G.21/4
renciş-i hātır G.13/9
rencūr G.30/5
reng K.3/25, 5/9, G.84/3
reng-i hınā Kt.35/8
reng-i muᶜ tād K.5/12
reng-i reh-i cān G.6/1
reng-i tekellüf G.54/5
reng-i zīnet-efzāya K.5/12
rengīn G.93/5, 133/4
rengīn-edā-yı güfte-i Fāik G.19/7
rengīnter G.80/2
renk G.109/1
rer-i devlet-medārı Kt.43/5
res Kt.69/3
resīd Kt.26/4
resīde G.83/2
resīde-i menzil R.3/1
resīdi Kt.52/4, 55/3
resm K.8/7
resme K.8/20
resmeylemiş G.13/4
resm-i ‘ādīdür K.3/37
resm-i ādāb G.38/1
resm-i S̱üreyyā Kt.52/4
resm-i ihyāyı Kt.43/5
resmi Kt.54/3
resm-i muhabbet Mt.15/1
resm-i tuġrādan G.104/1
resmün G.101/2
reşk K.5/18, Kt.61/4
reşk-āver-i erbāb-ı kemāl K.6/11
reşk-fermā-yı karanfüldür G.11/4
reşkinden K.8/3
reşkümüz G.34/5
rev G.62/5, Kt.38/1
revā K.1/13, 10/10, G.83/1
revācı G.116/5
revācın G.135/4
revā-mı Kt.27/3
revān-bahş Kt.63/2
revāne G.80/4
revgan G.121/1
reviş G.8/1
revnak Kt.37/7, 48/1, 53/6
revnak-dih-i ruhsāre-i gül G.119/4
revnak-efzā-yı kerem K.2/7
revnak-efzā-yı sadāret K.9/3
revnak-efzā-yı sūret-i devrān M.1/12
revnak-ı bāzār-ı cihāna K.4/9
revnāk-ı gülzār G.25/5
revnak-ı mesned-i ahkām-bülend K.6/31
revnak-ı reng-i G.5/5
revnak-ı sebāt Mt.6/1
revnak-şiken-i saltanat G.113/4

revnak-tırāz-ı cāh-ı a'lāyı K.3/31
revzen G.13/3, 61/1, 85/6, 98/5
revzeni G.33/1
revzeninden Kt.72/12
re^cy Kt.60/2
reʿy-i cihān-ārālarındandur G.19/10
reʿy-i münīri K.6/9
reʿyine Kt.39/3
rez-duhterin G.94/4
rıdvān Kt.69/6
rıkka M.1/32
rızā G.93/2, 108/3
rızasıylā G.60/2
rızā-yı şerīfün K.1/19
rızkı G.112/7
riʿāyet şerʿ-i garrāya K.10/4
ricālide G.107/5
ricāmuz Kt.65/6
ricā-yı halvet G.70/9
ricā-yı vasl G.97/2
rifʿatde M.1/7, G.112/5
rīg-i revan G.15/4
rikābında Kt.38/1
rind G.137/3
rind-i bāde-nūş G.89/1
rind-i harāba G.76/1
rind-i lā-kaydum G.90/3
rind-i mey-nūşunda G.110/1
rind-i mey-perest G.6/4
rind-i reh-rev-i hevesüm G.47/1
rind-i rüsvā G.112/8
rindler G.108/1
risāle-i hat-ı reyhānī Mf.7/1
risto-yı akl Kt.31/2
rīş M.1/30
rişte-i K.4/24
rişte-i tahsīne G.25/3
riyā G.16/1, 65/5, 81/5, 83/3, 83/7,
riyākar G.89/3
riyāset Kt.52/6, 53/1, 55/5
riyāset-pāye-i zibā Kt.54/6
riyāzetle G.69/3
riyāz-ı cennetāsā K.8/5
ruh-ı āteş G.100/5
ruh-ı āteş-fürūzı G.91/3
ruh-ı bahre K.1/9
ruh-ı bezme G.127/1
ruh-ı dil-berde G.54/2
ruh-ı ikrāmı Kt.57/4
ruh-ı pertev-figenün Mt.3/1
ruh-ı pür G.67/3
ruh-ı pür-nūrı G.106/7
ruh-ı pür-tābda G.102/2
ruh-ı sāfın G.16/2
ruhında G.49/4
ruhsāre-i melāmete G.105/6
ruhsār-ı yār G.58/1
ruhsār-ı yāre G.11/1
ruhsār-ı yāri G.125/5
ruhsat G.8/5, 74/3, 137/5, Kt.16/1, 71/6
ruh-sūde-i pāyı G.120/2
ruh-sūde-i pāy-ı kerem K.2/26
ruhunda G.28/3
rumūz-āmūz-ı ahkāmun Kt.53/3
rüʿyāda K.6/20, G.76/4
rükn-i eyvān-ı bülendi K.2/9
Rüstem G.67/4
Rüstem-i tevfīk G.85/7
rütbe-i a'lādan K.3/3
rütbe-i asl Kt.33/4
rütbe-i mansūrdārdan G.118/4
rū-bere-i deyr-i haremgāh-ı G.23/2
rū-be-rū G.52/3
rū-gerdān G.70/6
rūhdur Kt.60/7
rūhına Kt.69/6
rū-māl K.6/31
Rūmda G.23/5
rū-sefīd K.8/16, Kt.26/8
rū-siyāh G.131/3
rū-siyāha G.117/2
rūşen G.13/1, 19/2, 61/1, 85/2, 94/3, 98/2, 135/3, 138/8, Kt.29/1, 33/2, 44/2, 57/2
rūşenālıkda K.5/5
rūy-gerdān G.138/6
rūy-ı āb Mt.7/1
rūy-ı āfitāb-ı himmeti K.2/16
rūy-ı agyārı G.135/1
rūy-ı ālemde K.7 /5
rūy-ı dünyāyı K.3/16
rūy-ı gerdān G.78/2
rūy-ı hākden K.3/3
rūy-ı hāke K.8/7
rūy-ı halka Kt.72/8
rūy-ı ikbālin M.1/66
rūy-ı ilm Kt.42/5
rūy-ı insāfı Kt.66/6
rūy-ı maʿnādan G.109/1

rūy-ı niyāz G.128/10
rūy-ı tābnāk G.132/3
rūy-ı yāre G.11/2, 25/5, 139/2
rūy-ı zerd G.72/6
rūyına G.9/2, 44/4, Kt.67/3
rūy-māl-i dergehinden K.8/16
rūz G.14/4, 24/1, 40/3, 85/8, 89/1, 128/11, 139/3
rūz K.1/20, Kt.13/1, 26/1, 59/6, 67/7
rūze K.4/3, G.75/5
rūze-i cevrinde G.27/6
rūzgār G.3/1, 5/1, 78/4, 108/5
rūzgārda G.61/5, 82/5, 107/5, Kt.1/2
rūzgārdur G.12/1
rūzgār-ı bī-vefāda G.112/6
rūzgār-ı cedel-cūyda G.6/2
rūzgārun G.142/4
rūz-ı bekā-yı gül G.87/7
rūz-ı cezāda G.31/3
rūz-ı cezādur G.42/2
rūz-ı cumᶜada G.21/2
rūz-ı ezel R.7/1
rūz-ı gamdan K.3/39
rūz-ı haşrde G.16/5
rūz-ı ıydda Mt.9/1
rūz-ı īdde Kt.4/1
rūz-ı mahşer G.22/4
rūz-ı mahşere G.98/7
rūz-ı ömrini Kt.30/1, 33/6
rūz-ı senākārānun Kt.37/5
rūz-ı vuslat G.81/4
rūz-ı zindegānī K.7 /4
rūzigārdur Mt.12/1
rūzumuz G.42/2
S
saᶜādet G.62/1, 65/7, Kt.49/2, 61/8
saᶜādet-i ezelī K.1/8, Kt.71/15
saᶜādetle K.5/26, Kt.30/3, 33/1, 44/1, 47/9, 48/7, 51/2, 52/1, 54/5, 56/8
saᶜādet-pāye K.5/2
saᶜādet-penāh G.105/5
sabā G.2/2, 24/4, 140/6
sabāh G.54/2
sabāya K.5/9
sābıkān M.1/31
sābıkda K.4/21
sābit Kt.59/5
sabit-kadem G.5/6
sabr K.3/13, G.80/3
Sabrī K.1/15, 3/13, 3/14
sad G.70/5, 98/2, Kt.69/3
sadā G.20/2, 83/4, Kt.26/6
sadākatde G.112/6
sadefden G.3/5
sādeyüz G.21/1
Sādık Efendi Kt.46/1
sādık G.34/1
sādıkdur K.10/6
sādıkuᶜl-kavl Kt.40/4
sadr Kt.46/5
sadrā K.3/26, G.133/3, Kt.22/2, 23/1, 50/4, 50/6
sadrgeh-i evc-i saᶜādetde Kt.28/4
sadr-ı aᶜzam Kt.34/4
sadr-ı Anatolı Kt.49/1
sadr-ı Anatolı'ya Kt.22/1, 46/2, 48/7, 50/3
sadr-ı Āsafīde M.1/2
sadr-ı eşrefinde Kt.71/15
sadr-ı fetvāda Kt.72/17
sadr-ı fetvāyı Kt.43/1
sadr-ı feyz-āsār-ı fetvāyı K.10/3
sadr-ı kerīmü'ş-şānun G.145/4
sadrı Kt.23/2, 25/2, 34/12,
47/10, 48/9, 49/5
sadr-ı muᶜallā-pāyeyi Kt.51/7
sadr-ı pāki Kt.51/9, 56/2
sadr-ı ünvāna Kt.58/1
sadrını Kt.25/1
sadrü'l-vüzerā Kt.37/1
saᶜd-ı bünyād Kt.72/20
Saᶜdüddīn Kt.51/5
Saᶜdüddīn-i Dānāya K.5/25, Kt.45/3
sa'dü'ddīn-i Dānāyı K.3/24
sāf G.61/1, 85/2, 117/4, 130/1, Kt.31/7, R.14/2
safā G.37/2, 44/3, 54/1
safā-ālūdedür G.70/3
safā-bahş-ı haste-i hasret M.1/29
safāda Kt.56/8
safādan Kt.29/4, 47/9
safāsı G.31/5, Kt.71/13
safāsından K.9/3, G.3/4, 119/5
safāya G.88/5, 107/1
safā-yı hātır K.1/21, 5/30, 10/8
safā-yı hātır Kt.27/4
safā-yı hātıra Kt.71/10
saf-der-i yegāne Kt.34/2
sāf-dil Kt.50/1
sāfdur Kt.62/2
safha-ı āfāka Kt.55/5
safha-ı ālemde G.101/2

safha-ı gerdūna Kt.52/2
safha-ı hātırda K.6/3
safhasında Kt.43/3
saf-ı reʿyini Kt.35/5
sāf-meşreb Kt.48/5
sāf-terdür G.70/7
sāg G.68/2, Kt.69/7
sāgar G.100/1
Sāgarda G.2/1
sāgardan G.77/1
sāgar-ı Cemdür G.23/1
sāgar-ı Cemşīdi G.138/5
sāgar-ı gerdūn G.30/2
sāgar-ı hūrşīd-gerdūn G.94/3
sāgar-ı sahbā-yı bī-humārun Kt.6/2
sāgar-ı zehr-āb G.17/2
sāgarından G.70/6
sagumda G.131/3
sah Kt.53/5
sahāvet-pīşe Kt.39/4
sāha-yı emniyyeti G.137/4
sahbā-yı eşki G.116/1
sahbāyı G.93/3
sahbā-yı safā G.20/1
sahh-ı saʿādet Kt.52/2
sahh-ı saʿādeti Kt.55/3
sāhib-basīretden G.141/2
sāhib-hıred G.98/1
sāhib-i kerem Kt.61/1
sāhib-i zemīne G.29/6
sahib-imtiyāz G.32/2
sāhibin Kt.71/26, 72/15
sāhibine Kt.61/6
sāhibini Kt.56/3
sāhib-ismetün Kt.67/3
sāhib-istiʿdād Kt.42/2
sāhib-şīven G.85/1
sāhibü'l-hayrāt Kt.59/2
sahīfe-i gerdūna Kt.71/20
sāhil R.4/2
sāhil-i imkāna Kt.29/5
sāhil-i lücce-i evsāfı Kt.36/14
sāhil-i nutka K.8/21
sāhil-i tahlīse G.84/5
sāhil-resīde G.49/3
sahn- pīrāya Kt.45/2
sahn-ı çemende G.98/4
sahn-ı kıyāmet G.22/7
sahrā-neverd G.99/2
sahrāya K.5/9
sahrā-yı ārzūda G.15/4
saht G.98/8
sāhteden G.14/5
saht-tıynet K.5/13
sāʿī G.77/4
saʿīd Kt.26/1
sakf-ı bülend Kt.26/15
sakın G.141/2
sākī G.32/6,
sākī-i gerdūn G.5/3
sakīler K.7 /5
sākīnün G.5/6
Sākiyā G.129/5
sakla M.1/65
sāl K.6/16
salā G.20/3
salāh K.9/5, 10/5, M.1/39
salāh-ı hāl Kt.31/4
salāt-ı ʿışkı G.28/4
saldı Kt.45/1
sāle G.119/3
sāl-i cedīdün Kt.31/2
sāl-i teşrīfi G.145/5
sālihātun Kt.33/3
sālik-i rāh-ı sühana G.57/5
sālini Kt.20/2
salup K.4/24
sāmāna K.2/5
saña G.87/6
sana K.3/33, 4/25, M.1/14, 1/15, 1/24, 1/37, G. 4/6, 20/8, 24/2, 31/2, 32/4, 54/3, 84/3, 85/10, 93/4, 94/3, 99/3, 99/4, 101/4, 122/3, 123/3, Kt.4/2, 14/1, 25/2, 26/8, 35/1, R.13/1
sandal-bahā G.65/2
sandum G.98/9
Sānekallāh M.1/16
sanemā G.5/2
sanemdür G.23/2
sanem-fütāde R.19/2
sanem-i māh G.47/1
sāniyen Kt.41/4
sanma G.83/6, 105/3
sanman G.9/1, 143/1
sanur G.73/4
sarf G.108/7
sarf-ı gencīne-i idrāk G.22/3
sarf-ı sühan Kt.67/8
sarsar-ı himmet-i vālāsına K.6/24

satdum G.25/3
savmiʿa-i sūfiyāne G.80/4
saʿy K.5/29, G.29/6, .49/4, 51/1, 62/1, Kt.10/1, 65/2, 68/5, 72/2,
saʿy-ı kurb-ı Hak Kt.59/3
saʿyını Kt.59/6
sayd-efgen K.4/18
saydgāha G.39/4
saydgāhda G.136/6
sayd-ı bī-tāb G.5/4
sāye G.120/2
sāye-i dest-i güher K.2/14
sāyesinde G.105/5
saʿyile G.3/3
sayyāddur G.107/2
sayyād-ı hamūşam G.73/2
sayyād-ı zülfi G.56/1
sebak-hānı K.1/4
sebak-h͏ᵛān-ı ʿulūm-ı reʿyi K.6/6
sebak-ı vasf-ı rūyunı G.143/2
sebeb G.17/5, Kt.67/2
sebeb-i sūhte-i ʿālem G.123/4
sebebin K.6/3
sebt K.3/27, 5/20
sebū-yı bāde-i pür-neşveyi G.117/5
sebze-i bīgāne G.25/5, 121/5, 125/5
sebze-i murād G.83/2
sebzeye G.13/2
sebzezār Kt.67/4
sebzezār-ı behcet-efzādur K.8/5
secde-beriz G.20/5
secde-güzār-ı her G.47/1
secde-güzār-ı sanem G.18/4
secde-güzār-ı taraf-ı Kaʿbedür G.23/2
secde-i kıblede G.81/5
secde-i şükr K.3/18
sedd-i ramak G.70/4
sed-i rāh G.74/2
sefāhatdür G.103/1
sefer G.15/4, 128/5, Kt.58/8, 61/5
seg-i herze-meres G.138/2
seg-i kassāba G.135/1
seg-i kūyıyla G.85/3
sehāb-ı lutfı Kt.43/4
sehā-pīşe K.5/4
sehāvet-pīşe Kt.51/1
sehbāya Kt.57/1
seher G.15/3
seherden G.36/2
sehl G.27/6
sekizde Kt.31/8
selāmetdür G.12/3
semen Kt.61/1
semender G.127/3
semend-i firkate G.139/1
semend-i himmete G.56/2
semend-i saʿy Mt.11/1
semend-i tabʿ-ı yārāna G.114/4
semer G.15/1, 84/6
semiyy-i şīr-i Hudā Kt.71/1
semte G.107/7, Kt.68/5
semt-i halāsa G.53/5
semt-i tārīhe Kt.37/6
semtin G.24/4
sen K.1/21, M.1/62, G.17/4, 22/3, 32/4, 48/2, 57/4, 85/10, 85/3, 85/5, 85/7, 85/9, 93/3, 101/2, 137/3, Kt.27/4, 35/2, R.22/1
senā M.1/62, Kt.45/7
senāsın K.9/6
senā-yı nūr-peymāyı K.3/36
senā-yı pādşāhī K.8/18
senā-yı zātın Kt.51/8
sencīde G.21/5
sende G.74/2
senden G.92/5, 98/6, 130/5, Kt.13/2
sened-i hasen-i hāle G.46/3
seng G.1/5
seng-dilde G.101/5
senge G.141/1
seng-i hāra G.4/3
seng-i hārāya K.5/13, 3/21
seng-i melāmet G.140/3
seng-i mezār G.58/5
sengīn G.108/1
seni K.2/32, G.13/9, 33/3, 91/5, 143/4, 112/5, 139/5
sensin K.2/24, Kt.3/1
sensiz G.102/3
senün K.2/19, M.1/45, 1/57, G.4/5, 21/2, 136/6, 140/7, Kt.26/11, 35/2
senünle K.1/2, G.21/6
ser G.4/4, 45/4, 59/4, 137/1, Kt.46/4, 70/1
serā Mf.5/1
serāb K.1/3, G.106/6
ser-ā-pā G.104/5, 114/3, Kt.34/4
ser-ā-pā nīk G.117/4
ser-ā-ser K.6/7, 7/2, G.7/1, 19/2, 114/1, 141/3, Kt.29/2,

55/2
ser-ā-ser münderic Kt.43/3
serāsīme K.3/16
serāy-ı dīne Kt.72/9
serāy-ı ʿışkda G.88/1
serāy-ı huceste Kt.72/14
serāyı Kt.72/2
ser-be-ser G.1/4
ser-bürehne G.53/3
ser-çeşme-i ġufrānda G.50/3
ser-çeşme-i efḍāl Kt.41/5
ser-çeşme-i hūrşīd-i maʿnā-yı fesāhatdür Kt.48/6
serd G.110/2
serde G.35/1, 73/5, 115/3
ser-defter-i ashāb-ı kalem Kt.52/1
serden G.30/3, 63/3, 77/2
serdī-i hevā Mt.8/1
ser-efrāz K.6/19, G.87/3, 142/4, Kt.66/4
ser-firāz-ı gürūh-ı destūrān M.1/6
ser-fürū K.2/13
ser-fürūg G.87/3
ser-gerdān K.2/29
ser-germ-i ʿışk Kt.6/2
ser-girān G.100/4
ser-halka-ı ashab-ı kemāl G.69/5
ser-i dāmen-i ümmīd G.7/1
seri G.108/6
ser-i kākül G.108/3
ser-i kūy-ı bütānı G.43/4
ser-i kūyuna G.13/6
ser-i meydān-ı hüsni G.27/4
ser-i muhabbete G.29/1
ser-i rāh-ı talebde K.3/1
ser-i rāhunda G.18/7
ser-i rehde Kt.36/2
ser-i sahīfe-i rengīn-i dehre Kt.56/3
serin K.4/18
serini G.8/2
serīrārā-yı mülk-i ilm K.9/2
serīü'l-kadem G.18/8
ser-keş Kt.11/2
ser-keştelik G.50/4
sermāye K.5/7, M.1/11, Kt.44/6, 45/6
sermāyedür G.105/1
sermāye-i hayāt Mt.6/1
sermāye-i hüsn G.9/2
sermāye-i idrākümizi G.120/5
sermāye-i işret G.23/3
sermāye-i izzet K.10/2
sermāye-i kālā-yı ehliyyet Kt.47/4
sermāye-i ömrini Kt.18/1
sermāye-i sevdāyı G.93/1
sermāyemüz G.56/4
ser-menzil-i ʿuşşākda G.14/6
ser-nigūn M.1/56
ser-nihāde-i insāf Mf.5/1
ser-pūşın G.108/6
ser-rişte G.85/5
ser-safha-ı cemālünedür G.52/1
ser-sāfha-ı dünyā Kt.54/3
ser-safha-ı dünyāya Kt.28/3
ser-şār K.7/2, Kt.29/2
ser-şikeste G.136/2
ser-tā-pā Kt.39/4
ser-te-ser K.6/2, M.1/21, Kt.47/9, 50/3
serv G.66/2
serve G.25/2
server G.116/3
server-i hasībün Kt.34/8
serv-i nāz-pervere G.121/5
serv-i çemāna K.4/8
serv-i hoş-endāmı G.5/1
serv-i nāzenīni G.117/2
serv-i raʿnāya G.112/9
serv-i ser-sebz-i riyāz-ı veraʿ vü Kt.33/3
serzeniş G.8/2
sevāb G.106/1
sevāb-ı ʿazīm Kt.71/16
sevāb-ı sefer G.17/5
sevābumuz G.52/3
sevād-ı mülk-i muhabbet G.106/2
sevākininde Kt.71/5
sevdāgerlere G.93/1
seversin G.102/2
sevmez G.59/6
seyāhat-şiʿār-ı heft-iklīm Kt.71/17
seyf-i Mirrīh K.6/18
seyl Kt.20/1
seylāb-ı eşk G.36/1
seyl-i bahār G.116/2
seyl-i eşk-i çeşm K.3/5
seyl-i eşki G.89/2
seyl-i eşküm G.58/4
seyl-i hādisāt G.107/3
seyl-i sirişk-i dīde G.74/2
seyl-i sirişk-i dīdede R.20/1
seyr G.110/2, Kt.65/7
seyre G.36/2

seyr-i bāġı G.66/1
seyr-i çeşmüm G.125/4
seyr-i hüsn-i nükte-i mecmuʿa-pīrādan G.104/6
seyr-i kūyından G.138/2
seyr-i visāl G.99/1
seyrine Kt.71/6
seyyāh-ı mülk-i ʿışkdur G.44/5
Seyyid ʿĀlī-neseb Kt.67/6
Seyyid K.10/10
Seyyid Mustafa Kt.32/1, 32/5, Mf.2/1
Seyyid Şerīfe K.3/24, 5/25
Seyyid Şerīfi Kt.45/3, 51/5
Seyyid Şerīf-i sānī Kt.46/3
seyyid'e G.95/5
seyyidi Kt.47/3
sezā G.9/2, 114/4, Kt.6/1, 35/2, 36/17, 42/6, 52/6, 53/7, 58/8, Mf.5/1
sezādur G.34/3, Kt.34/12, 43/7, 71/23
sezāvār M.1/53
sezāvār-ı iltifāt G.96/3
sezā-yı gūş-ı gül G.29/2
sezā-yı her Kt.70/2
sezā-yı iltifāt-ı Āsaf-ı ekrem Kt.53/2
sezā-yı kıymet G.115/2
sezā-yı mesned-i bālā-yı fetvā Kt.41/1
sezā-yı visāl G.31/4
sıfat G.136/5
sıfatında G.144/2
sıgmaz G.111/2, Kt.71/20
sıhhat K.6/30, Kt.26/15, 49/4
sıhhatle Kt.67/7
sıklet G.89/5
sırrī'ye G.32/8
sıyānetinde Kt.34/3
sidre-fersā K.2/23
sifāl K.6/14
sifāl-i köhnedür G.70/6
sifleden G.62/5
sihr-i şehr-engīz G.64/5
silk-i devlete Kt.31/1
silkine Kt.35/3, 38/7
sille-hor-ı mevc-i yem G.18/3
sīm G.15/3, 101/4
sīm-āb G.40/1
sīmāb-āsā G.1/1
sīm-i kamerden G.56/2
sīne G.35/1, 61/1, Mt.17/1
sīne-bend G.56/2
sīnede G. 74/5, 92/2, 142/2, Kt.9/2
sīneden G.140/3, 60/4
sīne-i dāġdār R.20/1
sīne-i ʿāşık Kt.13/1
sīne-i endūh-perverde G.115/1
sīne-i ʿuşşāk G.68/2
sineksüz G.102/2
sīnemde G.73/5, R.9/1
sīnemüz G.67/5
sīnemüze R.7/2
sīnesi M.1/30
sīneye G.22/2
sipāriş Kt.65/5
sipihr G.121/4, 122/2
sipihre G.17/4, 142/5, Kt.37/1
sipihrede G.59/6
sipihr-i dūn K.3/17
sipihri Kt.34/5
sipihr-i tīre-derūn K.1/6
sipihrin G.44/3, 62/4
sīr K.2/11
sīrāb Kt.43/4
sirāyet K.5/13, G.124/5
sīr-i simāt-ı bezm-i ecel Mf.3/1
sirişke Mt.7/1
sirişk-i dīde G.70/2
sirişk-i dīdemi G.126/3
sirişk-i nīm-şeb G.84/4
sitāre G.12/1, 36/1, Mt.12/1
sitem K.9/4, G.12/3
sitem-dīde K.5/26
sitemi G.18/3
sitem-i taʿne-i agyārı G.38/2
sitemin G.62/4
sitem-pīşeye G.48/4
sīt-i lutfun M.1/48
siyāh G.3/1, 122/1
siyāsetgāhun Kt.36/5
siyeh K.8/16
siyehkārīi tāliʿden G.56/3
siyeh-pūş G.90/2
sofrā-ı şevki K.4/5
sohbet-i mūr G.67/1
solumda G.131/3
soñra G.69/5
sonra K.7/6, G.79/2, 118/1, 118/2, 118/3, 118/4, 118/5, 130/1
sordum Kt.62/3
söyledüm G.94/1, 94/5, 95/5, Kt.70/3
söylemez G.74/3

söylemezdi G.25/7
söylenürse Kt.72/4
söz K.6/28, G.50/7, 83/7, Kt.14/2, 56/6
söze G.118/3
sözinden K.4/27
sözini R.19/1
sözün G.36/5
su G.125/2, Kt.7/2
suāl K.6/3
suāl-i mahşere G.17/3
subh M.1/34, G.2/5
subhgāhda G.36/2
subh-ı kāzib G.34/1
subh-ı rābesīn G.112/6
subh-ı sādıka Kt.41/7
subh-ı visāl Kt.12/1
sudāʿ-ı cevrine G.65/2
sudūr K.5/10
suʿāl Kt.71/17
suʿālüme Kt.16/1
suhen-i ʿuşşākun G.18/2
sular G.141/1
sulb-ı ʿAlīden Mf.2/1
sulb-ı Rāġıbdan Kt.31/1
sulh G.51/3, 61/5, 139/6
Sultān Mustafa K.7/10, Kt.64/5, 66/4
Sultan Mustafa-yı maʿdelet K.7/1
sultānum K.1/17
sultānum Kt.27/5
sultānuma K.4/21, Kt.13/1
sun G.100/1
sunʿ-ı İlāhīdür Kt.39/4
sübha-i sad G.25/6
südde-i iclālin K.1/10
sühan G.48/4, 75/4
sühanda G.54/5
sühanı G.107/7
sühan-ı müşkili G.9/4
sühan-ı serdini G.18/5
sühanun G.10/5, Kt.6/3
sükkānı Kt.71/21
sükkerī Kt.36/12
Süleymān G.67/1, 78/4
Süleymāna G.132/1
Süleymān-ı zamāna K.5/21
Süleymān-pāye G.128/8
Süleymānun Kt.58/6
sülūk G.117/4
sünbül G.29/1, Kt.11/1
sünbüldür G.11/1
sünbülün G.116/4
sünnet-i pāk-i Resūl-ı Erkemi Kt.68/2
sünnet-i zībā-yı Ahmedle Kt.66/4
sür G.141/1
sür'atle K.3/2
sürdüm M.1/54
sürʿatde K.4/16
Süreyyā Kt.54/3
sürme Kt.37/3
sürme-i hāk-i Ṣıfahāna K.4/19
sürūr K.6/3, Kt.26/3, 42/6, R.4/1, 12/1
sürūr-ı düşmen G.136/3
sürūrun K.6/4
sütūde K.5/21, 9/2
sütūnı Kt.72/9
süvār K.5/16
süvār-ı çeşmüni G.101/3
süvār-ı deşt-i pehnā-yı kerem K.2/24
süvār-ı hatt G.10/4
sūd K.4/26
sūd-girān-ı milk-i nazma G.34/7
sūf Kt.1/2
sūfī R.19/2
sūhte G.33/3
sūhte-i āteş-i hırmān G.7/4
sū-i amelden G.71/6
sū-i amelden Kt.16/2
sūret G.109/1
sūretdedür Kt.66/2
sūret-i dal K.6/23
sūret-i maʻnālarındandur G.19/5
sūret-i maʿnāyı G.93/5
sūret-i mihnet K.3/4
sūret-i mihrāb G.82/4
sūret-i rahmet Mt.15/1
sūret-i Şīrīnini K.8/7
sūret-i tekrīm Kt.31/7
sūret-nümā G.21/1
sūr-ı hayr-encāmını Kt.68/4
sūz G.40/2, 114/3, 128/11
sūzān R.20/1
sūzen G.13/8, 61/2, 85/9, 98/3
sūzen-i dāmān-ı İsā'dan G.109/4
sūzeni G.33/4
sūzen-i tevfīk G.78/6
sūz-ı āteş-zāyı G.93/4
sūz-ı cigerden G.36/1
sūz-ı derūn G.33/3, 124/5, 125/2

sūz-ı derūndur G.27/8
sūz-ı derūnum G.54/3
sūz-ı dil G.123/3
sūz-ı muhabbet G.74/5
sūziş Kt.7/2
sūziş-i dīger G.57/4
sūziş-i gamdan G.10/2
sūziş-i ışk G.34/4
sūziş-i nāle G.123/1
sūznāk G.67/5
Ş
şād K.7/6, G.134/1, Kt.50/6, 55/2
şādī G.134/4
şādmān Kt.50/3
şāhbāz G.32/2
şāhen-şāh-ı ādil K.8/13
şāhen-şeh-i nusret Kt.64/1
şāh-ı hūbānā G.132/1
şāhid Kt.59/5
şāhid-i bāzāra G.14/1, 95/2
şāhid-i devlet Kt.38/1
şāhid-i ihsānı Kt.36/6
şāhid-i ikbāli G.7/5
şāhid-i maksūd G.128/6
şāhid-i mazmūn G.104/6
şāhid-i tabʿum G.119/5
şāhidüm Kt.27/2
şahs-ı devlet Kt.28/2
şahs-ı ʿanīd Kt.26/7
şahs-ı gamı Kt.71/13
şahs-ı idbāra K.6/13
şahs-ı vehhāmı Kt.71/21
şāʿir G.92/7
şāʿire G.23/5
şāʿir-i pākīze-makāl K.6/25
şāʿir-i şemşīr-i zebāna K.4/28
şākird K.1/4
şākird-i rāyı G.128/8
Şām G.15/3, Kt.12/1
şām-ı ġarībāna G.132/2
şām-ı firāk Kt.12/1
şānesin G.110/5
şāne-zen G.127/1
şānı K.5/19
şānında Kt.34/9
şarāb G.100/4
şarāba G.76/5
şarāb-ı şevkden K.3/9
şarāp G.2/1
şaʿşaʿa-ı rūyını Kt.38/6
şart-ı vefā G.104/3
şāyed G.123/2, 139/5
şāyeste K.1/2, 2/25, 6/17, 8/21, G.51/2, 68/5, Kt.4/2, 10/2, 38/3
şāyestedür G.11/4
şāyeste-i dūzah G.123/2
şāyeste-i rıfʿat G.32/3
şāyeste-i sadāret Kt.34/1
şeb K.1/20, G.2/5, 10/2, 14/4, 24/1, 40/3, 85/8, 89/1, 112/11, 128/11, 135/4, 139/3, Kt.13/1, 26/1, 37/3, 67/7, R.9/2, 13/2
şebān Kt.37/5
şeb-çerāġ-ı hāne-i müflis G.70/1
şebde G.69/3
şeb-i deycūrda K.10/7
şebi G.118/2
şeb-i hicr G.81/4
şebi Kt.59/6
şeb-i siyehde G.106/7
şebini G.6/2
şeb-nem G.55/1, 87/3, 87/5, 143/3
şeb-nemāsā G.11/2
şeb-nemi Mt.7/1
şebnemüz G.53/1
şecāʿatde M.1/24
şefkat G.74/1
şeh G.4/6, 32/7
şehādet G.19/1, 46/3, Kt.16/2
şehbāz-ı nazar-besteye G.14/5
şehd-i musaffādan K.5/10
şehi G.43/5, 58/3
şeh-i mümtāzdan G.30/1
şeh-i sitīze-hūya G.100/3
şehīd-i küştegān- ı ʿışk G.58/5
şehlevendüm G.16/4
şehnāz G.88/1
şeh-rāh-ı bālāya K.5/17
şeh-rāh-ı talebde R.3/1
şehr-āyīn Kt.51/3
şehrde Kt.26/6
şehrī K.3/14
şehr-i mülk-i hüsne G.25/1
şehr-i tarab-efzūnī G.119/5
şehrimizde M.1/30
şehrini Kt.64/2
şehriyār-ı bahr Kt.64/1
şehr-yār-ı muhabbet G.15/2

şeh-süvār G.27/4
şeh-süvāra G.106/3
şeh-süvār-ı ᶜarsa-ı himmet G.56/2
şeh-süvār-ı himmetüm G.92/4
şeh-süvārsuz G.66/4
şeh-süvārun Mt.11/1
şehün G.86/4, R.12/1
şeh-zāde Kt.28/2, 28/3
şehzādesin Kt.66/4
şekle Kt.66/2
şekür M.1/5
şekvā K.4/273
şekvāda G.71/1
şekvāyı K.5/26
şem'-i şeb-ārā-yı kerem K.2/16
şemᶜ G.33/5, 52/3
şemᶜi G.72/1
şemᶜ-i hāmūş G.82/5
şemᶜ-i ışka G.126/2
şemᶜ-i meclis-ārā G.68/5
şemᶜ-i meclis-ārāda G.54/2
şemᶜ-i şebāne K.4/15
şemᶜ-i şeb-ārā G.129/3
şemᶜ-i ziyā-efrūza K.7 /3
şemᶜün G.135/4
şemīm G.106/5
şemme Kt.48/4
şemsesinden Kt.72/7
şemşīr-i āhenümüz G.6/2
şemşīr-i āhı G.86/1
şemşīr-i nigāhıdur K.4/25
şenbe G.73/3
şerᶜ G.52/5
şerbet Kt.36/12
şeref-bahş-ı riyāset G.19/8, Kt.52/1
şeref-i ᶜīd K.4/6
şeref-i Āsaf-ı ᶜālī Kt.35/3
şeref-i makdem-i Sultān Ahmed Kt.28/5
şeref-i saᶜd-ı suᶜūd Kt.49/1
şeref-i zātına K.6/7
şeref-i zātını K.4/20
şerefiyyet G.6/3
şerefle Kt.33/5
şeref-yāb K.8/12
şerᶜi Kt.16/1
şerᶜ-i muhabbetde G.93/2
şerᶜün Kt.26/7
şerhalarla G.68/2
şerhaver G.101/1
şerhe Kt.72/9
şerīᶜatde K.10/6
şer'-i lutfında K.3/37
şerīk K.5/31
şermende Mt.16/1
şermende-i ashāb-ı günāh G.79/1
şermende-i ihsanuñam Kt.27/2
şermendesidür Mt.3/1
şerm-i güneh G.16/5
şerminden K.5/10
şerm-sār M.1/55, 1/67
şeş G.116/4
şevk K.4/23, 10/1, G.31/7, Kt.37/6
şevkden Mf.6/1
şevk-efzā Kt.39/1, 67/1
şevket Kt.64/4
şevket-i Süleymānī M.1/3
şevk-ı ruhunla G.60/1
şevk-i tāze G.51/5
şevk-i vuslat-ı yār G.136/3
şey'in Kt.60/7
şeydā G.43/1
şeyh-i kāmil Kt.50/1
şeyh-i külāh-pūş-ı nemed Kt.56/4
şeyhü'l Kt.68/1
şeyhü'l-islām Kt.40/2
şeyhü'l-islām-ı be-nām Kt.45/5
şeyhü'l-islām-ı hümā-sāye K.10/3
şib G.32/3, 140/6
şībi G.32/3
Şiblī'ye Kt.45/4
şifā Kt.36/10
şifā-yāb G.30/5
şikāf-ı dil G.109/7
şikār G.9/4, 27/3, 40/5
şikārın G.107/2
şikāyet G.4/6, 56/3, 88/3, 100/3, 104/3, 122/1, 126/1, Kt.16/1
şikāyetler G.24/2
şikence-i sitem-i dehrden Kt.1/1
şikenc-i zülfine Kt.11/1
şikest K.3/1, G.5/1, 5/2, 5/3, 5/5, 5/6, 6/1, 66/2
şikeste G.52/2, 59/5, 70/6, 71/7, 110/5, 125/3, Kt.70/3
şikeste-bāl R.23/1
şikeste-dil G.35/3
şikesten G.106/2
şimden K.4/4, 5/28
şimdengerü K.9/4, Kt.51/3

şimdi K. 2/21, 2/25, 4/7, 4/13, 4/28, 6/4, 7/3, M.1/35, G.1/5, 23/4, 24/4, 53/3, 77/5, 79/2, 79/4, 94/4, 104/5, 109/3, 136/1, 136/2, 136/3, 136/4, 136/5, 136/6, Kt.14/1, 66/2
şimşīr G.57/1
şināh G.79/3
şinīd Kt.26/6
şinīdümüz G.51/4
şiʿre G.93/5
şiʿr-i cedīdümüz G.51/5
şiʿr-i pākīze-hayāl R.17/2
şiʿr-i selīs G.38/5
şiʿrine G.9/5
şiʿrümüz G.67/5
şīr G.105/2
şīri G.138/1
şīr-i jeyāna K.4/13
şīr-i tasvīrde G.48/3
şīrīn Kt.51/2
şīşe-i mey G.82/2
şitā G.54/4
şitāb K.2/26, 5/17, G.29/6, 126/4, Kt.37/6
şīve-fürūş R.14/1
şīven G.124/5
şod G.65/3
şol G.50/1
şöhret G.8/2
şöhreti G.137/1
şu G.25/6
şuāʿ-ı dīde-i hūrşīd-i ʿālem G.114/3
şuʿarā Kt.72/19
şuʿle G.132/2
şuʿle-i āvāz-ı bülbülde G.127/5
şuʿle-pāş-ı metāʿ-ı hūş G.89/1
şuʿlesi Kt.19/2
şugl-ı rindāne G.77/2
şübhe K.1/16, Kt.67/6
şühedā-yı sitem-i ʿışka G.20/3
şükrāne-i makdem Kt.69/6
şükri G.145/3
şükrinde G.140/2
şükūh G.65/1
şüphesiz Kt.58/7
şūh G. 8/5, 22/4, 36/3, 45/5, 46/5, 64/1, 75/5, 100/2, 103/4, 113/2, 114/1
şūha G.39/3, 49/5, 53/2, 106/6, 122/1
şūhda G.140/7
şūh-ı cefā-pīşe G.33/3
şūhı G.126/1
şūh-ı hayā-pīşede G.111/2
şūh-ı nāz-perver G.130/5
şūh-ı nev-tırāş G.16/2
şūh-ı serkeşüm G.2/4
şūh-ı sīmīn-ten G.98/9
şūh-ı sīm-tenüm G.61/3
şūhun G.5/5, 23/3, 28/3, 88/3, 119/2
şūr K.5/14, M.1/22
şūre G.115/1
şūrezār-ı teşne-dilin Kt.61/3
şūrideligüm G.23/4
T
tā K.2/31, 4/10, 5/18, G.2/5, 13/9, 32/6, 120/4, Kt.33/6, 36/15, 43/6, 52/2, 53/5, 65/5, 71/26
taʿaccüb G.74/5, Kt.71/13
taʿalluk G.109/4
taʿallukdan G.70/7
taʿāma G.133/5
taʿayyün G.83/1
tāb K.3/34, Mt.20/1, G.54/2, 98/2, 100/1, 115/2
tāba Mt.7/1
tābdan Mt.16/1
tabʿ G.42/3
tabʿa kelāl K.6/27
tabʿā M.1/27
tāb-efgen G.85/4
tābekey G.128/7
tā-be-sabāh R.9/2
tā-be-seher R.13/2
tabʿ-ı güher-pāş-ı Fāika G.37/5
tabʿı K.6/23, Kt.26/14
tabʿı mesrūr Kt.35/9
tabʿ-ı mevzūn G.69/6
tabʿ-ı münevver Kt.34/11
tabʿ-ı sakīm Kt.71/3
tabʿ-ı şerīfi Kt.65/1
tabʿının Kt.38/2
tābʿ-ı āsmān-ı ʻālem-i tevfīk K.3/29
tābʿ-ı ruh-ı rengīni G.5/5
tābʿ-ı ruh-ı yāri G.125/3
tābʿ-ı rūy-ı cānānı G.119/4
tābʿ-ı sefer G.17/1
tabīb G.97/2, R.5/1
tabiʿat G.15/3, 33/2
tabīʿat-ı üstād Kt.71/24
tābiş-i hüsn-i bütān G.20/7
tābuma G.114/3
tābuna G.67/3
tāc-ı dehre K.2/12

tāc-ı fark-ı ehl-i kemāl M.1/8
tācir-i kālā-yı naᶜīm Kt.18/2
taᶜdād K.9/5, Kt.72/19
tahammül G.39/3, 75/2, 100/2
tahāyyül Kt.71/21
tahmīl-i minnet G.128/3
tahrīk Kt.7/1
tahrīr K.2/7, 5/27
tahrīr-i fazl-pīrāy Kt.46/3
tahsīl G.107/2
tahsīn G.9/5, Kt.39/3, 51/6
takdīᶜ M.1/61
takdīm G.144/3
tāk-ı dil-pesend G.96/1
tak-ı keremün Kt.36/15
tāk-ı sipihre Kt.47/10
taklīd G.23/5, Kt.56/4
takrīr Kt.27/5
takrīr-i hāl-i zārum G.47/4
taksīm Kt.71/7
takvāda K.6/19, Kt.44/3, 45/4
takvādur Kt.33/3
takvāya K.10/5
takvīm Kt.31/2, 31/4, 71/19
takviyet Kt.40/2
talᶜatum G.47/1
taleb Kt.67/4
talebden R.6/2
taleb-i kār-ı dil G.28/2
taleb-i tūtiyā G.71/3
talebkār-ı der-āgūş G.90/5
talebkār-ı vīsāl G.49/1
talebkārī-i devā G.55/3
tāli G.122/1
tāli‘-i bed G.7/5
talī’a-ı tevfīk-i feyz-i Sübhānī K.1/1
taliᶜ-i bed-kāre G.41/3
tāliᶜ-i nāşāddandur G.4/2
tālib K.5/20, Kt.54/2
tālib-i iksīre Kt.45/6
tālib-i imdād Kt.27/6
tāliᶜin Kt.31/3
taᶜlīm Kt.51/4, 31/6, 71/24
taltīf M.1/16
tamām K.6/28, 7/6, M.1/33, G.109/2, Kt.21/2
tamgadan G.104/5
taᶜmīr G.57/3, Kt.65/2
taᶜne K.5/5, G.11/3
taᶜne-i agyārdan G.77/3
taᶜne-zen G.70/4

tanzīm Kt.31/1
tār G.135/4
tarab-efzūn G.103/5
tarabzā K.8/21
tarafdan G.20/5, 85/2, 91/2
tarāvet Kt.48/6, 61/4
tarh-ı ᶜāfiyet-peymāya Mf.1/1
tarh-ı ferah K.8/1
tarh-ı pāki Kt.72/5
tarhūn K.8/19
tār-ı ᶜankebūtāsā G.27/3
tārīh K.9/7, 10/10, Kt.22/2, 23/2, 28/5, 34/12, 37/7, 40/4, 41/7, 42/6, 44/9, 46/5, 47/10, 48/9, 53/7, 54/6, 55/5, 56/9, 58/8, 60/6, 63/3, 65/7, 70/3, 71/25, 72/20 Mf.1/1, 6/1
tārīhi Kt.35/11, Mf.5/1
tārīh-i sālin Kt.21/2
tārīhin Kt.18/2, 33/7, 36/17, 38/7, 49/5, 57/4, 69/9, R.1/1
tārīhini K. 7/10, Kt.24/2, 25/2, 29/7, 30/5, 31/8, 32/5, 39/7, 45/8, 50/6, 51/9, 52/6, 59/7, 61/9, 62/3, 64/5, 66/6, 67/9, 68/6, Mf.2/1, 3/1, 4/1
tārīhler Kt.54/5
tarīk Kt.41/2
tarīk-i akrebi Kt.59/3
tarīk-i Hakkda Kt.58/1
tarz K.5/19
tarz-ı sühan-senc-i ‘Acemdür G.23/5
tasaddur G.128/1
tasmīm Kt.71/2
tavāf-ı Kaᶜbe’de G.44/2
taᶜvīz-i māhı G.86/1
tavrı K.5/19
taᶜyīb G.1/5, 111/3
tāze K.4/2, 4/23, G.27/4, 42/4, 83/4, 93/3, Kt.71/4
tāzeye G.119/3
taᶜzīm K.4/11
taᶜzīm K.4/11
taᶜzīr G.57/2
teb G.1/1
tebāh G.122/1
tebdīl Kt.71/10
teb-girifte G.91/4
tebhāle-i dil G.52/2
tebhāle-i leb G.13/5
teb-i firkat G.72/6

teb-i hicre G.101/3
tebrīk-gūne Kt.53/7
tebşīr Kt.32/2
tecdīd G.130/4, Kt.65/5
tecdīdini Kt.65/7
tecerrüd-i ʿĪsā-meniş G.8/1
tedbīr-i dil-pesendün Kt.58/4
tedbīr-i müdāvāyı K.3/12
tedbīr-i nizām-āveri Kt.36/1
tedbīrinde G.19/10
tedbīrinün Kt.34/6
Teʿālallah K.5/17
teʿsīr G.4/3, 17/4, 48/4, 57/4, 127/5, Kt.41/4, 35/6
teʿsīrden G.140/7
teʿsīre G.119/2
teʿsīr-i duʿā Kt.37/4
teʿsīr-i feyz-i zemzeme-i yā Rabüm G.47/2
teʿsīri G.91/4
tefekkür Kt.61/9
tefhīm G.75/3, 145/5, Kt.71/8
tefrīk-i vücūd R.2/1
tehāşī G.128/2
tehayyül G.29/7
tehī K.3/9, M.1/46 G.5/3, 13/5, 27/4, 44/3, 66/5, 104/1, 116/1, 119/1, 142/3, Kt.13/1
tehī-dest M.1/48
tehniyet-gūne Kt.22/2
tek Kt.38/1
tekāpū G.29/3, 38/5, 93/5, 128/7, Kt.68/5
tekāsül G.29/6, 124/2
tekellümden G.128/2
tekmīl G.137/1, Kt.64/5
tekrār Mt.17/1
tekyegāhda G.31/6, 82/6, Kt.56/4
tekyegāh-ı mazlūmān M.1/6
tekye-i Mevlānāyı Kt.57/3
tekye-nişīn-i dil-ber-i hırka-be-dūş R.8/1
telāş-ı zerkde G.105/3
telāşını G.133/3
telātum-ı hatarı Kt.13/2
telef G.52/2, 72/5, 116/1, Kt.18/1
telh K.7/4, G.108/4
telhī-i şerminde K.5/10
telhiken Kt.36/12
telh-kāmī-i devrāndan G.107/6
telsīm Kt.71/11
temāşā Kt.71/13
temāşāgāh-ı nā-hemvārda G.110/2
temāşāsı K.5/18
temāşā-yı riyāz-ı hüsn-i Yūsuf G.19/3
temāşā-yı ruhundan G.72/3
temennā K.5/29
temkīn Kt.51/4
temkīn-i kūhsārdan G.140/6
temyīz K.3/3, G.109/3
temyīze G.27/5
ten G.23/2
tenbākūya Mt.2/1
tencīm Kt.31/3
tenezzül G.70/2
teng Kt.47/2
tenhā G.43/5
tenhāca G.113/2
tenhā-rev G.130/2
teni G.33/2
ten-i zārumda G.115/3
tenūr G.67/5
ter K.8/19, G.100/2, 127/2, 129/2
terāneden G.83/4
terāne-senc-i ceres-i kārbānumuz G.59/7
terāş G.54/2
terāvet-bahş G.11/1
terāzūlar G.141/3
terāzū-yı ʿışka G.27/2
terāzū-yı nazarla G.21/5
terbiye-bahşā-yı bī-kesānsın K.1/12
tercīh K.4/9, 8/8, G.133/3
tercīhe Kt.35/2
ter-dimāg Kt.69/5
terennüm-zen K.4/23
terk G.110/3
terk-i cidāl G.69/1
terkīm Kt.71/20
tertīb Kt.35/5, 53/5
tertīb-i dīvān G.92/7
tesellāyı K.3/22
tesellī-bahş Kt.44/7
teskīn Kt.51/1, 51/4
teslīm K.6/7, M.1/24, G.62/3, 103/4, 117/2, Kt.26/7, 52/2, 71/22
tesvīd Kt.36/4
teşbīh K.4/16, 5/4, G.11/4
teşhīsine G.27/5
teşne G.50/6
teşrīf Kt.32/2, 34/12, 41/2, 50/3, 51/7, 64/2
teşrīfi K.10/2, Kt.23/1
teşrīf-i makdemine Kt.46/5

teşrīfüni K.2/20
tetebbuʿ Kt.47/8
tevbe K.5/12
tevbemi G.5/6
tevcīh M.1/37
teveccüh Kt.26/12
tevekkül G.29/3
tevfīk G.77/4, 144/3
tevfīk-i Bāri Kt.31/6
tevfīk-i Hak G.55/5, Kt.54/4
tezyīn K.5/31, M.1/13
tıfl Kt.32/3, 56/5
tıfl-ı dil G.34/2
tıfl-ı dili G.24/1
tıfl-ı dil-i zāra R.16/1
tıfl-ı ebced-hᵕān Kt.54/2
tıfl-ı gerdūn G.86/1
tıfl-ı ma'rifet K.1/4
tıfl-ı ney-süvāra G.59/4
tıfl-ı reh G.1/5
tırāş G.27/6
tibār G.65/6
tīg-i aʿdūveş G.112/4
tīg-i hasedle Kt.71/14
tīg-i ihtiyāc K.2/5
tīg-i mevc-i bād G.95/3
tīg-i ser-tīzīn G.16/4
tīg-i ser-tīzinde G.78/5
tīg-i ser-tīzini K.6/20
tīgüni Kt.26/10
tiken Kt.61/7
tīr G.57/1
tīre G.121/4, Kt.61/5
tīre-derūn G.15/2, 129/4
tīre-dil G.70/7
tīregī-i rūy-ı zevāl K.6/9
tīr-i gamze G.136/5
tīr-i müjgānun G.98/6
tīr-i rāsta G.130/3
tīrin G.88/4
tīrini G.59/5
tiryāk G.27/9
tīşe K.8/7, G.137/1
tīşe-……… G.69/5
tīz-revlik K.8/10
togdı Kt.31/8
toldı M.1/21
toyladum G.94/4
töhmet-i cürm-i ʿalāyıkdan G.3/2
tövbe G.79/1
tufān-hīz G.126/3, 127/2
tuhfe G.132/1
tulū Kt.29/4
tulūʿ-ı subh-ı kāsib G.27/6
tulūʿ itdikde Kt.30/2
turırdı Kt.56/3
turrası G.56/1
tutagör Kt.36/14
tutalum G.129/2, 79/4, Kt.26/12
tutamaz G.65/1, 65/2, 65/3, 65/4, 65/5, 65/6, 65/7, 65/8, 65/9
tutdı M.1/23, G.24/4
tutduk G.77/5
tutma G.118/3
tutmam G.92/2, Kt.9/2
tutsa Mt.20/1
tutup G.22/4, R.16/2
tutuşur G.40/2
tünd Kt.69/5
türāba G.76/1
tütüni Mt.2/1
tütünüm G.73/1
tüvānum K.3/34, G.5/4
tūbī-kadd G.25/2
tūfān R.20/1
tūfān-hīz G.89/2
tūl Kt.66/5
tūl-ı ʿömr Kt.61/8
tūl-ı ʿömrden K.7/4
tūtiyā K.5/5, 6/10
tūtiyādur Kt.44/2
<u>U</u>
u K.9/1, 9/5, 10/5, 10/9, G.36/1, 38/4, 40/4, 42/3, 53/2, 53/5, 54/2, 59/2, 62/3, 65/1, 65/3, 65/9, 73/1, 70/2, 70/9, 74/2, 77/2, 83/3, 85/8, 89/1, 89/3, 99/5, 100/1, 100/2, 100/4, 101/5, 109/1, 114/3, 115/2, 119/4, 128/11, 128/4, 130/4 , 134/4, 134/5, 139/3, 140/7, 143/2, Kt.6/2, 7/2, 12/1 13/1, 18/1, 26/1, 26/6, 26/10, 27/8, 31/6, 33/4, 34/6, 35/1, 36/6, 36/16, 43/6, 48/1, 50/1, 55/1, 56/7, 57/3, 58/5, 59/2, 59/6, 60/3, 61/4, 62/2, 63/2, 64/1, 65/3, 70/1, 66/5, 67/5, 67/6, 67/7, 69/7, 69/8, 72/2, 72/3, R.2/1, 8/2, 13/1, Mt. 6/1, 7/1, 18/1
ubūr G.28/5, R.4/2
ukāb K.1/7
ukbāda Kt.51/7
ukde K.4/24

ukde-i zü'nnār G.25/6
ukde-i zünnāra G.41/4
ukde-küşā G.55/2
ulemādur K.6/17
ulüvv Kt.71/11
ulūmundan Kt.48/4
umar R.19/2
umarum M.1/43
umaruz K.6/28
ummānı .1/3
umūra M.1/26
umūrdān Kt.56/7
umūr-ı devletde Kt.55/4
umūr-ı heft-iklīm M.1/2
umūrında Kt.35/9
unutmak G.137/5
Unutturdum K.3/7
urdı G.116/2
urdu Kt.26/5
urmış K.4/3
urup G.44/5
usandum G.104/6
uşşākı G.48/3, 142/2, R.8/2
uşşāk-ı zāre G.11/3
uşşāk-ı zārı G.32/5
uşşākına G.16/3
uşşākınun G.32/7
utārid K.2/13, 6/18, Kt.52/2, 53/5
uzakdan Kt.14/1
uzlet-güzīn G.61/4, 107/2
uzlet-güzīn K.7 /5
Ü
ü K.8/13, 9/2, 9/4, 9/5, 10/5, G.1/6, 27/5, 28/4, 3/5, 31/4, 31/7, 33/2, 36/3, 36/5, 40/3, 43/1, 44/5, 45/1, 51/4, 54/4, 55/5, 65/3, 65/9, 66/2, 71/5, 74/1, 74/2, 74/4, 78/1, 81/1, 82/2, 82/5, 83/2, 84/3, 93/1, 95/5, 100/1, 101/2, 101/4, 117/4, 126/5, 129/4, 135/4, 136/3, 139/6, 140/6, Kt.12/1, 14/2, 15/2, 25/1, 26/6, 29/6, 31/6, 32/4, 35/1, 35/4, 38/5, 39/1, 39/5, 40/4, 43/3, 44/3, 45/5, 47/8, 47/9, 48/6, 49/3, 49/4, 50/1, 50/5, 53/6, 53/7, 56/5, 56/8, 57/2, 58/5, 59/6, 65/1, 65/2, 65/4, 67/7, 68/4, 69/2, 72/10, 72/11, 72/15, 72/16, Mt. 6/1, 13/1, 16/1, 20/1, R. 2/1, 11/1, 23/1
üç G.86/4
üftāde G.82/6
üftādeni G.18/7
üftādesi Kt.28/2
üftān G.134/5
üm G.122/1
ümīd K.1/14, G.66/5
ümīd-i dest-gīri G.72/7
ümīd-i feyze G.140/5
ümīd-i māye-i cemʿiyyet G.29/5
ümīd-i sadā G.71/7
ümīd-i sıhhat G.134/1
ümīd-i visāl R.14/2
ümīdin Kt.8/2
ümīdümiz Kt.10/1
ümīdümüz G.51/1
ümmīd K.3/14, 6/29
ümmīd-i būse G.58/3
ümmīd-i ihsān G.92/5
ümmīdi Kt.37/5
ümmīd-i rūy-māl-ı kudūm G.53/6
ümmīdiyle K.8/19
ümmīdüm G.16/5
ümmīdümiz G.128/12
ümmü'l-fesād G.112/8
ün G.123/4
ünüm G.73/2
ünvān Kt.45/8
ünvānumuz G.21/1
ürüyor G.28/1
üsküf Kt.66/6
üstād G.83/7, Kt.27/7
üsti Mt.10/1
üstinde G.137/3
üstühᵛān G.109/7
üstühᵛān-ı huşkdur G.112/7
üzre K.2/4, 5/24, 5/30, 6/16, 6/25, 7/6, 7/8, 8/7, 8/10, G.19/11, 19/6, 21/5, 30/5, 46/1, 48/1, 56/5, 72/4, 94/4, 128/1, 128/1, 128/2, 128/3, 128/4, 128/5, 128/5, 128/6, 128/7, 128/8, 128/9, 128/10, 128/11, 128/12, 132/3, Kt.26/2, 26/9, 27/4, 36/9, 44/7, 47/6, 48/3, 54/5, 55/4, 64/3, R.3/2, Mt.17/1
üzredür K.10/5, G.61/5
V
vā-beste G.118/2
vādīde G.24/5, 38/5, 109/9
vādī-i hayretde G.114/3
vādi-i hırmānda K.2/29
vādī-i maṢksūdumda K.3/1
vādīnün G.19/6
vādī-yi G.104/7
vādī-yi hicre G.30/3

vaʿd G.80/1
vaʿde-i incāze Kt.27/5
vāfir G.7/4, Kt.34/9
vahdet-hāneye G.60/1
vahīdüd-dehr Kt.47/1
vāʿīz G.21/2
vāʿize G.118/5
vakārı Kt.36/13
vakār-ı kūhsār-ı Kāf'a Kt.51/4
vakf K.1/13, 5/8, G.98/7, Kt.53/4
vakf-ı beyābān G.92/6
vakf-ı cibāl G.99/2
vakf-ı dest-i fukarā Kt.57/3
vakf-ı dest-i mazlūmān K.8/14
vakf-ı mevc-i girdāb R.9/1
vakf-ı zelzele G.83/6
vakt G.28/4
vakt-i azīmet-i sefere G.51/1, Kt.10/1
vaktidür G.27/6
vaktüne G.22/4
vālī Kt.39/1
vālideynini Kt.69/7
vālid-i mācidleri Kt.32/4
vālidini Kt.33/5
var K.1/17, M.1/30, G.1/2, 10/2, 21/2, 28/3, 31/5, 51/3, 53/5, 56/5, 66/3, 86/4, 111/2, 116/4, 116/5, 118/1, 118/4, 123/3, 130/1, 142/5, Kt.1/2, 38/2, 72/4, R.12/1, 12/2, 14/2, Mf.7/1
varak-pāreye G.14/2
vardukca G.106/6
vardur K.4/28, 6/27, G.21/1, 21/2, 21/3, 21/4, 21/5, 21/6, 21/7, 118/2, Kt.53/2
varın G.94/1
varınca M.1/34
varını G.24/3, 72/5
varumı G.103/1
varup G.97/1, Kt.14/2
varur G.49/4, Kt.36/6
varurdum G.128/10
vasf G.99/5, 145/5, Kt.47/7
vasf-ı arz-ı mukaddes Kt.71/16
vasf-ı bülendünde K.6/27, 7/8
vasf-ı hüsn G.19/10
vasf-ı kasrı K.8/18
vasf-ı ruha G.102/5
vasf-ı ruhunda G.37/5
vasf-ı zātın Kt.54/1
vasfını K.6/25, 8/19
vasfunda G.67/3
vāsıl-ı menzil-i idrāk Kt.38/4
vāsıta-ı ʿafv-ı ilāh G.79/1
vasl G.119/2
vasla G.49/4, 102/1, 137/5
vasl-ı dil-ārādan G.109/1
vasl-ı Yūsuf'dan G.19/6
vaslını G.80/1
vaslun Mt.4/1
vasluna G.45/4, 129/1
vatana K.1/12
vatanda G.97/3
vatandan G.112/1
vatanından Kt.17/2
vazʿa G.21/6
vazʿ-ı dil-pesend G.56/3
vazʿ-ı kerīmāne Kt.48/5
vazʿ-ı nā-hemvār-ı aʿdādan G.109/2
vazʿ-ı nā-hemvārı G.142/2
vazʿ-ı nā-hem-vārını G.78/2
vāzʿ-ı nā-murādı G.4/2
vazʿ-ı pür-ziyā G.118/5
vazʿ-ı şeref-senc-i sadākat G.62/5
vazīfe M.1/33
vazīfesi M.1/35
ve Kt.27/8, 60/7
vech-i Abdullah'a Kt.67/9
vechi Kt.72/4
vech-i şerʿ Kt.26/9
vefā K.3/14, R.10/2
vefālu G.75/4
vehhāb-ı zü'l-minen Kt.61/2
vekīl-i mutlak Kt.34/6
vekīl-i mutlaksun M.1/26
velī K.2/26, 8/19
velī-i sāhib-irşādun Kt.65/4
velīk G.78/2
veliyyü'n-niām Kt.3/1, 12/2
veliyyü'n-niāma Kt.17/1
veliyyün-ni'metā K.2/17, 3/33
veraʿda Kt.72/10
veraʿ-ı pür-riyādan G.96/4
veraʿkārı M.1/39
verāy-ı emelden G.15/1
verd G.72/5, 87/7
verd-i bustān-ı safā Kt.32/1
verd-i ra'nā-yı kerem K.2/31
verd-i ter G.45/2
verd-i terden G.77/3
vesīle G.51/2, Kt.10/2

vesīle-i rahmet G.29/4
vesīlemiz G.122/4
v'ey M.1/28, 1/29
vezān K.1/10
vezīr K.5/1
vezīre M.1/34
vezīr-i deryā-dil Kt.58/8
vezīr-i ʿālī-şān M.1/31
vezīr-i kerīm M.1/42
vezīr-i maʿdelet-güster K.5/2
vezn K.1/3, G.141/3
vir G.93/3, 117/3, Kt.15/1, Mt.8/1
vīrān G.33/1, Kt.27/3
vīrāne G.70/8, Kt.65/4
vīrāne-i cihān M.1/18
vīrāne-i müflis G.70/1
vīrānesüz G.68/2
vird K.4/11
virdi K.2/12, G.51/5, 77/2, 84/7, 125/1, 137/1, 137/5, Kt.28/1, 37/3, 39/5, 44/1, 48/1, 50/6, 61/4
virdükce Kt.48/8
virdüm G.93/1, 93/1, 93/2, 93/2, 93/3, 93/4, 93/5, 103/1, 120/1
vire Kt.28/4, 33/1
viren G.1/1, 11/1, 126/5
vireydi K.3/8, G.87/4
virildi G.59/4
virilmemiş G.25/2, Kt.71/18
virince R.7/2
virme M.1/61, G.1/4, 85/5
virmedi G.71/4
virmedür G.4/4
virmek G.4/7
virmese G.113/4
virmesün G.32/6
virmeye G.32/4
virmez G.45/5, 80/1, 84/2, 108/3, R.5/2
virmezler G.20/1, 20/2, 20/3, 20/4, 20/5, 20/6, 20/7, 20/8, 20/9
virmiş K.3/19, 4/7, M.1/33
virse K.5/26, 6/9, 10/1, Kt.48/6
virsün G.100/1, 100/2, 100/3, 100/4, 100/5
virün G.76/1, 76/2, 76/3, 76/4, 76/5, 76/6
virüp Kt.23/1, 48/7
virür K.3/22, 5/18, 5/25, 5/27, G.11/2, 15/1, 15/2, 15/3, 15/4, 15/5, 25/5, 27/2, 43/3, 45/1, 45/2, 45/3, 45/4, 45/5, 84/6, 107/3, 127/1, Mt.6/1, 9/1
virürdi K.5/9
virürler K.4/4
virürse G.8/5, 45/1, 97/1
virürsen G.57/4
virürsin K.3/35
visāl G.27/5
visāl-i cev G.118/1
visāl-i Leylī'ye G.32/5
visālin G.130/5
vuslata G.50/7
vuslat-ı dil-berden G.77/1
vusūl-ı matlaba G.77/4
vü M.1/22, G.25/7, 36/5, 45/1, 53/3, 74/1, 145/3, Kt.39/5, 43/4, 71/21
vücūd G.82/2, Kt.50/4
vücūda G.31/6
vücūd-ı bihterīni Kt.44/3
vücūd-ı bī-nazīri Kt.39/6
vücūd-ı dāġdār G.91/2
vücūd-ı eşkıyā K.5/15
vücūdı G.19/11
vücūd-ı hasmı G.119/1
vücūdı K.3/30, 5/3, 5/22, 7/5, Kt.33/4, 46/3, 46/4, 48/2
vücūd-ı meymenetdārı K.10/9
vücūd-ı meymenet-pāye Kt.44/5
vücūd-ı mükerrem Kt.42/1
vücūd-ı nāfiʿi Kt.43/4
vücūd-ı pāki K.3/40, Kt.39/4, 43/3, 51/7
vücūd-ı pākine Kt.48/5
vücūd-ı pākini Kt.56/3
vücūd-ı pākinün Kt.53/2
vücūd-ı pākünün K.1/20
vücūd-ı saht-ı adū M.10/1
vücūd-ı şerīf M.1/16
vücūdum Mt.8/1
vücūdumı G.126/2
vücūdumız G.106/4, 136/5
vücūh Kt.47/10, 56/2
vücūh-ı pür-hüner Kt.54/1
vüs'at-serāy-ı lā-mekān K.2/8
vüsʿatle G.113/5
vüzerā K.6/12, Kt.35/3, 38/7
Y
ya G.4/3, 36/3, 115/3, 115/3, 115/3, 115/3, 128/9
yā İlāhī M.1/63
yā Kt.4/2, 51/7, Mt.8/1
yā Rab G.1/4, 121/3, Kt.4/1, 34/11, R.6/1, 6/2, 22/1

yā Rābb M.1/67
yabān-gerd-i ekālīm-i ʻadem K.2/6
yabanı Kt.71/13
yād G.80/2, 110/1, Kt.26/10, 36/10, 72/13
yāda Mt.9/1
yaʿni G.85/1, 124/1, Kt.32/1, 34/1, 50/2, 68/3, 71/1, R.1/1
yaga G.102/5
yagarsın G.102/3
yagı G.102/5
yāhūd G.36/3
yakalar G.22/4
yakdı G.129/3
yakın G.13/6
yanımdadur Kt.15/2
yanına G.37/2
yanında G.66/3, Kt.60/5
yansun G.17/5
yapaydı Kt.71/19
yapdı Kt.59/7, 64/5
yapılmamış G.25/1
yapılmaz G.58/2
yapışma G.101/4
yapmaga Kt.64/2
yapup Kt.65/7
yār K.5/9, G.39/4, 41/5, Kt.11/1
yārān G.78/7, Kt.67/8, Mf.4/1
yārāna G.69/6, 95/5
yārān-ı muhabbet G.68/4
yārān-ı nazmı G.104/7
yārān-ı safā G.14/7
yārān-ı sühan-gūya G.123/5
yārda G.103/1
yāre G.2/5, 41/1, 41/5, 81/5, 91/4, 103/1, 124/5, 128/2
yārı G.97/3
yāri G.76/4, 77/3, 140/3
yārün G.29/1, 94/1, 94/5, 128/5
yaşı Kt.11/2
yatdukca Kt.69/7
yāver K.5/8
yazar G.131/3, Kt.52/6
yazdı Kt.27/3
yazdılar Kt.47/10
yazı G.102/2
yazıldı K.10/10, Kt.55/5, 67/9
yazılsun Kt.44/9
yazılup G.69/1
yazmazdum G.101/3
yazsun Mf.7/1
ūd Kt.67/5
yegān yegān G.28/5
yegdür G.30/1, 30/2, 30/3, 30/4, 30/5
yek-pāre Kt.60/6
yek-sān G.117/4
yeksān Kt.38/5
yektā K.2/24
yektāy Kt.46/1
yektāyı Kt.43/2
yem K.8/16, G.108/5
yemde M.1/25, G.15/2
yemden G.112/1
yeme Kt.71/13
yem-i āfākı G.94/2
yem-i cihānda G.12/3
yem-i hicr-i belāda G.58/4
yem-i iklīm-i ʿaklun G.19/8
yem-i iklīm-i vefāyam G.73/4
yem-i vuslatda G.79/3
yemn-i kudūmi K.10/2
yemnini Kt.31/2
yeni .1/17
yeniden K.7/1, M.1/21, Kt.40/1, 57/1
yer G.37/4, 123/1, Mt.5/1
yerde G.35/1, 59/1
yeridür Kt.69/6
yerün Kt.26/14
yeter K.3/36, 6/28, M.1/61, G.49/5, 100/2, Kt.45/6
yetimlikde Mt.1/1
yetişmezdi K.6/15, Kt.44/4
yetişür G.57/1
yevm-i ʿīd Kt.59/6
Yezīd Kt.37/11
yıl Kt.41/2, R.17/1
yıllar Kt.57/3
yigirmi M.1/44
yine K.2/26, 4/1, 4/2, 6/1, 6/14, 6/25, 10/1, 10/2, 10/10, G.3/2, 4/7, 7/1, 11/1, 12/5, 17/2, 19/6, 21/1, 21/6, 27/4, 34/3, 39/3, 39/4, 41/5, 43/3, 46/3, 63/4, 64/2, 65/4, G.69/6, 73/5, 78/7, 82/3, 87/4, 91/5, 94/5, 95/1, 95/5, 97/3, 98/2, 99/2, 100/1, 100/4, 103/4, 104/2, 104/8, 116/1, 116/2, 116/3, 116/4, 116/5, 122/4, 127/4, 128/6, 129/2, 129/3, 129/5, 132/2, 134/1, 135/5, 136/5, 138/3, 139/3, Kt.1/1, 3/1, 16/2, 17/1, 27/4, 29/3, 30/1, 31/1, 35/2, 41/4, 41/5,

41/7, 44/1, 44/9, 45/1, 49/1, 55/5, 56/1, 57/3, 59/3, 71/20, R.2/2, 3/1, 12/1, Mt.3/1
yir G.84/7, Mt.17/1
yirde K.3/6, G.40/4, 102/1, Kt.14/2, 45/7, 69/7
yirden G.50/5, 102/3
yire Kt.59/4
yirin G.65/1, 65/2, 65/3, 65/4, 65/5, 65/6, 65/7, 65/8, 65/9
yirine Kt.7/2, 71/20
yirlerde G.115/1
yirlerdür G.22/1, 22/2, 22/3, 22/4, 22/5, 22/6, 22/7
yohsa K.1/19, G.11/4, 27/8, 29/5, 48/2, 104/6, 114/3, Kt.14/2, 15/1, 36/1
yok K.1/16, 3/6, 5/3, 6/21, M.1/45, 1/47, 1/59, G.28/5, 37/4, 38/3, 44/3, 73/1, 73/2, 73/3, 73/4, 73/5, 74/1, 74/2, 74/3, 74/4, 74/5 , 75/4, 78/7, 84/4, 119/3, Kt.26/6, 67/6, 71/4
yokdur K.9/6, 8/18, G.34/5, 52/1, 94/1, 94/5, Kt.44/5
yol Mt.19/1
yolunda G.51/1, 106/3, Kt.10/1, R.14/1
yüri G.48/2, 141/1
yüz M.1/54, Kt.31/4, 31/8
yüzden G.53/2
yüzine R.17/2
yüzün G.141/1
yüzüne G.10/1
Yūsuf G.84/2, Kt.24/2
Yūsuf Nābī Mf.1/1
Yūsufāsā Kt.39/7
Yūsuf-ı dünyāyı K.2/4

z
zabt K.3/2
zāhid G.22/3, 29/3, 69/3, 96/4, Kt.5/2
zāhidān G.16/1
zāhidde G.113/3
zāhid-i bārid G.34/6, 137/3
zāhid-i bī -ışk hicābı G.33/5
zāhid-i bī-gama G.20/1
zāhid-i huşk G.48/3, 85/1
zāhid-i huşkun G.31/1
zāhid-i saht-dil G.108/1
zāhidün G.88/2, 110/1, 121/6
zāhir K.6/11, 8/4, Kt. 19/2, 34/9
zāhir-bīn G.19/5
zāhiri G.70/8
zahm G.29/5, 46/2
zahm-ālūd G.136/5
zahmet Mt.15/1
zahmeti G.137/3
zahmetsüz G.70/4
zahm-ı çeşm-i bedden Kt.31/5
zahm-ı gam G.115/3
zahm-ı hūb-………. G.11/4
zahm-ı nāsūr-ı dil-i zārı G.91/2
zahm-ı nigāhın G.42/4
zahm-ı nigehün G.57/1
zahm-ı pür-nāsūr G.134/1
zahm-ı tīr-i ışk G.92/2, Kt.9/2
zahm-nīş-i gam G.81/3
zaʿīf G.31/4 , G.27/3, 65/9
zaʿīfāne G.18/3
zaʿīfānı G.32/2, K.1/7
zaʿīfi G.19/9
zālim G.98/3
zālimden K.5/26
zālimdür G.138/4
zālimi G.98/3
zamān K.1/15, G.10/5, 24/4, 28/2, 92/3, 94/1, 94/5, 141/2, Kt.26/16, 56/3, 61/3
zamāna G.80/1
zamāndur G.63/5, Kt.57/2
zamāne K.1/3, 7/3, 9/4, G.49/2, M.1/1, Kt.31/1 42/2, 42/4
zamānede G.53/3, 66/4, 118/4, 133/2, Kt.16/1
zamāneyle Kt.65/2
zamān-ı bezl-i inʿāmında Kt.51/6
zamān-ı ʿömri G.128/12
zamānı Kt.71/18
zamān-ı tarab-engīz Kt.35/1
zamānında K.6/6, Kt.36/5 47/7, 58/3
zamīr Kt.31/6
zār G.40/4
zarf-ı mīnādan G.109/8
zarf-ı münāsib G.34/3
zāt-ı bülendin K.5/3
zāt-ı ekrem K.3/31 , 5/23, Kt.45/1
zāt-ı ekremi Kt.53/1
zāt-ı kāmil Kt.43/1
zātı Kt.41/4, 42/4, 46/3, 52/5, 57/3
zāt-ı mükerrem Kt.32/3, 48/1
zāt-ı pāki M.1/7, Kt.24/1
zāt-ı pākinde Kt.42/1, 49/2
zāt-ı pākine Kt.29/3

zāt-ı pākini Kt.37/5
zāt-ı şerīf Kt.50/2
zāt-ı şerīfi Kt.45/6, 72/16
zāt-ı yektā Kt.34/2
zātıdur Kt.41/1
zātın G.128/9, Kt.65/6
zātına K.3/19
zātını M.1/65, Kt.26/16, 35/9, 39/2
zātun M.1/11
zātuna K.1/2, 2/18
zāyi G.94/1, 103/3
zebān G.53/2, 145/1,
zebāna K.1/5, 3/15
zebāndār-ı şikāyet G.59/3
zebān-ı hāme K.9/5, G.19/10, Kt.71/8
zebān-ı hāme-i kūteh K.7/8
zebān-ı hāme-i kūteh-beyānda K.8/18
zebān-ı tīgi K.5/15
zebānumdan Kt.71/7
zebānun G.75/3
zebūn M.1/56, G.48/3, 95/3
zekāda Kt.56/2
zekādur G.42/3
zekan-ı yārda G.50/6
Zelīhā G.19/6
zelīl K.1/19
zelzele Kt.7/1
zemīn G.6/3, Kt.47/9, 71/18
zemīnde G.32/8, 93/5
zemīnden K.6/24
zemīne G.12/2
zemīn-i tīreye G.27/1
zemzem Kt.61/6
zemzeme-pīrā-yı bezm-i ʿışk G.87/2
zemzeme-pīrā-yı mansıb-ı ʿuşşāk Kt.12/2
zencīr Kt.36/5
zer G.15/3, 101/4
zerd G.31/4, 65/9
zerdī-i rūyun G.49/5
zer-i hūrşīdden G.56/2
zerler G.3/4
zerre M.1/60
zerrece G.78/5
zerre-i fütādeleri G.143/4
zerre-i nāçīze K.2/16
zerrīn G.85/9
zevk Kt.56/8
zevk-āşinā-yı hicr G.61/4
zevk-ı mey-hāneyi G.22/3
zevk-i gamun G.60/4
zevk-i īd Mt.4/1
zevk-i vuslata G.126/4
zevk-yāb-ı sefer G.17/2
zevrak-ı bahr-i meye G.96/4
Zeyd K.2/21
zeyn Kt.30/5
zeyn-i makāmāt-ı alā ālemde Kt.29/7
zıll-ı hayāldür G.35/5
zırıh G.136/5
zīb K.5/21, M.1/21, G.4/7, 11/1 , 126/5, Kt.71/22
zībā Kt.50/6
zībādur K.5/17
zīb-bahş-ı sadr-ı fetvā K.2/2
zībde G.45/3
zīb-i beşāret K.5/23
zīb-i dest G.101/1
zīb-i destār-ı temennā K.2/31
zīb-i hānem G.97/3
zīb-i hayāt Kt.32/3
zīb-i iklīl-i kemāl Kt.59/1
zīb-i ser Mt.18/1
zifāf Kt.68/2
zihī K.3/31, 5/23, 8/1, 9/1, M.1/16, Kt.28/1, 42/1, 65/5
zihn-i pāk G.27/5
zikr K.3/37, R.8/2
zikrini K.8/4
zincīri G.138/3
zinde Kt.58/6
zindedārun G.91/5
zīnet K.2/12, 4/9, 5/21, G.130/4
zīnet-dih G.58/1
zīnete K.4/10
zīnet-efrūz-ı fazīlet K.2/7
zīnet-efzāy Kt.46/2
zīnet-i destār G.7/3
zīnet-i dükkān-ı rüsvāyı G.95/2
zīnet-i dünyāyı G.71/5
zīnet-i güldür G.11/2
zīnet-i hüsne Kt.67/2
zīnet-i ruhsārı Kt.38/6
zīr G.81/1
zīrā K.6/27, G.78/5, Kt.3/2, 45/6
zīr-i bār-ı imtinān-ı sıhhat G.114/2
zīri G.138/4
zīr-i hākde G.103/3
zīr-i hatında G.106/7
zīr-i hükme Kt.24/2

zīr-i inān G.92/4
zīr-i ināna K.4/4
zīr-i kahveye G.15/5
zīr-i kubbe-i tārem Kt.47/2
zīr-i mühre K.3/23
zīr-i nigāhında G.94/4
zīr-i pāy-ı şemᶜ-i meclisde G.127/4
zīver G.11/1, 32/6, 127/1, Kt.23/1
zīver-bahş-ı bezm-i sıhhat K.3/40
zīvere Kt.71/22
zīver-i gūş-ı kabūl Kt.6/3
zīver-i ruhsār G.29/7
zīver-i sadr-ı Anatolı Kt.47/9
ziyā G.20/7, 54/2, 64/2, 85/4, Kt.48/8
ziyād M.1/64, Kt.72/15
ziyāde G.6/1, 112/2, 119/4, Mt.9/1
ziyā-güster M.1/4
ziyāna K.4/26
ziyānkārı G.135/1
ziyāretgāh-ı erbāb-ı vefā G.90/2
ziyāretgāh-ı kabr-i Fāik-i zāra G.58/5
ziyāretinden Kt.71/12
ziyā-yı şemᶜaya G.70/1
zuhurı Kt.31/2
zuhūr M.1/43, G.15/5, 36/1, 36/2, 36/3, 36/4, 36/5, 72/4, Kt.29/3
zuhūra G.28/4
zuhūr-ı hatta G.50/7
zuhūrunda Kt.35/2
zulmet-gede-i G.13/1
zulmet-i āfet G.118/2
zübde-i nev-bāde-i bāġ-ı siyādet Kt.32/1
zühd K.6/19, 9/5, 10/5, Kt.44/3, 45/4
zühd-i ᶜĪsāyı K.3/40
zühd-i ᶜĪsāya K.5/31
zühdi G.16/1
zühd-i Īsā'ya Kt.44/8
zühdüni Kt.26/9
zühhād Kt.72/10
Zühre-i tākat G.53/5
zülāl-i lutfı Kt.35/7
Züleyhā-yı kerem K.2/4
zülfde G.9/2
zülf-i bütāna K.4/24
zülf-i çerāga G.127/1
zülf-i ham-be-ham-ı yāre G.41/2
zülfi Kt.7/1, G.132/3
zülf-i perīşān G.139/4
zülf-i pür-şiken G.110/5
zülf-i siyehdendür G.4/6
zülfin G.138/3
zülfine G.20/4, 29/1
zümre-i hūbānı Mt.20/1
zūr G.130/3, 67/4
zūr-ı kemānumuz G.59/5
zūr-ı mey-i nāza G.75/2
zūr-ı tabᶜumdan G.104/7

ÖZET

[KOÇAK, Fatma][Faik Mahmud ve Divanı][Yüksek lisans] [Ankara, 2006]

Yüzlerce yıllık geleneği, özenle kurulmuş iç dinamikleri ve muhteşem imge zenginliği ile oluşturulmuş divan edebiyatı, Türk edebiyatı içerisinde çok uzun bir süre varlığını sürdürmüştür. Bu süreç içinde çok sayıda eser ortaya konmuş ve edebiyat alanında büyük isimler ortaya çıkmıştır.

Divan edebiyatının esas unsuru olan divan şiirinde eşsiz Türk şairleri yetişmiş ve özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda Türk divan şiiri doruk noktasına ulaşmıştır.

17. yüzyılın ikinci yarısı ve 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşayan önemli şairlerden biri de, büyük divan şairlerinden Nâbî'nin çağdaşı ve akrabası olan Urfalı Fâik'tir.

Bu çalışmada; yaşadığı dönemde sevilen ve şiir sahasında başarısı kabul edilen şâirin divan incelemesi yapılmış ve şairin hayatı ve şahsiyeti; biyografik kaynakların yanı sıra, divandan hareketle tespit edilmeye çalışılmıştır

Çalışma süreci içerisinde, Divan nüshalarının tespiti için yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerin mevcut katalogları taranmış ve beş nüshaya ulaşılmıştır. Tespit edilen beş nüsha, metnin kurulmasında kullanılmış ve Fâik'e ait olmayan şiirler belirlenip, metne dahil edilmemiştir.

Nüshaların karşılaştırılmasıyla ortaya konulan divan metni üzerinde inceleme çalışması yapılarak, divanın şekil ve muhteva özellikleri değerlendirilmiştir. 10 kaside, 1 mesnevi, 145 gazel, 73 kıt'a, 25 rubâi, 20 matla ve 9 müfred olmak üzere toplam 283 şiir bulunan divan karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve transkripsiyonu gerçekleştirilmiştir.

Divanın geneline bakıldığında tarih manzumelerinin çokluğu göze çarpmaktadır. Hoş sohbeti, nüktedanlığı ve sıcak kanlılığı ile etrafındakiler tarafından sevilen ve geniş bir çevresi olan Fâik, özellikle yaşadığı dönemin

önde gelen ve tarihe geçen birçok ismine çeşitli vesilelerle tarih manzumeleri sunmuştur. Çalışmamızda divanda sözü edilen tarihi şahsiyetlerin de hayatları hakkında bilgiler tespit edilmiş, aktarılmaya çalışılmış ve çalışmanın sonuna metin taramasını kolaylaştırmak için bir de dizin eklenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER
17. yy. divan şairi
Urfalı Mahmud Fâik
divan şiiri
divan incelemesi
tarih manzumeleri

ABSTRACT

[KOÇAK, Fatma][Faik Mahmud and his Divans][Master] [Ankara, 2006]

With several centuries of tradition, attentively established internal dynamics, and magnificent richness in image, Divan literature has continued its existence in Turkish literature for a long time. In this process, many works have been conducted and famous names have appeared in the field of literature.

In the field of Divan poetry, the main component of Divan literature, unique Turkish poets have appeared. Especially in the sixteen and seventeen century, Turkish Divan poetry has reached its peak.

One of the famous poets who lived in the second half of the seventeen century and first quarter of the eighteen century is Urfalı Fâik, the contemporary and relative of the famous Divan poet, Nâbî.

In this study, the poet who was well-liked in his era and successful in the field of poetry was examined in terms of Divan. The life of the poet and his character were tried to be determined in terms of Divan as well as biographical sources.

In the process of conducting this study, the catalogues of libraries in the country and abroad were searched in order to locate Divan specimens. Five specimens were found. These five specimens were utilized to establish the text. The poems that did not belong to Fâik were not included in the text.

The text of Divan which was created by a comparison of specimens was examined. Form and content features of Divan were evaluated. Divan had a total of 283 poems that consisted of 10 *kaside*, 1 *mesnevi*, 145 *gazel*, 73 *kıt'a*, 25 *rubâi*, 20 *matla* and 9 *müfred.* Divan was examined comparatively and was transcribed.

Examination from a broad perspective reveals that there are many '*tarih manzumesi*'* in Divan. Fâik, who was well-liked and known by many people due to his articulate, witty, and affectionate personality, has written such poems (*tarih manzumesi)* and dedicated them to famous people of his time. In this study, information on historical persons mentioned in Divan was gathered and given followed by an index to make the search of the text easy.

KEYWORDS:
17th century Divan poet
Urfalı Mahmud Fâik
divan poetry
divan examination

*Tarih manzumesi**

* *Tarih manzumesi* a special type of poem that had embedded historic data on what year a specific event happened or in what time period a person lived. Because the data on time are hidden in such poems, related calculation requires specific knowledge to reveal the numbers out of letters.